

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

ANDREAS FREDERIK
KRIEGER
DAGBØGER
1848-1880

PAA CARLSBERGFONDETS BEKOSTNING

UDGIVET AF

ELISE KOPPEL · AAGE FRIIS · P. MUNCH

FIERDE BIND

22.-26. BOG

1. AUGUST 1866-12. JUNI 1870

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN · KRISTIANIA
MCMXXI

ANDREAS FREDERIK
KRIEGERS
DAGBØGER
1848—1880

ANDREAS FREDERIK
KRIEGER'S
DAGBØGER
1848-1880

PAA CARLSBERGFONDETS BEKOSTNING

UDGIVET AF

ELISE KOPPEL · AAGE FRIIS · P. MUNCH

FIERDE BIND

22.-26. BOG

1. AUGUST 1866 - 12. JUNI 1870

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KØBENHAVN · KRISTIANIA
MCMXXI

F. E. BORDING — KØBENHAVN

INDHOLDSFORTEGNELSE

22. Bog. 1. August 1866—31. Juli 1867	Side 1— 89
23. Bog. 1. August 1867—20. Mai 1868	Side 91—180
24. Bog. 21. Mai 1868—Februar 1869	Side 181—241
25. Bog. Mellem Rigsdagene 1. Marts til 28. Novbr. 1869	Side 243—302
26. Bog. 29. Novbr. 1869—12. Juni 1870	Side 303—387

22. BOG

1. AUGUST 1866-31. JULI 1867

TOOGTYVENDE BOG

DAGBOGEN *indeholder 376 meget tæt beskrevne Sider, deriblandt en Mængde Optegnelser om udenrigspolitiske Begivenheder, der her er udeladt.*

DEN 1. AUGUST. Onsdag. Nu udkomme Pavels' Dagbøger for 1815—1816 in extenso. Baade Vedel, Løvenskjold og Collett have tilintetgjort deres Papirer. Holst's Efterladenskaber holdes endnu under lukt Laag af Khrre Holst.

5

DEN 3. AUGUST. Fredag. Det er en mærkelig Slaphed, der viser sig i Norge i det offentlige Liv overalt, og især i Pressen. Ingen vil gjerne indlade sig med Friele og Meidell er doven. Ungdommen er noget blaseret eller tildels svensk-sindet, eller og norsk-norsk, men kun lidet¹⁰ virkeligt skandinavisk-sindet. Faa *unge* offentlige Mænd træde frem. Den betydeligste, eller i det Mindste Virksomste, er aabenbart *O. J. Brock*, som Stabell og Morgenbladet have bragt frem. Men fra meget forskellige Sider forlyder det, at han er upaalidelig, at han er overfladisk og derfor i Debatten ligefrem uredelig.* *Aschehoug* nyder ingen ret Tillid.

15

DEN 4. AUGUST. Lørdag. Det hedder, at Gripenstedt nu igjen skal være villig til at overtage Finansministeriet. Unægteligt kunde der være en smuk Opgave for²⁰ ham at løse med Hensyn til det svenske Pengevæsen, navnlig Bank- og Skatteforholdene.

* En anden Mand, der maaskee har en betydelig Fremtid, er Amtmand *Falsen*, fhv. Sagfører, der nyder stor Anseelse imellem Bønderne. *Vogt* vil efter de almindelige Regler have en Statsraadsudsigt, men kan ikke hæve sig over det Almindelige. Paa Stortinget ældes Aall, Harbitz, Ueland; Hammerstad og J. Sverdrup voxe.

Den hele økonomiske Stilling er uheldig, *deels* paa Grund af de siden Krigen $\frac{1854}{55}$ opskruede Landeiendomspriser, *deels* paa Grund af de for stærkt fremskyndede Jernbaneanlæg og de derved foranledigede Laan og stigende Arbeidspriser, *deels* ved de store Falliter (Holm, hvis Formue af 4 Mill. er spildt, Hamiltonerne, Høgbo, Gellivara, Kjellberg). Imidlertid er det dog lidet rimeligt, at Gripenstedt's Helbred skulde være saa meget forbedret, at han atter tør kaste sig ind i Arbeidet.

10 DEN 6. AUGUST. Det er eiendommeligt nok at se, hvorledes de samme, eller dog eensartede Forhold, tilveiebringe eensartede Resultater i Danmark og Norge. *Ueland* — J. A. Hansen, *Sverdrup* — B. Christensen, en Sammenligning, der dog er den Sidste til for megen Ære, 15 men alligevel er noget oplysende. Der, hvor den personlige Intelligents træder mere frem, brister Sammenligningen; vi have intet Sidestykke til *Stabel* eller *L. K. Daa*. Forskjellen i Udviklingen ligger iøvrigt — de ydre Forhold fraregnede — i den Langsomhed, hvormed Be- 20 vægelsen foregik i Norge (1833 er det første Bondething (44)), i Modsætning til Udviklingens Hurtighed i Danmark. Men det maa erindres, at vi i Danmark begyndte en Generation senere, og at der i Norge intet Fæstespørgsmaal var, altsaa intet socialt Eiendomsflytnings- 25 spørgsmaal.

DEN 7. AUGUST. *Vore* Bønder begynde nu at spille en selvstændigere Rolle. Men endnu kunne de danske Bønder ingenlunde maale sig med de norske, som og mangan 30 Gang hos os vilde hedde Proprietærer.

De østlandske Bønders Høvding har længe *O. Christensen Valstad* været; nu bliver det vel *Hammerstad*, da Valstad har erklæret ikke oftere at ville vælges. Universitetet betragtes i Norge i det Hele som noget svensk- 35 sindet. Foreningen mellem de store og smaa Bønder hos os har snarere gjort de Smaa til Ledere, end omvendt.

DEN 8. AUGUST. P. A. Munch's pangermaniske Indflydelse er ikke ganske ophørt med hans Død; Jonas Lie og Flere gaae i hans Fodspor. Paa Storthinget er det Sverdrup, der med dens Kaabe dækker sin Afhængighed af de norsk-norske Bønder i Spørgsmaal af den store udadgaaende skandinaviske Betydning. 5

Idag faaer Quaade Lov at komme til Bismarck.

DEN 9. AUGUST. Quaades Beretning af 9. Aug. om Samtalen med Bk. (jfr. ¹²/₈) viser, at Bk. strax gjorde gjældende, at han dog ikke vilde kunne tilfredsstille Danmark og derfor vilde gjøre saa Lidet som muligt, desuden var der altid Tydske i den Deel, der kunde afstaaes; og disse kunde ikke overlades til dansk Vilkaarlighed uden Betryggelse; Stemningen var jo saa slet, at man endog vilde behandle de Tydske paa de danske Jernbaner som Negrene i Amerika. Quaade gjorde ret gode Modforestillinger; Bk. svarede, at det vidste han Altsammen, det havde han sagt sig selv, men det kunde ikke være afgjørende. 15

DEN 10. AUGUST. Duncker er kommen for at læse paa sin Afhandling om Unionsforeningen imellem Sverrig og Norge. I Afd. Grundtanken er: ingen nærmere For- 20
ening imellem Sverrig og Norge (— før Danmark bliver Trediemand). Maaskee betragter Forf. endog denne Tilstands Fortsættelse som den bedste, selv om Danmark optages i Forbindelsen ved een eller anden for Tiden lidet sandsynlig Vending i Begivenhederne, paa dette Punkt er han vel imidlertid paavirkelig. 25

DEN 12. AUGUST. Da Quaade kom til Bismarck, havde denne nylig faaet den franske Meddelelse; han var altsaa meget ubehagelig; det var imod hans Villie, at Artiklen var kommet ind i Fredspræliminairerne; han vil see at faae den ud af Freden, og kom den til at staa der, vilde han gjøre sit Bedste til, at den blev dødfødt o. s. v. Danmark var og blev en Øglerede: Det nuværende Ministerium var jo nationalt-liberalt o. s. v. 35

DEN 13. AUGUST. Hansen forlangte idag i Berlin Audients hos Bismarck.

DEN 14. AUGUST. Prinds Frederik af Hessen sidder nu imellem 2 Stole — efter Fortjeneste. For flere Aar siden indrettede han sig et Palais i Cassel — da forbød Churfyrsten ham at holde Hof der. Nu opfordrede Churfyrsten ham kort før Krigens Udbrud til at komme, da han ønskede at forhandle med sin »Successor«. Han kom, trods sin levende Fader. Han udtalte sig for en Tilslutning til Preussen og reiste til Berlin i det Haab, at Churfyrsten skulde blive nødt til at resignere til Fordel for ham. Haabet glippede; han vendte tilbage, tog Partie for Østerrig, lod sig gjøre til Høistcommanderende o. s. v.

DEN 15. AUGUST. Onsdag. Preussen har ladet Prinds Christian af Augustenborg og Helene vide, at hvis de kom til Graasteen, vilde de begge blive arresterede.

Nu har Vedel udarbejdet en Memoire om Afstemningen i Henhold til Præl. ^{26/7}, Art. 3, den skal meddeles Drouyn efter dennes Begjæring.

DEN 17. AUGUST. Fredag. Hansen har efter telegraphisk Forespørgsel — da han ikke blev modtagen af B., men henvistes til *Keudell*, faaet Tilladelse til at tale med denne, dog uden at vise Papiret. Forinden havde *Jasmund* indladt sig med ham og sagt, at det ventelig var den hohenzollerske Plan; iøvrigt var *Jasmund* den besindige, der raillerede over Preussens Overvurdering af deres Kræfter — Berlinerne troe, at det er Kongen af Preussen, der beskytter Napoleon — *Keudell* var den Brøsig. Senere antydede *Jasmund*, at man dog maaskee kunde gjøre nogen Indrømmelse ved Rhinen imod at faae Saxen udleveret. Iøvrigt slog *Jasmund* paa, at det Hele hang sammen med det orientalske Spørgsmaal, hvor Frankrig havde store Planer imod England.

DEN 22. AUGUST. Onsdag. Hansen skriver fra Berlin ^{20/8}, at vi Intet kunne vente denne Gang. Det Hele var gjort for at være Frankrig til Behag; naar dette Maal

ikke naaes, naar Frankrig dog vedbliver at være misfornøiet, er der ingen Grund til at være genereux, til at styrke Frankrigs Allierede. Ethvert ufornuftigt Ord i de danske Aviser forelægges Kongen. Paa Frankrigs Optræden i den nærmeste Fremtid bygger han nu intet⁵ Haab; England er skadefro, Rusland usikker o. s. v. Ved sin Ankomst til Paris fandt Hansen dog Stemningen anderledes hos Chaudordy, end han havde ventet.

Oscars Besøg. Oscar har til Lehmann fortalt, at han i 1848 afslog Tilbudet om den danske Krone, fordi han¹⁰ dengang stod saa langt fra den svenske Krone.

DEN 25. AUGUST. Løverdags. Som Marineminister omtales v. Dockum. Der er dog næppe Noget afgjort, saa lidt som om Neergaards Afgang. Der gaaer Rygter om Ministeriets Fratræden, disse ere dog upaalidelige. Oprindeligt vilde Frijs vel gjerne fratræde, naar Grundlovssagen var gennemført, men de slesvigske Udsigter holdt ham tilbage. Nu vil han blive den næste Samling over, men hans Ønske om at slippe bort vil endmere forøge hans Lyst til Uvirksomhed. Kongen har omtalt dette for²⁰ Bluhme, til hvem Frijs ogsaa selv har sagt det. Frijs havde ikke nogen tydelig Forestilling om, at han, som Bluhme mindede ham om, burde være istand til at foreslaae Kongen en Eftermand; han nævnte dog Sponneck. Bluhme betvivlede, at denne vilde og modsagde Kongen,²⁵ der meente, at i det Mindste Bureaukratiet vilde blive tilfreds med ham; det siges, at Kongen i den sidste Tid udtaler sig usædvanligt venligt om Hall. (Chr. Daneskjold har fremhævet hans Veltalenhed i Roeskilde.)

DEN 28. AUGUST. I. A. Hansen udgiver nu sit »Til-³⁰ svar« som Forklaring af hans Deltagelse i Forfatnings-sagen. Han bebuder et større Skrift om vor Grundlovshistorie siden 1848. Naturligvis forklarer han ikke, hvorfor han blev i Folkethinget, da de, med hvem han helst vilde raadføre sig, gik ud.³⁵

DEN 30. AUGUST. Bismarck vil naturligviis aldeles ikke give Os Noget. Enhver særskilt Afstemning er jo over-

flødig, der kan jo stemmes gennem Valget til det nordtyske Parlament. Det er svært at forstaae, hvorledes der her skal kunne opstilles nogen Contraposition, undtagen gennem Navn, Noget, man jo altid vil kunne
 5 bortforklare efter Behag. Saaledes lyder de sidste, heelt trolige Efterretninger om Stemningerne i Berlin. Det er efter Frankrigs Tilbagevigen ikke saa forunderligt.

DEN 2. SEPTEMBER. Søndag. Duncker's Afhandling om Revision af Unionsakten imellem Sverrig og Norge
 10 I. Afd. er nu færdig. Under 25. Aug. er Harbitz traadt tilbage, og Meinich er indtraadt; den norske Afdelings Formand er Vogt bleven. *Harbitz's* Tilbage træden, naar det blev Alvor, naar der skulde tages Beslutning, var forudseet, men saae dog altid noget betænkelig ud for
 15 Sagen. Imidlertid stoler Regjeringen vel endnu paa Ueland — en svag Støtte, naar det kommer til Stykket.

DEN 6. SEPTEMBER. Torsdag. *Carlson* var her i Kbhvn. i Tirsdags. Hans Helbred er meget nedbrudt ved altfor meget Arbeide, især i den Tid, da han skulde holde
 20 Festtalen d. 4. Nov. 1864. Beskow* betegner han som den, der overalt seer Intriguer, Hedin som den, der under et mygt, mildt Udseende gjemmer megen Herskesyge.

Løvrigt er den svenske Presse meget fattig; ved Siden
 25 af *Aftonbl.* siden 1859 *Dagl. Allehanda* (Lindström**), *Fäderneslandet* (Ugglå afskediget (midlertidig) Ødman), *Dagbl.* (Landin); *Fädern.* stærkt demokratisk, vidtudbredt, *Dagbl. Stockholmnernes eget »Blad«.*

DEN 8. SEPTEMBER. Igaar forelagde Bismarck Lovforslaget om Annexionen af Holsteen og Slesvig, med
 30 et Forbehold om en Afstaaelse til Oldenborg, men blot

* Hvor stærk Partimand denne endnu er, sees bedst deraf, at han erklærede ikke at kunne tale om Carl XII's Tid med Andre end Bovallius og — Nordström.

35 ** Jfr. norsk illustreret Nyhedsblad 1866, Nr. 8, 10, 23, 29.

med Henvisning til Pragerfreden. Idag sees Quaade her i Staden.

DEN 10. SEPTEMBER. Mandag. Sponneck er blevet spurgt, om han vilde tage Krigs- og Marineministeriet. Han svarede Ja — naar han tillige blev Conseilpræsident. Dette afsloges baade af Frijs og Kongen, der nødvendig opgiver Frijs. Nu adspørges omsider v. Dockum. Estrup skal være temmeligt stærkt angreben. Fonnesbech, der nyder liden Anseelse og har ligget den halve Tid ude paa Vesterbygaard, er lidt syg nu. Intet forbedres tilbørligt. Leuning vil ikke trække sig tilbage, trods sin Skrøbelighed.

DEN 13. SEPTEMBER. Torsdag. Den 4de Sptbr. tog Hansen Afsked med Drouyn. Denne optraadte som den, der i fuld Enighed med Keiseren gik af, for snart at vende tilbage, gjenoptagende Kampen med Preussen. Selv reiser nok Drouyn til Tydskland. Han opfordrede Hansen til bestandigt at gjøre ham Meddelelser; Danmarks Sag var uadskilleligt forbunden med Frankrigs. Preussen vilde eftertrage Jylland; af Sverrig kunde vi intet vente; Sverrig var raaddent, vi skulde holde os til Kongen og Kronprindsen; Drouyn roste begge høiligt.

DEN 14. SEPTEMBER. Fredag. Der er nogen Udsigt til, at Chaudordy bliver. Dette synes mistænkeligt, hvis det er sandt, at han har været den ledende i Drouyns Cabinet.

DEN 15. SEPTEMBER. Løverdag. *Cöllnische Ztg.* bringer to ret mærkelige Artikler til Fordeel for den loyale Opfyldelse af Fredstractatens Bestemmelse om Afstemning i Nordslesvig. Det er ikke rimeligt, at Bismarck tager nogen Bestemmelse, før Preussens og Frankrigs Forhold klares.

DEN 16. SEPTEMBER. Søndag.

Der tales om Bille-Steinmann til Marine- og Krigsminister. Estrup vil nu ikke, han vil ikke opgive Indrigsministeriet. Neergaard er efter Lalaings Sigende vil-

lig til at fratræde; Dockum har sagt Nei — i det Mindste for det Første endeligt — man kan aldrig stole paa Menneskene. O. Lütken er ikke persona grata; han synes derhos vel meget at lade sig lede af Eskildsen; i Krigens
5 Tid var iøvrigt Chr. Schönheyder hans høire Haand.

DEN 19. SEPTEMBER. Onsdag. Dagmar reiser paa Løverdag. Nu have Haandværkerne sat igjennem, at der indbydes til en Gave til hende.

Sybel har faaet Lov til at tale den preussiske Erobrings
10 Sag i R. d. d. m. ¹⁵/₉. Selv han anseer det for nødvendigt at udtale, at man vil tilbagegive det danske Slesvig.

DEN 20. SEPTEMBER. Torsdag. Otto Plessen er naiv nok til i et Privatbrev at tilraade, at Kongen for Jyl-
15 lands Vkke skulde indtræde i den tyske Toldforening. Den samme Vise synges fra Berlin.

Fick er nu i Tjeneste hos Plessen, i hvis Villa ved Kiel han boer. (P. L. Møller's Broder og Carlé ere Hjemmelen).

DEN 22. SEPTEMBER. Løverdag. England har gjort Forestillinger om Nordslesvig til Bismarck. Denne svarede Lord Loftus, ligesom han svarede Saalströmer, at det var en Sag, der ikke vedkom Andre end Østerrig. I Wien har man svaret Königswärter, at hvis
25 Danmark tyede til Østerrig, vilde man sandsynligviis raade Dmk. til at henvende sig til Frankrig. Her (Laboulaye, Svoger til den danske Consul) siger man: Tal ikke til os om affront i det danske Spm — hvad troer De da, vi maae føle ved Maintz, Luxembourg, Saxen o. s. v.

DEN 25. SEPTEMBER. Det hedder i All. Nordd. Ztg., at der vil finde Afstemning Sted i Nordslesvig — efter Indlemmelsen.

DEN 26. SEPTEMBER. Bismarck udtaler til de fremmede Diplomater, der tale om Sagen, at Preussen herom
35 kun har at forhandle med Østerrig.

DEN 27. SEPTEMBER. Blixen har havt isinde at stille sig til Folkethinget med det Program, at Danmark skulde indtræde i det nordtydske Forbund. Carlsen, som vil stille sig i Veile, truede ham med, at i saa Fald vilde han blive paa Sjælland og stille sig imod ham. Han op- 5
gav da sin Tanke. En anden Ide af Blixen er den, Preusen kun skulde afstaae Nordslesvig til Skandinavien.

DEN 28. SEPTEMBER. Gen. Raasløff er kommen; han indstilles idag til Krigsminister. — Han har en kort Tid været i Sorø. 10

Det lader til, at den Stemning, som fremkom paa Jyllands Østkyst ved sidste Valg, holder sig. Tiendeoktoberforeningens omreisende Høvdinge slaaes af Marken af Reinhold Jensen, Bjørnbak. Men hvorledes ville Valgene blive? Alle de gamle »Kammerraader« forsvinde! 15

DEN 29. SEPTEMBER. Van Dockum er, som venteligt var, meget tilfreds med Marineunderudvalgets foreløbige Betænkning, men han er iøvrigt istand til at confundere, hvad det skal være.

Krøhncke reiser nu atter Hovedet. Stämpfli er her i 20
Anledning af det helsingørske Project. Han og Debs skulle nu være villige til at arbeide sammen her. Det synes, som Frijs har overrasket sine Colleger med Opfindelsen af Raasløff. Kongen var saare glad over Frijs' Opdagelse. 25

DEN 30. SEPTEMBER. Søndag. Breve *til* og *fra* Sibbern ere udkomne. Det er Skade, at Sibbern ikke er død for en Snees Aar siden. Hans »Optimisme« gjør ham nu næsten modbydelig. Sibbern's Elskede, om hvis Øine han sværmer for H. Hertz, er Fru Ørsted.* 30

Den *anden* Trediedeel af Dunckers Afhandling er nu færdig fra Trykkeriets Side.

* De Gabrieliske Breve ere skrevne under hans Udenlandsreise, og henlaae i lang Tid. Ørstederne vare meget vrede, da de udkom. 35

Det lader næsten til, at Kongens og Dronningens Reise til England er opgivet, uagtet den har været omtalt i de engelske Aviser. Ogsaa Frijs var meget imod den. — Maaskee er det dog blot Kongen, som bliver her.

5 DEN 5. OCTOBER. Fredag. Hærforfremmelsesudkastet behandles. Det synes som Officererne kunne samles om den tvungne Afskedigelse ved en vis Aldersgrændse (hvilket Hærunderudvalget hidtil under Fenger's, Jonquièrè's og Ernst's Indflydelse har tilbagevist,) naa dermed forbindes en frivillig Tilbagetræden, forsaavidt Forfremmelse ikke indtræder før visse lovbestemte Terminer.

DEN 6. OCTOBER. Lørdag. Marineunderudvalget gjorde sin Betænkning færdig. Berner er nu constitueret som Intendant. Længe har Rosenørn i sin sædvanlige 15 philistreuse Borneerthed troet, at han kunde benytte Schwartzkopf; omsider har han — maaskee noget under Plougs Paavirkning — givet sig, uagtet Berner saaledes faaer det lille Tillæg, som saa længe er afslaaet — i Nægtelsen deraf satte Rosenørn sin Stolthed, saa fortælles det. Schwartzkopf vil nu spille Christensens Rolle.

DEN 7. OCTOBER. Søndag. Der gaaer et Rygte om, at Ministeriet vil udsætte Rigsdagen to Maaneder, til samme Tid som Raasløffs Ytringer til de Militære tyde paa, at ingen Organisationsplan vil blive forelagt. Dette hænger 25 dog ikke godt sammen.

Leuning er stadigt skrøbelig, men vil ikke trække sig tilbage af egen Drift. Selv staaer han i den Illusion, at han har tilbudt at gaae, men at man har villet holde ham tilbage. Frijs siger det Modsatte. Nogle have nævnt 30 Borgmester Larsen som den paatænkte Eftermand; snarere dog Liebe, hvis han kan overtales, ellers Linne-mann (Ussing)?

DEN 10. OCTOBER. Onsdag. Idag reiste Dronningen alene til England.*

35 * Kongen fulgte hende til Lybek. Et nyt Exempel paa Kongens Tvivlraadighed er det, at det ikke var Frijs

Prindsesse Dagmar, der øiensynlig under Modgangen er blevet et Menneske, har vist en meget smuk Opmærksomhed ei blot imod Officererne, men og imod Mandskabet paa det danske Skib. Alle Matroserne vare paa Comedie — man vilde forgjæves for høi Betaling afkjøbe dem Billetten —; Matroserne kom til hende til Afsked; til Russernes Forbauselse tog hun En, der havde holdten lille Tale til hende, i Haanden og trykkede den længe.

Overalt lyder Efterretningen fra Rusland, at de tydske Elementers Tid er omme; Ingen kan komme frem, der hører hjemme paa den Side.

DEN 12. OCTOBER. Fredag. Valgdag. Rimestad faldt for Schønheyder. Ellers de Gamle i Kbhvn. Vi faae sikkert denne Gang over 60 Bønder, ikke at tale om de store. Der møder I. A. Hansen med Scavenius og den øvrige Trop, B. Christensen — Carlsen med de grundtvigianske Bønder, G. Winther — Zahle med S. Kjær, S. Jørgensen, Albertsen o. s. v. Endelig de uafhængige Bønder. Bille regner en Snees Gamle tilhøre, en Snees af »Midterpartiet«; det er maaskee endog vel sanguinsk.

Hvis det har været Meningen strax at udsætte Rigsdagen, da er dette nok i alt Fald opgivet. Derimod vil man nok ved Decemberterminen prorogere, baade for Terminsforretningernes Skyld, og for at skaffe de militære Ministre Pusterum — saa hedder det i det Mindste.

DEN 13. OCTOBER. Løverdags. Høe har sagt til Kammerherre Krogh (Amtsforvalter), at han ikke troede, at Bismarck vilde bortescamotere Tractatforpligtelsen m. Hs. til Nordslesvig. Men han vilde fordre Forpligtelser m. Hs. til Kirke- og Skolesprog i Kjøbstæderne, og hvis det kom til Afstaaelse af Dybbøl—Als, vilde han paalægge den Tynge, at ingen Fæstning maatte anlægges.

Det er en underlig Skjæbne, Gesandterne her have.

muligt at faa Svar paa det Spml, om Gesandterne skulde møde Dronningen paa Jernbanen. Reisen var meldt dem, de havde telegraphisk spurgt, om de skulde møde — »det maatte overlades til dem selv«.

Enten gjøre de stor Carriere (Elliot, Buchanan) (Brenner, Karoly, Wimpfen); eller de blive gale. Bosch er sendt hjem, som aldeles forvirret; Nicolai, som længe har gjældt for noget forstyrret, er nu under streng Læge-
5 behandling; det synes at være Hjerneblødhed.

Kongen har endelig beqvemet sig til at udnævne E. Lehmann til Amtsforvalter.

DEN 14. OCTOBER. Søndag. Vi kjende nu Valgene. Hage, A. er falden, Hage, H. har til Afvexling holdt sig.
10 Fischer og Jessen ere faldne; men Klein har holdt sig. De største Minoriteter have adskillige Infanteri- og Ingenieurofficerer samlet, saaledes Cpt. *Munch* (Thestrups Pen), Skarpskytte, Cpt. *Nielsen* og Cpt. *Fog*. Frølund, I. A. Hansen, Carlsen og Sponneck ere naturligvis valgte;
15 Grundtvig, Cpt. og Zytphen-Adeler ere faldne igjennem; de uafhængige Bønder, Jacob Madsen, L. Eriksen, K. Pedersen o. s. v. ere valgte. Kammerraaderne ere saa godt som forsvundne. Vi have nu i Folkethinget Ernst og Fallesen, Schönheyder og Tuxen.

20 DEN 15. OCTOBER. Mandag. Blixen arbejder af al Evne paa at styrte Manderström. Wachtm. er noget urolig, da Hochschild, en Gammelsvensker, er i Anmarsch. Nu holder Blixen stærkt paa, at Nordslesvig skulde af Preussen afstaaes til — Sverrig, for at dette
25 kunde have den Ære at overgive det til Danmark. — Hvor længe varer den Vending?

R. Schmidt har nu faaet Lov til at tumle sig med Rothe i Lindbergs Kirketidende. Det er naivt af Lindberg. Det lader næsten til, at Synet heraf og af Zeuthens
30 Tyndhed ligeoverfor R. Nielsen begynder at vække Martensen til at tænke paa at skrive om Tro og Viden.

DEN 16. OCTOBER. Lørdag. Prøvevalg. Det forberedende Udvalg havde stillet O. Lütken 6 og Ploug 7; ved de 255 Tilstedeværendes Valg vendtes Forholdet
35 om; vi faae at see, om Lütken ikke nu kommer til at vige for Andræ. Lehmann fik efter Opfordring læst og

paaskrevet af den noget philistreust-vigtige Bankdirekteur Levy, fordi han havde modtaget Storkors af Kong Carl. Omsider er O. Lehmanns Tale i den nordiske Nationalforening udkommen.

Det synes, som Fonnesbech vil beholde de to Millioner Creditbeviser tilbage og kun slippe to Millioner løs.

DEN 17. OCTOBER. Onsdag. Kamp i Roeskilde imellem Christensen—Carlsen og I. A. Hansen, der vilde udelukke Hasle, fordi han var Skandinav. 10

R. Nielsen har da omsider udgivet sit Foredrag med nogle Lempninger, i al Stilhed. Han svarer Zeuthen med Udfald paa Martensens Dogmatik.

DEN 18. OCTOBER. Torsdag. *Landstingsvalg.*

Andræ slog A. Lütken. 15

I Roeskilde valgtes Zytphen ved en Forening af de to Arter Bondevenner. Iøvrigt Hasle; Hansen, Udesundby og Bierring; Larsen, Budinge, Philipsen og Haffner.

I *Fyen* strakte man Anvendelsen af Forholdstalsvalgmaaden til det Yderste, idet man ikke havde en Fællesliste, hvori de i Resultatet enige Vælgere opstillede alle Candidaterne i den forud vedtagne Orden, men man grupperede sig (Kbstd., *større* Landvælgere, *mindre* Landvælgere, der ikke vare Bondevenner), og hver Gruppe sørgede da blot for, at der kom (ikke fuld Quotient), 25 men det fornødne Antal Stemmer paa Gruppens Candidater \geq et større Antal end Modstanderne ved samme Middel kunde opnaae. Den eneste Bondeven, der valgtes, var Foged, som sidst kastede I. A. Hansen ud. Københavnerne kunde, siges det, paa den Maade have holdt 30 *Andræ* ude; men det er et Spørgsmaal, om Alle vilde have taalt det. Iøvrigt burde denne Udvei, der var nødvendig i 1855 (da Stemmesedler udsendtes), nu forbydes, da Alle møde.

DEN 19. OCTOBER. Fredag. De blixenske svensk-preussiske Tendentser komme nu frem i et svensk Brev til

»Dagbladet«. Skandinaverne skulde slutte sig til Preussen imod Rusland, paa Betingelse af Nordslesvigs Tilbagegivelse. »Aftonbladet« vil skræmme Svenskerne ved Forestillinger om, at Rusland forlanger i Tilfælde af orientalsk Krig Sikkerhed 3: Besættelse af Götheborg og Carlsrona. (Desværre ere Forestillingerne om Ordningen af det svenske Forsvarsvæsen meget delte i Sverrig.) Ogsaa Hamilton — ligesom efter givet Vink fra Hovedquarteret — har behandlet Spørgsmaalet om en nordisk-tydsk Alliance i Spt. Octb.heftet. Han er ubesindig nok til at paastaae, at Preussen ikke vil kunne tilbagegive Danmark Nordslesvig uden Garantier for Danmarks Uafhængighed af Rusland; han søger dem i det fælles Diplomatis Overdragelse til Sverrig, hvis Regjering skulde stille Fordringen i Berlin!

DEN 20. OCTOBER. Lørdag. Nu begynder *Taillandier St. René* at tale om Preussens Rettigheder og Pligter. Han glemmer ganske Art. 5. Det burde dog bringes i Erindring. Sybels Artikel giver god Anledning dertil. Jeg haaber, at man herfra vil give Forcade en Leilighed dertil. Vedel har villet benytte David; hans Navn kan maaskee bruges; men hvad han selv leverer, vil ikke kunne undvære Omarbeidelse, thi han er nu endmere overfladisk, end han tidligere har været — og det vil sige meget. Jeg hører, at det er Brøchner, der holder Köllnische Zeitung varm i det nordslesvigske Spørgsmaal.

DEN 21. OCTOBER. Søndag. David fortæller mig, at Ministeriet virkelig tænker paa at gjenudnævne samtlige afgaaede kongevalgte Medlemmer. Det vilde være atter at discreditere hele Myndigheden, siden der er uddøde Mumier deriblandt, som Haagen, og i Grunden Ussing med; det vilde være paa en betænkelig Maade at slaae Uforanderligheden fast. Det er derhos Uret imod de Institutioner, der kunde trænge til at finde nogle sagkyndige Talsmænd ad denne Vei.

DEN 22. OCTOBER. Frijs benægter Rigtigheden af David's

Paastand. Han talte alene med ham om *Dagmarballet!* Ministeriet synes at være noget ilde tilmode ved den Mulighed, at der paa noget Sted viste sig nogen Forskjel imellem Alexandra- og Dagmarglæden.

Jeg troer, at det nu er bestemt, at Rigsdagen skal aabnes d. 12te Febr.

DEN 23. OCTOBER. Tirsdag. Raasløff har endnu ikke opgivet sine Forsøg paa at faae Vaabencommissionen til at gaae ind paa hans Plan at købe amerikanske gamle Geværer til Omdannelse. Scharffenberg har hidtil holdt igjen. ¹⁰

Idag endte Afstemningen i Marinesagen. Jeg fik omsider Underudvalgets Betænkning om Staben og Overcommandoen.

DEN 24. OCTOBER. Onsdag. Carlsen forsikkrer, at Sponneck i 1863 var meget ivrig for at faae ham til at være ¹⁵ med i et nyt Ministerium; endnu kunde Fædrelandet reddes, men snart var det »for sildigt«. Carlsen, der vil vide, at Frijs nu er meget bange for Sponneck (ifølge Frijs Væddeløber, »-Spillernatur«), siger, at Sponneck holdt paa sin Plan fra 1857 — hvorfor? For at benytte ²⁰ Absolutismen til at føre hele Staten ind i den tyske *Federativstat*, hvorpaa han troede og hvorpaa Tscherning endnu ikke har opgivet Troen. Med nogle Garantier for den danske Nationalitet — hvorfor ikke, sagde Sponneck. Hvad denne nu vil, vides ikke; til Molbech i Rom erklærede han, at nu var der ingen anden Udvej end at ²⁵ slutte sig til Sverrig—Norge; her gaaer han med sin Datter i Vartou Kirke.

DEN 26. OCTOBER. Fredag. Atter spørger Salget af Pantserskibet til en Englænder, som aabenbart er Agent ³⁰ for Spanien. Trods chilenske Advarsler vil man, synes det, sælge, udsættende sig for allehaande Repressalier, hvis der ikke kommer Fred, inden Skibet bliver udrustet, og det uagtet Kjøberen ikke vil modtage det i England. Raasløff, som forgjæves har villet formaae Com- ³⁵ missionen (Schfbg., Boeck, Kfm.) til at anbefale Anskaf-

felsen af gamle amerikanske Enfield's Geværer, sender nu Boeck og Müllertz til Amerika for at see, hvorvidt man i en Hast kan anskaffe et større Antal Peabody's.

DEN 27. OCTOBER. Løverdags. Det er da lykkedes Lehmann og Ploug at vrøvle Lehmann's Tale d. $26/6$ ned til et Bilag til Storkorsspørgsmaalet imellem Levy—Lehmann, og det paa samme Tid, som det omsider har vist sig, at Aftonbladet, trods sin ministerielle förtjunsningsfeber, fik Tid til at karakterisere Manderström.

10 Van Dockum er da ligesaa borneret nu som altid. Han kan ikke interessere sig for Tuxen's Kongevalg, fordi han ikke kan være enig med ham i de *militære* Spørgsmaal, f. Ex. Reserveofficerernes Benyttelse. Iblandt de mange Candidater til Kongevalgene er ogsaa — *Fischer!*
15 ikke at tale om V. Nielsen, Sognefogden i Gjentoft, der har Kongens Løfte!

Brandes har nu fra den negative Side belyst Dualismen i Rasmus Nielsen's Philosophie med ikke ringe Talent.

20 DEN 28. OCTOBER. Søndag. Blixen proclameres nu officielt i Indép. belge 25. Oct. (Brev fra Paris $24/10$) som den, der negocierer en Alliance imellem Sverrig—Danmark og Bismarck imod Rusland. Samtidigt denunceres han (af Moltzen ventelig) i *le Nord* som den, der vil
25 dele Danmark imellem Sverrig og Tydskland.

Frankrigs Tilbageholdenhed er fuldstændig. Latour d'Auvergne siger, at Ingen vil høre paa ham, naar han taler om Nordslesvig. Moltke skriver, at Frankrig ikke engang bekymrer sig om Luxemborg (ligesaalidt den
30 *hollandske Regjering*). Kronprindsen og Dagmar have forgjæves efter Kongen's Opfordring talt i Petersborg om Nordslesvig; man lader, som man ikke hører det.

Vi er nu færdige med Bornemann's Folkeret. Derefter begynde vi paa Retsphilosophiens Historie, saasnart Goos
35 har bragt Manuskriptet i Orden.

DEN 29. OCTOBER. Mandag. Ministeriet er dog nok,

efterat de folkeretlige Vanskeligheder ere skriftlig forelagte, blevet betænkeligt ved Salget af Pantserskibet.

DEN 30. OCTOBER. Tirsdag. David er da ikke udnævnt til Landstingsmand, men — *Fischer!* Istedet for Mourier W. Ussing, istedetfor Haagen Liebe; istf. Broge 5 Frijs—Lyngbygd., endelig er Andræ medtaget. Hvad der har fældet David, er nok hans Forhold til Spidsmusen og mod Heltzen.

Raasløff synes at ville sætte sin Ministerære i Vaabenkjøb og derpaa at ville eftertrage Gesandtskabspladsen 10 i Petersborg,* hvorfra Plessen vel tilsidst forsvinder, fordi han gik saa vidt at optræde for Jyllands Optagelse i det tyske Toldforbund. Men jeg tænker, at hans urolige Sind styrer hans Skjæbne noget anderledes.

DEN 31. OCTOBER. Onsdag. Bondevennerne, der er 15 meget forbittrede over Kongevalgene, ville nu fjerne Bregendahl og kue J. A. Hansen. Men hvem skulle de gjøre til Formand? Først tænktes paa Carlsen, B. Christensen — men ak, døve! Saa Krabbe-Systemet! Saa Fenger—Sponneck! Nei, de maa gjemmes til Udvalg. Omsider 20 syntes man at have opdaget, at Bondestandens fulde »Emancipation« krævede en Bonde til »Præsident«. Termansen! Endelig havnede man i Høgsbro! Til Syvende og Sidst kunde Bregendahl dog maaskee ikke fordrives, medmindre Bille—Steen bliver deres »Ed tro« ikke at 25 ville stemme paa ham.

DEN 1. NOVEMBER. Torsdag. Blixen benegter at have havt nogen Mission til Bismarck i dette Efteraar. Samtidigt benegtes overalt Moltzen's Paastande om en svensk-preussisk Delingsplan. J. Hansen i la France ^{31/10} faaer 30 Leilighed til at følge Drouyn d. L's Opfordring til ikke at stole paa Kong Carl; Nordd. allg. Zeitung modsiger Globe, Aftonbladets svenske Artikel proclamerer Opretholdelsen af de forskjellige Dynastier som et Led i den

* Eller London.

nuværende politiske Skandinavisme. Besynderligt nok har man i Stockholm paa visse Steder ganske den samme Frygt for dansk-russiske Allianceplaner imod Sverrig som i Danmark for svensk-preussiske imod Danmark.

- 5 DEN 2. NOVEMBER. Fredag. Afstemning i Militærcommissionen over Hærudvalgets nye Forslag m. Hs. til Infanteriet m. m. som Følge af dets senere Indstillinger m. Hs. til de specielle Vaaben. Vi kunde nu blive færdige til d. 10. November, hvis ikke de mange Forandringer
10 have fordyret Planen saa meget, at den maae omgjøres, eller der ikke ellers slaaer sig eet eller andet Uheld til.

DEN 3. NOVEMBER. Løvedag. Ploug har nu kastet sig ind i Theatrets økonomiske Anliggender, men det holder da ikke længe ud.

- 15 Den 5. NOVEMBER. Mandag. Hvor vanskeligt det er at faae en Kritik over Manderström frem, ses bedst deraf, at Hedin til sit Skrift om 1863—1864 ikke har kunnet finde en Forhandler. Ingen Forlægger har hidtil havt Mod.

- 20 DEN 6. NOVEMBER. Det sætter noget ondt Blod, at der skal foretages nye Valgmandsvalg, fordi Andræ's Ud nævnelse falder for sildigt. Skylden er mindre Ministre-riets end Kongens, der ikke kunde bestemme sig itide.

- DEN 7. NOVEMBER. Onsdag. Bryllupet udsættes i to
25 Dage.

Paa Hjemveien maa Kronprindsen lægge Vejen over Berlin. Der er Indbydelse fra preussisk Side, fremkaldt ved Quaade i Henhold til Yttringer fra Redern til denne.

- DEN. 8. NOVEMBER. Torsdag. Idag fremlagde Redac-
30 tionsudvalget Indstillingerne om Marinens Organisation.

- Det siges, at Hamilton skulde være i Berlin med det Hverv, hvortil man ikke vilde bruge Blixen. Jeg skulde troe, at Rygtet kommer fra Rochussen og betvivler høj-
ligt Sandheden. Hamilton har som Formand for Rigs-
35 gjældscontoiret været i Berlin i Anledning af Spm. om,

hvorledes den preussiske Regjering vilde stille sig til en Transaction, hvori de hannoverske Autoriteter havde taget Deel.

DEN 9. NOVEMBER. Fredag. Frijs har efter adskillig Tale frem og tilbage erklæret sine Colleger, at han ikke ⁵ ændrede deres Modbemærkninger, men fastholdt sit Ud-kast til Throntalen m. Hs. til Nordlesvig.

DEN 10. NOVEMBER Lørdag. Frijs satte igjennem, at Throntalen omtaler Pragerfreden paa en passende Maade. Hele Striden blussede op igjen og Ministrene ¹⁰ med Kongen vilde gjøre Vanskeligheder, men Conseil-præsidenten holdt sig tapper.

Det seer besynderligt ud, at Frijs ligesom er mere Conseilpræsident end hans Forgænger. Forklaringen af denne Besynderlighed er vel den, at hans Colleger endnu ¹⁵ aldeles Intet kunde være uden ham.

DEN 11. NOVEMBER. Søndag. Carlsen fortæller mig, at Spændingen imellem Kongen og Dronningen alt begyndte i Novbr. 1863. Blixen kom til Dronningen i Haven og sagde D. M., nu skriver dog Kongen under. ²⁰ Umuligt, svarede hun. Han har lovet mig ikke at gjøre det. Han skriver under, D. M.! Kongen vilde fra nu af behandle Dronningens politiske Raad og Formaninger en bagatelle. Blixen vilde dengang, ligesom senere, have et Statscoup. ²⁵

DEN 12. NOVEMBER. Mandag. Rigsdagen aabnes. Throntalen vækker adskillig Overraskelse. Endnu i Gaar Aftes var Kongen heelt urolig og ilde tilmode.

Bregendahl bliver dog valgt til Formand.

DEN 13. NOVEMBER. Tirsdag. Det var aabenbart paa ³⁰ høi Tid, at den danske Regjering viste, at den ønskede, at Pragerfredens Bestemmelser skulde blive fyldestgjorte. Selv Wimpfen var, da han tog Afsked, ikke langt fra at betvivle det. Der gaves ikke en bedre Leilighed end denne offentlige Udtalelse, saa fik man at sætte sig ud over, ³⁵

at »Værdigheden» ganske vist led noget ved at takke, før Bestemmelsen ved Napoleon's Bestræbelser var fuldbyrdet, ligesom og ved at troe paa Preussens Beredvillighed til at afstaae den danske Deel af Slesvig.

5 DEN 14. NOVEMBER. Onsdag. Ladiges vil endnu ikke opgive Troen paa Plessen.

Nu har han faaet Augustenborgeren bort; nu gjælder det at faae Preusserne ud. Det seer sandelig ikke ud dertil. Iøvrigt paastaaer han, at Stemningen i Slesvig og
10 Hannover er saa antipreussisk som vel muligt. Han vil gjærne forsvare Østerrig. Gablentz skal være afskediget fordi han som Militærunderhandler gjorde Preussen større Indrømmelser end han var bemyndiget til, Tegethof, fordi han snød saa urimeligt. Beust har taget den sær-
15 deles dygtige Hoffmann til Secretær.

Ladiges's Fortælling om, at Bismarck's Sygdom — skulde være Vanvid, som man endnu søger at holde skjult, er indtil videre lidet trolig.

DEN 15. NOVEMBER. Torsdag. Heydebrand har ikke
20 havt Meget at indvende imod Throntalen.

1) rendre, rétrocéder, hvorfor ikke céder.

2) Naturlige Grændser —

Ja, han vidste det jo nok, Flensborg—Tønder — Men Kongen og Militærpartiet vilde aldrig samtykke. Desuden
25 Hadet i det danske Folk. Han blev ganske forbauset, da man foreholdt ham det Tilbud, der blev gjort Bismarck paa en Tid, da Man i Almindelighed troede paa Østerrig.

De preussiske Regjeringsblades Knurren betyder ikke
30 noget.

DEN 16. NOVEMBER. Fredag. Redactionsudvalget fremlagde Lovudkastet om Hærens Ordning.

DEN 17. NOVEMBER. Lørdag. Udkastet til Betænkningen om Hærens Organisation omsendt.

35 Estrup har nylig i Jylland erklæret, at han blev ikke i dette Ministerium længere end til Foraaret. Det feiler

ikke, at han allerede anseer sig skikket til at være Con-
seilspræsident — saaledes fortolke *Nogle* hans Udtalelse,
men det er rigtignok en vis Jalousie, der ligger paa
Bunden.

DEN 18. NOVEMBER. Søndag. Nu hedder det, at de 5
Geer er livsfarlig, i alt Fald farlig syg, saa han maa
trække sig tilbage. Saa falder hele Ministeriet. Trods
den store Popularitet, Manderström eiede paa Landet,
som den, der i 1864 reddede Landet fra Krig* vil han
ikke kunne, og han ønsker maaskee ikke en Gang at 10
danne Ministeriet om. Fra den liberale Side haves ingen
anerkjendte Ledere — altsaa Lagerbjelke, Bildt o. s. v.,
men Lagerbjelke er høist upopulær, saa det vil blive
en vanskelig Sag. Wachtmeister er bleven ganske be-
tænkelig ved at læse Fædrelandets (17) Sammenstilling af 15
de mange svensk-norske Artikler om Preussens—Rus-
lands og Nordens Stilling. Det er udentvivl Rosenberg,
som denne Gang har været lidt kritisk ligeoverfor Sverrig.

DEN 19. NOVEMBER. Mandag. Militærcommissionen
endte sine Møder. Den endelige Udfærdigelse overdroges 20
Redactionsudvalget. Saaledes meentes det, at man ikke
under den idag i Folkethinget begyndte første Behand-
ling af Finansloven kunde give os nye Paamindelser.

DEN 21. NOVEMBER. Onsdag. Da Leunings Helbreds-
tilstand ikke forbedrer sig, vil Rosenørn nu tage Justits- 25
ministeriet paa 3 Maaneder (og i fornødent Fald læn-
gere, efter stiltiende Overenskomst). Som Følge heraf
har Casse været i stor Spænding. Han vilde ikke deltage
i Indbydelsen til Clausens Festmiddag. — Hall undrede
sig; da han saa kom til Bille, vilde denne ikke mod- 30
tage hans Navn; det var for sildigt. Først paa Halls

* Hamilton staaer ganske almindeligt som den, der
overtraadte sine Instruxer og spillede dobbelt Spil. I
Sverrig hedder det, at Hamilton ikke tør vise sig paa
Kbhvn.s Gader — for ikke at blive stenet.

Anbefaling blev han taget til Naade. Ikke mindre har han vaklet ligeoverfor det birkedalske Lovforslag; først vilde han rase imod det; til den Ende skulde han indskrives allerførst. Saa vil han rase for det. Ogsaa Rosenørn, som først var imod det, siges nu at ville gaae ind derpaa. Sandheden er vel, at han vakler frem og tilbage, eftersom han tænker paa Rigsdagen, eller paa Biskopperne, ogsaa Bindsbøll er imod Forslaget.

DEN 24. NOVEMBER. Løverdags. Folkethingets politiske Afmagt paa Grund af dets Splittelse er tydelig nok. En Femtedel Halls Fraction; en anden Midterpartiet (lidt talrigere end den første), dernæst Carlson-Christensen (omtrent 20); saa Geert Winther og Consorter, endelig J. A. Hansen og 10. Octbr. Folkene. Sponneck var paa et hængende Haar blevet udelukket af Finantsudvalget, hvis ikke Winther imod Aftale havde sat hans Navn i Stedet for Madsens; den Sidste havde kun behøvet en Stemme, saa var hele Finantsudvalget sat. Uagtet 10. Oct. Folkene og Wintherianerne indtil en vis Grad arbeide sammen, ere Høvdingerne alt andet end vel stemte imod hinanden.

DEN 26. NOVEMBER. Mandag. Idag overrakte jeg Kongen Militærcommissionens Betænkning. Han undrede sig over, at Fenger havde været villig til en saa stor Hærudgift. Unægtelig kan det Hele let strande derpaa — thi skal Mandskabet vaabenøves kan Udgiften ikke blive mindre — eller ogsaa vil det komme til at gaae ud over Marinen.

DEN 27. NOVEMBER. Tirsdag. Det paastaaes, at Aschehoug i Stockholm slutter sig til Svenskerne, i Modsætning til de andre Nordmænd; i alt Fald, at han viser Tilbøielighed dertil.

DEN 28. NOVEMBER. Onsdag. Levinsen begynder nu atter at røre sig for Heltzen — Sponneck. Levinsen har søgt Bistand hos J. A. Hansen, der er villig (men ikke mægtig nok) til at arbeide for Nedsættelsen af en

Undersøgelingscommission, som skulde rehabilitere Heltzen; han har og henvendt sig til Carlsen, til hvem han forsikrer, at hans tidligere Patron, Grev Frijs nu vil trække sig tilbage, fordi han er kjed af at see dem, der have vundet 200,000 Rdl. fra ham i Spil lee ad ham. ⁵ Siesby paastaaer, at der er spillet falsk med ham. Om det er sandt, veed jeg ikke.

I Paris arbejder Moltzen paa det Ivrigste med Berlin og le Nord for at fjerne den uduelige F. F., og »Uduelighederne i Berlin og Paris«. Ogsaa med ham er J. A. ¹⁰ Hansen aldeles enig, idet han har den Godhed at henvise ham til Valgtalen fsv. den angaaer Skandinavismen.

DEN 29. NOVEMBER. Torsdag. Fr. Allgr. Ussings dansk-biografiske Lexicon er strandet — trods den alt indgaaede Contract — paa Boghandlerforeningens Frygt for ¹⁵ at lade en saa berygtet Person lede Foretagendet.

DEN 30. NOVEMBER. Fredag. Sthyr kom da med til den mundtlige Concurrence, men hans Foredrag viste altfor klart, at han er Historiker, ikke Dogmatiker eller Ethiker. Dr. Horns Forelæsninger ere svage; uagtet der ²⁰ maaskee er mest Primitivitet i ham, staaer Valget imellem selve Henrik Scharling og S. Rørdam. Saasnart Concurrencen er endt, reiser Clausen til Rom, hvor han siges at ville skrive paa sit Levnet.

DEN 1. DECEMBER. Lørdag. Nu er Bismarck dog ²⁵ nok virkelig kommen til Berlin saa Annexionsloven kan forsaavidt foretages til Behandling. Det skulde imidlertid dog være et stærkt Stykke, om den foretoges samtidig med den danske Kronprindses Besøg. Ligesom det hedder med Bestemthed, at ingen Afstemning skal finde Sted ³⁰ før efter det nordtydske Parlament forat Afstemningen ikke skal blive paaberaabt af de annekterede Landes modstræbende Befolkning; saaledes var det vel muligt, at man kan ræsonnere bona fide, men det [er] vel umuligt, at selve Incorporationen i det hele (ogsaa m. Hs. ³⁵ til Lauenborg) foreløbigt skulde udsættes, uagtet ogsaa dette fra nogle Sider er paastaet.

DEN 2. DECEMBER. Lægger man Resultatet af Over-skudet af de Fødte over de Døde i 1860—1864, viser det sig, at man ret vel kan lade Valgkredsene forblive uforandret, naar man lægger et Par Kredse til. Dette er
 5 let i Kbhvn. og Skanderborg Amt; andetsteds noget vanskeligere. Derfor burde nu kun de to lægges til i Lands-thinget, fordi en heel Valgkredsbefolkning er tilstede i Kbhvn. og Skanderborg Amt; i intet andet Amt er der
 10 16,000 tilovers. Om 4 Aar vil det sandsynligviis være Tilfældet i Hjørring Amt, i Maribo Amt og i Kbhvn.s Amt, hvor muligt Amager da uden Videre kan udsondres fra 1ste Kreds. Ved denne Fremgangsmaade slipper man for en almindelig Omdannelse, ikke blot nu, men og i Fremtiden. Men en helt anden Sag er det, om
 15 Folkethinget ikke vil gjøre Vanskeligheder.

DEN 5. DECEMBER. Onsdag. Omsider har det norske »Aftenblad« begyndt en Anmeldelse af Dunckers Bog. Det lykkedes altsaa ikke at ihjeltie den, især da Duncker gav et Udtog i Bjørnsons Folkeblad.

20 Hvad mon der nu i Grunden var at gjøre, hvis man havde nogen Magt til at bestemme den svensk-norske Unionscommissions Beslutninger. Jeg troer, at man der skulde opgive enhver Tanke om *Fællesinstitutioner*, men søge at opfordre:

- 25 1) den norske Regjering til at andrage paa
 a) Ophævelse af §§-erne om Statholderen,
 b) af § 25 m. Hs. til Angrebskrig;
 2) begge Regjeringer til at virke for *overensstemmende* Love;
 30 3) Om nogle *uskyldige* Tillæg til Rigsakten skulde foreslaaes, er en Smagssag; maaskee burde et saadant Forslag for Formens Skyld dog fremsættes, f. Ex. paa Rigsdagen 1867 (Foraaret) og Storthinget Efteraaret 1868.

DEN 6. DECEMBER. Torsdag. Kronprindsen kommer
 35 til Berlin (6.—9. Dcbr.)

I Kauffmanns Fraværelse er det kommet frem, at han har benyttet sin Generaladjutantstilling til at tilbage-

holde adskillige Forestillinger fra Krigsministeren til Kongen, om Et og Andet Livgarden vedkommende. Forud var gaaet et voldsomt Skjænderi, fordi Kauffmann paa Kongens Vegne vilde nægte Beretning til Krigsministeren om Garden. Saaledes har Kfm. god Udsigt til ⁵ at *kunne* komme til Petersborg (hvorfra Plessen nu er rappelleret). Den Eneste, der skulde staae ham i Veien, er General Bülau, som Prindsen og Prindsessen af Wales (paa Grund af Konen) ønsker fjernet; men en anden Sag ¹⁰ er, om Kauffmann, der ingen Formue har, vil modtage Tilbudet om denne dyre Gesandtskabspost.

DEN 7. DECEMBER. Fredag. Thiele har sagt til Quaade, at han vilde gjøre, hvad han kunde for at faae Loven om Annexionen af Hertugdømmerne fra Dagsordenen under Kronprindsens Ophold. ¹⁵

Endelig bragte »Dagbladet« Madvigs Artikel om den nye Udgave af Fru Gyllbg.s Skrifter, 1ste Bind.

DEN 8. DECEMBER. Lørdag. Idag kom Linde fra Rosenørn for at føle sig for, om jeg vilde overtage Forsædet i en Theatercommission. Jeg hører af Fenger, at ²⁰ han for nogle Maaneder siden reent ud sagde Nei; han troer ikke paa, at en Lov kan sættes igjennem; i det Høieste kan, hvis Kbhvn.s Communalbestyrelse vil give et Bidrag, dette i *Finansloven* blive modtaget med Til-sagn om, at Tilstanden skal vedblive i f. Ex. 5 Aar. Det ²⁵ var paa Tiden, at man arbeidede paa, at Kbhvn.s Defortification blev ordnet med Communens Bistand og de to Ruiner i Kbhvn., Theatret og Marmorkirken bleve omdannede.

DEN 10. DECEMBER. Mandag. Kronprindsen er nu ³⁰ reist fra Berlin til — Ballenstädt. Der mumles stadig i Berlin om, at Udsættelsen af Annexionsloven for Slesvigs og Holsteens Vedkommende er en Følge af det gammel-conservative Parties Ulyst til at *incorporere* Lande, der som Lauenborg-Holsteen o. s. v. have »*Stænder*«; ³⁵ her skulde man ville lade sig nøie med Personal-

union; i denne Retning arbejder Plessen, som nu kuer den preussisksindede for Incorporation arbejdende Presse. Dette forekommer mig dog lidet troligt, dersom det skal anvendes paa Regjeringen. Hvorledes det her staaer til, er ikke
 5 let at see. »Times« lader sig fortælle, at den liberale Bismarck har fundet Tilstanden meget forværret ved sin Tilbagekomst; man vil fjerne Bismarck o. s. v. Alt dette lyder dog meget usandsynligt. »Times« vil for at undgaa
 10 Krig have hele Verden til at troe paa Tydskslands Uovervindelighed.

DEN 12. DECEMBER. Tirsdag. Regjeringen vil have at forelægge senest umiddelbart efter Juul ikke blot Militærorganisationsloven, men og

1) Indkomstskatten.

15 2) Kbhvns Fæstningsvæsens Ophævelse.

3) Ordningen af Jernbanedriften, hvorved Obligationerne afhændes Peto-Brassey-Betts (til 92).

Sjællandske Jernbaneselskab (Vordingborgbanen) og Privatbanken ere blevne enige.

20 (Laanet til 85 pc.)

Det volder nogen Vanskelighed, at Scavenius (Carlsen?) vil trække den sydsjællandske Baneknude bort fra Ringsted henimod Kjøge. Estrup vil vanskeligt kunne holde dette Standpunkt, uagtet Scavenius ligefrem siger, at
 25 ellers ville »han og hans Venner« stemme imod Loven.

DEN 13. DECEMBER. Onsdag. De forskjellige Dampskibseiere (Prior—Koch o. s. v.) samle sig under Tietgen's Indflydelse. Efter Tietgens Paastand maae Stämpfli bringe det helsingørske Foretagende istand. Samtidig arbejder Tietgen efter den Anvisning, Ottawa-Expeditionen
 30 har givet, paa at bringe en amerikansk Linie i Gang.

DEN 14. DECEMBER. Fredag. Idag kom Kronprindsen. Under hans Ophold i Rusland viste det sig, at det betragtes som afgjort, at Kong Georg skal have en russisk
 35 Storfyrstinde (en Datter af Storfyrste Constantin).

DEN 16. DECEMBER. Søndag. Det er Holth, der be-

handler Dunker's Bog i det norske »Aftenblad«. Foreløbigt sluttede Unionscomiteen i Gaar sine Arbeider. Berg og Aschehoug skulle gjøre Udkast til en ny Rigsakt.

Dunker udgiver paany sine »Flyveblade«. NB. hvis det ikke blot er en ny Annonce af en tidligere anden 5 Ud-gave.

Anm. Nei, det er et Optryk af Begyndelsen.

DEN 18. DECEMBER. Tirsdag. Efter Wolfhagen har *Kauffmann* paa Forespørgsel om, hvad vi kunde vente i Berlin, svaret, at efter hans Fornemmelse stod det paa, 10 om vi skulde have Flensborg med eller ikke, det lyder lidet troligt. Det hedder, at man i Berlin aldeles ikke har talt til Kronprindsen om Slesvig; man har endog *villet* forebygge, at han kom til at tale med Bismarck. Naar Kronprindsen nærmede sig denne, var strax Kon- 15 gen eller Kronprindsen paa rede Haand for at forhindre en Samtale. Saaledes fortæller Hall. Men det Visse er dog, at Kronprindsen talte længe med Bismarck; denne sagde, at han vilde gjøre, hvad han formaaede for at befæste det gode Forhold imellem de to Nationer. Kon- 20 gen modtog Prindsen med de Ord: det har gjort mig ondt, at jeg maatte optræde saaledes imod Dem; »*men nu ville vi slaae en tyk Streg derover.*« Iøvrigt Bravader; Kongen havde havt Lyst til at rykke ind i Wien i Spidsen for sin Hær, men havde dog ikke *villet* udgyde 25 saa meget Blod o. s. v. Kronprindsen svarede Intet.

DEN 19. DECEMBER. Onsdag. »Vidar« har udmaalet »Fremtiden« fra et skandinavisk Danevirkestandpunkt anno 1861.

Efter Hall's Sigende er hele Udvalget nu enigt med 30 Rosenørn om Kirkeloven, kun Høgsbro knurrer lidt. Præsten skal stadfæstes, og forinden maa det godtgjøres for *Regjeringen*, at Lovens Betingelser ere fyldestgjorte.

Hvor forskjellige iøvrigt Beretningerne om det samme Forhold ere, viser sig atter her — Kranold har faaet 35 det Udbytte af Kronprindsens Besøg i Berlin, at nu

kunde Slesvigerne snart vente, at Kongen fik hele Landet i Personalunion! Det har han ladet sige derovre.

Sandheden er imidlertid ogsaa efter Kauffmann's eget Sigende til Andræ, at han hverken har sagt det Ene eller det Andet. Hans Opfattelse er den almindelige, at Bismarck vilde give os til Aabenraa, men at Kongen og Militærpartiet ere derimod. Han bekræfter, at Bismarck er meget angrebet. Har han staaet et Par Minutter maa han sidde.

10 DEN 21. DECEMBER. Fredag. Bluhme begravnes. Verden ligner sig selv. Følget var forholdsmæssigt ikke stort. Hverken Kongen eller Kronprindsen mødte. Til Kirkegaarden fulgte udenfor Familien kun Tillisch, Sponneck og Vedel.

15 Bismarck har igaar udtalt sig mere uforbeholdent om Art. 5, end man i Almindelighed havde ventet. Saaledes taler ingen gal Mand.

DEN 22. DECEMBER. Løverdags. Dagmar siges at skulle til Nizza i Vinter med Keiserinden. Det synes, som man 20 dog er ilde tilmode ved hendes Helbred; Brystet er vistnok angrebet, der er og taget for haardt paa det lille Menneske. Hun sørger bestandigt over sin første Forlovede; det er hende en Troløshed imod ham at være glad.

Nu gaaer Rygtet, at Forf. til Breve fra Helvede 25 skulde være den Samme som »Grublerierne«s Forf.; man gjætter, og som det mig synes, med større Sandsynlighed paa Thisted, der nu er bleven Bodsprædikant. Det synes, som Pavens Udtalelser forhindrer Keiserindens Reise.

30 Omsider offentliggjør Justitsministeriet den dansk russiske Udenrigstractat. Længe havde man fra russisk Side standset denne Sag, som Ungern i et Anfald af Velvillie satte i Gang ved sin Afsked; man undte ikke Hall, og siden ikke engang Bluhme denne Forretning. Nu tog 35 Legationen her den op, maaskee fordi den dog ellers ikke var sikker paa, at der vilde vanke Ordner, uagtet Giftermaalsanledningen.

DEN 23. DECEMBER. Søndag. Fra Slesvig lyder der naturligviis helt triste Efterretninger i Anledning af Sessionerne.

DEN 26. DECEMBER. Onsdag. Fru Ørsted* gjemmer nogle Breve fra Øhlenschläger fra Paris 1807, der ret levende skildrer Ø.'s Brud med Romantikerne, navnlig Steffens og Schlegelerne. Han raser mod Steffens som den, der lyver, er hovmodig, construerer a priori o. s. v. Steffens construerede engang for Ø. Danmarks Historie og kom ved denne Leilighed for Skade at kalde Harald Blaatand Gorm's Fader. Ø. var ungdommelig nok til at rette denne Forvexling af Fader og Søn. Steffens udbryder forbitret: Og hvilken Idé kommer der ud af den Bemærkning?

DEN 27. DECEMBER. Torsdag. Hall mener, at Rosenørn's Beredvillighed til at gaae ind paa det grundtvigske Kirkeforslag hidrører fra et Ønske om en brilliant Bortgang; der skal saa stærkt arbeides paa at sprænge Ministeriet, at han ikke venter længe at holde sig.

I Bergsøe's Billeder fra Piazza del Popolo er der en Skildring, som er ypperlig, nemlig den anden, som den Gamle fortæller om Malm. Svingberg—Malm den er jo Høedt—Wiehe lyslevende!

Boldt og Brandt skulle jo være Kjker=Brødrene Using.

DEN 28. DECEMBER. Fredag. Moltzen arbejder ivrigt paa at styrte Frijs—Vedel. Han har her Forbindelse med J. A. Hansen og Larsen. Han tager naturligviis Nord-slesvig med en hvilkensomhelst Servitut. Bismarck vil for Tiden have en Afstemning, med mindre det skulde blive til en Krig med Frankrig, hvis vi vare Frankrigs Allierede. Men Afstemningen kan under ingen Omstændighed ventes før efter det nordtyske Parlament. Ei

* 1869 Fbr. Frk. Ørsted tænker paa at udgive en Samling Breve til og fra »Faderen«.

heller vil man give os Als og Dybbøl, uagtet Thiele forsikkrer Quaade, at vi skulle blive tilfredse.

Kronprindsen har gjort et godt Indtryk i Berlin.

DEN 30. DECEMBER. Søndag. I Grækenland trækker det mere og mere sammen til Sammenstød med Tyrkiet. Hvis Kong Georg til Foraaret kommer bort fra Grækenland, kunde det let blive for aldrig at komme tilbage (det hedder snurrigt nok, at Prinds Hans skulde være Regent i hans Fraværelse). Den modsatte Mening kommer dog ogsaa frem, at han netop gjerne maa være borte — naar han kommer hjem med en russisk Brud.

DEN 31. DECEMBER. Det er dog mærkeligt, i hvilken Grad vi Danske ere et kongeligsindet Folk. Kongen er ikke blot i Jylland, men og andetsteds, begyndt at blive populær — blot fordi han er Konge og nu tvinges til at lade sine formentlige Ønsker falde. Hvad have vi dog ikke tabt, fordi vi istedetfor en populær Konge med danske Instincter have haft en tuskende[?] Konge med alt andet end dansk Følelse. Hvilke Leiligheder have vi ikke forsømt?

1) Sankelmark.

2) v. Dockum ved det første preussiske Udfald.

3) Helgoland.

4) Overgangen i Baade, som var bebudet af en Flensborger, der med Livsfare reiste til Fyen, af Erichsen, som havde meldt, at man ved Slien øvede sig dertil. Ingen Artilleriofficer vilde troe det.

Om den første Tid ved Dybbøl havde tilladt et Udfald tør jeg ikke med samme Bestemthed sige.

DEN 1. JANUAR 1867. Kauffmann vil virkeligt ikke være Gesandt i Petersborg, af Mangel paa Penge. Det er Oxholm, der har opstillet hans Candidatur for at blive af med ham. Nogle nævne Sponneck (maaskee blot, fordi han selv taler om nogle Aars Fraværelse); det skal være Sponneck, der vil have Prinds Hans til Regent i Kong Georg's Fraværelse.

DEN 2. JANUAR. Onsdag. I Danmark hedder det, at det Eneste, der rigtigt tiltaler ved Militærcms's Forslag, er de 3 $\frac{1}{2}$ Mill. Der er altsaa Grændsen; saa maa Rigsdagen, hedder det, kunne begribe, at den egentlige Ordning afhænger af Regjeringen. Jeg betvivler dog, at man 5
saa lige vil indsee dette.

DEN 3. JANUAR. Torsdag. Forchhammer har nu gennemgaaet de svenske Rapporter fra 1809—1810. Desaugiers meddelte Dernath Alting, saaledes kunde Dernath, uagtet han ellers ingen Forbindelse havde, meddele den 10
svenske Regjerings inderste Tanker. Carl XIII ønskede Intet hellere end at rette sig efter Napoleon, men denne vilde ikke tydelig udtale, om han ønskede Frederik den Sjettes Valg. Baade denne og Prinds Christian Frederik kunde være blevet valgt. Frederik VI var borneret — da 15
Alt var ude, glædede Gr. Bülov sig: »Nu behøve vi da ikke længere at frygte for at blive forstyrrede. (Rosen- crantz viser sig som staaende langt under Bernstorff —) Det er et underligt Modstykke dertil, D. Biehl's Glæde 20
over Frederik i 1784 danner.

DEN 4. JANUAR. Fredag. Afhændelsen af de vestindiske Øer, som længe har ligget Frijs paa Sinde, dukker nu stærkt frem igjen. Man vil sende en Mand i Raasløff's Sted, men hvem — Schlegel skal være latterlig fra sin Guvernørtid; Deconinck? Ja han er maaskee 25
skikket til de andre Generalconsulatsforretninger, men til en saadan Underhandling! Iøvrigt synes det lidet rimeligt, at den executive Magt nu skulde være istand til at gennemføre denne Sag.

DEN 5. JANUAR. Løverdag. Nu nærmer den billeske 30
Sag sig til Foretagelse. Det er besynderligt, hvorledes Bille virkelig — som han vil oplyse i en Skrivelse til sin Defensor — har kunnet troe, at der skulde kunne udrettes Noget ved det Experiment, han anstillede.

Daugaard †. Hvem vil Martensen nu faae frem til Biskop? 35
Kolthoff er for ringe.

Nu begynder Regensburg og Vaupel paa at gennemgaae 1850.

DEN 6. JANUAR. Søndag. Det lader til, at Krigsministeren efter Beretningen om de schweitzerske Beslutninger i Vaabenspmet (Hertzog—Wüstenberg), der saa bestemt foretrække Magazingeværet, (Henry Winchester Geværet), er bleven betænkelig ved at antage Peabodygeväret. Prisen skal ikke volde nogen Vanskeligheder. Ogsaa vi undersøge Remingtongeväret.

10 DEN 7. JANUAR. Mandag. Moltzen's frække Denunciation af Landstingets Beslutning om Fr. Sandemann har fremkaldt en Omtale i Berl. franske Artikel, hvor M. Gjørup's »Enhver Sit« kaldes journal obscur. Dette synes at intriguere Frijs noget, men han vil ikke rigtigt
15 være ved det.

DEN 8. JANUAR. Tirsdag. Fønnesbech forelægger Indkomstskatteloven i Landstinget. Det er et besynderligt Forslag. Det paastaaes, at Muxoll faaer en lille Straf, men at Rothe (med Mollerup's Indstilling) slipper for
20 Straf, væsentlig nok, fordi han kom saa sildig til Stationen.

Det er vistnok besynderlige Betragtninger, Bh. Bülau anstiller i denne Tid. Hvor han dog (—ærligt) forregnede sig, da han i 1862 tog sin Afsked fra dansk Statstjeneste.
25 Han havde visselig ikke gjort det, hvis han havde forudseet Tingenes Gang. Endnu da han var i Slesvig for at tage Afsked, kunde Kongen have fastholdt ham; men medens Hall forinden Audientsen troede, at han havde havt en holstensk Minister i ham, var det forbi efter
30 Audientsen: Kongen viste altfor tydeligt, at han ikke kunde lide ham.

DEN 9. JANUAR. Onsdag. I de norske Blade og Tidsskrifter kommer man saa ofte tilbage til, at der ikke kunde ydes nogen Hjælp fra norsk—svensk Side, fordi
35 vi fægtede for tydske Provindser, at det dog er et Spm., om det ikke bliver nødvendigt at paavise, hvor villige

vi vare til en Afstaaelse af det Tydske, *saasnart* det til-
 lodes os at afstaae det, *saasnart* der var Nogen, til hvem
 det kunde afstaaes; Norge—Sverrig skulde netop inter-
 venere: 1) for at lette os denne Beslutning; 2) for at
 man ikke skulde fratage os Mere end nødvendigt; 3) for ⁵
 at vi strax ved denne Afstaaelse kunde komme i et pas-
 sende Forhold til de andre nordiske Lande, og ikke
 drive om som et Vrag for vilden Vove.

DEN 10. JANUAR. Torsdag. Idag oplæstes Als-Dommen.
 Muxoll fik en Maanedes Fængsel. Kongen stadfæster. Det ¹⁰
 siges almindeligt, at Mollerup indstillede Rothe til 3
 Maaneder. Det er væsentligt Patrouilleringer og Inddrag-
 ningen af en Kanonbaad i Arnkilsøre som lægges Vkke
 til Last.

I »Berl. Tid.« for i Aften stikker Hestefoden frem. ¹⁵
 Man vil tage 3½ Millioner, men ikke uddanne hele
 Mandskabet. Man bereder sig til at smigre den J. A.
 Hansenske Speculation imod Tredelingen. Om det just
 er Raasløff selv der giver denne Anvisning, skal jeg ikke
 kunne sige. Først vilde han have taget det Hele, saa ²⁰
 blev han ængstelig ved Afdelingserklæringerne. Idag be-
 gynde selve Krigsministeriets nye Raadslagninger og Be-
 arbejdelser.

DEN 13. JANUAR. Søndag. Rosenørn kom igaar ved at
 tale om Theatercomiteen atter ind paa den Paastand, ²⁵
 at han ikke vilde være Minister i næste Rigsdagssam-
 ling. Han svarede ikke videre oplysende, da jeg fore-
 holdt ham, at det kunde jo Ingen vide. Maaskee tænker
 han og paa, at Kongen tilsyneladende vil modsætte sig
 Sanctionen af det grundtvigske Frimenighedsforslag. Saa ³⁰
 kunde Frijs let følge med ham. Estrup har spillet høit
 Spil med Stutterieloven; thi Kongen var villig til at stad-
 fæste Nedlæggelsen; men Estrup vilde ei finde sig deri;
 han forsikkrede, at han skulde sætte en Lov igjennem
 som den, han nu har forelagt. ³⁵

Flere af Kongens Omgivelser forsikkre, at han ikke
 vil henvende sig til Sponeck. Denne betragtes som den,

der har fordærvet Kong Georgs Stilling i Grækenland*. Raasløff tragter vel efter Udenrigsministeriet, men han kan dog næppe falde paa at være Conseilspræsident.

DEN 14 JANUAR. Ogsaa Christian Daneskjold, der var
 5 meget intim med Paget, veed, at denne om Morgen
 som det afgjørende Statsraad skulde holdes, gik til
 Kongen og fraraadede ham at modtage Voldgiftstilbudet.
 Men hvad Dskjd. tillige har sagt til Vedel, hvem Paget
 alt betroede det samme Dag, Henvendelsen skete, det
 10 er, at *Kongen* har erklæret til *ham* selv, at *det* var
 Grunden til, at han — (trods Oxholms Modforestillinger
 og det til Oxholm givne Løfte) — paa Monrads Hen-
 stilling resolverede, at Forslaget skulde forkastes. Kon-
 gen har altsaa helt vel forstaaet, at han havde frit Valg.

DEN 15. JANUAR. Igaar og idag er Indkomstskatteloven
 15 til første Behandling i Landstinget. Ikke blot Andræ
 — og Jessen raste, den Sidste gav, som rimeligt er, An-
 visning paa Activernes Opspisning; men det erkjendes af
 Flere, at Maskineriet er ubrugeligt, naar Kontingentsy-
 stemet opgives. Men er der tilstrækkelig Grund hertil?
 20 Inden Loven vedtages, maa det mindste Beløb, der nu
 kan undværes, dog være bekjendt. Lehmann, som saa
 længe vægrede sig ved at rykke frem med sin Tale paa
 Børssalen i Stockholm, har nu da ikke blot paa den
 25 nordiske Høitid faaet sin Tak for den, men han har
 tillige givet efter for Fristelsen og offentlig hyldet Duncker
 og hans Politik. Hvis han ikke havde faaet sit Storkors,
 fik han det saamæn ikke nu.

Idag begyndte nok Forhandlingerne om Hærorganisa-
 30 tionen i Ministeriet hos Leuning. Udkastet om Opgivel-
 sen af Kbhvn.s Befæstning er idag forelagt i Folkethinget,
 Grundeierne skulle betale for Servitutens Afløsning.

DEN 16. JANUAR. Onsdag. End ikke idag kom første
 Forhlg. af Indkomstskatteloven tilende. Quaade skriver,

35 * Georg vil reise, dels for at gifte sig, dels og især af
 Hjemvee. Prinds Hans bliver da Regent.

at Bismarck ingenlunde er veltilmode. Ingen af Ambassadørerne eller Gesandterne faaer i Reglen Lov til at tale med ham; de større holde ikke* af at henvende sig til Thiele; altsaa holder f. Ex. Benedetti (der nylig i Selskab hos Quaade i v. d. Heydts Nærværelse skumlede⁵ over de preussiske Prindsers Forsigtighed i Krigen) sig ganske tilbage. I Forhandlingerne med de mindre Fyrsters Repræsentanter blive Preussens Krav stedse mere truende og besværligere; Tillæget i Krigsbudgettet bliver overordentligt trykkende, saa trykkende, at det virker¹⁰ som en stærk indirecte Opfordring til ved Annexion at spare Udgiften til Fyrstehus m. m.

DEN 18. JANUAR. Fredag. Carlsen er nu i Bevægelse, idet hans Parti vil have en Adresse frem i Anledning af Nordslesvig. Quaade har forudset dette og ryster ved¹⁵ Tanken derom. Carlsen synes at indrømme, at denne Adresse vil falde meget besynderligt efter nogle Maaneders Samvær, men gamle Grundtvig har skrevet et Adresseudkast, som forkynder Verden, at Kongen Intet har afstaaet, men høimodigt opgivet den ham efter Lond.²⁰ Tr. tkde [tilkommende] Ret!

Prinds Oscar har tilskrevet Carlsen, at der efter hans Mening for Tiden Intet var at udrette for Danmark; Frankrig var aldeles Nul, Napoleon i høieste Grad discrediteret o. s. v.²⁵

DEN 19. JANUAR. Lørdag. Jeg havde idag Conference med Frijs om Valgspm.

Rosenørn forsikkrer atter idag, at han ikke lever til næste Rigsdag.

DEN 20. JANUAR. Søndag. Frijs er meget rystet ved³⁰ Carlsens Bevægelse. Denne vil nu stille en Interpellation.

* Lord Loftus opfordrede ham nylig til nu dog at gjøre Alvor af Afstemningen i Slesvig, og der gaae rundeligt tilværks. Jeg vilde ønske, svarede han, at de tyske Kjøbstæder i Nordslesvig gik tilgrunde ved en Over-³⁵svømmelse.

Han havde skrevet til Frijs, og udbedt sig en Samtale med ham for at aftale Formen. Frijs svarede ja, men vilde have Vidner for at forebygge Misforstaaelser. Dette fandt den kjære Svoger, som rimeligt var, noget ejendommeligt og opgav da Conferencen.

DEN 21. JANUAR. Mandag. Carlsen spørger, naar Frijs vil meddele den »fornødne og sædvanlige« Beretning om Regjeringens udenrigske Politik. Kun den »fornødne« har været »sædvanlig«; det har desværre sædvanligt været
10 fornødent, men ikke regelmæssigt.

DEN 22. JANUAR. Torsdag. Jeg afslog Rosenørns Opfordring til at indtræde i en Theatercommission inden anden Behl. af Budgettet i Folkethinget.

DEN 24. JANUAR. Torsdag. Idag kom det birkedalske
15 Lovforslag til Afstemning. Der vedtoges vel at gaa ind paa den kgl. Stadfæstelse; men Carlsen fik en betydelig Udvidelse af de Personer, til hvem man kunde løse Sognebaand sat igjennem ved et knebent Overtal. Zahle og J. A. Hansen staae temmeligt eiendommeligt imod
20 Grundtvigianerne. Ogsaa Valgene i Landstinget til Jernbanedriftsloven tyde paa stærk Stemning for Statsdrift. Maaske staar Estrup bag ved eller understøtter dog den hele Bevægelse. Vistnok burde Post- og Jernbanebestyrelsen samles paa een Haand, men det maatte dog
25 heller være Indenrigs-, end Finansministeren.

DEN 29. JANUAR. Andræ har nu foreslaaet, at Forholdstalsvalgmaaden ogsaa skal anvendes ved — Valgmandsvalgene, uagtet denne Regel kun undtagelsesviis kan følges, navnlig i de større Kjøbstæder. Bondevennerne slutte sig dertil, i det Mindste foreløbigt, og Skeel—
30 Fischer ere alt i Bevægelse. Jeg vil dog først see, om Regjeringen vil finde sig i denne Underfundighed, der er i aabenbar Strid med de Forudsætninger, der raadede ifjor under Grundlovsforhandlingerne.

35 Under disse Forhold vil O. Lehmann udføre sit Forsæt, misfornøjet med sin Stilling, at flygte til Syden. Dagen

hertil er just ikke heldigt valgt, og jeg vil dog endnu see, om han gjør Alvor af det imorgen, som han truer med. Han skriver en Anmeldelse af Duncker, i det Hele noget mat, men dog correct, medens Slutningen, der for dog at bringe noget Nyt, indeholder et Forslag om 5 Dannelsen af et Unionsstatsraad, hvor han endnu er svensksindet nok til at ville give Sverrig en født Præsident, foruden en født svensk Udenrigsm. Jeg haaber dog, han opgiver dette.

DEN 30. JANUAR. Onsdag. Jeg havde en Conference 10 med Frijs idag, hvorefter jeg maa antage, at Regjeringen modsætter sig Andræs Forslag til Forqvakling af Valgmandsvalgene.

Idag sattes med en kneben Majoritet af 3 (32 < 29, Frijs og Müller stemte ikke) de to nye Valgkredsers Dan- 15 nelse igjennem.

I Statsraadet igaar behandles Raasløffs Forslag, men man blev ikke færdig; Sagen fortsættes paa Fredag.

DEN 31. JANUAR. Torsdag. Andræ maatte tilsidst tage sit Forslag til en ny Valgkredsinddeling tilbage. 20

Endelig er Betænkningen kommen fra Folkethingsudvalget m. Hs. til Justits-, Indenrigs-, Kirke, Udenrigs-M.,

Land- og Kbstdcommunallovsudvalgene udarbejde nye fuldstændige Lovforslag (J. A. Hansen og Klein); efter Hages 25 Sigende vil [Kbstdcommunalloven] i det Mindste næppe kunne tages, da al Begrænsning imod vilkaarlig Beskatning i Kommunerne saa godt som er bortfalden efter de nu eneraadende Bønders Villie, tildels imod hvad Hansen selv tidligere var gaaet ind paa.

Tscherning har nu udfundet, at vor Skjæbne er af 30 Preussen at blive trukket med til en Krig imod Frankrig. Vi skulle derfor gjøre vor Styrke saa lille som muligt, for at der ikke skal blive fordret for Meget af os. Dette er ogsaa en Maade, hvorpaa man kan begrunde Landets Afvæbning.

DEN 1. FEBRUAR. Fredag. I Statsraadet kom Militær-sagen ikke til Ende. Et af de Punkter, der volde mest Bryderi, er Spørgsmaalet om der skal kunne meddeles høiere Charakter end Vedkommendes Grad. (Blixen 5 muddrer.) Nu er Oxholm for Kronprindsens Giftermaal med den svenske Prindsesse.

Det hed ganske bestemt i de sidste Dage, at Prinds Hans rejste for at overtage Regentskabet. Nogle tale om at medgive ham Bræstrup! Funch har hentet ham. Men 10 han sagde i Aften til Hall, at det nu var opsat.

Til Hansen har Thiers udtalt, at Frankrig ikke har været saa dybt sunken siden 1450 — tout comme chez nous. Om nogle Aar kan Østerrig have reist sig; saa maa Frankrig have Krigen!

15 DEN 2. FEBRUAR. Løvedag. I Folkethinget blev da den kirkelige Lov aldeles forvildet. J. A. Hansen slog sig løs, og selv hvor han vilde have givet sig (nemlig op-givet Forslaget om at udelukke Fordringen om en ny Kirke, hvis Mindretallets Forslag var gaaet igjennem), 20 der gjorde nogle af Medforslagsstillerne Oprør. (I. Jørgensen efter Høgsbro's Tilskyndelse.) Hall sagde ikke et Ord. Det kom der ud af hans Mægling. Nu komme Jessen og David med særegne Forslag i Jernbanesagen. Det lader til, at Grev Moltke ved Rothe overbevises om, 25 at det ikke kan nytte at ville stille Ændringsforslag om Banens Bøining henimod Kjøge.

DEN 3. FEBRUAR. Søndag. Atter militært Statsraad. Situationen var meget spændt. Kongen havde udentvivl seet sig om efter Hjælp.

30 DEN 4. FEBRUAR. Mandag. Igaar kom Hærordnings-forslaget til Ende i Statsraadet. Kongen maatte opgive Charakteriseringssystemet.

DEN 5. FEBRUAR. Tirsdag. Der har været flere Tviste-

punkter med Kongen, saasom om Officererne, der ikke udnævntes af Kongen, men Hovedtvisten dreiede sig om 1) Charakteriseringssystemet, 2) Prindsers Undtagelse fra Menigtjenestepligten o. s. v., 3) Generaladjutantstillingen. Den hele Forhandling har været meget bitter. Kronprindsen 5 sagde, at naar den kgl. danske Rigsdag erfarede, hvad der var Kongens Villie, vilde den strax votere det. Jeg veed ikke, svarede Frijs, hvad den kgl. danske Rigsdag vilde gjøre, men jeg veed, at jeg aldrig vilde finde mig 10 i, at Kongens Tarv saaledes tilsidesattes. Han talte endog om, at et saadant Skridt vilde prostituere Kongen. Det kan være sandt, men det er næppe sandt, naar han sagde, at de kongelige Prindser ligesaalidt behøvede at undtages her som i Værneplsl.

Senere har Frijs talt med Kongen, og denne var *til-* 15 *syneladende* beroliget.

DEN 6. FEBRUAR. Onsdag. Bille frifandtes. Bornemann var den Eneste, der dømte (efter § 86); O. Müller vilde have dømt, lig Politi- og Criminalretten, hvis den nye Straffelov ikke var kommen imellem. Buch var den 20 Eneste, der vilde have Bille fri for at udrede Omkostningerne.

Det var naturligvis Lehmann, der havde tilskrevet Brock, og ikke, som Folk underligt nok troede, Hall.

V. Dockum sendte mig i Aften sit Lovforslag. Kongen 25 har igaar ved Taflet til Rottbøll udtalt sin Frygt for Alt, hvad der kunde komme frem under Proceduren, men Rottbøll beroligede ham og roste Brocks loyale Procedure. Adskillige, som havde ventet Domfældelse, føle dog, at Benaadningsspmet vilde have været en stor 30 Ubehagelighed; noget har det og virket, at A. W. Scheel ligefrem for længere Tid siden har sagt, at Bille ikke kunde dømmes.

DEN 9. FEBRUAR. Lørdag. Brettons Pensionssag i Folketinget viste, at Udvalgets Mindretal (Adler og Berg) 35

fik stort Tilhold, men Flertallet seirede dog, da Mange frygtede Høiesterets Afgjørelse.*

Frijs** stemte i Landstinget for de to nye Valgkredse, men Lehmann's og V. Petersen's Fraværelse gav 5 det modsatte Parti een Stemmes Overvægt.***

DEN 10. FEBRUAR. Søndag.

Efter Scharffenbergs Sigende er man i Sveits i Virkeligheden ingenlunde paa det Rene med Geværspørgsmaalet, da man vil have adskillige Rettelser ved Winchestergeværet. Iøvrigt er Sveits det eneste Sted, hvor 10 man har faaet Modellen.

Raasløffs Forslag har gjort væsentlige, farlige Ændringer:

1) Underbefalingsmændene udtages ufrivilligt.

2) Mandskabets Uddannelsestid er vilkaarligt delt, saa 15 at det afhænger af Lodtrækning, om En bliver inde 5 til 7, eller 16 Maaneder.

Herved er, saavidt jeg kan skjønne, visselig Fundamentet for Forsvarscommissionens Forslag noget rokket, og der er ingen Grund til uden videre [at] fastholde den 20 store Bevilling, hvis man kan finde en anden passende Begrændsning. Stemningen er noget tvivlsom. Holstein i Folkethinget vil være derimod, fordi han vil spare; Haffner i Landstinget siger, at han vil give 6 Millioner, naar vi have et nordisk Forsvarsforbund, men under 25 ingen Omstdh. under de nuværende Fh. jf. den »gamle Militær«.

DEN 11. FEBRUAR. Mandag. Det var virkeligt Løkke,

* Bretton slap da igjennem i Folkethinget, idet »Den onde Hensigt var ikke umiskjendelig« (Alberti, Winther o. s. v.)

30 ** Frijs fortjener saa meget mere Anerkjendelse for dette Votum, som N. Rasmussen havde tirret ham, fordi han paa et Punkt før havde sluttet sig til Udvalgets ved anden Behlg. antagne Forslag, som ved Afstemning nu gik ud.

35 *** Lehmann menes i Paris at ville nærme sig Thiers i Anledning af de nærførestaaende Forhandlinger.

som havde skrevet det i »Fædrelandet« optagne Brev. Løkke syntes bedre om Birkelands Tale end om Dunckers og har bebreidet Ploug dennes Holdning. Ploug har svaret ham, deels med den Tilstaaelse, at han virkelig med Hensyn til 1857 havde lært noget af Duncker — i Statholdersagen havde han ikke, som Løkke bebreidede ham i det Hele, skiftet Mening — deels med det Spørgsmaal; hvorledes det vel var gaaet, hvis man i Norge i 1814 havde været ligesaa forsagt, som Mange nu syntes at være det.

10

Løvenskjold regnes til de meget dansksindede, og er ikke synderligt velsindet imod Stang. Det er ham, der kalder den istedetfor Faderen raadende Advokat Stang »Prindsregenten«.

DEN 12. FEBRUAR.

15

Idag Parlamentsvalgdag til Nordtysklands Forbund. Hvorledes vil det nu gaae i Slesvig.

Det ansees for givet, at *Kryger* seirer i første Kreds; men Spørgsmaalet, hvorom det gjælder, er, at han ogsaa faaer et Antal af Stemmer i hver Kjøbstad, ja endog i Christiansfeld. I anden Valgkreds maatte man efter mit Skjøn alt være tilfreds, hvis Ahlmann fik absolut Stemmemfleerhed i Flensborg og relativt Overtal i hele Kredsen; kun ved de Andres Uenighed kan han sættes igjennem, frygter jeg.

25

Forhandlingerne i Landstinget igaar om Kirkeloven var meget matte. Men hvis man tør dømme efter Udvalgets Sammensætning, vil der næppe komme Noget ud af Sagen. Imidlertid kom Liebe og Krag vistnok kun ind, fordi Ploug udeblev fra de forberedende Overveielser. Han havde ellers gjort store Indsigelser. Haffner og Sehested vilde næppe være Medlemmer. Nielsen frabad sig Valg. J. A. Hansen's Bevægelse ved tredie Behlg. havde kun til Hensigt at forhindre, at der kom Noget ud af det Hele; han undte ikke sine bittreste Modstandere, Grundtvigianerne, noget Lovudbytte.

35

DEN 13. FEBRUAR. Onsdag. Det synes, som Valgene

i Slesvig og Holsteen kun ville give *danske og augustenborgske* Resultater.

DEN 14. FEBRUAR. Torsdag. Idag brød Rosenørn med mig m. Hs. til Theatercommissionen, fordi jeg antydede
 5 Nødvendigheden af, at Theatret, hvis det fra Communen fik en ny Bygning, slap for Byggegjælden til Sorø Akademie.

DEN 15. FEBRUAR. Fredag. I Indkomstskatteudvalget var Andræ mere end sædvanligt glat uforskammet imod
 10 Fønnesbech, der paa Regjeringens Vegne bestemt fastholder i det Mindste et Aars Skat. Der ligger nu en halvtredie Mill. Creditbeviser i Kassebeholdningen.

DEN 16. FEBRUAR. Lørdag. *Anden* Behlg. af Finanslovforslaget for de gamle særlige Ministeriers Vkke endte
 15 i Nat. Resultaterne ere paa mange Punkter yderst ubehagelige, ikke blot for Rosenørn, som de nærmest gik ud over, men og for enhver fornuftig Regjering. Igaar Nat vedtoges Nedsættelsen m. Hs. til Theatret, uagtet Rosenørn erklærede, at han maatte ansee en saadan
 20 Nedsættelse for enstydig med Nedlæggelse af Theatret, Noget, han ikke vilde gjøre. Idag gik det ud over Contoen til Docenter til Straf for Bornemanns Vedbliven og Scharlings Ansættelse. Det er aabenbart det grundtvigianske Parties hensynsløse Partiskhed, som i Forbindelse med alt Andet bringer Bægeret til at løbe over.
 25 Exemplet var imidlertid unægteligt alt givet ved Fengers Angreb paa Statsgjældscontoiret, hvor han aldeles ignorerede Fønnesbech's grundede Indsigelser. Rosenørn vil nu gjøre Spektakel, men han giver sig jo sagtens.

30 DEN 17. FEBRUAR. Søndag. I Mødet hos Leuning havde Ministrene nok endeel Uleilighed med Rosenørn, men han gav sig jo.

L. Lv. Daa forbereder en dansk-norsk Historie fra Reformationen til Stettinerfreden, efter Nielsens Sigende
 35 er Arbeidet vidt fremrykket. Nielsen selv er ifærd med

Frederik III's første Tid. I Lund har han fundet Essens Breve fra Christiania. Nu er det kommet saavidt i Norge, at Prindsregenten kommer til Duncker og bevidner ham ei blot hans egen, men og Faderens Anerkjendelse og Høiagtelse. Duncker tog det naturligtvis som Noget, der aldeles ikke undrede ham; kun Skade, at der ikke var Vidner, og han kunde da ikke godt forlange det skriftligt. Om Lehmann's Anmeldelse har jeg endnu ikke hørt Noget fra Hamilton; derimod har Nyblom optaget en Anmeldelse af Forsell, i gammel svensk Stil. 10

DEN 18. FEBRUAR. Mandag. Valgene til det nordtydske Parlament synes at være faldne mindre antipreussisk ud, end man skulde ventet i Saxen og Hannover. At alle de augustenburgske Valg ere trængte igjennem i Holsteen — ogsaa Scheel-Plessen er falden — kan ikke 15 overraske. *Preussisk-conservative* Valg findes dog næppe udenfor de østlige Provindser.

Brochuren af den »gamle Militær«, der ikke vil taale nogen Forandring, og ei vil bevilge Mere end 3 Mill. til hele Forsvarsvæsnet, tillægges Daue, Rousing og — Oberst 20 Lundby. (Minister Lundbys Broder.) At den Sidste skulde være Forfatteren, er lidet troligt, men han taler ganske paa samme Maade. Mange kjende Andræ saa lidt, at de tillægge ham Forfatterskabet.*

DEN 21. FEBRUAR. Torsdag. Igaar optraadte Scavenius 25 for de 5 Millioner til Forsvarsvæsnet; J. A. Hansen ikke imod, skjøndt han viste nogle Tendentser til at gaae ned til 4 Mill. Iøvrigt Schönheyder, Hage, Steen for ikke at tale om Müller. *Idag* Endel af Bønderne (K. Pedersen for, H. M. Petersen for 4 Millioner, Terman- 30 sen for B. Christensens Forslag, Winther. S. Kjær for Nedsættelse, men spagfærdigere end man havde skullet vente.) Fallesen, fremfor Alt Fenger. Stemningen synes *indtil Videre* ret god. Tscherning skal efter Sponnecks

* Brochuren colporteres af Blixen. Det er udentvivel 35 *Rousing*, der under Blixens Auspicier har skrevet den.

Sigende holde Foredrag for sine Troe. Han vil naturligvis bevise, at vi blot stille Preussen et Contingent.

DEN 22. FEBRUAR. Fredag. Uagtet Hall mener, at Stemningen i Folkethinget *virkeligt* er god, saa er det dog tvivlsomt, hvorledes det vil gaae. Thi der er øiensynlig nu stærk Tendents til at indskrænke Udgifterne til 4 Millioner; Sponneck vil aabenbart gjerne i Forening med J. A. Hansen, G. Winther og Holstein-Holsteinborg arbeide hen til, at det Hele standses *ved en* Resolution, der bestemmer Udgiftsbeløbet og saa overlader Omarbeidelsen til Regjeringen. Hertil vil der blive ydet adskillig Understøttelse fra Hoffets Side; thi Brudet med Raasløff er nu stærkt. Raasløff betragtes ikke længere som »Kongens Minister«, men som *Demokratiets* Minister. Kauffmann er rasende forbittret, fordi Kongens *Generaladjutant* ikke kunde blive *Brigadegeneral* (Garde, Husarer o. s. v.). Raasløff er bleven Republikaner i Amerika. Estrup, der er misundelig paa ham for den Rolle, han spiller i Folkethinget, kalder ham ligeledes — ikke uden Føie — »upaalidelig«. Til Exempel paa Rs. Fanatisme tjener, at han gaaer hen til Schfbg. og siger: »Jeg beklager, at jeg ikke længere kan regne Dem til Hans Majestæts loyale Generaler.« Schfbg. gik ikke af Vejen, men klagede ikke til Kongen, som han burde.

DEN 23. FEBRUAR. Løverdags. Vort vanskelige Forhold til Preussen kommer nu frem ved Klager over Pressen. Et aldeles obscult Blad »Heimdal« i Jylland har kaldt Preussen »Tyve og Røvere«. Heydebrand har gjort Indberetning og faaet Ordre at klage. Vedel henviste først til Lovgivningen. Hvis Preussen forlangte det, vilde der vistnok blive anlagt Sag. Men han maatte dog minde om, at der her var Tale om et obscult Provindsblad. — Hvad stod der i officieuse preussiske Hovedstadsblade, uden at vi havde anket. Frijs svarede meget ufortrødent, at han fandt, at den danske Presse havde været mærkeligt tilbageholdende under den tyske Krig ifjor; man kunde ikke klage over den. Heydebrand har nylig

paa sin Tilbagereise hertil ved sit svenske Sprog fristet Folk overalt til meget frie Udtalelser. Han har og gjort mange Forespørgsler om Befæstningsarbejderne i Jylland. I sit Incognito har han f. Ex. i Nyborg hørt den unge Ahlmann fortælle mange Ubehageligheder — det er dog 5 ikke meget passende.

DEN 24. FEBRUAR. Søndag. Første Behandling af Hæror-
 ordningen blev da lykkeligt tilendebragt ved Hjælp af et
 Aftenmøde igaar. Holstein-Holsteinborg og Ernst Bruun
 (senere Nyholm) angreb den fra det finantsielt-jydske 10
 svinepoliske Standpunkt; Ernst lokkede B. Christensen
 frem, der fik Anerkjendelse fra flere Sider. Ganske vist
 er det mærkeligt, at Sponneck ikke vovede sig frem af
 sit Skjul. Der skal nu nedsættes et Udvalg paa 15 Med-
 lemmer; om Noget bliver ført igjennem, vil jo væsentligt 15
 afhænge af, om man kan komme til en rimelig For-
 staaelse med B. Christensen & Co.

Nu er omsider Finantsudvalget kommet saavidt, at
 der bliver Conference i næste Uge med v. Dockum og
 Raasløff. Det kan ikke betvivles, at Militærbudgettet bliver 20
 omtrent 5 Mill.; Fenger har imidlertid udgravet endeel
 gammelt Krigsmateriel, der kan sælges til et Par Hun-
 drede Tusind Rdlr., og Tolden vil efter Udbyttet 1. Oct.
 1865 til 1. Oct. 1866 kunne sættes noget høiere. Alligevel
 vil der behøves en Indkomstskat fra 1 til 1½ Million. 25

DEN 25. FEBRUAR. Mandag. Anden Behlg. af Sydsjæl-
 landsk Jernbane i Landstinget gik ret ordentligt, uagtet
 Estrup som sædvanligt slingrede.

DEN 26. FEBRUAR. Tirsdag. I denne Tid finder der
 den ene Suspension Sted efter den anden i Slesvig af 30
 den sidste Rest af dansksindede Præster, (Tørninglehrn
 o. s. v.) Advokater (Muus, Pingel o. s. v.). Det ligger for
 en stor Del i den Maade, hvorpaa de tidligere have ud-
 talt sig, at de ikke nu kunne aflægge Eden til Kongen
 af Preussen. Skolelærerne i det Tørninglehnske synes at 35
 drive Præsterne fremad.

DEN 27. FEBRUAR. Onsdag. Hansen kommer med Betænkningen om Landcommunalloven. Første Behlg. af v. Dockums Marineforslag. v. Dockum vil vist ødelægge sig ved sin Bornethed, men det er en honnet Mand.

5 Det skyldes ham, at den hele Plan om at afhænde de vestindiske Øer for Tiden er opgivet af Frijs. Da det kom til Ministerconferencen erklærede han, at han traadte af, hvis Regjeringen indlod sig herpaa; det hjalp. Marineforslaget gik til Hærudvalget, som forstærkes med 4

10 Medlemmer.

Blixen rører sig af alle Evner, og der er nu i det store Hærudvalg Stof til mange Ministercriser. Ingen kan sige, hvilken Virkning dette Ministerspml. vil have, naar det stilles alvorligt af den samlede Regjering. Desværre ere

15 de, der ellers snarest kunde formaaes til en fornuftig Overeenskomst (Carlsen & Co.) saa begjærlige efter at styrte Ministeriet, i det Mindste Rosenørn, at dette Hensyn let kan overveie al Fornuft. Forholdet imellem Kaufmann og Raasløff er nu et saadant, at man ikke kunde

20 undre sig, hvis det kom til en Duel.

DEN 28. FEBRUAR. Torsdag. Rosenørn har atter for 6 Uger taget Justitsministeriet. Høvdingerne have ladet R. vide, at han ikke behøver at frygte for Theatret. Krabbe bød ham Theatret, hvis han vilde nedlægge to

25 Seminarier; han svarede Nei, det behøvede han ikke. Iøvrigt har Krabbe — for Rosenørns Regning reist til Sorø, men finder fremdeles Kirkens Reparation ufornöden.

DEN 1. MARTS. Fredag. Moltzen udspreder i denne

30 Tid, at Danmark har sluttet en of- og defensiv Alliance med Frankrig. Koskull spejder og snuser derfor Alt, hvad han kan. Quaade gjør opmærksom paa, at Tidspunktet, da Afstemningen kan ventes gjort til Gstd. for alvorlig Forhlg., maaskee kunde blive det, da Preussen

35 søger europæisk Anerkjendelse af det nordtydske Forbund.

DEN 2. MARTS. Løverdags. I Landstinget slap vi kun med to Stemmers Overtal for Moltkes Forslag at bringe Kjøge ind som et nødvendigt Punkt i Vordingborgbanen. Estrup stemte tilsidst derimod, men talte saaledes, at hans Nei ikke stod i synderlig god Sammenhæng ⁵ dermed.

DEN 3. MARTS. Kronprindsens og Prinds Hans's Vrede mod Raasløff viste sig i Fredags at have vendt sig til stor Naade — idet Prinds Vilhelm, til hvis Betænkning ¹⁰ Hærforslaget var sendt, havde udtalt sig meget fordelagtigt derom.

DEN 4. MARTS. Mandag. I Onsdags i forrige Uge fik vi Meddelelse, at Frankrig har efter Afstemningen mindet Bismarck om Art. 5. Ogsaa Benedetti har meddelt ¹⁵ Quaade sin Samtale. Btti. havde sendt sin Rapport til Bismarck for at forvise sig om, at han erkjendte Beretningens Nøiagtighed. Bk. havde vel i det Hele anerkjendt Rigtigheden, men dog tilføiet, at der var nogle Nuancer, som han ønskede lidt anderledes fremhæ- ²⁰ vede; det vilde han gjøre i en Skrivelse til Goltz. Iøvrigt havde Bismarck sagt, at han ingenlunde tabte Afstemningen af Sigte; den vil finde Sted efter det nordtyske Parlament; og med det maatte der forhandles om Sagen; om *før* eller *efter* Afstemningen stod noget ²⁵ uklart. Vi have nu skrevet til Stormagterne. Kongen er i denne Tid særdeles forstemt — det vides ikke hvorfor, hvis det ikke skulde være, fordi han ikke længere har Tro til Frijs, og nu ikke længere veed, hvor han skal søge hen. ³⁰

Heydebrand har forlangt Tiltale mod »Heimdal«, fordi Preussens Regjering karakteriseres som »Tyve og Røvere«.

DEN 7. MARTS. Torsdag. Nu har Brock svaret Duncker. Jeg veed ikke, om denne har havt Ret i at indblande ³⁵ Spørgsmaalet om Motzfeldt o. Fl.s Forhold til Krigs-

budgettet ind i Discussionen; Brock har i alt Fald benyttet den herved givne Leilighed til at kaste sig over Birchs Nota i 1863, og kun svaret med et Par undvigende, intetsigende Ord paa Hovedspmet, hvorledes skandinavisk Samfund opfatter Norges Selvstændighed udadtil.

Det er iøvrigt indlysende, at Norge maaskee aldrig har følt sig saa vel, som nu. Dets yngre Mænd have i det Hele en bestemt Erkjendelse af, at Norge nu kan hævde sig langt mere end nogensinde tidligere. De støtte sig til Danmark mod Sverrig, til Sverrig mod Danmark. I Sverrig derimod behager den dansk-norske Skandinavisme aldeles ikke. Ved Festen i Lund nylig var der i Grunden ikke Tale om *Norden* fra Svenskernes Side.

Odhner er den Eneste af Historikerne, der har det rigtige Blik i saa Henseende. Tengberg er Carl-Johansk, Halvøskandinav, Weybull er Skaaning.

DEN 8. MARTS. Fredag. Bregendahl lader de communale Love ligge foreløbigt — nu er Veilovsbetænkningen kommen for et Par Dage siden —, ligesom han end ikke har taget Valgloven til første Behlg. (han paastaaer, at den tilsidst vil gaae glat); det er da hans Agt i næste Uge at tage den tilbagestaaende Deel af Udgiftslovene under Behlg. Marinebetænkningen m. v. er omdeelt; der har været strenge Conferentser med Raasløff. Skibsmalings-, Fiskeri-, Vandflugtslovene ere nu expederede i Folkethinget. Omsider fik jeg Bruuns Foredrag i Studentersamfundet 3. Nov. 1866. Han fordrer, at det norske Bygdesprog skal kunne gjøres anvendeligt i Almueskolen, og haaber, at der maa blive oprettet *en høiere Bondeskole*, hvor paa *Grundlag af Almuesproget* Dansk og Svensk læres. Han paastaaer, at det er Aasens oprindelige Program (Aasen i Folkevennen 1857). Iøvrigt er Bruun en Drømmer, som ikke kan taale, at den yngre historiske Skole smiler noget af Keyser's og Munch's (naive — eller beregnede) Overvurdering af de Gamle.

1) Berg — 2) Keyser — 3) Munch — 4) a) Birkeland
b) L. Daae, c) Sars, (Buckleaner).

DEN 9. MARTS. Løverdag. Carlsen siger nu, at det maa have en Ende med Ministeriet Frijs. Det er mig ikke klart, hvorledes han skulde kunne styrte det, uden enten ved at forhale Hærsagen i Udvalget eller ved ligefrem at fordærve den. I første Tilfælde spildes et Aar, i andet 5 maaskee endnu Mere, og det i et Øieblik, da det paa-staaes fra mange Sider, at Freden ikke kan vare Aaret ud. Maaskee tænker han paa Naalestikkene under Finansloven — men det forslaaer næppe, og han er vel sagtens ikke engang Herre derover. Han taler, som om 10 Hall nu skulde indtræde med ham; men hvor er den ydre Nødvendighed, hvorved Hall skulde tvinge Kongen.

DEN 15. MARTS. Fredag. Ploug kunde da ikke dye sig længere og maatte give sit Ord med i Laget om den norske Forhandling. Lidt Slingring er der, men i det 15 Hele holdt han dog fast ved de rette Grundsætninger i Spmet om Dannelsen af et Unionsting mellem Sverrig og Norge. Hamilton kommer nu og med et Tillæg til Lehmann's noget tamme, men i det Hele dog ogsaa correcte Udtalelse i Nord. Tidsskrift. 20

DEN 17. MARTS. Søndag. Spidsmusen er igjen paa Eventyr. Han har hørt, at Italien skal have indgaaet med Preussen en gjensidig hemmelig Garantietractat, og at det gjerne vil frigjøre sig. Der er en italiensk Agent i Paris. Hansen har nu forestillet denne, at Italien, som 25 en paa Nationalitetsprincippet bygget Stat, skal forestille Preussen Nødvendigheden af en ærlig, national Fuldbyrkelse af Pragerfreden. Hvis Preussen vægrer sig, skal Italien frigjøre sig fra Forbundet. Italieneren vilde først ikke gaae ind paa denne Tanke. Men omsider slog den 30 an, og meddeltes Visconti—Venosta, Ricasoli og Peruzzi. Ricasoli vilde ikke ret vide deraf; desto mere de to Andre. Nu skal Hansen, hvem den hjemkomne Chaudordy roste høilig for denne Tanke og hvem Drouyn til dens Ære sendte sit Portrait, til Wien og Florents — alt for at 35 styrte Bismarck, til Straf fordi denne har narret ham!

Vi faae nu at see, om han virkelig faaer en skriftlig Udtalelse fra Italien, som han paastaaer.

DEN 23. MARTS. Løverdags. Der synes nu ligesom at vise sig Tegn til, at der kunde komme Noget ud af Hærundervalgets Forhandlinger. B. Christensen er nu kommet ned til 32 Batailloner; dog er der endnu stor Lyst til at skyde Afgjørelsen ud, forskjellige Forslag fremkomme af meget tvivlsom Natur fra Berg, B. Christensen o. s. v.

Fallesen vil vide, at det gaaer rent galt med Patronfabrikationen.

Schurmann vil ikke være Biskop, saa det bliver efter Nielsens Anbefaling Balslev — saare fattigt.

DEN 25. MARTS. Mandags. Blixen bearbejder i denne Tid Sponneck, og Sponneck er da kommen til det Resultat, at det vilde tirre Preussen, hvis vi stillede en Hær paa Benene, han vil derfor styrte Hærplanen og dermed Ministeriet. Til den Ende tyer han til Carlsen — men denne røber ham til Frijs. Imidlertid lykkedes det dog endnu ikke i Hærundervalget at faae en Conference med Raasløff. Der stod 9 Stemmer imod 9 for Hall's Forslag. Carlsen gjorde Udslaget, idet B. Christensen holdt sig tilbage til denne havde stemt; han siger, han kunde ikke Andet, naar saa mange Medlemmer erklærede, at de ikke vare forberedte.

DEN 26. MARTS. Tirsdags. Til Ordfører i Hærundervalget valgtes idag i Aftenmødet Fenger med 10* mod 9. Det hedder, at Carlsen vil nok nu skyde Snepper, altsaa nyt Formandsvalg, men det er ikke vist, at han faaer Lov dertil.

Conference i Indkomstskatteudvalget med Fønnesbech, der foretrækker Procentsystemet. Han lovede os en finansiel Oversigt, saa vi vel i Slutningen af Ugen kunne faae Betænkningen expederet. Endnu kan jeg imidlertid

* *Berg*, J. A. Hansen, H. M. Petersen, Eriksen, Hall, Fenger, Ernst, Nyholm, Tuxen, Schønheyder.

ikke faae Sagen expederet, da Procentisterne ikke kunne faae deres Forslag færdigt.

Iøvrigt fortæller han, at Kongen havde faaet en Bestse om Kongehusets Indkomstskat, der var affattet i Lighed med Udvalgets Forslag, ud af Regjeringsudkastet. Enkedronningen betalte vist kun 500 Rdlr.! Denne Behandling af de kongelige Herskaber som personæ miserabiles tiltalte naturligviis Madvig.

DEN 28. MARTS. Torsdag. Moltke telegraferer, at Luxemborgsagen nu er ordnet med Preussens Minde.*¹⁰ Ventelig skulle nu vi betale Gildet. Saa utroligt det end lyder, at Østerrig skulde nærme sig Preussen, har dog Manderström, inden han d. 20de svarede Raab, faaet nogle Efterretninger, der virkelig tydede paa en preussisk-østerrigsk Alliance, og som havde gjort ham høist¹⁵ betænkelig. Saa forlanger Østerrig naturligviis ikke Afstemning i Nordslesvig — skulde man troe. Til samme Tid har Heydebrand til Conti sagt — og han er vistnok her ærlig — at han syntes, Danmark skulde henvende sig til Østerrig i Sagen. Hvis de to Ting kunde combi-²⁰neres, saa kom der et andet Indtryk frem. Vore Gesandter vide Ingenting.

Krigsministeren i Stockh. fik et Mistillidsvotum, fordi han ikke har passet bedre paa Befæstningsarbejderne ved Carlsrona.²⁵

DEN 30. MARTS. Løverdag. Nu reiser Prinds Hans dog til Grækenland. Kongen troede, at det var Øieblikket til at gjøre ham til »*Generalmajor*«! Frijs indseer, at denne høie Værdighed dog næppe er skikket til at imponere de græske Generaler, hvis hans Høihedsstilling ikke kan³⁰ det, og vil derfor ikke samtykke. Derimod har Kongen

* Med Vished veed man dog næppe, at Kongen af Preussen har samtykket. Jeg betvivler ikke, at Bismarck gjerne vilde slippe for saa godt Kjøb, men dette Militærcabinet, der altid møder som en Deus ex machina, hvad³⁵ vil det sige? Efterretningen var aabenbart noget forhastet.

opnaaet den Glæde selv at notificere Moderens Død. For at ikke Hertugen skulde komme ham i Forkjøbet, maae en af de 42 Notificationer med Segl sendes til London, eftersom Kronprindsens Regentskab ikke er notificeret.

5 Der skal de da nok confundere en saa vanskelig Sag. Men det kunde ikke opsættes — uagtet f. Ex. Hertugin den af Kents Død først meldtes efter et halvt Aars Forløb.

10 Det seer sørgeligt ud i Nordslesvig i denne Tid, da det ældre Mandskab skal tvinges til Edsaflæggelse. Skulde ikke Kongen føle sig kaldet til at lægge et Ord ind i London og Paris?

DEN 2. APRIL. Tirsdag. Estrup gaaer nu i Folkethingsudvalget saa vidt, at han antyder Muligheden af at garantere en Krøhnckebanes halve Udgifter — dog maatte han jo tale med Finansministeren derom. Han gjør virkeligt noget Saadant, der aldeles forvirrer de alt Forvirrede, uden *forud* at have talt med sin Collega derom. Dette fremgaaer af Fønnesbech's Yttringer baade til H. 20 Hage og til mig. Rothe var ifærd med at gjøre nogle Indrømmelser, men fordrede, at Ministeren skulde indtage en fast Stilling — det lod et Øieblik til, at han vilde gjøre det; men saa slingrede han afsted igjen.

DEN 4. APRIL. Torsdag. Dotézac lod igaar, som det 25 var ganske naturligt, at Underhlgerne om Luxemborgs Afstaaelse vare standsede — imidlertid kunde han ikke skjule sin Undseelse, da jeg ynkede Frankrig, som atter skulde vige tilbage for Bismarcks kgl. Militærcabinet.

Telegrammerne vise, at Kongen af Holland nu ikke 30 afstaaer Luxemburg uden Preussens Samtykke. Det kan ikke med Bestemthed sees, hvorledes Sagen i Virkeligheden staaer. Wachtmeister paastaaer med Vished at vide, at Bismarck ifjor lovede Napoleon Luxemborg.* Hansen skriver (d. 1ste April), at Slaget er tabt. Drouyn

35 * Dengang var det sagtens for lidt baade i Foraaret 1866 og under Fredsunderhandlingerne.

havde havt den ene Fod inde — men Alt opgivet. Chaudordy meget nedslagen. Dog var der nogen Mulighed for, at Frankrig i det Væsentlige fik Luxemborg.

DEN 5. APRIL. Fredag. Kongen sigtes i Berlin for at have sagt til en dansk Deputation, at selv i Sydslesvig 5 vilde Alle hellere døe med Danmark end ødelægges med Preussen (Lieber mit Dmk. sterben, als mit Pr. verderben.)

Raasløff havde Møde med Hærudvalget.

1) Han erklærer sig bestemt imod B. Christensens Forslag, hvis Bekostelighed nu er godtgjort at være overvældende.

2) Han havde en vis Tilbøielighed til 30 Linie Batalioner, men

3) modsatte sig afgjort 6 Compagnier, og 15

4) skildrede saa levende Uhensigtsmæssigheden af Omflytningen af Officerer o. s. v., at han ogsaa derved dræbte 1).

5) Nogle enkelte Besparelser vilde han foreslaae.

6) Hvis man gjenoptog Flinkhedsdelingen, kunde han 20 muligt indskrænke Tjenestetiden til 6 Maaneder.

DEN 6. APRIL. Løverdags. Theaterbevillingen sattes op til de 50,000. Winther, som stemte imod, vandt et Par Medlemmer, og hentede Fønnesbech ind fra Lands- 25 thinget.

Kongen har virkelig sagt til Deputationen, om ikke, at der ikke var en Sydslesviger, som jo sagde: Lieber mit Dänemark sterben, als mit Preussen verderben, saa dog, at slige Yttringer forefaldt selv i Sydslesvig.

Bülau var tilstede, han indberettede det og fandt, at 30 det var ganske naturligt. Det er ikke faldet ham ind at hindre Offentliggørelsen!

Det er Daue — mærkeligt nok — som under Nyholm's Paavirkning med Ploug skriver Artikler i »Fædrelandet«. Mærkeligt nok kom ogsaa her den Tanke at vende 35 tilbage til Flinkheden og lade det i saa Fald blive ved 6 Maaneder for det ene Sæt.

Omsider kom Hamiltons Artikel mod Duncker. Han har faaet »Fædrel.'s Anmeldelse stærkt i Vrangstruben, men indrømmer dog Adskilligt.

DEN 7. APRIL. Hansen skriver, at hans Beretning om, at Slaget var tabt, var forhastet. Det gjærer stærkt. Frijs har telegraphisk forlangt Bemyndigelse til høitideligt i Berl. Tid. at dementere Kongens Yttringer — noget uklogt, synes mig. Han skulde have handlet paa egen Haand. Efterretningerne fra Paris tyde paa, at Forbittrelsen er meget stor. Nu for første Gang er der alvorlige Tegn til Krig. Udstillingen er en Fiasco, hedder det — ogsaa det dækkes ved Krig. Chassepoterne skulle være færdige til hele Hæren, siger Dotézac.

DEN 8. APRIL. Mandag. Bülow har forklaret Bernstorff (telegraphisk Moltke og Quaade), at kun en Del var Kongens Svar; det Øvrige senere Yttringer! Efter denne Demarche meente Kongen, at en Dementi ikke behøvedes, men hvis Frijs var af en anden Mening, meddeltes den begjærede Bemyndigelse. Nu kommer den *fuldstændige Benægtelse* i Berl. Tidende, til den henvises Quaade. Joh. Bülow er dog et Uhyre af Dumhed! Og Kongen viser fremdeles kun Tanke for Louisenlund! Dagbladet tager ubegribeligt nok Yttringen for gode Varer (— Van Dockum har daarligt besørget det Hverv, han paatog sig: at instruere Bille.)

DEN 9. APRIL. Tirsdag. Contingentsystemet seirede med een Stemme, da Madvig paa Grund af Bruun's Ildebefindende præsiderede. Ploug var blevet syg, og Sehested Juel var faldet. En stor Godseierkoalition udfoldede sig til Slutningen.

DEN 11. APRIL. Torsdag. Baade Hansen og Moltke bekræfte, at Krigen er uundgaaelig. Moltke beretter, at der er en mærkelig Forbittrelse imellem mange høitstaaende Franskmand; selv Generaler sige, at det er Keiseren, som har gjort Frankrigs Ulykke. Hæren er desværre forsømt, idet Pengene ere bortkastede paa den mexicanske

Expedition; der kan kun opstilles 280,000 Mand. Hanssen antyder sin Mening, at Frankrig foreløbigt vilde holde sig til Rhinen, blive paa den venstre Rhinbred, men operere i Østersøen, afventende iøvrigt et Angreb, maa-
skee fra Luxemborg. 5

DEN 12. APRIL. Fredag. Raasløff havde atter Møde med Hærudvalget; Han gjorde Hærplanens Gjennemførelse i det væsentlige til et Cabinetsspørgsmaal.

DEN 13. APRIL. Lørdag. Vor Tilstand synes under disse Omstændigheder mere og mere at nærme sig vor 10
Tilstand i 1807. Regjeringen er advaret; Frijs svarede Andræ, at den heelt vel saae det. Alt, hvad der er gjort, er dog nok, at Søforterne ikke længere ligge øde, og at Rolf Krake og — Esbern Snare ere udrustede. Man burde dog vistnok lægge Danebrog og Peder Skram i 15
Store Belt for ikke at føre Preusserne i Fristelse.

DEN 17. APRIL. Onsdag. Hammerich og Tang have nu i Sammenstemning med flere Grundtvigianere (Fenger, Termansen, Høgsbro, N. Lindberg, Larsen) anmodet om, at Regjeringen vil forbyde Grundtvig at optræde til 20
»Afsked«. Martensen havde tidligere ikke villet, for at Grundtvig ikke skulde kunne drapere sig som Martyr. Men nu har Stiftsprovsten forbudt ham det. Vi ville nu faae at see, om Grundtvig vil adlyde. Iøvrigt er G—g jo kjendelig fra Forstanden. Han skriver til v. Dockum, 25
at vor Herre havde aabenbaret ham, at Preusserne i Nat vilde overfalde Kbhvn.; Kongen var opsnappet o. s. v.

DEN 18. APRIL. Torsdag. Folkeforeningen har udgivet en Skildring af de flensborgske Tilstande.

Frijs har givet Bülow en alvorlig Irettesættelse; den 30
er sendt inden Kongen kom her igaar; den naar først til London efter Kongens Afreise. Kongen har læst Irettesættelsen og fandt det ganske i sin Orden, at der blev pryglet paa Bülow, uagtet han først gjerne vilde have standset Irettesættelsen. 35

Hammerich og Hasle have anden Gang tyet til Stifts-

provsten om Forbudet. Det er unægteligt en Illustration af Vedkommendes Modenhed til »Frimenighed« og »Præstefrihed«.

DEN 19. APRIL. Fredag. Grundtvig adlød.

5 Krüger og Ahlmann have havt Veiledning i Berlin af Panum, der igjennem Valois var sat i Forbindelse med Benedetti; senere har Schleisner holdt dem i Aande.

Quaade havde da virkelig strax efter Modtagelsen af Bülau's Meddelelse gjort Undskyldninger hos Bismarck; 10 altsaa inden han fik Anvisning herfra. Frijs har indirecte irettesat ham ved at skjælde Bülau, og navnlig hans Løben til Bernstorff, ud i et Brev til Quaade.

Bamberg siger, at nu var det Tid til i Berlin at bringe Nordslesvigs Afstaaelse paa Bane. Ogsaa Chaudordy paa- 15 staaer, at Keiseren ikke glemmer denne Sag. Den skulde nu være sat i Bevægelse. Quaade har dog ikke indberettet Noget, uagtet han dog vel maatte have hørt Noget derom fra Benedetti, hvis Chaudordy havde Ret.

Iøvrigt mener Chaudordy, at det maaskee nok driver 20 over et halvt Aar endnu; Keiseren er bedre forberedt end man troer, men 6 Maaneder kunne dog være nyttige.

DEN 25. APRIL. Torsdag. Moniteur har i Gaar Aftes omtalt Nordslesvigernes Attraa.

Krüger skal have opfordret stærkt til at nægte Eds- 25 aflæggelse. Jeg veed ikke, om det er rigtigt; hvis Tilstanden vedbliver længe, vil Preussen med Glæde see Landets Affolkning. Førrige Gang var det vel omtrent 1600 til 2000 Mennesker; denne Gang er det vist omtrent ligesaa Mange, der udvandre.

30 Quaade melder, at man har seet Wagener og den nordamerikanske Gesandt gaae sammen til Bismarck. Er der Planer om, at vi skulde afstaae Preussen Colonierne i Vestindien og Preussen atter sælge dem til Amerika for Krigsskibe? Eller vil Preussen selv have dem, indtil de 35 kan faae de hollandske? Heydebrand siger undertiden ironisk: Det er besynderligt; nu er de faldet paa i Berlin, at de ville have Colonier; hvad skal det til? Man

opnaaer jo nu ved Handelsforbindelser det Samme uden selv at besidde. Men nu vil de have Colonier!

DEN 26. APRIL. Fredag. Belgien indlader sig ikke paa Landombytning. Opinion (nationale) har en ypperlig Artikel (af Prinds Napoleon). De mange Rygter om 30,000 5
Preussere i Kiel, om Preussens Henvendelse til os om Pragerfredens Fuldbyardelse o. s. v. ere alle upaalidelige. Arminius ligger endnu med Tag over. Peder Skram er om et Par Dage færdig. Uagtet hverken Bismarck eller Napoleon have ønsket Krig, finde Alle den nu uundgaaelig. * Hvad skulle vi gjøre? Vistnok under ingen Omstændigheder gaae med Preussen. Men kunde det tænkes, at Preussen tilbød os en rimelig Afgjørelse af det slesvigske Spml. mod at vi forpligtede os til Neutralitet, da maatte vi jo vælge det. En Krig med Preussen vil, 15
da Preussen efter al menneskelig Beregning dog vil vedblive at beherske Nordtyskland, altid blive en farlig Sag i sine Virkninger. Men det Sandsynlige er jo, at Preussen intet saadant Tilbud gjør. Isaafald vil vor Stilling jo afhænge af Frankrigs Tilbud, og fremfor Alt af, hvorvidt Frankrig gjør Østersøen til Operationsbasis. 20

Manderström ryster. Han vil bevare Neutraliteten saalænge som muligt (navnlig og paa Grund af Vaabenmanglen); men han skal være meget betænkelig formedelst hemmelige Artikler til Novembertractaten, hvorefter Frankrig skulde kunne fordre Brug af Havne o. s. v. 25
Om dette virkelig forholder sig saa, skal jeg dog ikke kunne sige.

DEN 29. APRIL. Mandag. Forholdet imellem Kongen og Ministeriet er nu meget slet. Kongen er dybt krænk 30
ket ved den Dementi, der er blevet hans Ord tildeel. Han har i Ballenstädt været sammen med Hertug Carl. Til denne har han snakket løst og fast og fremfor Alt forsikkert ham, at den Eneste, han stolede paa under disse Forhold, var — Rusland! Frijs har nu faaet et 35

* Saaledes Geheimeraad Eck i Brev hertil.

meget klart Syn paa Hoffet. Han forsømmer i den senere Tid stærkt Kongen, gaaer kun sjældent til ham.

Fenger har idag meddelt Hærudvalget Udkast til Betynkning over begge de militære Lovforslag. Han vilde have opnaaet fuldstændig Enighed i Udvalget (eller saa godt som), hvis Raasløff, som det først lod til, var gaaet ind paa at danne to Reservecompagnier til Indlemmelse i de 20 Liniebatailloner (med 4 Comp.). Fenger selv er imidlertid ganske enig med Raasløff. Derimod har han endnu ikke confereret med v. Dockum. Det vides altsaa ikke, om han vil finde sig i, at begge Lovforslag blive slaede sammen.

DEN 30. APRIL. Tirsdag. Det skandinaviske Samfunds Forhandlinger for 1864 ere omsider komne herved sammen med Brock's og Løvenskjold's Selvforsvar mod Dunccker og Angreb paa Ploug—Rosenberg. Det synes næsten som den svenske Tilslutningstendents har været *mindre* fremtrædende i det første Aar.

Rasmus Nielsen søger Tilladelse til at reise til Christiania i Efteraaret.

Kongen overlægger med Blixen en Memoire fra Prinds Frederik af Hessen, der tilraader Danmark at følge Saxens Exempel.

DEN 1. MAI. Onsdag. Lehmann begjærer Landstingets Afgjørelse, om han har Sæde i Landstinget, efterat være flyttet til Frederiksberg.

C. Petersen giver sit Besyv om den danske Folkekarakter. Ingen *Begeistring* — men *Overbevisning*. Vi kunne ikke hengive os til en *Ide*, men vi ere *pligtfaste*, derfor løb vi fra Danevirke, men stod paa Dybbøl. Mon vi virkelig ere saa *pligtstærke*, saa *udholdende*? At vi ikke ere skabte til at lade os begeistre, er sandt.

Moltke's Beretninger (hidkomne igaar) lyder paa, at Napoleon vil have det danske Spørgsmaal frem. Det hele Conferencevæsen er kun stillet op for at vinde Tid, efter Pfaff's Sigende ventes i Juli 100,000 Geværer fra Amerika og 100,000 fra England.

DEN 2. MAI. Torsdag. Hansen's Beretning (fra Løverdag ^{27/4}) lyder paa, at han gjennem Conti (Mocquart's Efterfølger) har faaet Leilighed til at give en Beretning om Nordslesvig. Han havde faaet et Brev fra Rosen om Tilstanden paa Als; det viste han Drouyn, han opfordrede ham til at lade Keiseren see det. Han skrev da Onsdag d. ^{24/4} til Conti, fik Svar ^{25/4}, der indeholdt en Opfordring til at komme d. ^{26/4}. Keiseren havde læst Oversættelsen og var taknemmelig for de Danskes Tillid og Hengivenhed; naar Hansen havde yderligere Meddelelser at gjøre, skulde han tilstille Conti dem. Preussen maatte fuldbyrde Pragerfrøden o. s. v.

Det lader til, at Folkethinget vil forandre Communalloven saaledes, at der kan være Tale om at føre den igjennem i Landstinget iaar. Vi ville nu faae at see, om det bliver ved den oprindelige Tanke, at Finansloven skulde til Fællesudvalget for at vise, hvor fæl Grundlovsforandringen er.

DEN 3. MAI. Fredag.

Hansens Beretning fra i Søndags meddeler en Samtale, han havde s. D. med Chaudordy. Denne var høist irriteret over, at Keiseren nu atter var bleven saa »mou«, at han havde slaaet sig paa Fredssiden og Ingenting vilde gjøre; han havde endog bedt Cowley om Hjælp til at faae Luxemborg-Sagen ordnet, saa det eneste Haab om, at den skulde volde Krig, var, at England nægtede at overtage Garantie for Luxemborgs Neutralisation. Keiseren havde i Løverdags vaklet 6 Timer, men saa gav han (som sædvanlig) efter for sine slette Omgivelser, der kun tænkte paa Actiepriser. Om nogle Maaneder vil han maaskee skifte Sind, men nu er Øieblikket gunstigt. Hvo veed, hvorledes det da er. Beust har compromitteret sig noget ved antipreussiske Bevægelser (— ogsaa med ham corresponderer Hansen nu —), han gjorde nu Tilnærmelser til en fransk Alliance; i hele Sydtydskland rører der sig en stærk Bevægelse henimod Affald. Men hvis Frankrig nu svigter, kan det Hele let vende sig, og

maaskee vil Beust endog blive vippet. Keiseren skal tage sig i Agt; det kan let gaae ham som Louis Philippe, han kommer til at staae ganske ene o. s. v.

DEN 5. MAI. Søndag. Det i Anledning af Lehmann's
 5 Sæde i Landstinget nedsatte Udvalg har igaar enstem-
 mig indstillet, at han ikke længere kan blive siddende,
 efter sin Udflytning fra Kbhvn. Finansudvalgets Fleer-
 tal har igaar Aftes, med et knebent Fleertal, besluttet at
 anbefale Folkethinget at tiltræde Landstingets Ændrin-
 10 ger. G. Winther og R. Jensen havde ligefrem erklæret,
 at de ønskede en Conflict for at fremkalde en Foran-
 dring i Folkethingsvalgloven. Dette skræmmede Berg,
 saa han afholdt sig fra at stemme.

I Hærudvalget giver B. Christensen forsaavidt efter,
 15 at han ikke opstiller noget Mindretalsforslag. Dog kom-
 mer Betænkningen vistnok tidligst paa Løverdag.

DEN 6. MAI. Mandag. Carlsen erklærede sig villig til
 at indtræde i Theatercommissionen. (Ploug, Brix, Adler,
 Gammeltoft, Kayser, Linde.) Omsider approberedes
 20 Depecher til Engl., Frankrig og Rusland med Hen-
 stilling om at tage det nordslesvigske Spml. i Betragt-
 ning.

DEN 7. MAI. Tirsdag. Conference og Anmeldelse af
 Pragerfredens Art. 5.

25 Idag kom *Heydebrand* til *Frijs* og bragte efter Ordre
 Pragerfredens Art. 5 paa Bane. Vil Danmark forhandle
 paa Grundlag af Bismarcks Tale i Berlin. (18. Marts.)

1) *Garantier for de Tydske*. (Heydebrand antydede
 først, om Vanskeligheden kunde omgaaes ved Henvis-
 30 ning til Enclaver f. Ex. Haderslev.)

2) *Finantsiel Opgjørelse* (Statsgjæld, Krigsomkost-
 ninger).

3) Om Grændsen saae Heydebrand sig ikke istand til
 at give nogen Oplysning.

35 *Frijs* udtalte udførligt sine Tvivl, men det officielle

Svar skulde snart komme. Heydebrand yttrede, at det havde ingen Hast med Svaret.

DEN 8. MAI. Onsdag. Heydebrand har ikke afleveret noget Skriftligt i officiel Form.

Nu ville Vanskelighederne begynde for Frijs. Stemningen er bleven i høi Grad afkjølet, navnlig ligeoverfor Frijs, Raasløff og Fonnesbech; Kulden har tiltaget i en paafaldende Grad siden den engelske Reise. Kronprindsen vil, at man skal paatage sig Forpligtelser; »det er jo dog ikke Meningen at plage de Mennesker.«¹⁰

Blixen, som nylig misfornøiet vendte tilbage til Helsingør, vil vel nu atter røre sig. Maaskee ogsaa Holstein-Holsteinborg, der betragter sig som kaldet til Udenrigsministerportefeullen.*

Hansen skriver atter (4. Mai), at Keiseren har opgivet¹⁵ enhver Krigstanke. Kongen af Preussen og Keiseren af Rusland ventes til Paris, Alt aander Fred og Kjærlighed!

DEN 9. MAI. Torsdag. Dotézac har nu igjen været usynlig. Han føler sig haardt trykket ved Napoleons Vaklen. I Sverrig jubler Manderstrøm over, at Landets Usselhed²⁰ har bragt Fournier og Frankrig til den Erkjendelse, at det er bedst at lade Sverrig være neutralt. Det vilde være Frankrig for stor en Byrde at modtage dets Alliance; der vilde behøves en altfor stor Vinterstyrke til Sverrigs Dækning, naar Skibene trak sig tilbage. Iøvrigt²⁵ tales der unisont i tyske Aviser om en russisk-preussisk Plan til Østersøens Neutralisation, men der er dog næppe Nogen, som troer derpaa.

DEN 10. MAI. Fredag. Heydebrand's Spm. forelægges Kongen ved en Forest. af D. D. Saavidt man erfarer³⁰ blev i Conferencemødet Alt afgjort, undtagen Rømningsfristen. Til Løn kan Napoleon trøste sig med Besøg af

* I den oxholmske Kreds er man meget ivrig for et Ministerskifte; det skulde være i sin Orden før Sølvbryllupet.

35

Kong Wilhelm og Kejser Alexander! Imidlertid holde vi Sølvbryllup!

Nu har det store Fleertal i Folkethingsudvalget sluttet sig til Fenger—Raasløffs Overeenskomst. B. Christensen er gaaet fra Stemmen. Clausager, Kjær, R. Jensen og G. Winther staae tilbage. Det, Grundtvigianerne be-
 5 kjæmpe, er Forslagets Endelighed; de ville ei blot have Revision om 5 Aar, men de ville have det vedtaget paa 5 Aar. V. Dockum's Optræden i Udvalget var meget
 10 uheldig, saa Flaadeorganisationen bliver vistnok liggende. Men Hærlønningsforslaget maa jo gjenneføres.

Mindretallet i Finansudvalget vil fremdeles nedsætte Estrup's og Rosenørn's Anmærkninger.

Nu har Dotézac taget sit Parti og finder, at Frankrig
 15 kommer godt fra det hele luxemborgske Spml.

DEN 11. MAI. Løverdag. Lehmann beholdt sin Plads i Landstinget.

Igaar forelagde Frijs Heydebrand's Tilbud i Statsraadet.

I Forestillingen udvikledes, at man ikke kunde gaae
 20 ind paa Garantier, hvorved Kongen ophørte at være Herre i sit eget Land, men man maatte foreløbigt indskrænke sig til at udtale sin Beredvillighed til at forhandle paa Grundlag af Pragerfreden. Kongen bifaldt
 25 ganske Forestillingen og *idag* expederes Svaret igjennem Quaade. I Berlin har man været saa uhøflig Intet at sige til Quaade.

Heydebrand har nu underhaanden givet en skriftlig Meddelelse. Han holdt den ventelig tilbage, fordi den
 30 var uhøflig, taler om den offentlige Menings afgjørende Indflydelse paa Regjeringens Beslutninger o. s. v. Dotézac, som nu atter er kommen frem af sin Hule, var enig i Svaret. Heydebrand havde i Onsdags sagt, at det havde ingen Hast med Svaret — det var en Grund til
 35 at fremskynde det; og det gav et Sæt i ham, da Frijs fortalte ham, at Svaret nu expederes gjennem Quaade, jfr. 18. Juni.

DEN 12. MAI. Søndag. Blixen klager over, at der Intet kan udrettes med Kongen; han kan ikke bestemme sig til Noget; han befinder sig ret hyggeligt med de nuværende Ministre, fordi han ikke generer sig med dem. Men det bliver ikke til Noget, før man octroierer ham en Politik. Preussen og Rusland ville have en Bestemelse: nu kommer Storfyrst Constantin til Sølvbrylluppet for at fremkalde en Afgjørelse. Saaledes udtaler Blixen sig; hans Omqvæd var, at Danmark skulde tage en Stilling som *Saxen*, nu hedder det som *Bayern*.^{*}

Conferencen blev da færdig igaar; den sluttedes naturligtvis, uden at noget andet Spml. kom frem.

DEN 13. MAI. Mandag. I Paris anmeldtes Conferencens Udfald paa en for Preussen temmelig ubehagelig Maade, idet man navnlig aldeles benægtede Preussens Ret til at holde Fæstningen besat. Sløifningsomkostningerne volde adskillige Vanskeligheder. Efter Moltkes Beretning er Keiseren overordentlig nedtrykt. En Hovedgrund er Prindsens slette Helbredstilstand. Han har nu i flere Uger ligget, Saaret holdes aabent af Frygt for, at han ellers vil blive lam. Moltke talte efter Taflet for Kong Georg med Keiserinden i tre Quarteer — en sjælden Naade. Hun lovede at interessere sig for Nordslesvig.

DEN 16. MAI. Torsdag. Grundtvig, som da han flyttedes til Frederiksdal, antog sig selv for Luther, der bortførtes til Wartburg, anseer sig nu for en ny Messias; to Gange før har han havt samme Bevidsthed, men først nu har han Mod til at vedkjende sig den. Iøvrigt skriver han Smædevers over Lægen, der passer paa ham.

B. Christensen, der sagdes at være paa Veie til at segne under sit store Ansvar som det danske Demokraties

* Han tilraader Kongen at slutte Forbundet, og saa forelægge det for Rigsdagen med den Erklæring, at hvis den ei samtykker, abdicerer han. Saaledes kom Kronprindsen, til hvem B. sætter sin Lid.

Leder, er nu atter kommen paa Benene — Dagen efter Betænkningens Afgivelse.

DEN 17. MAI. Fredag. S. Grundtvig er nu bleven færdig med sin Anmeldelse af Keyser—Petersen; han har gjort
 5 Endeel Rettelser efter vor Opfordring, men dog ikke kunnet beqvemme sig til at opgive enkelte Ord, der ere stødende og let kunne vende sig imod ham selv.

DEN 18. MAI. Lørdag. Det Storkors, som Quaade saa længe har sukket efter, vil Kongen forholde ham
 10 — fordi Q. har underskrevet Wienerfreden. En mærkelig Grund i Kongens Mund. Endnu har Quaade Intet berettet om Samtalen med Bismarck, som han dog skulde have høvt midt i Ugen. Derimod melder Vind, at Gortschakow paastaaer, at Keiseren interesserer sig meget
 15 for Udførelsen af Pragerfredens Art. 5.

I *Onsdags* har det skandinaviske Selskab forkastet Ebbells Forslag om at binde dets Unionspolitik til Regering og Storthing.

Styffe har udgivet Skandinavien i Unionstiden, et
 20 historisk-geographiskt Arbeide.

Rosenørn vil ikke afskedige Grundtvig. Humaniteten kræver, at man venter, til han bliver sig selv mægtig og gjentager sin Afskedsbegjæring. Uregelmæssigheden i Kirken overgives til Forglemmelse. Dette er vel, trods
 25 Martensens Uvillie, ret forstandigt.

DEN 19. MAI. Søndag. Idag kom Quaades Beretning om Samtalen med Bismarck i Onsdags. Bismarck sagde, at Heydebrand skulde faae Instruxioner. Iøvrigt fastholdt han fremdeles den Tactik m. Hs. til Grændsespmet at
 30 skyde Skylden paa Kongen, der ikke vilde opgive Als og Dybbøl, og paa den offentlige Mening i Tydskland, der fordrede Garantier for de tyske. Efter Quaades Opfattelse blev der Valg imellem en lille Grændseberigtigelse uden Garantier og Aabenraalinien med Garantier eller
 35 Enclaver. Maaskee kunde der være Tale om Als—Dyb-

bøl, men da med bayerske Tractater. Efter Quaade's Opfattelse vilde Frankrig ikke interessere sig for os; nærmest vil det vel sige, at Benedetti, som nylig har brændt sig paa en Forhandling med Bismarck, ikke har Lyst til Gjentagelse. 5

DEN 20. MAI. Mandag. Hærforslagets anden Behlg. begynder. Det tscherningske Forslag forkastedes*.

R. Niensens Svar til Martensen er nu kommen. R. Nielsen er øiensynligt blevet noget forbauset ved at Martensen omsider har taget fat paa ham, og det saa alvorligt. Tilsvaret søger — ogsaa efter Hegels Opfordring — at iagttage god Tone; dette er vel ikke ganske lykkedes, men Grovheden er dog — enkelte Steder fraregnede — dæmpet. Der er iøvrigt i Svaret ikke noget Centralt. 10

DEN 21. MAI. Tirsdag. Hærforslagets Bhlg. fortsættes, 15
Infanteriforslaget gaaer igjennem, men Cavalleriforslaget undergaaer Bergs Indflydelse.

Nu er Betænkningen i den geistlige Lønningslov kommen. Cpt. Schiøller har nægtet at være Adjutant hos Prinds Julius. Kauffmann har da udvirket en Ordre 20
gjennem Krigsministeren; Schiøller melder sig syg. Det er besynderlige Begreber om Hoftjeneste, der hertillands endnu kunne gjøre sig gjældende.

Blixen er rejst til Hamborg.

Den 17. Juni skal en Myntconference træde sammen 25
i Paris. Frijs har opmuntret Andræ til at repræsentere Danmark.

Til tredie Behlg. af Hærforslaget vil Sponneck uden tvivl gjøre Forsøg paa at standse Sagen ved en finansiell Dagsorden. Ministeriet synes vedvarende at ville 30
gjøre Gjennemførelsen til et Cabinetsspm.

* Kauffmanns Antydninger om, at Raasløff m. Hs. til Cavalleriet vilde faae Vanskeligheder med Kongen synes ikke at bekræfte sig. Kongen har ved et Søfortbesøg udbragt Raasløffs Skaal paa en meget smigrende Maade. 35

DEN 22. MAI. Onsdag. Kongen roser den ene Dag Raasløff, den næste Dag paavirkes han stærkt af Harbou, der ideligt overløber ham. Nu er Harbou kommen igjennem med et Udsættelsesforslag, der volder Ministeriet megen Ængstelse, saa Raasløff endog har villet mærke ham med at faae ham afskediget, istedetfor at han nu staaer à la suite — en meget subtil Forskjel, da han er paa Pension.

DEN 23. MAI. Torsdag. Bismarcks Dep. til Heydebrand 10 D. D. opstiller den Fortolkning, at Preussen ikke har forpligtet sig til at afstaae Nogen, der modsætter sig at blive Dansk og forlanger, at Dmk. skal lette den vanskelige og ubehagelige Sag ved selv at meddele de Garantier, det vil tilbyde.

15 DEN 25. MAI. Løverdag. Det vedtoges i Folkethinget, at Hærloven kun skulde gjælde for 5 Aar. Raasløffs Udtalelse herimod var noget svagere end man skulde vente. Carlsen fastholdt denne Urimelighed. . . .

Tilsidst meldte Sponneck, at han ved tredie Behlg. 20 vilde foreslaae Lovens Forkastelse; — »han var beredt paa at tage Conseqventserne«; for Øieblikket havde han ikke villet forstyrre Sølvbryllupsglæderne.

DEN 26. MAI. Søndag. Sølvbryllup.

Nu melder der sig Tegn til stor Bevægelse i Folke- 25 thinget, idet Regjeringen ikke vil samtykke i Tidsbe- grænsningen. Hall begynder at pønse paa Udjævning, f. Ex. 10 Aar; muligt kunde og nogle Partier af Loven udsondres til kortere Varighed. Idag kom Heydebrand og meldte, at han havde faaet en Meddelelse; 30 han vilde opsætte dens Afgivelse til Tirsdag. Iøvrigt antydede han, at Preussen afventede hvilke Forslag Danmark vilde gjøre, Preussen selv vilde ikke gjøre Forslag.

Stanley og Latour havde aldeles billiget Danmarks foreløbige Svar; iøvrigt mente Stanley, at vi ikke skulde 35 forhaste os. Om Garantier kunde der ikke være Tale, men det var ganske rigtigt, at vi ikke af den Grund paa Forhaand havde afvist det Hele.

DEN 27. MAI. Mandag. Hofpersonalet er overøst med Ordener o. s. v., dog synes det som Elephanterne ville udeblive (Oxholm, Daneskjold, Frijs), imidlertid trøstes Oxholm med Overkammerherrenøglen. Quaade blev da Storkors, uagtet han havde underskrevet Wienerfreden. 5
Til samme Tid blev Heltzen Commandør — for Ligevægtens Skyld.

DEN 28. MAI. Tirsdag. Jernbanesagen var til tredie Behlg. i Folkethinget. Resultatet var nogenlunde paa det nær, at Ingen kan see, hvad den Garantie betyder, der 10
skal gives Krønckebanen eller rettere, hvortil den kan misbruges, nemlig om man ikke kan lade den første Halvdel garantere ved Præferenceactier, og saa den anden ved Staten. Alligevel tvivler jeg ikke paa, at Landstht. 15
tager Loven.

Yeaman gjør idag sit Tilbud om de vestindiske Øers Kjøb. Privatbanken har nu købt alle Driftsactierne, dog ikke for at beholde dem, men i den Tanke at tjene Lidt ved Ændringen af Pengemellemværendet med Regjer- 20
ingen.

DEN 29. MAI. Onsdag. Krigsministeren havde Confe-
rence med Udvalget idag. Han erklærede ikke at kunne modtage Loven med den nu vedtagne Varighedsbestse. Nogle af Grundtvigianerne lade vel, som om de tro, at Ministeriet ikke vil gaae af, omend Hærloven falder i 25
Vandet; men de troe ikke selv derpaa, og Sponnecks Optræden indjager dem adskillig Frygt. Under disse Omstændigheder syntes det et Øieblik ikke aldeles umuligt, at man slutter sig til Fengers Henstilling, at Revisionen efter de 5 Aar skal fortsættes aarlig, indtil der kommer 30
en Lov — »man veed ikke, om man skal lee eller græde, siger B. Chr. Fenger løber med os Alle.« Veiloven til Behandling i Folkethinget. Til Valgloven har Frijs stillet Forslag om at udelukke Forholdstalsvalgmaaden.

Demarcationsudvalget havde et lille Møde med Raas- 35
løff. Mødet førte ikke til Noget, da Raasløff ikke havde faaet Tid til at sætte sig ind i Sagen.

- DEN 30. MAI. Torsdag. Paa Grund af det korte Møde i Folkethinget holdt Hærudvalget i Gaar igjen Samling. Det kan herefter ikke ansees for rimeligt, at man slutter sig til Fengers Forslag, der unægtelig gjør Nar af Fem-aarsmændene. Berg har et andet Forslag, hvorefter Loven, hvis Revisionen ei hjalp, skulde gælde atter 3 Aar, men hvis en ny Lov da ei vedtoges, skulde Bestemmelserne om Mandskabets Uddannelse træde ud af Kraft, saa at Reglen fastsattes ved Finansloven.
- 10 DEN 31. MAI. Fredag. Atter skal Rosenørn-Theilmann fungere som Justits.-Mn. for Leuning, naar denne reiser. Conference om Kjøbstadloven mellem adskillige Landstingsmænd. Conference med Krigsministeren i Folkethingets Hærudvalg i Aften. Her kom det aldeles ikke til nogen Overenskomst. Om Formiddagen havde et Forlig været forsøgt paa det Grundlag, at man efter de 5 Aars Forløb skulde forsøge sig 3 Aar: hvis ingen Lov da opnaaedes, skulde 4 §§ — nemlig om Mandskabets Uddannelse — udgaae. Fenger erklærede at ville deltage deri, hvis Raasløff lovede, ikke just at tiltræde det, men at ville tage imod det, hvis det vedtoges, og isaafald i Landstinget stille det, omtrent som han stillede sig under Finansloven m. Hs. til Øvelsesbevillingerne. Carlsen sendtes til ham og kom tilbage med den Besked, at han ikke vilde tiltræde Forslaget. Dette havde man ikke forlangt, men Nuancen udviskedes. Saaledes var Samlingen om Aftenen meget kold og alle Forslag af Krigsministeren tilbagevistes af Oppositionen i Udvalget.
- 30 Idag bifalder Kongen Frijs' Indstilling m. Hs. til Svaret til Preussen paa Bmcks Depeche 23. Mai.

DEN 1. JUNI. Løverdags. Rosenørn er fraværende, saa vi kunne ikke faae Skolesagen for. Jeg confererer med Estrup om Landcommunalloven. I Hørsagen i Folkethinget begyndte det med, at man (Berg o. Fl.) erklærede ikke at ville vedstaae de tidligere gjorte Indrømmelser, siden det Hele dog gik istykker. Da Krabbe

imidlertid stod op og erklærede, at han ikke kunde være enig heri, tog Fenger Mod til sig og behandlede Clausager, Winther og Berg. Alle Minoritetsforslagene forkastedes og Raasløffs antoges m. Hs. til Artillerie og Cavallerie, men Hestepasserforslaget faldt. 5

I Gaar i Statsraadet blev Svaret til Preussen vedtaget. Det forklarede, at man ikke kunde gjøre Forslag til Garantier, men søgte dog at holde Forhandlingen gaående.

DEN 2. JUNI. Søndag. Estrup har skrevet et Ændringsforslag, hvorom vi igaar bleve enige. Jeg confererer endvidere med ham idag.

Igaar er den slesvigske Expedition afgaaet. Dotézac havde seet Bismarcks Meddelelse og ikke noksom kunnet undre sig over dens Underfundighed og Uforskammethed. Han syntes dog ligesom at mene, at man vel stærkt 15 havde skudt Forhandlingen fra sig.

Jeg hører, at den slesvigske Deputation (Dethlefsen, H. Lorentzen o. s. v.) kort efter Sølvbryllupet havde Audients hos Storfyrsten og Storfyrstinden for at overbringe Maleriet. Ved denne Leilighed var Kongen og 20 Dronningen, Kronprindsen og Kong Georg tilstede. Dethlefsen havde den Takt at svare Kong Georg paa Dansk, da Kongen i Ubekjendtskab med Forholdene tiltalte ham paa Tydsk. Deputationen var meget tilfreds med Modtagelsen.

Storfyrsten har lovet at interessere sig varmt for det 25 nordslesvigske Spørgsmaal.

DEN 3. JUNI. Mandag. Sponneck har nu construeret et nyt Indkomstskatteforslag. Det hedder, at Fonnesbech vil have Loven gennemført alligevel; det vil dog holde 30 vanskeligt. Fonnesbech siger, at det skal være et Cabinetsspørgsmaal; ellers er der fuld Enhed i Ministeriet, her er der aabenbart nogen Usikkerhed, thi Estrup havde ikke noget imod at opgive Lovene.

Idag gik Fengers Forslag om den stadig tilbageven- 35 dende Revision igjennem, idet Carlsen opløste den mod-

staaende Majoritet ved anden Behlg. ved at henpege til dens blandede, urene Charakter. Derimod vedtoges med een Stemme (da Rimestad ikke stemte), Aldersforfremmelse til Capitain- og ligeledes med een Stemme
 5 (da Madsen ikke stemte), at der ikke skulde finde tvungen Afgang Sted ved en vis Aldersgrændse. Fallesen og Brix vare borte.

DEN 4. JUNI. Tirsdag. Landcommunallovsændringsforslagene klaredes. Det private Udvalg i Jernbaneloven
 10 tages i Landstinget uforandret.

Hærloven vedtoges i Folkethinget med stort Overtal af Stemmer*. Det er kun Lidt, der nødvendigt maa ændres, men jeg haaber, at Regjeringen vil fastholde den lovbestemte Afgang. Den bliver nu ventelig taget i
 15 Landstinget d. 6. Juni.

Sponneck kom da slet ikke frem med Dagsordenen. Kongen har sagt, at der var ingen Mand i Landet, som han jo vilde foretrække til Minister fremfor Sponneck og Blixen. Den Sidste har idag i Udenrigsministeriet
 20 begjæret Pas for sig og Familie til en længere Reise.

Haffner vil ved første Behlg. af Hærforslaget til Manges Overtalelse atter anbefale det skandinaviske Allianceforbund.

DEN 5. JUNI. Onsdag. *Kongen af Preussen kommer til*
 25 *Paris ledsaget af Bismarck*. Bk. modtog ikke Quaade før sin Afreise**.

Nu forhandles aabent Spørgsmaalet om *Kronprindsens Forlovelse med den svensk—norske Prindsesse****. Blixen siger, at Dronningen af Sverige er derimod. W. Plessen,
 30 der interesserer sig meget for Forbindelsen, veed ikke Noget herom, men vil undersøge Sagen. Endnu er Prin-

* 69 > 25.

** Quaade maatte altsaa sende Svaret til Thiele.

*** Jfr. 24., 28. Juni, 3. Juli.

sessen for uudviklet til at nogen Beslutning kan tages. Blixen er da reist til Paris uden sin Prindsesse.

DEN 6. JUNI. Torsdag. Frijs har ladet Raasløff føre Forhandlingen om de vestindiske Øers Afstaaelse. Frijs forlangte, da man spurgte om Danmark vilde sælge, 5 15 Mill. Dollars i Guld og Afstemning. Nu bydes $7\frac{1}{2}$ og man vil ikke finde sig i Afstemning af Frygt for engelske Intriguer, som det hedder. Her skal det vise sig, om Frijs er, hvad Nogle kalde ham, en jydsk Hesteprenger. Hos Kongen staaer Frijs nu igjen meget godt, 10 da Blixen er yderst ildeseet (— nu er han reist til Paris, idet han paastaaer, at Frijs ikke kan føre Forhandlingen med Bismarck), og Sponneck nu siden Kong Georgs Besøg er aldeles ødelagt.

DEN 7. JUNI. Fredag. *Hærlovens* første Behlg. i For- 15 middags- og Eftermiddagsmøde. Andræ med Ree, David, Melchior og Dresing vare Modstandere. Raasløff talte godt, men især behændigt i Forhold til en grov Tilhørerkreds; der er i ham en vis kold Frækhed, hvis 20 Virkning han veed at beregne.

DEN 8. JUNI. Løverdags. Nu har Duncker lovet at begynde paa at skrive *den politiske Skandinavismes Historie fra 1848 til 1864*. Det vil blive meget interessant og vigtigt, *hvis* han faaer Tid og Kræfter til at udføre sit Forsæt. Det hedder, at Möinichen skal drilles ud af 25 Statsraadet for at Aschehoug kan komme derind. Michelet har indgivet Ansøgning om Afsked, saa Wergeland kan anbringes i Hæren, naar man vil slippe ham løs fra Statsraadet.

6. til 8. Juni Conference med *Raasløff*. 30

Jeg confererede med Raasløff og Fenger om Ændringsforslagene til Hærloven.

Penge er der nu overalt nok af, men Ingen tør ret bruge dem. I Løbet af nogle Maaneder vil det vise sig,

om Tilliden vender tilbage eller Pengene fremdeles ligge ledige. Hvis det Sidste skulde blive Tilfældet, kan man vente Krig; thi det er Pengemændene, som hidtil have holdt Kejseren tilbage, men hvis de mærke, at det ikke bliver anderledes, ville de sige: Lad os saa ligesaa godt faae Krigen. (Thiers til Bille.)

DEN 9. JUNI. Søndag. Det vil nu vise sig, om der i *det orientalske Spml. og i vor Sag* er truffet nogen Overeenskomst i Paris. Interessen for vor Sag bliver sagtens svagere og svagere i samme Grad, som det sydtyske Spml. bliver levende. Fra Nordslesvig lyde de bittreste Klager over preussisk-plessensk Vold.

De engelske Aviser begynde nu at tale om de Danskes Behandling i Nordslesvig.

DEN 11. JUNI. Tirsdag. Fenger og jeg havde atter Conference med Krigsministeren. Jeg haaber, at han stiller nogle Ændringsforslag m. Hs. til Høiskolen. Om det slesvigske Spm. 19. Juni s. A. 1879 April.

DEN 12. JUNI. Onsdag. Jeg spurgte Frijs idag, om han dog ikke vilde tænke paa at faae en Ende paa Rigsdags-samlingen. Han lod til at være forknyt, baade over Forholdene i Nordslesvig og ved Udsigten til næste Samlings Kirkelovskampe. Frijs troede, at Bismarck havde selv skrevet og expederet den sidste uforskammede Fordring til os, at vi selv skulde betegne vore Lænker, uden Thieles Vidende. Hvorfor skulde denne ellers have sagt Quaade, at vi intet Svar endnu havde faaet. Marinelovforslaget er vel sagtens spildt i Aar, paa Grund af V. Dockums Keitethed og Bornethed; Værnepligtslovsforslaget bliver sagtens liggende paa Grund af Nyholms Langsomhed og Rosenørns Ulyst til at vove sig ind paa den Sags Behandling. Men Lønningsloven maae vi dog see at faae gennemført.

DEN 13. JUNI. Torsdag. Valglovsudvalg. Frijs stiller

Forslaget om at udelukke Forholdstalsvalgmaaden ved Valgmændenes Udnævnelse.

Skolelærerexaminationsforslaget gik med Madvigs høflige Stemme til tredie Behlg.

Da Alverden gaaer til Paris, bliver det dog et Spørgsmaal, om ikke i det Mindste ogsaa Kronprindsen bør gaae derhen. Imidlertid er det vanskeligt nok at ordne, da der maatte anden Ledsagelse til end Kauffmann's, og Kongen næppe vilde finde sig i, at det blev Frijs.

Efter megen Tale frem og tilbage, om hvem der skulde sendes til Myntconference (Andræ sagde Nei, Fenger ligeledes, Schovelin ligl. — selv Grev Holstein har været paa Bane —) ender det nu med, at Moltke faaer Ordre at møde. Brock er reist fra Norge. Man burde dog sende Ehlers til Hjælp.

Raasløff, der ikke er vant til Arbeide, siges syg.

DEN 14. JUNI. Fredag. Napoleon har talt med Kongen, Moustier med Bismarck om Nordslesvig, jfr. 19. Juni. Først Sydtydskland vunden, er uidentvivil Svaret. »Cöllnische Zeitung« vedbliver ufortrøden. Kruse paastaaer, at det er Plessen og Militærpartiet, som hindrer Bismarck i at gjøre os Ret og Skjel. Kruse lovede Bille under Taarer, at han vilde gjøre Alt, hvad han kunde, for at standse den fra Nordslesvig over Tydskl. sig udbredende Demoralisation.

DEN 16. JUNI. Søndag. Yeaman's Tilbud, der er gjort i Henhold til telegraphisk Anvisning, er uforskammet. Han forlanger, at vi skulle absolutely ratificere Overeenskomsten *inden 4de August*; ellers hører al Forhandling op — til Gjengjæld skal den nordamerikanske Regering staae aldeles fri til næste Mai Maaned, da Ratificationen constitutionally skal finde Sted i Washington. I to Aar kan Enhver reserve the nationality; men de som remain, skulle være Amerikanere. Herefter skulde det synes, som de, der vilde være Danske, maatte udvandre. Frijs er meget ivrig, men dette lader sig dog aabenbart ikke drive igjennem paa Faldrebet.

DEN 18. JUNI. Tirsdag. Preussisk Note om Garantien.

Skolelærerexamensloven vedtoges med 26 mod 24, da Andræ fik Rosenørn-Lehn og Moltke-Bregentved til at stemme for den.

5 *Heydebrand* har idag atter tilstillet Frijs *en lang Note*, der skal paavise Nødvendigheden af Garantier for de tyske Slesvigere (individuelle, communale og locale) og gjentage Spørgsmaalet, hvad vi kunne byde.

Samtidigt besluttes, at de Udvandrendes Familie fra
10 Slesvig skal udjages.

Samtalerne i Paris have været løse og ubestemte. Man har aldeles ikke turdet nævne Grændsen til Gortschakow, sagde Kongen af Preussen. Danmark stoler bestandigt paa *ma longanimité*. — Non Sire sur votre *équité*.

15 — Men det var og det Hele. Man har i Berlin dog nogen Betænkelighed ved Storfyrstens Hengivenhed for Dagmar. Nu siges, at der arbeides paa et Giftermaal mellem Prindsesse Louise og en preussisk Prinds.

Van Dockum har sig da meget uheldigt ad under Ma-
20 rineforslagets Behlg.

DEN 19. JUNI. Onsdag. Idag begynder Hærlønningsl.s anden Behlg. i Folkethinget. Frijs taler nu om en Til- lægsbevillingslov til Hærlovens Gjennemførelse. Enten er det proforma eller det vilde tage en aldeles utilbørlig

25 Tid. I Indkomstskatteloven venter Sponneck, at den stigende Skala vil blive antaget. Det Eneste, Rigsdagen synes med Lethed at kunne enes om, vil blive hele Lovens Forkastelse; Fønnesbech gjør dog Indsigelse, men i hans Contorer troer man ikke paa, at det er ramme
30 Alvor. Bankdirecteur Levy paastaaer

1) at Kassebeholdningen 1ste April var 5 Mill., Udgiftsrestancerne uberegneede.

2) at der er betalt 900,000 * Rdlr. rede Penge for Driftsactierne.

35 * Fønnesbech benægter dette; for Tietgens Skyld holdes Tallet tilbage.

3) at der er sluttet Overeenskomst, hvorved ei blot 100,000 Lst. (som Aftalen lød i Aarets Begyndelse) men endnu 100,000, altsaa i det Hele 200,000 Lst. Jernbaneobligationer indkjøbes af de danske Finantser mod rede Valuta. 5

4) Den almindelige Oversigt over ⁶⁶/₆₇ Aars Udbytte maa være færdig, saa det senere Gjennemsyn ikke kan forandre Resultatet synderligt. Snart er endog Supplementstiden udløben.

DEN 21. JUNI. Fredag. Nu skal der atter vælges til det nordtydske Parlament. Hvad skulle Nordslesvigerne gjøre? Preussens Bestræbelser have jo hidtil paa det Bestemteste været rettede paa at umuliggjøre Gjentagelsen af Ahlmann's Valg. Kan han ikke gjenvælges, bør Krüger jo heller ikke lade sig vælge. 15

Hærlønningsafstemningerne vare saa slette, som vel tænkes kan, med Hensyn til de Menige, og de høiere Officersgrader. De ubehagelige Forhandlinger om de Meniges Behlg. fortsættes ved en Interpellation.

Jeg talte med Fonnesbech idag; han paastaer, at han ikke vil opgive Indkomstskatten, men han vil 20

1) opgive Bestikkelsen $\frac{1}{4}$ til Communerne;

2) de intercommunale Bestemmelser;

3) modsætte sig den progressive Beskatning;

4) samle Skatteudredelsen i 3 Terminer i eet Aar, saa der ikke bliver to Lister at opgjøre (hvorved altsaa spares den halve Udgift til Commissærer m. v.). Ahlmann paastaer, at hans Valg nu ikke længere kan sættes igjennem, i saa Fald bør ei heller Krüger vælges, men man bør afholde sig fra Afstemning. 30

DEN 22. JUNI. Lørdag. Der er Rygte om, at Rosenørn vil benytte Leuning's Fratræden til ved Overtagelsen af Justitsministeriet at frigjøre sig for Kirke- og Undervisningsministeriet, Landemoder, Theater o. s. v. Frijs er ikke lidet betænkelig med Hensyn til Kirkespørgsmaalets fremtidige Gang. I det Hele lader det til, at 35

Frijs har nogen Uleilighed med flere af Ministrene, idet de i det Mindste sige, at de ville gaae af.

Raasløff har stort Bryderi med Artilleriet og Ingenieurcorpset, idet han giver directe Ordre til underordnede Officerer, med Forbigaaelse af Cheferne. Jonquières skal være meget nær ved at begjære sin Afsked. Kauffmann er forbitret, fordi han ikke har faaet Alt, hvad Rlff. skal have lovet, naar Kfm. hjalp ham til at blive Mst.

DEN 23. JUNI. Søndag. I Begyndelsen af Ugen har Frijs mundtlig afslaaet Yeaman's Tilbud. Han fremhævede særlig, at Danmark ikke vilde afstaae St. Croix;

at Prisen for St. Thomas var for ringe,;

at man ikke vilde opgive Afstemningsprincippet;

at man ikke vilde finde sig i at være bunden, medens Amerika skulde være fri.

Saaledes siger i det Mindste Frijs; men han har intet Skriftligt givet Yeaman. Derimod har han været saa uforsigtig at læse Yeaman's Concept. Da han ikke forstaaer Engelsk ordentlig og Yeaman kun kan Engelsk, er der nogen Risiko, men det Væsentlige er dog vel kommen frem, om det end næppe tilstrækkeligt er fremhævet, at det var Amerika, der søgte os, og os, der sagde Nei Tak!

DEN 24. JUNI. Mandag.

Wulf Plessen har nu undersøgt Rygterne om et svensk-preussisk Partie, men han paastaaer, at det ikke er Kongen (eller Dronningen, hvis Mening iøvrigt Intet betyder), som pønser paa et saadant Giftermaal. Derimod har Enkedronningen, som altid har foretrukket Prinds Oscar, maa-skee nogen Frygt for, at Kronprindsens Giftermaal med Louise engang kunde føre til den oscarske Linies Ud-drivelse, og det var jo ikke umuligt, at Oscar i Berlin paa egen Haand har gjort nogle Forsøg. Wachtmeister har strax ved Avisrygtets Fremkomst mindet Manderström om den Samtale, der i W.s Nærværelse i sin Tid fandt Sted imellem Kong Carl og Prinds Christian. Carl udtalte sit Ønske om Forbindelsen mellem Børnene, og Prinds Christian delte ganske Ønsket; kun en bestemt

Ulyst fra En af Børnenes Side kunde han tænke sig som en Hindring. Det er bestemt, at Kronprindsen skal besøge Kong Carl paa Beckaskog.

DEN 25. JUNI. Tirsdag. Frijs kastede idag ei blot Marinelovene,* men og Kjøbstadcommunalloven overbord. 5
Fonnesbech forklarede mig idag, at han vilde bestemt slutte sig til Contingentsystemet. I Valgloven trækker det op til Conflict paa Spørgsmaalet om Forholdstalsvalgene, men Frijs synes dog at ville nægte Stadfæstelsen paa Valgloven, hvis dette Spørgsmaal ikke faaer en fornuftig 10
Afgjørelse. Maaskee slippe vi ikke for Fællesudvalg i Lønnings- og Valgloven. Bønderne styre nu ganske i Folkethinget; de saakaldte Ledere ere kun Talerør.

DEN 26. JUNI. Onsdag. Seminarieloven vedtoges idag i Folkethinget uforandret. Hundeloven gaaer tilbage. 15

Fonnesbech erklærede idag i Indkomstskatteudvalget, at han selv vilde stille Contingentforslaget. Han vil derved lettere kunne slutte sine Ændringsforslag til det i Folkethinget vedtagne Forslag. Der er nu i Folkethinget Tendens til Fællesudvalg og Alt Andet, hvad der kan forlænge Samlingen; saaledes foreslaaes navnlig, at Hærloven ikke maa træde i Kraft, før Lønningsloven er vedtagen. 20

DEN 27. JUNI. Torsdag. Idag vedtoges i Landstinget uforandret Landcommunallovene og ligeledes Demarcationsloven i Folkethinget, der pønser nu stærkt paa en Adresse i Folkethinget, alle Fractioner synes enige herom. *Hall* har skrevet sit Udkast, *Fenger* pønser paa 25

* V. Dockum kan altsaa hænge paa eet Aar endnu. Petersen paastod, at man havde tilbudt Raasløff begge 30
Ministerier, da v. Dockum vaklede. Rlf. var villig, da v. Dockum kom og sagde Ja. Almindeligt siges, at Raasløff afslog Marinem.

et privat Fællesudvalg til Regulering af Hærlønningerne, som Raasløff da skulde finde sig i. Til Vederlag skulde Folkethinget tage Hærloven uforandret. Man er fra den Christensen—Bergske Side villig hertil. Raasløff synes
 5 ikke utilbøielig til at ville tage Stødet aleene i Hærsagen, hvor et Mindretal har bestemt sig til at fordre Vedtagelse af Lønningsloven som Betingelse for den endelige Antagelse. Raasløff har haft en privat Sammenkomst med dem, der vilde forespørge om de Meniges Behlg. og har
 10 efter eget Sigende alvorligt foreholdt dem, at de ikke maatte gjøre ham Stillingens Haandhævelse umulig. Iaften foranstalter han Søfartstog.

Nu offentliggjør Bismarck sin Note i det nordslesvigske Spørgsmaal. Denne noget usædvanlige Fremgangsmaade
 15 kan bruges til at forklare, at Adressen ikke kan tilbageholdes.

DEN 28. JUNI. Fredag. Carlsen har været ivrig nok til skriftlig at tilraade Kronprindsen at skynde sig med det svenske Giftermaal, og det — under Henvisning til Dr.
 20 Rosenberg's skandinaviske Grunde! Samtidigt har Times Corr. i Berlin optaget det svensk-preussiske Partie som Noget, der snart skulde bringes i Orden.

Raasløff har nu bestemt sig til at afslaae Tilbudet om privat Hærlønningsudvalg. Han har ventelig faaet nogle
 25 Tilsagn om, at man tilsidst, efter Fællesudvalg, vilde give efter. I Folkethinget har man aabenbart Lyst til at faae alle Sagerne i Fællesudvalg.

Det er den svenske Dronnings preussisk-sindede Forældre (Prinds Frederik af Holland gift med en preussisk Prinsesse), der ønsker Forbindelsen mellem den
 30 svenske Prinsesse og Albrekt, hvis Fader har været gift med (nu skilt fra) Prinds Frederiks Søster. Derved blev Formuen i Slægten. Wachtmeister vil, at Kronprindsen strax skal frie. Det faaer han næppe Lov til. Han veed
 35 ikke engang, om han skal reise til Beckaskog.

DEN 29. JUNI. Lørdag. Valgloven i Folkethinget til

eneste Behlg. Det stod paa Nyholms ene Stemme, efterat Frijs havde sagt, at Forholdstvlg ei blev stadfæstet.

Frijs har paalagt Estrup at sørge for Modtagelsen af Koner og Børn, der maatte blive fordrevne. Estrup gjorde først Vanskeligheder. Quaade har meget advaret⁵ imod et reent Nei paa Spørgsmaalet om Garantier; han troer, at det vilde blive grebet af Preussen med Tilfredsstillelse. Han svæver imidlertid i den synderlige Vildfarelse, at vi kunne indlade os dybt paa Forhandlinger om Garantien og saa trække os ud af det igjen, naar¹⁰ vi ville, f. Ex. fordi vi *enten* ikke kunne indrømme al den Garanti, der forlanges, eller fordi vi ikke faae saa Meget, som vi forlange af Territoriet. Det tilraades os i Almindelighed at trække Forhandlingerne i Langdrag. I denne Retning har Moustier udtalt sig til Moltke.¹⁵

Det er iøvrigt lidet rimeligt, at Bismarck vilde afbryde. Nei, han vilde optage Enclavespørgsmaalet.

DEN 30. JUNI. Søndag. Quaade har nu talt med Benedetti, og fundet, at denne ikke er saa meget ivrig for at tilraade Danmark Varsomhed med Hensyn til Garantie-²⁰spmet. Benedetti finder det uklogt af Preussen, at det ikke klarer den Sag. Trods de personligt velvillige Berøringer mellem Souverainerne bliver Stemningen mellem Frankrig og Preussen ubehageligere og ubehageligere. Benedetti undrer sig over, at Preussen ikke optog Krigen²⁵ paa det luxemborgske Spml., da Frankrig ikke var tilstrækkelig forberedt. Nu er der kommen mere Ligevægt. Quaade mener imidlertid, at Benedetti er fremdeles saa forbitret paa Bismarck, at man maa være meget varsom med Hensyn til hans Yttringer; tilsyneladende er For-³⁰holdet imellem Benedetti og Bismarck vel bleven bedre siden Luxemborgspørgsmaalets Ordning; men i Virkeligheden er Benedetti lige irriteret over de formentlige Skuffelser, Bismarck ved sine Udtalelser har tilføjet ham.

DEN 1. JULI. Mandag. Napoleon indleder Præmieudde-³⁵lingen i Udstillingen. Plenarbestyrelsen i Jernbanesel-

skabet har besluttet — imod Directionens Indstilling — at afvente de Tilbud, Indenrigsministeriet maatte gjøre det. Unægtelig har Estrup sat dens Taalmodighed stærkt paa Prøve.

- 5 Bevægelsen i den franske Presse er stigende i det slesvigske Spørgsmaal.

Fællesudvalg sattes i begge Thing i Valglovssagen. Valget faldt over al Forventning fornuftigt ud.

- Nu er Adresseudkastet bragt i Orden. Det bliver i
10 Folkethinget det første Bogstav, i Landstinget enten Haffner eller Moltke-Bregentved, der indbringer Adressen. Haffner vil gjerne have Moltke til engang at vise sig, men han trykker sig.

- DEN 2. JULI. Tirsdag. Landstinget vedtog Indkomstskatteloven efter Fonnesbechs Forslag med 38 Stemmer
15 mod Andræ. Haffner stemte ikke — i Stilhed. Brinck-Seidelin var sig selv lig i Ubehagelighed. Sonne stemte for.

- Hærloven vedtoges uforandret i Folkethinget med stort Stemmeovertal. Den lille Fyldestgjørelse i Valgloven
20 har ligesom hjulpet paa Stemningen. Iøvrigt har J. A. Hansen nu givet sig Mine af at bryde med Frijs.

- Adresseudkastet billigedes af Landstinget i privat Samling. Moltke-Bregentved trak sig tilbage fra Indbringelsen. Hansen skriver, at Stemningen i det danske
25 Spml. stiger i Frankrig, saa Rouher meget ønsker at faae Sagen i Orden. Goltz er bleven betænkelig og har tilraadet at lade os faae Als og Dybbøl. Bismarck vil dog ikke indlade sig herpaa. Moustier siger, at det gik vel, hvis England og Rusland i Forening med Frankrig
30 vilde anbefale det; men England vil ikke røre sig og Rusland a des complaisances incroyables pour la Prusse. Nordslesvigerne sige, at man Intet skal modtage, hvis man ikke faaer Als og Dybbøl.

- DEN 3. JULI. Onsdag. Det er ikke blot Carlsen, der er
35 naiv nok til at sende Rosenberg i Ilden i Giftermaals-sagen; Rosenberg gaaer selv til Rosenørn og — Thrap, hvem han hilser som en »Skandinav«. Herved bliver

man end mere forvirret ved Hove, saa det hele Besøg var nær ved at gaae overstyr. Frijs har nogle penchants for den »ædle« hannoverske Prindsesse Frederikke, der sværmer for Danmark, saa han vil ikke ret røre sig. Imidlertid gik Thrap til Dronningen, der gik ind paa hans Forestillinger. Uagtet Dronningens Mellemkomst for-
bittrede Kongen, synes det dog nu som Reisen vil gaae for sig. Kronprindsen havde vel ment, at nu kunde han jo slet ikke reise, siden Rosenberg og Carlsen vilde have det. Men hertil svarede dog Frijs, at det gik ikke an at tage Sagen paa den Maade, thi saa kunde jo DHR. ved en anden Lejlighed altid afholde Kronprindsen fra et hvilket som helst Skridt blot ved at tilraade ham det.

DEN 4. JULI. Torsdag. Bregendahl vilde have taget Kirkelovforslaget idag, men Bruun hjalp ham ved at sætte Hundeloven paa Dagsordenen i Landstinget. Nyholm fik inden sin Giftermaalsreise Værnepligtsbetænkningen expederet.

Hazelius har udgivet et Skrift om Væbningen i Sveits. Fønnesbech og Raasløff gaae nu i disse Dage og afvente Folkethingets Beslutninger i Skatte- og Lønningssagen. Fønnesbech var meget betaget af Brinck-Seidelins irriterende Spørgsmaal om han saa virkeligt gik, hvis Loven ikke vedtoges; Fch. er kun lidet hærdet. Rlf. havde ikke Lyst til at oppebie Udfaldet af Hærlovsafstemningerne i Folkethinget; da den første (— Flinkheds§en) kun gav ham og Loven 48 > 44, troede han, det vilde gaae galt og gik sin Vei. Købke bragte ham den overraskende Meddelelse om Seiren. Men han har forregnet sig, saavidt han troede, at han her var svag. Nei her var han til Syvende og Sidst stærk, men ved Lønningssagen er han svag; her maa han tage, hvad han kan faae, thi Folkethinget, der vilde have Hærloven, lader gjerne Lønningssagen ligge.

DEN 6. JULI. Valgloven endtes da idag i Landstinget. Det var ikke gaaet, hvis Frijs ikke var bleven haardeligt tiltalt. Han havde efter Folkethingsbehlgen den største

Lyst til at lade det hele Spm. falde, og senere hørte man Godseierne tale om, at man jo kunde indskrænke Mindretalsvalgmaadens Anvendelse til Kbhvn. J. A. Hansen havde sat meget paa dette Kort.

5 Efterat Adler i Folkethinget og Haffner i Landstthinget havde anbefalet Adressen med et Par Ord, vedtoges den i Taushed eenstemmigt.

Valgloven er nu endelig vedtaget af Rigsdagen. Men baade i Hærlønningsloven og Indkomstskattesagen have
10 Udvalgene fremsat meget brogede Forslag. Sponneck var først tilbøielig til at lade Sagen glide i Skatteudvalget, men J. A. Hansen gjorde Knuder.

DEN 9. JULI. Indkomstskatten blev da igaar sendt til Fællesudvalg, efterat 50 mod 46 havde forkastet Landstthingets Forslag og antaget Udvalgsflertallets. Efter Fonnesbechs Sigende blev det Hærlønningsforslagets Skjæbne, der blev afgjørende for Indkomstskatten. Raasløff stillede sit Mæglingsforslag om de 4 β efter de 6 Maaneder for tidligt. Det lykkedes Landstthinget at samle hele Thinget
20 om det gamle Udvalgs Medlemmer med Udelukkelse af Andræ og Brinck-Seidelin og de to i Mandags fraværende Haffner og Madvig.

DEN 10. JULI. Onsdag. I Indkomstskatteudvalget indkaldte jeg igaar Ændringsforslag til idag Kl. 2. Der fremkom fra J. A. Hansen, Scavenius, Sponneck, J. Jensen, Foged og den modstræbende Sonne det Forslag at optage Folkethingets Udkast med den intercommunale Beskatnings Udeladelse, og Gjenindsættelsen af den gamle Byg-§, dog saaledes, at Selvangivelse skulde tilstedes ved
30 Siden af den af Amtsrådet satte Gjennemsnitsværdi, saaledes at ad denne Vei den Enkeltes lavere Opgivelse kunde erkjendes af Skattecommissionen. De 8 holdt imidlertid Stand mod denne Tilbagesvingning til de forhadte 25 Tønder Byg, og som Følge heraf holdt ogsaa
35 Fonnesbech Stand. Et nyt Forslag af J. A. Hansen gik ud paa, at Skatten skulde vedtages for 3 Aar, de to første Aar efter Contingentsystemet, det tredie Aar efter

Procentsystemet! Om Aftenen faldt Afstemningen (2—5, Sonne stemte ikke). Mindretallet udskyder vistnok § 6.

DEN 11. JULI. Torsdag. Mindretallet opgav de 25 Tdr. Byg. Betænkningen expederedes Kl. 12. Lønningsloven vedtoges efter Fællesudvalgets Indstilling i begge Thing. 5 Folkethinget satte snurrligt 2 β 's Tillæget igjennem med Bibehold af 4 β 's Tillæget efter de 6 Maaneder, iøvrigt fastholdtes Regjeringens Forslag, hvorfor Afdraget for Naturalforpleiningen atter voxte — Indkomstskattefor- 10 slaget vedtoges i Aftenmøde i Landstinget efter Fleertallets Indstilling. Saaledes slap vi da for i Landstinget at blive ligesaa springsk som Folkethinget. Planen havde været at skaffe Folkethinget Adgang til at votere først, saa skulde Procentsystemet der sættes igjennem, og Landstinget fulgte da nok efter. Men denne Plan stran- 15 dede paa Bruun. Dertil kom, at Fonnesbech ikke kunde undlade at blive betænkelig ved det hele Experiment, ogsaa paa Grund af Tidshensynet og Udgifterne; i det oprindelige Forslag skulde jo de 25 Tdr. Byg erstatte alle Commissærer o. s. v. Det er iøvrigt snurrligt nok, i 20 hvilken Grad Scavenius haaner Fonnesbech.

DEN 26. JULI. Atter staaer det Spml. for Stang, om han skal lade Vergeland gaae af. Nu kan han sagtens faae Irgens; han tøver, fordi han ikke holder af Irgens og frygter for at blive forstyrret, som han selv forstyrrede 25 Voigt—Løvenskjold for 20 Aar siden, men der maa jo sagtens komme en Forandring. Iblandt de Mænd, der ventelig ville komme ind, maa vel nævnes i første Række Falsen, Amtmand.

DEN 27. JULI. Løvedag. Ved Aschehoug's Bortreise til 30 Varberg (Hjelm, Hallager, Løvenskjold) behøvedes nye extraordinære Assessorer for Resten af Sessionen. Retten indstillede Birch, Bull, Borchsenius. Prindsregenten vilde belønne Brandt, og enten holde Birch ude eller dog tilføie ham den Krænkelse, at de skulde følges ad. Birch 35 sagde da Nei og Brandt—Bull udnævntes. Det er eien-

dommeligt, da man er vant til uden Videre at følge Høiestrets Indstilling. Retten føler sig stødt.

DEN 28. JULI. Det kan ansees for vist, at de Moustier har instrueret det franske Gesandtskab i Berlin m. Hs. 5 til det nordslesvigske Spm. Frankrig har Adkomst til at tale med og Garantier kunne ikke gives.

De Norske—Svensk-Skandinaver undskyldte sig med den Fare, der efter deres Begreb truer fra den norsk—norske Side, som ei burde understøttes af os Danske. 10 Sars med Verenskjold o. s. v. repræsentere mange Unge; Maalstræverne gaae ligeledes i separatistisk Retning. Birke- dal f. Ex. frygter ikke de Svenske, men disse Ufor- bederlige.

Altsaa al den Tilnærmelse til Sverrig alt nu som ligger 15 indenfor det Minimum, der maatte finde Sted for alle tre Riger.

Dette Minimum være for Tiden Maximum. Dette lyder jo ret umuligt. Men Spørgsmaalet er, om det betænkes, at hvad der kan gaae imellem tre (som Minimum), kan 20 blive meget for Meget for to.

DEN 29. JULI. Ministeriet synes betænkt paa at lade Rosenørn søge Havn i Justitsministeriet og leder efter en Kirkeminister. Dette kan behøves, men det vilde være saare uheldigt, hvis det skal bestaae uden Nogen, 25 der har Begreb om Lov og Ret. Martensen var meget ivrig i at forestille Kongen Nødvendigheden af en energisk Kirkeminister; han vil et evangelisk Kirkeraad, sammensat af Geistlige og Lægmand. Jeg tvivler paa, at han trænger igjennem dermed. Jeg seer vel, at Birkedals 30 Indordning burde forsøges, men ellers kunde vist Alting i Lovgivningsveien blive staaende urørt. En anden Sag er, om Frijs ikke har sat sig i Hovedet at være Kirke- lovgiver.

DEN 30. JULI. Det kan næppe betvivles, at man i 35 Preussen gaaer ind paa Garantieforhandlingen. Men hvem vil man benytte dertil? Tog man Plessen, saa maatte vi jo tage Regensburg.

DEN 31. JULI. Der føres en skjøn Forhandling om, hvad Frankrig har gjort i det nordslesvigske Spml. Ingen Note til Preussen, siger Moniteuren, 27 eller 28/7; kun Depeche til den franske Repræsentant. Taushed vilde have været uheldvarslende. Men vil Frankrig Noget? 5 Vil det ikke lade sig nøie med det Allermindste? At det i Principet udtaler sig imod Garantier for de Tydske betvivler jeg ikke, men Grændsespmet indlader det sig næppe paa, og det raader os stadigt til ikke at afbryde Underhandlingerne. En almindelig Udtalelse i 10 samme Retning fremkommer og i den petersborgske Presse.

23. BOG

1. AUGUST 1867–20. MAI 1868

TREOGTYVENDE BOG

DAGBOGEN rummer 375 fuldtbeskrevne Sider, hvoraf er udeladt alle Optegnelser om almindelig kendte Dagsbegivenheder og udkommen Litteratur o. lign.

DEN 4. AUGUST. Raasløff har tilskrevet privat de forskellige Stabsofficerer i Anledning af Hærlovens Gjen- nemførelse. Han har rost deres Forhold under Forhø- uderne, udtalt, at han gjorde Regning paa deres Bistand ved Gjen- nemførelsen og antydet, at hvis Nogen i sin Samvit- 5 tighed følte Skrupler og Tvivl, vilde han bestræbe sig for at skaffe dem Pensionering.

DEN 5. AUGUST. Mandag. Steemann har følt nogle Skrup- ler, men vil ikke gaae. Derimod vil Raasløff ikke lade Hegermann blive; Kauffmann kan ikke blive i sin nu- 10 værende Stilling. Alt den 26de f. M. har Frijs skrevet derom til Kongen, umiddelbart altsaa efter det Statsraad ²⁵/₇, hvor Hærlønningsloven stadfæstedes.

DEN 6. AUGUST. Tirsdag. Essens Rapporter til Stock- holm blive nu offentliggjorte af Yngvar Nielsen, Dahl 15 overtager Forlaget. Det vilde være meget lærerigt, hvis Motzfeldt kunde beqvemme sig til at udgive Faderens Optegnelser om Vedel 1821 og 1822. Kong Carl Johan viser sig der i sin hele farlige Uberegnelighed. Pavel's Op- fattelser og Meddelelser komme i det Hele til Ære. En 20 norsk Statsraads Stilling dengang var lidet tiltalende. Iøvrigt viste den Gamles Optegnelser fra det overorden- lige Storting, hvor korte de end ere, dog tydeligt nok den fanatisk-lykkelige Tro, hvori Flere af Lederne i 1814 fastholdt Overbevisningen om, at Norge kunde forsvare 25 sig. Alle havde den ikke; Falsen har formodentlig op- givet den; siden han senere ingen Betænkelighed havde ved at slutte sig til Carl Johan har han vel ikke i 1814 holdt sig tilbage af Uvillie over Tingenes Gang alene, men ogsaa af Bekymring og Usikkerhedsfølelse. 30

DEN 7. AUGUST. Onsdag. Camilla Collett taler om at udgive sin Mands Breve i Forbindelse med hans Smaaskrifter. Hegel har afslaaet de sidstes Forlag. Brevene kunde vel interessere, men de maatte ikke lægges tilrette efter Behag til Broderens og hendes Forherligelse. Hun glemmer nu reent, at hun ikke hørte til Broderens Parti i sin Tid.

DEN 9. AUGUST. Fredag. Det skulde dog være en sørgelig Bekræftelse paa Hall's gamle Paastand om Umuligheden af at være Minister under Kong Chr. IX, hvis denne nu ei engang kunde taale sine elskede Godseiere. Iblandt hans Omgivelser skal det være en ikke ualmindelig Mening, at han er tilbøielig til at resignere. Det saa et Øieblik ud, som om Glücksborgerne skulde have samme Lykke med sig som Coburgerne — ak, hvor forskjellig er ikke Dygtigheden? Leopold er jo aabenbart den sidste Konge.

DEN 10. AUGUST. Løverdag. Hansen har maaskee paa-
virket Morin og Piccioni, men Rimestad synes at have fremkastet Indbydelsen ved et Journalistlag i Paris. Der kom et Brev til Bille, hvori det hed, at de vilde komme efter Indbydelse. Bille svarede, at de ikke vare indbudne, at de vilde blive det, hvis de ønskede det, men Indbydelsen vilde betage Reisen Frivillighedspræget. Howitz havde lovet at komme, ligeledes L. Plee; i sidste Øieblik fik Howitz Forfald og vilde ikke lade Plee blive 8 Dage borte.

DEN 12. AUGUST. Mandag. Idag kom de Franske. Folk føle Trang til varm Modtagelse. Det hedder, at Kong Carl paa Grund af sit Helbred ikke kommer til Leiren paa Gardermona. Hvilken Sorg for Blixen, der var indbudet til at ligge i Kongens Telt.

DEN 13. AUGUST. Tirsdag. Forretningen med St. Thomas staaer stille, da Nord-Amerikanerne ikke have Mod til at gaae ind paa Afstemning, som Frijs dog nok nu vil fastholde.

DEN 14. AUGUST. Onsdag. Allen III, 1^{ste}Afd., er nu færdig. Der trykkes stærkt paa anden Afdeling; men hans Helbred er stadigt foruroligende.

DEN 15. AUGUST. Torsdag. Kongen vil ikke gaae ind paa Ministeriets Fordring.*

DEN 17. AUGUST. Løvedag. Ministeriet havde underskrevet sin Afskedsbegjæring, men Moltke-Hvitfeldt, til hvem Kongen havde sat sin Lid, at han skulde danne et nyt Ministerium, afviste Tanken som latterlig og bad i Forening med Trap Frijs om at vente med Indgivelsen, da Kongen rimeligvis gav efter.

DEN 19. AUGUST. Mandag. Omsider fandt Kongen sig i det Uundgaaelige. Hegermann trøstes med Haabet om at blive Gesandt i St. Petersborg. Saaledes lyder Efterretningen idag. Idag fik igjen Rosenørn midlertidigt Justitsmstet.

DEN 20. AUGUST. Tirsdag. Nu gjælder det, hvem der skal blive Rosenørns Eftermand i Kirke- og Undervisningsministeriet. Kierkegaard—Madvig—Casse? Martensen vil besynderligt nok, uagtet min Tilbagevisning af hans Raad, have mig. Naar der tales om Linde, Nielsen, Schurmann kan jeg ikke troe paa, at det er Alvor. Undertiden taler Frijs, som om han gjerne vilde gaae. Jeg

* Hvorledes Forholdet nu er blevet imellem Kongen og Raasløff overstiger det Trolige. Kongen siger, at han ikke var gjort opmærksom paa den Bestse. i Udkastet, at en Oberst skulde være Chef for Adjutantstaben. Rlf. henviste til Udkastet, hvor det staar tydeligt nok, men erklærer iøvrigt, at han netop udtrykkeligt gjorde opmærksom derpaa. Kongen siger: »Det er ikke sandt.« Kronprindsen beder om Tilladelse til at sige, at han erindrer, at Krigsministeren havde sagt det. Rlf. vilde ikke den Dag ^{25/7} spise til Taffels, men Frijs fik ham til det; Hegermann og Kfm. vare der; Kongen drak med dem, ikke med Ministeren.

veed ikke, om han mener det; men i ethvert Fald anseer jeg det for lidet ønskeligt, om han viger, saalænge Forhandlingerne med Preussen føres. Hvad det her gjælder om, er Indtrykket herhjemme. Der er saalænge slaet løs paa de »Doctrinære«, at Mange have ondt ved at forstaae, at Frijs i Virkeligheden ikke er anderledes stillet ligeoverfor Udlandet end Hall; man forholder sig roligt i den Tro, at den første Lehns greve maa være konservativ. De Færreste vide, at han slet ikke er det, ja, at han ligesaa gjerne kunde kaldes en republikansk Bonde, snarere plump end fiin, uden Principer, men med adskillig bonsens og en vis dansk Adelsfølelse.

DEN 21. AUGUST. Ved Selskabet for de Franske i Stockholm udbragte Hazelius idag Skaalen for Keiser Napoleon som Fredens Fyrste. Richard svarede med en Skaal for Frankrigs første Seir. Han vandt stort Bifald, men hvad betyder det?

DEN 23. AUGUST. Atter nu efter det franske Besøg viser det sig, at man ikke kan røre sig i Danmark, uden at Tydskland raaber: Et saadant Danmark maa undertrykkes og udryddes. Times Berliner-Correspondent og le Nord istemme Raabet; i alt Fald maa det mindst Mulige indrømmes det.

DEN 24. AUGUST. Løverdags. *Estrup* siger, at der kan ventes Conference efter den sydsjællandske Jernbanelov, der er forlangt en Frist til 1. Sptbr. til at stille 150,000 Rdl.s Sikkerhed, som forbrydes, hvis den østlige Bane ikke udføres. Derfor har han holdt Tiden hen med det sjællandske Jernbaneselskab, han vilde have større Magt over Posttog, men han vilde trods gjentagne Opfordringer ikke sige, hvad det var, han vilde have.

Der skal idag være Skydefest i den militære Skydeforening. Krigsministeren havde stor Betænkelighed ved at gaa under den nuværende spændte Stilling, da Kongen kommer og Bestyrelsen ikke er venligsindet mod Raasløff. Imidlertid har han bestemt sig til at give Møde.

Man vil nu vælge i det danske Slesvig. Flensborgerne

ville ikke sidde roligt. Stemningen mod Preussen er ikke god — Skattebyrden stiger stærkt — men jeg frygter dog for, at Udfaldet vil blive til Preussens Glæde.

DEN 25. AUGUST. Søndag. Falbe har under en lille Permission været i Salzbg. Han paastaaer, at det er aftalt, at vi foreløbigt skulle lade os nøie med Aabenraa—Høierlinien. *Opretholdelsen af Pragerfreden og Pariserfreden* er Stikordet. Men bestaar Pragerfreden eller *Pariserfreden*?

Raasløffs Skaal blev udbragt uden Bestyrelsens Tilladelse, og med stort Bifald. Kongen blev imponeret. Scharffenberg havde villet gøre det, men Kauffmann og Hegermann havde hindret ham. Hegermann har gjort Alt, hvad der stod i hans Magt, for at hindre Hærlovens Stadfæstelse.

DEN 26. AUGUST. Mandag. Det hed sig, at Crisen var overstaaet. Maaskee den havde været det, hvis Frijs for 8 Dage siden havde havt Raasløffs Indstilling med, saa der strax kunde være falden Resolution. Men nu er den saa langt fra at være overstaaet, at den er skarpere end nogensinde. Kongen vil, at Kauffmann trods Hærloven skal blive staaende, indtil han kan blive commanderende General; han vil, at Frijs skal spørge Hegermann, om han foretrækker at gaae til Petersbg. Frijs vil ikke tilstede, at K. bliver, endsige, at han bliver commanderende General.* Han vil finde sig i, at Hegermann bliver Gesandt i Petersborg skjøndt — siger han —, det er en Feil, da Hgn. ikke er skikket til nogen virkelig Forhlg., men han vil komme Kongens Ønske imøde saa meget som muligt, men han vil ikke gjærne have et saadant Byttetilbud, han maa først afskediges. Frijs troer, at Kongen har henvendt sig til Sponneck; iøvrigt vilde Kongen, at Ministrene skulde vedblive. Nei, ikke længere end til Torsdag otte Dage (d. 5. Spt.) — da Comtesse Frijs skal have Bryllup med Grev Danneskjold.

* Derimod har han Valget imellem Chef for Generalstaben og Cavalleriinspectoratet

DEN 27. AUGUST. Tirsdag. Igaar kom Heydebrand med Preussens Samtykke til de fortrolige Underhlgr. om Vilkaarene for Afstaaelse.

Da Frijs var hos Kongen igaar, modtog han et Stykke
 5 Papir (skrevet med Traps Haand), hvorpaa der æskedes
 Forklaring om, hvad Ministeriet vilde. Idag udstedtes
 nu dels Indstillingen om Hegermann's Afskedigelse (Ind-
 stillingen om Kauffmann ligger der alt), dels Begjærin-
 gen om Afsked — til Valg. Kongen var yderst opbragt
 10 paa Frijs; »Monrad har aldrig vovet at forlange af mig,
 hvad De nu gjør.«

Kongen skal have raadspurgt Blixen. Alle Betragtning-
 15 ger tabe deres Betydning, naar det gjælder om at op-
 retholde »den fortræffelige Hgn. og Kfm., som er aldeles
 passiv ligeoverfor Ministeriet«. Og dog har Kfm. f. Ex.
 nylig paa det bedste sværtet Mst. for Storfyrsten og Dag-
 mar.

DEN 28. AUGUST. Idag høres Intet fra Kongen. Hvor-
 ledes skal man faae en Ende? Sponneck roser Carlsen.
 20 I sin Tid, da »Fædr.« blev opskræmmet ved Sponneck's
 Lyst og gav ham Blixen—Harbou til Colleger, kom
 Sponneck til David og udtalte sin Ærgrelse over, at man
 kunde tiltroe ham noget Saadant.

DEN 29. AUGUST. Torsdag. Bjørnson er nu kommen.
 25 Hans sidste Arbeide er den levende, noget nærgaaende
 Artikel om Duncker* i Norsk Folkeblad. Saaledes skulde
 man vel ikke skrive om Levende. Men sandt er det, at
 Stang fra det Øieblik, Duncker kom ind i Høiesteret og
 vandt sin Stilling der, blev syg og vilde bort. Han vilde
 30 ind i Løncomiteen, men Carl Arntzen vilde ikke have
 ham der. Da fik han det Indredepartement, som opret-
 tedes for Schweigaard, men som denne afslog.

DEN 30. AUGUST. Fredag. Endelig har en Indsender i
 Fædrelandet ligefrem taget Ordet for Afhændelsen af de

35 * Jeg hører senere, at Duncker har havt Manuskriptet.

vestindiske Øer. Amerikanerne har kjøbt Samana Bay af Domingo, men de ere lige ivrige efter St. Thomas.

Idag kom Rsk. fra Kongen, hvorefter K.-Ministeriets Indstillinger ere bifaldet. hvorfor Afskedsbegjæringen betragtes som bortfalden. Sponneck har ikke for Tiden 5 villet træde ind. »Deres Majestæt har villet gjøre Erfaringer, nu har De gjort Erfaringen, at intet andet Ministerium for Tiden er muligt«, siger Trap. Sponneck vilde ikke paatage sig at danne et Ministerium *paa et personligt Spørgsmaal*. Jfr. 8. Octbr. 10

Kongen har under Samtalerne to Gange slaaet paa Abdication. Den første Gang svarede Friis, at han haabede, han skulde som Konge overleve mange Ministerier. Den anden Gang vilde Kongen have Rigsdagen indkaldt for at overgive sin Abdication. 15

Frijs nægtede at contrasignere et Brev om Rigsdagens Indkaldelse.

Jeg troede, at Storfyrstens Nærværelse under denne Crise generede, men jeg hører, at han er udenfor Alting; han vidste ikke engang, at Napoleon reiste til Salzburg 20 — han troede, det var en And.

DEN 31. AUGUST. Løverdags. Idag nordtyske Valg; Valgene i Nordslesvig ere i Virkeligheden endog lidt bedre end Valgene den 12. Fbr.

Times 28/Aug. optager Raasløff's ubesindige Yttring d. 25 24, at han forbereder Alt til det Øieblik, da Danmark kunde gjenvinde det Tabte. Ogsaa Quaade paaanker disse nu og i Tydskland bemærkede Ord. Der er jo ingen anden Udvej end at erklære »Fædrelandet« Beretning for urigtig — men det vover Raasløff næppe. 30

Idag hørte jeg for første Gang Rygtet om Sponneck—Blixen i *Athenæum*; Crisis er altsaa dunstet ud, men ikke Afgjørelsen. Kongen er overordentlig krænkert og forbitret. Dronningen havde ligeledes sluttet sig til Kfm. saa han mener, at naar han er borte, er Alting muligt. 35 Havde Monrad været her, havde Kongen bestemt forsøgt, om hun vilde hjælpe. Nu maa da, inden Frijs rej-

ser, Quaade have sin Instrux. Frijs har sandsynligviis hverken Evne eller Villie til at forbedre Forholdet til Kongen.

DEN 1. SEPTEMBER. Søndag. Nu maa det dog *afgjøres*, hvem der skal blive Kirke- og Undervisningsminister. Kongen er ventelig nu saa knækket, at det aldeles ikke falder ham ind at gjøre Vanskeligheder. Det er de personlige Spørgsmaal, eller Spørgsmaalene seet fra et personligt Synspunkt, som sætte ham i Bevægelse; forsaavidt kunde dette Ministeriums Besættelse vel have Betydning; men det træder ventelig ikke klart frem for ham endnu, at Kierkegaards Udnævnelse betyder Opreisning for Birkedal.

Fra idag overtager Holst Bestyrelsen af den fynskjydske Jernbane. Købke har havt Mod til at overtage Intendanturen. Naar blot hans Hoved kan taale det!

DEN 3. SEPTEMBER. Tirsdag. Udfaldet af Valgene i Holsteen og Slesvig har været augustenburgsk-dansk undtagen i anden Kreds, hvor Krans seirede med et lille Overtal af Stemmer. I Nordtydskland i Alm. stor Lige-gyldighed. Fra alle Sider hedder det, og det er vistnok sandt, at Ingen tænker paa nu at forlange Als og Dybbel af Preussen. Frankrig tysser paa Danmark som paa et lille Barn, »der strækker sine smaa Hænder ud efter Maanen«. I England synes den offentlige Mening at vende sig til Fordeel for Napoleon efter hans »Fredstaler«. Kan det, at Bekymring for Als-Kravet nu bortfalder, virkelig være Grunden?

Wørishøfer tager midlertidigt Generalcommandoen. Kierkegaard vil nu blive udnævnt til Kirke- og Undervisningsminister. David mener, at ligesom hans Minister-tilværelse var en fortsat Døds-crisis fra 7. April til 7. Nov., saaledes begynder nu og dette Ministeriums Af-døen. Maaskee kunde det dog gaae anderledes, hvis Frijs virkelig ønskede at holde sig; men det paastaaes jo stadig, at han ikke kan holde denne bundne Stilling ud.

Ligeoverfor Rigsdagen kan de jo altid holde sig i Kraft af det d'Israeliske System.

DEN 4. SEPTEMBER. Onsdag. *Kierkegaard's* Udnævnelse lyder paa idag. Rosenørn har maattet beholde Theatret, som Kierkegaard paa ingen Maade vilde tage; »han 5 kjendte aldeles Intet dertil«. Raasløff's Tale er da blevet besvaret af Selchow i Nordslesvig. Fra alle Sider paa-ankes den.

Ved Statsraadet igaar bifaldtes, at Quaade skal modtage Meddelelsen om de nordslesvigske Garantiers Mulighed og Omfang. Derved naaer man at holde Scheel Plessen borte.

Landgreven er meget syg. Kronprindsen og Dronningen ere meget betagne. Dronningen vilde ikke see Frijs, der inden sin Afreise vilde bringe hende sin Fødsels- 15 dagslykønskning.

DEN 5. SEPTEMBER. Torsdag. Idag er Frijs reist; tilsyneladende har han faaet Sagerne i Orden, men der staaer Meget tilbage. Hegermann har taget Sagen meget sømmeligt; Kongen havde faaet det Tilsagn, at han skulde 20 blive Minister i Petersborg. Indstilling gjordes om, at man nu skulde spørge sig for i Petersborg. Da nu Frijs gjentog sit Spml., om Hegermann ogsaa vilde, blev Kongen dog betænkelig og sendte Bud; efter en halv Time kom Svaret — Nei. Kfm. derimod er rasende og vil have 25 sin Afsked. Der er imidlertid nu et saadant Forhold mellem Kongen og Krigsministeren, at de knap kunne tale sammen. Kongen siger: Nu faaer jeg vel ikke Lov til at beholde den Stol der i Stuen! Rlf. bliver grøn af Arrigskab. Generaladjutantskabet er inddraget. Hvem 30 skal nu referere de militære Sager. Trap, siger Rlf. Kongen vil have en Militær. Frijs foreslog nu igaar Moltke under Trap som et indre Arrangement. Naturligviis vil der blive mange Officeerspml.

DEN 7. SEPTEMBER. Lørdag. Kauffmann Storkors 35 (Dronningens Fødselsdag).

Kauffmann og Steinmann vare nok de Eneste af de Halvhundrede eller Tresindstyve, som Krigsministeren havde tilskrevet, fra hvem der kom Svar. Stm. yttrede, at han var altfor meget Militær til ikke at være rede
 5 til at udføre enhver Befaling efter bedste Evne; troede Kongen imidlertid, at han ikke længere kunde bruges, da var han selvfølgelig aldeles beredt til at modtage sin Afsked. Kfm. svarede, at han maatte forbeholde sig at erklære sig, naar han erfarede, hvilken Stilling man
 10 havde tiltænkt ham ved hans Afgang fra Generaladjutantstillingen, først naar han saae, hvad der blev Spm. om, kunde han bestemme sig. Han har nu forlangt og faaet sin Afsked, da han ikke vilde modtage Posten som Generalstabschef, fordi han derved vilde komme i altfor
 15 mange Berøringer med Krigsminister Raasløff.

DEN 8. SEPTEMBER. Søndag. Hegermann's Afskedigelse er et Exempel paa den Magt, Rlf. har faaet over Frijs. Der er næppe i Virkeligheden anden bestemmende Grund til hans Afskedigelse end den Maade, hvorpaa Hegermann til Kongen har udtalt sig om Rlf.: »denne Artillericaptain, der aldeles ikke kjender Hæren, som han for 15 Aar siden forlod.« Rlf., der ligetil det Sidste har udtalt sig særdeles venskabeligt til Hgmn., har vidst at indgyde Frijs Frygt for Hegermanns Indflydelse som
 25 Kongens Raadgiver. Den 25de Juli, da der i Statsraadet havde været Tale om Hegermann's Rationer — Rlf. havde sagt, at Hegermann kun holdt 4 Heste trods 6 Rationer, gaaer Kongen hen og spørger H—n, om han ikke havde 6 Heste. Denne siger: Jo 7, men hvis Ministeren har troet, at han kun havde 4, var det naturligt, thi han havde sendt to til Jylland og oppebar derfor kun 4 Rationer in natura. Da H. nu kort efter vilde tale med Frijs om sine Heste, afvistes han med den Irettesættelse, at Frijs ikke vilde tale med nogen Fremmed om, hvad der foregik i Statsraadet, hvad saa Kongen gjorde. Nogle spøgende Ytringer om Rigsdagen tog
 35 Frijs meget fortrydeligt op. Ei heller Raasløff vilde ind-

lade sig med ham. Hgn. burde ganske vist ikke være commanderende General — det stod oprindeligt i Udkastet til Forestillingen om hans Entledigelse som en Grund, men gik nok ud —, hvad der har fældet ham er dog vistnok ikke Feldtoget i Jylland eller hans op- 5 løsende Omdannelse af Cavalleriet umiddelbart før Tilbagetoget fra Danevirke, men det er Rlf.'s personlige Villie, som han har vidst at indblæse Frijs. Wørishøfer har udentvivi udtalt sig ligesaa ufordelagtigt om Hærplanen som Hgn. — det Selvsamme gjorde vistnok Rlf. 10 i Begyndelsen. Hvad Rlf.'s Tale i den militære Forening angaaer, siger Hgn., at det er den samme Forfængelighedsaand, der paa Søforterne drev ham til at fremstille sig som den, der havde reddet Fædrelandet ved at sende det Par Mennesker ud paa Forterne. »En Hær seirede 15 ikke blot ved at kjæmpe, men og ved at forhindre, at nogen Kamp blev nødvendig.«

DEN 9. SEPTEMBER. Mandag. Idag sendtes nok Quaade's Udnævnelse til Frijs's Underskrift.

Kierkegaard, der i sin Bispeerklæring siges at have 20 tilraadet Nedsættelse af en Kirkecmsn., synes nu først og fremmest at have Gjennemførelsen af en Frimenighedslov for Øie; derved skulde Rigsdagens Samtykke til en Kirkecms. ventes. Jeg skulde næsten troe, at Frijs har havt Indflydelse paa denne Beslutning. Frijs er 25 — ikke uden Grund — betænkelig ved den Indflydelse, saadanne store Rigsdagscommissioner — og fra Rigsdagen maatte der tages Medlemmer — øve paa Regjeringen; selv om Ministeren bliver Formand, bliver Regjeringen let tvungen til at gaae videre eller andetsteds- 30 hen, end den havde tænkt. Dette er sandt, men lyder underligt i Frijs's Mund. Nu indbilder Kkgd. og Frijs sig, at Frimenighedsloven ingen politisk Indflydelse skulde faae, udover høist to eller tre Tilfælde, og derved skulde da Bevægelsen kunne standses; Kkgd. er selv betænke- 35 lig ved de yngre Grundtvigianere o. s. v.

Efter Martensens Sigende havde Frijs alt for to Maa-

neder siden talt til Kongen om Kierkegaard; Kongen havde, under M.'s Paavirkning dog efter dennes Sigende ei udelukkende under hans Indflydelse opfordret Frijs til at henvende sig til mig. Efter nogen Betænkning
 5 havde Ministeriet svaret Kongen, at det ikke turde indlade sig paa at optage mig; en anden Sag var det, hvis Kongen vilde overdrage mig at danne et heelt nyt Ministerium. Saaledes kom da ingen forstyrrende Opfordring til mig. Det Betæneligste ved Kkgd.'s Udnævnelse
 10 er, at den overalt opfattes som Grundtvigianismens Seir. Vi ville faae at see, om han faaer Mod til at stille sig imod »de yngre«, men der trænges haardt til en Modvægt imod denne hele slappende og opløsende Ungdom, som kan blive dobbelt ubehagelig, hvis den har samme
 15 Snildhed som R. Nielsenianerne og forener sig med dem. (Jfr. Gb.'s nyeste lille Skrift til Forsvar for den grundtvig-nielsenske Alliance.)

DEN 10. SEPTEMBER. Tirsdag. Times's Korrespondenter fra Berlin fremstiller Selchows Sendelse til Nord-
 20 slesvig som et Svar paa Raasløffs Bravade.

DEN 12. SEPTEMBER. Torsdag. Idag bragte Madsen mig Correctiver paa hans Afhlg. om det norske Hær-
 væsen.

DEN 13. SEPTEMBER. Fredag. Worsaae og Herbst
 25 skjændes nu om, hvem der er Opfinder af den ældre Jernalder. I Novbr. skrev W. sin Indsigelse mod Herbst; nu først kommer 1. Bd., 4de Hefte.

DEN 15. SEPTEMBER. Søndag. I Torsdags traf jeg tilfældigvis David, der siden sit Ministerium er bleven
 30 mærkelig forynget; da han var villig til at indlade sig paa hin Tid, spurgte jeg ham ud:

1) Han var *Søndag den 19de Juni* hos Kongen med O. Plessen, Tscherning og Bluhme. Tscherning og Bluhme vilde først optage Personalunionsideen, men David var
 35 derimod og det blev opgivet.

Han antydede aldeles ikke nogen Udvej for de Tilstedeværende til at foranledige Antagelse af Voldgiftsforslaget;

2) Kongen havde flere Gange talt til ham om at indtræde i Ministeriet, men han vilde ikke uden Bluhme, 5 der var uvillig. Endnu Lørdagen den 9de Juli om Morgen, da han tog ind til Byen fra Rungsted, besøgte han Bluhme paa Hendriksholm, men denne vægrede sig ganske. Da han kom ind til Byen, maatte han efter Thraps Opfordring fra Kongen gaae til C. Moltke, der 10 var kommen ind. Der var han sammen med Heltzen. Da de gik, sagde D. til H. Har De lovet at træde ind? H. Ja. D. Med Moltke? H. Ja. Hvorfor ikke? D. Aldrig faaer De mig til at træde ind med den Mand, som han nu er. Det varer ikke otte Dage. Seer De ikke hans 15 Tilstand. H. Aah, han er lidt glemsom, hans Hukommelse er svækket, men det kan jo bedre sig. D. Aldrig gjør [jeg] det.

Om Aftenen havde Bluhme til hans store Overraskelse forandret Beslutning. Hvad Enkedronningen o. s. v. ikke 20 havde formaaet, det havde Monrads Forestillinger udvirket. Det var ikke, som man sagde, Quaade, der havde omvendt ham ved at faae C. Moltke ud til ham, saa han kunde see Moltkes virkelige Aandstilstand, men det var Monrad, og ingen Anden; 25

3) Med Hensyn til *Ministeriets første Plan* i Forfatningssagen fik jeg ud af ham — skjøndt han her var lidt tilbageholden — at man virkeligt var enig om, at Rigsraadet maatte betragtes som tilintetgjort med Fredens Billigelse. Han sagde ikke, men jeg betvivler 30 ikke, at man søgte en vis Tilfredsstillelse i at faae den forhadte Grundlov af 18. Novbr. ud af Verden. Man vilde imidlertid ikke kaste sig i Armene paa Rigsdagen, men opstille bestemte Betingelser for Fællesmagts Udlevering til Rigsdagen. Denne skulde samtykke i Grundlovsforandringer omtrent som de siden bleve foreslaaede. 35 Han lod, som han endnu troede, at det kunde være gaaet; jeg vilde ikke gaae ham paa Klingen. Paa

den lehmanske Forespørgsel var der vedtaget et Svar, som Bluhme ikke ganske nøiagtigt gjengav (uden at dog David vilde eller kunde betegne Forskjellen). Dette bevirkede igjen, at David noget afveg fra det aftalte

5 Svar paa sin Side — han var ærlig nok til at tilstaae, at det var under Trykket af den Stemning, der viste sig i Thinget;

4) Omtrent paa den Tid viste der sig Tegn, der tydede paa, at Heltzen gik sine egne Veie. Hvad der aabnede

10 Davids Øine var især den Maade, hvorpaa Dronningen, — hvis stadige Spøg med David det var »at han var bange« — engang sagde om Heltzen — »Han er ikke bange«. Med Bluhme var der jo og større Vanskeligheder, end han ligefrem vilde tilstaae. Bluhme behagede

15 sig selv i at tale, og naar han da begyndte, vidste han ikke saa lige, hvor han endte. Hans stadige Omqvæd var jo, at man skulde holde sig *uafhængigt af Partierne*, men selv lod han sig tidligt og sildigt bearbejde af Tscherning, der gjorde ham vaklende og forvirret. Naar

20 Noget var aftalt, behøvede Tscherning blot at komme for at faae Aftalen til at vakle. Ogsaa P. Hjort gjorde megen Skade;

5) Kongen havde naturligvis troet, at naar han fik sine Venner til Ministre, skulde han kunne indrette sig ved

25 sit Hof ganske som han vilde. Da det ikke ganske lod sig gjøre, blev han uvillig. Den eneste Gang han viste David nogen fin Opmærksomhed, var da han ved et Referat efterat David havde været nogle Dage syg, spurgte om hvem der var hans Læge; da han hørte, at David

30 fulgte sin Pariserlæges gamle Recept, spurgte han om dennes Navn og gav ham nogle Dage efter en Orden.

Fra 7. April til 6. Novbr. 1865 var en stadig Dødskrise.

DEN 18. SEPTEMBER. Onsdag. Imorges tidligt reiste Dronningen til Prindsesse Alexandra. Hun er overord-

35 dentlig nedtrykt. »Man vil jo pine Livet af os.« Kongen har trods sin Frygt for Sponneck dog henvendt sig til ham. Hvorledes staaer det nu med den Tillid, han i

Mai udtalte til Bregendahl (da han takkede for Sølvbryllupskortet), at han havde til sit Ministerium, navnlig til dets forstandige Formand? Han frygter Sponneck og hader Blixen. Og dog gik Blixen imellem anden og tredie Behlg. af Hærloven til B. Christensen i Statsrevisorsværelset, og opfordrede ham og den tilstedeværende Carlsen til Velvillie imod et Ministerium Sponneck, der satte sig den Opgave at komme paa en god Fod med Preussen; Preussen vilde have os med det Onde, hvis vi ikke med det Gode vandt det og derved opnaaede en vis Garantie. Han vilde f. Ex. at vi skulde stille Flaaden under Kongen af Preussens Commando. 5 10

DEN 19. SEPTEMBER. Torsdag. Nu vil Kongen reise til Rumpenheim. Kan det skee uden Indsættelse af Regentskab ved en foreløbig Lov? Kongen vil nødig have Kronprindsen dertil, og denne vilde reise med, hed det, men blev han Regent, opgav han gjerne Reisen. Men hvad skal den hele Reise til. 15

Prinds Oscar besøgte igaar Kongen. Jeg hører, at Kronprindsen, da han sidst var paa Bäckaskog, af egen Drift, uden nogens Vidende eller Samtykke, friede. Kong Carl (der ikke siden har holdt tæt) svarede, at Kronprindsen maatte selv vinde Pigens Samtykke, men endnu var det for tidligt at tale til hende. Han selv — personligt — ønskede Intet hellere. Vor Konge skal være bleven ligesom imponeret, da Kronprindsen kom tilbage, og sagde Intet derimod. 20 25

DEN 20. SEPTEMBER. Fredag. Sir Frederik Bruce død. Ei heller ham lykkedes det at faae Alabamasp. jævnet eller mildnet; det er lige alvorligt. 30

Artom har nylig sagt, at han efter sit Kjendskab til Forholdene (— Han var i Paris meget intim med Prinds Napoleon —) anseer det for meget tvivlsomt, om det kommer til Krig mellem Preussen og Frankrig, saalænge Napoleon lever. Italien ønsker meget bestemt Fred. Italien havde Sympathi og Interesse for Danmark, baade af principielle og personlige Grunde. Italien er nu maaskee 35

den eneste Magt, paa hvis Forestillinger i vor Sag Preussen i alt Fald hører med en vis Velvillie. Om Rusland bryder Preussen sig ikke, da det er Rusland, der trænger til Preussen, og ikke omvendt. Frankrigs Forestillinger vække snarere Uvillie. Artom havde i Berlin havt en længere Samtale med Bismarck om den danske Sag. Der var Mere, end han troede, i den Paastand, at Bismarck mødte Vanskeligheder hos Kongen, naar han vilde gjøre os Indrømmelser; men han ønskede at faae en Ende paa det. Vi maatte efter Artoms Mening hellere tage noget Mindre end afvise det i Tillid til hvad en Krig kunde bringe. Krigens Udbrud var som sagt høist tvivlsom; men end tvivlsommere var det, om den hjalp os, hvis den udbrod.

15 DEN 21. SEPTEMBER. Løverdags. Frijs kom idag. Han fandt, at Kongen slet ikke burde reise, men vilde han reise, maatte der indsættes et Regentskab. Maaskee virkede det noget, at Frijs fandt, at Kongen, hvis han kom derned, ikke kunde undgaae at hilse paa Kongen af Preussen (— saa meget mere som Prindsessen af Wales ikke vilde modtage ham —); men Hovedsagen var dog nok, at Kongen ikke vilde lade Sønnen blive Regent. Altsaa, Kongen bliver hjemme. Kronprindsen og Kong Georg reiste idag.

25 DEN 22. SEPTEMBER. Søndags. Quaade har havt en længere Samtale med Bismarck. Vi kunde have faaet bedre Vilkaar i London — i det Mindste Bov—Tønder (det er mærkeligt nok, at han ikke nu længere, som i Samtalen med Hansen,* gaaer Syd for Flensborg); vi kunde have faaet bedre Vilkaar i Wien, hvis vi ikke havde været saa tamme (man havde altsaa ikke Lyst til

* Dengang i Biarritz, Oct. 1864 hed det, at Dmk. kunde have faaet Gelting—Bredsted, eller i alt Fald Flensborg Tønder, men de Danske vilde jo paa Conferentsen ikke vige fra Slilininien.

eller Tro paa, at det vilde gaae saa let med Fyen; i alt Fald var det meget tvivlsomt, om Østerrig havde indladt sig derpaa).

DEN 23. SEPTEMBER. Mandag. Endelig er da (19de) Billebrahe forsat til Italien. Det er smaat, men det er 5 bedre end Ingenting.

DEN 25. SEPTEMBER. Onsdag. G. Brandes er nu bleven Theateranmelder i »Illustreret Tidende«. Han er ifærd med en Artikel om Ibsen til Dansk Maanedsskrift.

V. Møller har udgivet *Bagger's* Skrifter med adskillig 10 Bitterhed mod den ældre Kritik (især Madvig's) over Bagger.

DEN 27. SEPTEMBER. Fredag. Stjernholm er, uagtet sin Ligegyldighed, bleven Chef for Generalstaben. Det kunde jo ikke blive anderledes, siden man ikke har 15 taget Mod til sig og flyttet Steinmann derhen. Det hedder, at St. nu gaaer op i Gjerrighed. Det lader til, at der var nogen Sandhed i, at Frijs har ladet Raasløff vide, at han maa sørge selv for sine yderligere Uenigheder med Kongen; Frijs kunde ikke mere blande sig 20 deri. Vist er, at Rlf. har været meget tam. Lindholm har faaet Regiment, O. Bülow blev staaende.

DEN 28. SEPTEMBER. Løverdag. Omsider maa vel Pladsen i Petersborg besættes. Maaskee Admiral Bille. Isaafald kommer v. Dockum maaskee til at tage Bille's 25 Admiralstilling; Rygtet betegner da Rlf. som Fælleskrigsminister. Men hvem skal til Amerika? Farragut har nylig været her. Der blev ikke taget synderligt Hensyn til ham, skjøndt han personligt vel kunde have fortjent nogen større Opmærksomhed. 30

Frijs gaaer og er meget ivrig for at slutte sin amerikanske Tractat. Nu vil han lade stemme i St. Thomas, inden Sagen er billiget af Rigsdagen. Desværre er ogsaa Andræ enig i at afstaae St. Thomas som en ikke dansk 35 Colonie; — maaskee kan man saa slippe for Indkomstskat! Fenger er derimod, men det forslaaer næppe.

Maaskee Nord-Amerika nu gaaer ind paa Afstemningsvilkaaret, siden Domingo ikke vil afstaae Samana.

DEN 1. OCTOBER. Tirsdag. Frijs har den synderlige Theorie, enten at ville have Als—Dybbøl, eller — sidde
 5 ganske roligt og stille til evige Tider. Det er et forunderligt Held, at der hidtil ingen Skandale er skeet med hans uberegnelige Indfald, med hans urolige blinde Skrivelyst. Hvis han skyder nogenlunde rimelige Tilbud
 10 bort, da maae Alle forstaae det saaledes, at han speculerer i den fransk-preussiske Krig. Det er barnagtigt, hvis han ikke kan forstaae det, men vil forskandse sig bag subjective Luner.

DEN 3. OCTOBER. Torsdag. Kierkegaard søger Trøst hos Hall. Nu er K—d alt i nogen Vaande med Grundtvig, K—d synes, at G—g dog ikke skulde uddele Sakramenterne — dette forarger G—g høiligt. G—g og Gb. forlyste sig i Aviserne; en Sekundant (B. B?) i »Fædrelandet« angiver Brandes til Bille. Imidlertid skriver Brandes i Illustr. Tid ikke uden Talent; en anden Sag er,
 20 om han kan holde dette ugentlige Journalist-Arbejde ud, saa tidligt som han nu begynder.

DEN 7. OCTOBER. Mandag. Rigsdagens Møder udsættes da trods Rygtet om, at vi skulde vedtage en Regentskabslov, fordi Kongen sagdes at ville til Petersborg i
 25 Anledning af Bryllupet. I Folkethinget traadte Alliancen imellem den J. A. Hansenske og den Gert—Wintherske Fraction stærkt frem, idet man vilde forhindre Carlsen's Valg til Viceformand. Det mislykkedes dog.

Kierkegaard, der alt for fjorten Dage vilde træde tilbage, fordi hans Helbred ikke kan taale Arbejdet — dengang standsede Fenger ham — har nu indgivet sin Dimission. Han kan næppe besørge de løbende Forretninger, siger han, endsige faae Tid til Lovarbejder. I Virkeligheden piner nok Sagen med Grundtvig ham meget.

35 DEN 8. OCTOBER. Tirsdag. Carlsen fortalte mig idag, at Sponneck havde søgt ham nylig og sagt ham, hvor-

ledes det var gaaet mellem Kongen og Sp. Denne havde sagt, at han kunde ikke danne noget Mstm. uden Carlsen, — denne var Skandinav, men loyal, saa Kongen skulde ikke være bange for ham. Grundtvigianernes Indflydelse var voxet, saa man skulde ikke støde dem ⁵ bort. Sponneck kunde ikke ansee det for rigtigt, at der fandt et Ministerskifte Sted paa et blot personligt Spml. Men forlangte Kongen det efter nærmere Overveielse, saa vilde Sponneck tage ned til Carlsen. Kongen betænkte sig da nogle Dage, men forlangte ikke Sponneck's ¹⁰ Bistand. Sponneck syntes at ville medtage Heltzen; om han vilde have Hansen J. A., kunde Carlsen ikke med Bestemthed sige. Maaskee ville Octobermændene og Geert—Wintherianerne ikke heller saa gjerne have Sponneck med, idet de ikke betragte ham moden til ganske ¹⁵ at adlyde; de ville have Heltzen—J. A. Hansen. Sponneck bebrejder Frijs, at han ikke strax efter Pragerfreden reiste til Berlin og fik Forhandlingerne i Gang med Bismarck. Frijs er noget træt og forknýt. Iøvrigt bekræftede Carlsen, at Kongen og Dronningen vare *meget* ²⁰ uvillige mod Frijs og Grevinde Frijs.

DEN 9. OCTOBER. Onsdag. Nu har man i Preussen udseet Legationsraad Bucher til at forhandle med Quaade!

Quaade spurgte i den første Krænkelse, om man ikke skulde nægte at forhandle med en saa underordnet Per- ²⁵ son. Det afsloges imidlertid.

Iøvrigt er Frijs nu saa opsat paa at føre Salget af St. Thomas til Ende, at han vil have Kongens Bemyndigelse til at indlade sig paa de nærmere Forhlg. Maaskee er han saa ivrig efter at faae Sagen endt af Frygt ³⁰ for, at hans Ministerium ellers forinden opløses. *Estrup* er for Øieblikket febrilsk og altsaa modfalden; *v. Dockum* vil gaae for at blive Bille's Eftermand og for at undgaae Søkrigsloven. Og nu Kgds. Efterfølger. Nu har han tonet Flag og kan altsaa ikke godt slaae om i en anden ³⁵ Retning. Admiral *Bille* vil ikke tage Gesandtskabspladsen i St. Petersborg.

DEN 11. OCTOBER. Fredag. Et Brev fra Quaade, der kom igaar, melder, at han har havt en Samtale med L. Bucher. Denne havde imidlertid endnu ikke faaet sine Instruktioner. Han vilde udbede sig Oplysning om den danske Lovgivning, før kunde man ikke vide, hvad man behøvede at forlange o. s. v.

DEN 13. OCTOBER. Søndag. Vedel skriver idag med Raasløff Udkast til den amerikanske Tractat. Frijs er falden tilbage til den Beslutning at ville lade Befolkningen stemme, inden Rigsdagen samtykker.

DEN 14. OCTOBER. Mandag. Idag udnævnes Frands Bille til Gesandt i Washington. Da Quaade har begjæret retskyndig Bistand til de Spml. om den danske Lovgivning, som L. Bucher vil gjøre, er Larsen sendt til Berlin; Qde. vilde havt Gyldencrones Broder.

DEN 15. OCTOBER. Tirsdag. Statsraad.

Kronprindsen, som kom igaar, reiser paa Torsdag til St. Petersborg. Han burde dog yde Bidrag til Nordlænderne.

DEN 16. OCTOBER. Onsdag. Kierkegaard kom idag til mig for at tale om sin Kirkeplan. Han har altsaa vistnok ladet sig formaae til at tage sin Afskedsbegjæring tilbage. Han vil saa meget som muligt gjøre *Fri-Menighederne* til *Hjælpe-Menigheder*, altsaa forhindre det paatænkte Lovforslags principielle Charakter, og derpaa sammensætte en Kirkecommission til at behandle adskillige kirkelige Consequentser af den ved Statslovgivningen indførte Frihed, hvorved der da tillige gives Adgang til at behandle Forfatningsspmet. Jeg foreholdt ham, at han dog nok ved en saadan Lovs Udstedelse før Kirkecmsen traadte de Conservative stærkere paa Tærne end de Urolige ved at lade dem vente et Aar eller to; hvorfor ikke administrativt indordne Birkedal, hvis han vilde. Kunde han vente, at Lovens Modstandere skulde indtræde i Kirkecmsn., hvis Loven præjudicerede et vigtigt Spml.

Han svarede i Grunden blot, at Commissionsforslaget blot var et Middel til at vinde Tid; hvis Kirkeffgssagen virkelig gennemføres, maatte der en ganske anden Leder til, end der nu vil.

DEN 18. OCTOBER. Fredag. Idag begjærede Frijs Bemyndigelse til at forhandle med Finans- og Indenrigsministeren om de nærmere Bestemmelser ved Overenskomsten om Salget af St. Thomas. I den Anledning har V. Dockum, da Kongen billigede Indstillingen, begjæret sin Afsked. E. Carstensen skal sendes som Commissær til St. Thomas til at besørge Afstemningen.

Nu vil Kongen have Sick til Petersborg — Mohrenheim er udnævnt hertil, ubehagelig, en Søn af en polsk Jøde, der har gjort Russerne Tjenester. — Chr. Moltke har afslaaet Posten; Vind har meget liden Lyst, og Kongen gjør Vanskeligheder.

DEN 22. OCTOBER. Nu skal i denne Uge St. Thomas-Tractaten drives igjennem, og paa Løverdags skal Commissæren E. Carstensen sendes ud. Det synes at være opgivet at stadfæste Suhr—Raasløff's Telegraphprivilegium, men Raasløff vil have nogle Noter udvexlede om billig Behlg. af Privilegiet, skjøndt det ikke formelt fornyes, og udfinder i hvert Fald nok Noget.

DEN 24. OCTOBER. Torsdag. Idag afsluttes den vestindiske Tractat.

Nu er Cpt. Madsen's statistiske Bidrag til den sidste Krig (Styrkelister og Tab) omsider komne for Dagens Lys. Idag kom et af Lothar Bucher og Quaade skrevet Aktstykke, der betegnede Samtalens Gstd. [Gengivelse af de enkelte Punkter.]

DEN 25. OCTOBER. Fredag. Igaar blev St. Thomas-Tractaten underskreven, Beløbet ($7\frac{1}{2}$ Mill. Dollars i Guld) skal betales til den danske Gesandt i Washington. Hvorfor? For at Forsendelsen gennem de af Raasløff og Yeaman opgivne Personer kan nedbringe Udbyttet med jeg veed ikke hvor mange Hundrede Tusind. Levy har ved

Forespørgsel om det forventede Udbytte faaet dette ud af Fønnesbech. »Saaledes gaaer det altid,« lød Svaret paa Modforestillinger. Tabet vilde, siges det, være en 500,000 Rdlr.

- 5 Jul. Larsen kom idag tilbage fra Berlin. Quaade vil komme, men har faaet Befaling ikke at komme, før han har talt med Bismarck og faaet Forklaring om Grændsen.

DEN 29. OCTOBER. Tirsdag. Jeg hørte idag Martensens nye Leilighedsskrift om de kirkelige Forhold her i Landet. Hans Hovedpaastand er den, at Kongens Myndighed i Kirkens indre Anliggender (Summepiskopatet) fremdeles bestaaer, idet den ikke er givet ved Enevældens Indførelse og altsaa ikke heller taget ved dens Afskaffelse. Men den consequente Følge heraf vilde rigtignok være en egen Minister til denne Myndigheds Udøvelse ligeoverfor den politiske Kirkeminister. Herfor viger Martensen tilbage, men kræver derfor en Dobbeltthed i Kirkeministeren, ligesom i Kongen. Det gaaer ikke. Det

20 Hele kan ikke klares skarpt.

Levy har nu dog gjort Fønnesbech lidt ængstelig, idet han har oplyst, at Guldforsendelsen (Fragt og Assurance) ikke koster 3 pc., som man vilde indbilde ham, men 1 pc. — Andræ inddrog i sin Tid iøvrigt Pengene ved

25 Øresundstoldens Afløsning igjennem Vexler med en Vinding.

DEN 30. OCTOBER. Onsdag. Frijs søgte i Søndags Aftes Regenburg for at begjære Oplysninger i Anledning af de preussiske Krav. Regenburg skjød det noget fra sig

30 i Uvillie, men har dog erklæret sig villig til at gennemgaae den Erklæring, Larsen afgiver. For at forstaae det preussiske Aar 1846 maa erindres:

- 1) at dengang skulde i Landskolerne gives to Timer Tydsk;
- 35 2) at Skattevæsnet i Stæderne var aldeles tydsk;
- 3) at hele Kjøbstadcommunalcorporationen hviler paa Cooptation.

Frijs er iøvrigt noget uvillig til at lade Quaade komme tilbage, før han selv har dannet sig en bestemt Mening. Han synes at ville tilbagevise det Hele.

DEN 1. NOVEMBER. Fredag. *Estrup* er nu saa alvorligt syg, at han vistnok burde trække sig tilbage. Lægerne ville have ham til Syden. Men han er næppe synderlig villig, og endmindre hans Colleger.

DEN 3. NOVEMBER. Søndag. Quaade, der af Bismarck blev fritaget for at hilse paa ham, inden Q. reiste til Kbhvn., har nu indberettet, at L. Bucher paa Forespørgsel om Grændselinien har svaret, at hvis vi ikke gav gen-¹⁰ gende G., tilstrækkelige Garantier, vilde vi ikke faae udover det reent Danske District (hvor der kun reent sporadiskt boer Tydske). Paa nærmere Forespørgsel om, hvorledes det skulde forstaaes, erklærede L. Bucher, at han ikke¹⁵ kunde svare officielt; hans personlige Mening var, at vi — *uden* Garantier — vilde faa Haderslev Amts Landdistrikt (altsaa hverken Christiansfeldt eller Haderslev); med Garantier vilde vi faae Haderslev Amt og Aabenraa Amt — men hverken Dybbøl eller Sundeved. De preus-²⁰ siske Krigsomkostninger, der tilligemed Statsgjælden skulde fordeles, anslaaes til 22 Mill. Bucher erkjendte, at de østerrigske Omkostninger vilde blive opførte med et fingeret *Beløb*; det stod noget tvivlsomt dermed.

DEN 5. NOVEMBER. Uagtet Fonnesbech gjorde stærke²⁵ Indsigelser, er den yeamanske Transaction sat igjennem, da Frijs erklærede sig bunden. »Jeg har forlangt 20 Mill. for Øerne — det gives mig; hvad der lægges til for Smørelse, vedkommer ikke mig.«

DEN 6. NOVEMBER. Onsdag. Nu bliver Underhand-³⁰ lingen med Preussen Alvor. De Fleste ville nu vistnok sige: Under ingen Omsthdeder nogen Garantieforpligtelse! Hellere vente! Hellere opgive enhver Deel af Slesvig! Mig synes dette dog urigtigt.

Thi hvad bliver Følgen, hvis vi ikke *nu* gjøre en frem-³⁵ adgaaende Bevægelse?

1) Efter al Sandsynlighed vil der ikke udbryde nogen Krig saa snart mellem Frankrig og Tydskld., hvis der ikke indtræder aldeles uberegnelige Anledninger (f. Ex. republikanske Bevægelser i Europa, Aumales Optræden ved Napoleons Død o. s. v.). Hvis vi altsaa vente Noget ad den Vei, kunne vi vente længe. Og kommer der endda Noget, kunne vi jo prøve vor Lykke alligevel.

2) Men kunne vi taale at vente længe? Hvis det gaaer som hidtil, vil snart Tydskheden stige i Nordslesvig, saa vi aldrig faae Noget. Og dermed er vistnok i en af de næste Generationer Jylland adskilt fra Øerne. Ved en Erhvervelse af en Del af Slesvig kan der dog muligt sættes en Dæmning. Lidt Mere eller lidt Mindre er her ikke afgjørende.

3) Men ville Garantierne ikke tilintetgjøre Landets Selvstændighed? For Tiden er Selvstændigheden kun tilsyneladende. Den Selvstændighed, vi virkelig have, vil ikke væsentlig formindskes, fordi vi give nogle Tilsagn for dem, der ville være Tydske, forsaavidt disse Tilsagns Fortolkning kan undergives en upartisk Domstol. Det maa først vise sig, hvad Preussen forlanger. Naturligviis kunne vi ikke indrømme hvadsomhelst der forlanges.

DEN 7. NOVEMBER. Torsdag. Hall er, som jeg kunde tænke, under Indtrykket af den nærmeste Fremtid imod enhver Overtagelse af en Garantiforpligtelse. Han bekymrer sig mindre om, hvorledes det gaaer om 30 eller 50 Aar, men han gyser for den stadige Indblanding i Detailler fra en fremmed Regjerings Side. Fenger derimod anseer ikke Garantiers Overtagelse for en uovervindelig Vanskelighed, men siger: Lad os see at faae saa mange Danske som muligt.

Murray er saa ubekjendt med Forholdene, at han gratulerede ved Efterretningen om St. Thomas, han vilde kun have ønsket os, at vi ogsaa havde faaet St. Croix solgt. Dotézac er skikkelig nok til at tilstaae, at han længe har forudseet, at det vilde skee, »naturligviis vil det ikke behage i Paris«.

DEN 8. NOVEMBER. Fredag. Kong Carl har udgivet »taktiske Tanker«, tilegnet Grev Hg. Hamilton. Fenger har undersøgt Tietgen's Stilling til Yeaman. Der skal gives (efter Udkast) Regjeringen *enten* 1½ Mill. Lst., *eller* 13⅓ Mill. Rdlr. Efter sædvanlig Cours paa Ameri- 5 kanske Eagles vilde Summen være 1,540,000 Lst. Der spildes altsaa 40,000 Lst. Hvormeget der heraf kan blive Fortjeneste for Privatbanken, er vanskeligt, for ikke at sige umuligt at opgjøre. Tietgen »is quite prepared to share the commission« med den, »der tilbød ham For- 10 retningen«. Yeaman vilde først ikke underskrive Tractaten, fordi Aftalen om Pengenes Forsendelse endnu ikke var sluttet; men paa Raasløff's Opfordring gjorde han det dog. Da Doolittle var her, vilde han ikke give Mere end 7 Mill. D. for det Hele. Raasløff har drevet 15 Beløbet op, dels gennem Yeaman, men især vistnok ved sin Forbindelse med Seward.

Oplysninger, indhentede fra Hambro i sin Tid og nu fra Raffael, vise, at Privatbankens Fortjeneste ved Inddragningen vil blive uforholdsmæssig stor. 20

Assurancen er ikke, som Tietgen siger, 1 pc. mindst, men langt mindre.

DEN 9. NOVEMBER. Lørdag. P. Hjort har med stor Taktløshed udgivet en Række Breve, der præsentere Mynster—Fogtmann og Hauch i Negligé, Alt beregnet 25 paa denne parasitiske Herres Selvforherligelse.

Moltzen* siger til Heltzen i Berlin, at Bismarck nok ønskede at faae en Opgjørelse med Danmark, men han kunde jo hverken ordne det med Frijs eller Quaade, der behøvedes en mere elastisk Mand. Frijs pønser aaben- 30 bart paa ogsaa her at bruge Raasløff.

DEN 11. NOVEMBER. Mandag. Medens Artilleriet pleier at besørge Forsendelsen af kjøbte Gjenstande, har Raasløff selv overtaget den amerikanske Geværforretning med

* M. er hver Dag fra Kl. 9—12 i det preussiske UMste- 35 rium. (Landvæsen.)

— Tietgen. — Rotschild, der kjøber amerikanske Papirer i Millionviis, har tilbudt Regjeringen paa de billigste Vilkaar at inddrage de $7\frac{1}{2}$ Mill. Doll., som Fønnesbech uforsigtigt nok har sagt Gedalia vilde kunne udbringes
 5 til $13\frac{1}{8}$ Million. Det er et drillende Tilbud.

DEN 12. NOVEMBER. Tirsdag. H. Ewald tager, saasnart nu »Svenskerne i Krønborg« ere udkomne, fat paa Bearbejdelsen * af Faderens meget udførlige Optegnelser. Faderen var i Frederik VI's og Christian VIII's Dage
 10 meget forfængelig og stolt; men han tøde op efter 1848, og blev efter sin Afsked et heelt andet Menneske. Et Spm. er, om han har havt saa meget Omdømme, at hans Beretning vil forslaae noget.

15 DEN 14. NOVEMBER. Torsdag. Palnatoke, opført til Ære for Øhsch. idag, gjorde trods sine 60 Aar stor Virkning. — Det er første Gang, at det er sat virkeligt i Scene. Nu begynder Godtkjøbsudgaven af Oehlenschläger at komme.

20 DEN 16. NOVEMBER. Løverdag. Idag kom Ibsens *Per Gynt*. Det er ikke det Historiske Drama fra Christian IV's Tid, som Hegel havde sagt, han arbejdede paa.

Hansen har efter lang Taushed atter ladet høre fra sig som den, der igjen begyndte at fatte Mod. Der forberedes noget Mærkeligt (Belgien), men som han naturligviis — som sædvanligt — ikke tør betroe Papiret. Mærkeligt er dog, at han har faaet Nys om — *hvad der virkeligt er sandt* — at Grev Paar — for omtrent en 3 Uger siden — efter Ordre fra Beust takkede Frijs,
 30 fordi Danmark ikke havde presset stærkere paa, at Øster-

* Et Spørgsmaal er dog, hvad det bliver til med Udgivelsen. Thi meget vil det dog dreie sig om Hoffet; og det Bedste, der kunde uddrages, vilde være saa ubehageligt for Frederik (VII), at man har nogen Frygt for at
 35 vække for stort Anstød.

rig skulde bearbejde Preussen med Hensyn til Prager-fredens Artikel 5.

DEN 17. NOVEMBER. Duncker vil nu begynde Kampen mod Unionsforslaget. »Morgenbladet« har bedet ham skrive der, men han foretrækker »Norsk Folkeblad«. 5 Bjørnson har havt Mod til ikke blot at optage Kjerulf's Digt mod Maalstræverne, men og til at afvise en Mangfoldighed af Moddigte.

Fru *Camilla Collett's* længe afviste Bog kommer nu frem, fordi Bjørnson har paataget sig at indestaae Hegel 10 for det Tab, han maatte lide. Da Hegel ved Sibberns Breve har havt adskilligt Tab, er det en lignende Caution af nogle af *Hjort's* Velyndere, der har muliggjort Udgivelsen af Breve til Hjort.

Goldschmidt har omarbejdet Rabbi Elieser for The- 15 atret, men det burde ikke opføres. Snarere kunde et Stykke af engelsk Oprindelse — henlagt i Indien — som han har bearbejdet — tage sig ud.

DEN 18. NOVEMBER. Mandag. Idag læste jeg Correctur paa det sidste Ark af Martensens kirkeretlige Strids- 20 skrift.*

DEN 21. NOVEMBER. Torsdag. Igaar ventedes Quaade hertil, da Ministeriet nu har indsamlet Materiale til Sagens Bearbejdelse.

DEN 22. NOVEMBER. Fredag. *P. Hjort's* Indiscretioner 25 med Hensyn til Hauch og Fru Hauch (for ikke at tale om Fogtmann og Lotte Oehlenschläger) have sat meget ondt Blod. Charakteristisk nok har Hjort sørget for at staa meget godt i den Skildring af Hauch's tidligere Aar, som alt er trykt og snart udkommer. Hjort lader, som 30

* Kierkegaard skal nu ville indskrænke sit Forslag om Valg- og Hjælpepræster til det Tilfælde, hvor det forudsatte Antal Familier samle sig inden *een* Miils Omkreds.

han har havt Hauch's Samtykke, men dette er kun givet m. Hs. til nogle Breve.

DEN 28. NOVEMBER. Torsdag. Mohrenheim er en meget begavet russisk Diplomat, der synes — med al
5 mulig Kulde — at være os velvillig.

Han havde talt med Bismarck om vore Sager. Der var i Preussen dyb Mistroe til os. Hvorfor er der ikke mere Iver for at komme overeens med Preussen? Hvorfor denne Holdning ligeoverfor Frankrig? Hvad skal
10 man troe om Lefebvres truende Depeche samtidigt med Danmarks Svar, der afviste alle Garantier? Paa alt dette kunde der let svares, men hvad kunde der svares paa det Spørgsmaal: Hvad skal man troe om et Land, hvor
15 Nærværelse holder en saadan udæskende Tale? Dette har fæstet sig dybt i Bismarcks Sjæl.

Iøvrigt var Mohrenheim fuld af Roes over Quaade.

Rygtet gaar, at Raasløff har vundet en noget bedre Stilling ved Hoffet ved at formaae Fonnesbech til at
20 samtykke i et extraordinært Tilskud af 100,000 Rdl. til Kongen i Anledning af dette Aars Udgifter.

DEN 29. NOVEMBER. Fredag. Nu synes Frijs at burde tage sit Partie. Vil han under ingen Omstændigheder modtage slesvigsk Jord, medmindre han faaer Als og
25 Dybbøl, burde han vistnok stille dette Spørgsmaal i Spidsen, og hvis det benægtes, afbryde Garantiforhandlingen. Thi hvis denne fortsættes og man der kommer til en Art Overeenskomst, vil det, hvis man senere afbryder paa Grund af Grændseliniespørgsmaalet, staae
30 som det vedvarende Resultat, at der under alle Omstændigheder bør tilstaaes de tyske Garantier af Danmark, hvis Forholdene senere maatte medføre en Gjenoptagelse af Afstaaelsesforhandlingerne. I Formen vil dette vistnok ikke være correct; men i Virkeligheden vil
35 det blive Resultatet. Den almindelige diplomatiske Mening er, at vi Intet præjudicere med Hensyn til fremtidige Muligheder ved at modtage en Aabenraalinie; ligl.,

at vi ikke kunne vente Andet end en høist ubetydelig Strækning, hvis vi ganske afvise Garantier.

DEN 2. DECEMBER. Mandag. Nu skal Vind være Minister i St. Ptbg. og Bülau fast udnævnes. Det er en egen Behandling, en Minister hos os maa vænne sig til. Falbe⁵ har villet være Minister i Petersborg, men hverken Kongen eller Frijs vilde have ham. Da han nu kommer til Kongen, lader denne, som han Intet havde derimod, men skyder Skylden alene paa Frijs. Gud skal vide, hvorfor han saaledes gaaer af Veien for Falbe. Til¹⁰ Koskull siger Kongen, at han for længe siden havde *be-falet*, at der skulde tildeles K. Commandørkorset af første Grad; det var ikke hans Skyld, det ikke var skeet o. s. v. Koskull kom ganske forundret og spurgte Doté-¹⁵zac, hvad det betød.

Moltke Hvidtfeldt har nu Ordre confidentielt at spørge Moustier, om Frankrig har Noget at bemærke ved Afhændelsen af St. Croix.

Nu raadslaae Ministrene om Garantispørgsmaalet. Estrup skal være den, der udtaler sig bestemtest der-²⁰imod. Til Kongen sagde Heydebrand idag, at han betvivlede, at der kom Noget ud af Forhandlingerne.* Vedel har efter Opfordring udarbejdet et Memorandum.

DEN 5. DECEMBER. Torsdag. Uagtet de fleste af Mi-²⁵nistrene vedvarende strede mod en Forhandling, der tænkte sig Muligheden af Garantier og i yderste Nøds-tilfælde gik ind paa en Territorialafstaaelse, der ikke omfattede Als og Dybbøl, endte det, som sagt, dog, — navnlig maaskee paa Grund af Kierkegaards Udtalel-³⁰ser — med, at samtlige Ministre underskrev en Paategning paa Vedels Memorandum saalydende: (med Frijs's Haand.)

»Bemeldte Aktstykke forelæst og gennemgaaet i en Ministerconference den 3^{die} December; den overveiende Deel af Ministrene foretrak den sidst foreslaaede Vei at³⁵

* Jfr. 13. Fbr. 1868.

gaae i Forhandlingernes Gang, og det blev derfor vedtaget, at Indstillingen til Kongen, der vil blive at forelægge i Statsraadet, og hvorved Retningen, hvori Instructionen skal meddeles Khrre Quaade, angives paa den
 5 her i Slutningen antydede Maade, saaledes at Vanskelighederne ved at gaae ind paa flere af de fremsatte Propositioner noget stærkere pointeres.

J. V. Frijs. Rosenørn Teilmann. Fønnesbech. Estrup.
 Raasløff. Kierkegaard. Suenson.«

10 Idag Statsraad. Kierkegaard vil begrændse sit Hjælpenighedsforslag saavidt muligt, netop for samtidigt at kunne begjære Kirkecmssbevillingen; hans Lovforslag skal altsaa hjælpe for nogle Aar.

DEN 6. DECEMBER. Fredag. Vedels Memorandum be-
 15 gynder med den Bemærkning, at Valget imellem de tvende Alternativer *enten* at tage de preussiske Fordringer til Udgangspunkt for en Forhandling *eller* at indskrænke sig til at paavise Forslagenes Uforenelighed med den danske Konges Souverainitet, afhænger af tvende
 20 Spml.

1.

Om man overhovedet og ubetinget anseer enhver Garanties Overtagelse m. Hs. til de tydske Nordslesvigeres Stilling for umulig.

2.

Om man selv om dette ikke antages dog ikke vil mod-
 25 tage nogen Afstaaelse, medmindre Als og Sundeved (Flensborg) vindes.

1.

Ff. begynder med at udvikle Umuligheden af de for-
 drede Garantier og den store Mislighed ved overhovedet at opgive den nuværende formelle Selvbestemmelsesfri-
 30 hed.

Men hvad vil Følgen blive? Preussen opgiver ikke enhver Garantifordring. Hvis Preussen blot har fremført Kravet i ond Tro for at faae et Paaskud til at bryde, saa er Sagen jo klar nok. Men ogsaa i modsat Fald vil

Preussen for Tiden ikke kunne afstaae fra sin Fordring af Hensyn til den offentlige Mening i Tydskland. Vi ere lagte for Had paa Grund af de mange falske Beskyldninger for de Tydskes Undertrykkelse i Slesvig. Preussen vil, selv om det var velsindet mod os, kunne sige: 5 »dersom ingen Bestemmelse træffes om de Tydskes Beskyttelse, vil der blive ført mange Klager i Tydskland. — Vi kunne ikke lade være at paatale dem. I kunne alene svare Nei, men Eders formentlige Værdighed vil hindre en contradictorisk Undersøgelse og Sandheden 10 vil ikke kunne komme frem paa en saadan Maade, at de tydske Bagvaskelser blive gjendrevne. Anderledes, naar der træffes bestemte Aftaler.«

Altsaa den ubetingede Afvisning af enhver Garantie medfører Underhandlingernes Afbrydelse. Vel — lad saa 15 være, vil man sige. Vi holder os da roligt og stille. Men saaledes kan det ikke gaae roligt og stille. Det vil baade i Preussen og herhjemme blive opfattet, ikke som Resignation, men som Rancune, der spejder efter den store Krig. Forholdet til Preussen vil blive værre og værre, 20 og enhver Mulighed for en nogenlunde god Forstaaelse vil blive i den Grad formindsket, at den næsten forsvinder. Skulde da nogensinde den store Krig komme, da vil Preussen sandsynligviis forud sikkre sig mod os, og under alle Omstændigheder engang hævne sig. 25

2.

Det er vist, at den nationale Grændse ikke vil blive naaet, hvis Als—Dybbøl ei gjenvindes; saalænge den danske Nations Integritet ikke sikkres, vil der ikke blive Ro hjemme, og Naboforholdet til Preussen vil ikke blive 30 godt.

Men, hvis man f. Ex. skulde kunne faae Aabenraa-linien vilde dog altid noget vindes, baade aandeligt og materielt. Vi vise Preussen, at vi ønske et godt Forhold. Vi modarbeide den ikke ringe Fare for den stigende 35 Fortydskning, der ellers baner sig frem lige til Kongeaen. Og hvad tabe vi? Intet. Alle Muligheder, som ellers maatte kunne benyttes, staae os ligefuldt aabne.

DEN 13. DECEMBER. Fredag. Statsraad, hvori Udenrigsministeriet bemyndigedes til at instruere Quaade til at forhandle Garantispørgsmaalet.

- 5 DEN 14. DECEMBER. Lørdag. Finansudvalgets Nedsættelse har væsentlig den Interesse, at Sponneck maatte staae tilbage for N. Hansen, Reinhold Jensen og Madsen. Nogle sige, at man havde gjort Regning paa, at en Plads skulde blive ubesat ved det første Forholdstals-
- 10 valg, og denne skulde da med Glæde tildeles Sponneck. Kan være, men naar de nye Allierede lode det komme an derpaa, saa var det. fordi man ikke har fundet ham imødekommende og paaskjønnende nok ved foreløbige Sammenkomster. Forskjellen fra ifjor, at Madsen har
- 15 afløst Sponneck, Schiørring Krabbe og M. Pedersen Kyhnell.

DEN 15. DECEMBER. Søndag. Det er mærkeligt, at der i Sverrig paa samme Tid fremkommer Begyndelsen

20 af Gustav den Tredies store Modstander Fersens Memoirer og Beskows 4de Bind af Gustav III, den sidste Gustavianers Skildring af Gustav III i Finland 1788 er, man kan gjærne sige, rørende. Længe søgte Beskow sin Form uden at kunne finde den; han vilde være Digter,

25 uden at det forslog; nu synes han paa sine gamle Dage at have været lykkelig nok til at komme til sin rette Udfoldelse.

DEN 17. DECEMBER. Tirsdag. *Sagførerloven* gik i Udvalg i Landsth. Lehmann slap ind trods den stærke Agitation imod ham og den deraf følgende Forvirring.

30

Idag fik Quaade sin Instr., og en Depeche, der skal forelæses Bismarck, hvorved det skal constateres, at enhver Indrømmelse skal tages tilbage, hvis den nationale Grændse ikke indrømmes. Imidlertid bliver Quaade her

35 for det Første; der bliver næppe nogen Fortsættelse af Forhandlingen før efter Nytaar.

Idag kom Meddelelse fra Rusland, at man Intet havde

at indvende mod Vind. Bülow's Udnævnelse er lovet Kongen — til Raasløffs store Sorg.

DEN 19. DECEMBER. Torsdag. J. A. Hansen's private Kirkeforslag fremmedes vel, men under Modstand, ikke blot fra Kierkegaard men og fra flere af Thingets Medlemmer. Den Sag kan Kierkegaard vel standse, men om han kan sætte Kirkecommissionsbevillingen igjennem, er en tvivlsom Sag. Hall er bleven Formand i Valgmenighedsudvalget. Det viste sig i Mødet, hvor forbitret Hansen var over sit Nederlag. 10

DEN 20. DECEMBER. Onsdag. Intet Statsraad, da Frijs er reist hjem.

Valgene i Landstinget have været aldeles tilfældige, da Skeel, vred over Haffners Valg til Viceformand, ikke vil conferere uden Opfordring, Bjerring trækker sig tilbage, og Ploug for meget stoler paa Hasle. Ved en Hændelse sattes imidlertid i Kbstcommunalloven baade jeg og Lehmann igjennem, uagtet Skeel havde opstillet mig mod mit Ønske for at uddrive Lehmann, og ved en ny Hændelse sattes i Sagførerudvalget baade Liebe's — mit — 20 og Ussing-Brock's Valg igjennem, uagtet Skeel havde villet udelukke mig. Dette virkede saa skræmmende, at der blev noget mere Forhandling igaar med Hensyn til Choleraudvalget.

Kierkegaard er saa nerveus efter de forskjellige Forhandlinger, at Præstevalgloven, som idag skulde have været foretaget, maatte udsættes til efter Julen.

Fenger forbød Kierkegaard at møde.

DEN 24. DECEMBER. Tirsdag. Efter Quaade's Sigende er Tractaten mellem Italien og Preussen sluttet i Tiden mellem O. Plessen's første og anden Samtale med Bismarck. Hvis den ei var afsluttet, havde Bismarck slaaet til med os. Napoleon kjendte Tractaten tre Maaneder før den undertnedes, hans Ministerium først bagefter.

DEN 27. DECEMBER. Fredag. Frijs har under Indtrykket af Carstensen's Rapport tilskrevet ham privat, at han

skal sige til de Betydende, at St. Thomas bliver afstaaet enten Beboerne ønske det eller ikke, saa de gjøre bedst i at sige Ja.

DEN 3. JANUAR. Fredag. Quaade reiser omsider i Aften. Baade Kronprindsen og Kongen have ved deres sidste Samtaler med ham været opfyldte af — Kirkesagen. Kronprindsen havde faaet lært, at »Souverainiteten« af 1536 havde Kongen ikke opgivet i 1849, om han end havde opgivet Souverainiteten af 1660. Quaade havde 10 raadet Kongen til at holde sig til sit Ministerium paa en Maade, der havde tiltalt Kongen.

DEN 4. JANUAR. Lørdag. Det er et ganske almindeligt Sagn, at Ministrene ville gaae til Mai. Frijs siger, at han ikke længere kan holde dem sammen. Kierkegaard 15 vilde i Frijs's Julefraværelse flygte. Raasløff er meget forknyttet over den bestandige Tilbagevenden af hans Tale om det Tabtes Gjenvindelse.

Nu vil Frijs dog gjøre en foreløbig Meddelelse om St. Thomas-Tractaten.*

20 DEN 6. JANUAR. Mandag. *Wallenberg* har udgivet sin Beretning om den franske Myntconferents i 67.

Bille's Notits har sat saa ondt Blod, at Wachtmeister tiltroer Prinds Oscar, at han har narret Bille til Optagelse for at vanskeliggjøre Forbindelsen.

25 DEN 7. JANUAR. Tirsdag. Det er noget stærkt, at Berling i Aften faaer Lov til i »Fædrelandet« at afgive Til lægsberetning til Bangs Beretning, som om han var et ligesaa paalideligt Vidne.

DEN 9. JANUAR. Torsdag. Ploug hindrede idag igjen 30 Lehmann fra at komme ind i Qvaksalverudvalget. Ussing slap ikke, som han ønskede.

I Folkethinget bliver idag dog endelig anket noget over

* Ogsaa i Washington vækker Privatbankactionen ubehagelig Opmærksomhed.

den lange Udsættelse med Forelæggelsen af Lønnings-Revisionsloven. Krigs- og Udenrigsministeren trækker sig og sit Ministerium ud af den fælles Behandling. Det bliver altsaa væsentlig Finansministeriet, der kommer til det gamle kongerigske. Det burde ikke tage saa lang 5 Tid, men Sagen er, at dette Ministerium kun meget ugjærne gaaer til en Forhandling, som det ikke er voxen. Frijs siger det ligefrem: Vi kunne jo ikke bedømme, hvor mange Embedsmænd der behøves.

DEN 11. JANUAR. Løvedag. Sponneck og A. Hage tog 10 Lidet til Orde mod Estrup's Iver i Jernbanesagen i Folkethinget. Estrup har forelagt Sagen uden skriftlig Forhandling med Fonnesbech, der i det Hele behandles en canaille af sine stærkere Colleger. Liebe forelagde mig idag Udkast til Sagførerbetænkningen. 15

Amerikanerne ville naturligviis ikke vide Noget af Carstensen's Henvendelse. Carstensen bliver nu fra alle Sider dadlet; men det antages dog, at Afstemningen vil gaae i Afstaaelsesretning, af Nødvendighed.

I England er man — skjøndt man intet siger — i 20 Virkeligheden yderst forbittret over Afhændelsen. Danmark har — saaledes er efter Mohrenheim Formlen — brudt den europæiske Solidaritets Princip ved saaledes at give Nordamerika Indpas i Antillerne.

— Imidlertid — Rusland har vist Veien. 25

DEN 13. JANUAR. Mandag. Idag kom Holstein og meldte, at den preussiske Regjering var kommen paa Spor efter Oldsagsamlingen i Korsør. Han ønskede den danske Regjerings Bistand til at faae Sagen undersøgt med saa liden Larm som muligt. Hvis den Mand i 30 Korsør, der var betegnet, vilde tillade Undersøgelse, uden Retskjendelse, vilde der aldeles ikke blive Spm. om Ansvar. Frijs skrev nu til Sylow og paalagde ham at understøtte den preussiske Afsending, der gik til Korsør, og var bekjendt med Oldsagerne, Efterat det 35 preussiske Kammer har sat Bismarck Kniven paa Struben, var det vel ikke uheldigt, om Sagen kunde bringes

i Orden paa denne Maade. Holstein erkjendte, at den danske Regjering havde vist en aldeles loyal Adfærd, og var meget taknemmelig for den Bistand, han havde fundet ved dette vanskelige Hverv, som han følte sig
5 ilde ved.

DEN 14. JANUAR. Tirsdag. Samlingen fandtes, idet den Paagjældende samtykkede i Undersøgelsen. Derimod vilde han ikke udlevere den, medmindre Politimestren befalede det. Dette undslog Sylow sig for, naar der ikke
10 blev givet ham Ordre dertil af Justitsministeren, men Værelset, hvori Samlingen fandtes, blev forsejlet.

Rosenørn vilde ikke give Befalingen i Henhold til et Telegram, men forlangte skriftlig Indberetning med Jernbanen i Aften. Ventelig reiser saa Ricard derved i Morgen.
15 Grundtvig har udgivet sit gamle lille Skrift om den danske Statskirke, med en onskabsfuld Efterskrift mod Martensen.

DEN 15. JANUAR. Onsdag. Jernbanesagen gik igjennem paa Generalforsamlingen. Octavius Hansen truede med
20 Proces, men det er nok ikke Alvor. Forsigtigst havde det været at betegne Sagen som Statutforandring; den hele Følge havde været, at hvis ikke $\frac{1}{4}$ af Actionærerne havde givet Møde — hvilket blev Tilfældet — saa skulde en ny Generalforsamling 8 Dage efter være indkaldt,
25 paa hvilken Afgjørelsen da kunde være tagen uden Hensyn til Antallet af de repræsenterede Stemmer.

Eskildsen forfærdede Sponneck ved at erklære, at Bestyrelsen paa sit Ansvar skjød Formalitetsindsigelsen til Side — som om der her kunde være Tale om personligt
30 Ansvar. Oldsagsamlingen er udleveret i Korsør.

DEN 17. JANUAR. Fredag. Winther tager fat paa H. H. Nygaard, der nu soler sig i Skinnet af O. Sørensens Frifindelse.

Fru Gundersen melder sig til Mai Maaned ved Theatret.
35 Sibbern har nu svaret, at han vil opgive Forelæsningerne for de unge Studerende, men han tilraader med

Hensyn til sin Søn Gabriel en Concurrence. Hertil vil R. Nielsen sagtens klamre sig for at lægge Heegaard saa mange Hindringer i Veien som muligt.

DEN 18. JANUAR. Løverdags. Kierkegaard besvarede idag Forespørgslen om Skolemulkterne. Nogle ville finde hans Søn i Poul Vedel paa Vandring. 5

Winther har nu bequemet sig til at tage H. H. Nygaard under Behandling; det kan behøves efter den demoraliserende Velvillie, de fleste Blade kappes om at vise »en dansk Forfatter«, som H. H. Nygaard. 10

Gerson bereder sig alt til at træde i Nygaards Fodspor.

DEN 20. JANUAR. Mandag. Idag begjærer Frijs Rigsdagens Samtykke til St. Thomas-Tractaten; han vil ikke kjende de uheldige Indberetninger. 15

Ussing har afgivet sine Ændringsforslag til Overfor-mynderloven til Rosenørn. Udvalget vilde ikke give ham Tid til at skrive Betænkningssudkastet. Men der bliver sagtens Tid dertil, inden Rosenørn har confereret med Ussing. Han synes ikke at holde Meget af at conferere med Udvalgene. 20

Foreløbigt skal Lunn yttre sig.

I Qvaksalverudvalget gaaer Madvig ind paa Lovforslaget i en forandret Form. Alt, hvad han vinder, er, at den uautoriserede Læge hverken maa benyttes af det Offentlige eller offentlig udbyde sin Tjeneste. Han vil ikke høre paa Ussings Tanke, at Ingen maa drive Qvaksalveri som Næring. 25

DEN 21. JANUAR. Tirsdag. Idag gik Folkethinget i Udvalg m. Hs. til den amerikanske Trudsel. Fenger Formand. Møde Kl. 3—5, hvor Frijs og Raasløff gav Forklaringer, og dernæst Møde Kl. 7—11. 30

Frijs vil ikke vide af, at Efterretningerne fra Washington lyde heelt tvivlsomt; Seward anseer Sagen, efter Billes Beretning, for meget usikker. 35

Frijs gav i Folkethinget en almindelig historisk Beretning om Underhandlingernes Gang, men lod Raasløff forklare den Andeel, han havde havt i Forhandlingerne.

Denne gjorde det paa en Maade, der ikke blot mis-
 5 hagede de mere Klarsynede, men endog forekom Frijs selv mindre heldig. Det var en dunkel Tale om den magiske Virkning, et Ultimatum med 20 Mill. Rdl. gjorde — uagtet dette maatte omsættes i Dollars og førte til, at Amerika paatog sig en Forpligtelse, der var større.
 10 Iøvrigt bestod det finansielle Hensyn til Amerika, der skulde tages, i, at man ei maatte benytte »ubehagelige« Huse.

DEN 27. JANUAR. Mandag. Idag meddelte Frijs en Fremstilling af Tractatens Tilblivelseshistorie. Det lyk-
 15 kedes at holde Raasløff borte, da han kun har været virksom som Udenrigsministerens Befuldmægtigede, ikke som Krigsminister. Alt, hvad Frijs fik frem, var det berømte Hensyn til de amerikanske finansielle Interesser, som ikke tillod at benytte de store Huse, som havde
 20 været ildesindede mod Amerika i Krigen. Andræ udtalte, idet han billigede den foreliggende Afhændelse, at han ikke ansaae Afhændelsen af St. Croix tilraadelig. Det blev besluttet at spørge Udenrigsministeren, om der var nogen (eventuel) bindende Aftale mellem Dmk. og Ame-
 25 rika med Hensyn til Afstaaelsen af St. Croix.

DEN 28. JANUAR. Tirsdag. I Ministerconferentsen idag paatænkes Foretagelsen af *Ministeriallønningsforslaget*. Den Sag bliver da ikke gennemført — det er vel et Spørgsmaal, om man faaer en Votering, der betyder No-
 30 get med Hensyn til Alderstillægssystemet og Sædprincipet.

Landsthingsudvalget vedtog idag at tilraade Con-
 35 ventionen af 24. Oct. Frijs var iforveien opfordret til at forklare, hvorledes Danmark og Amerika stod m. Hs. til St. Croix, hvis Frankrig opgav sine Indsigelser, i hvilken Hnsde Frankrig endnu ikke havde svaret. Det fremgik heraf, — trods adskillige Svingninger — at Summen eventuelt var aftalt, men der udkrævedes her nogle yder-

ligere Bestemmelser ifølge St. Croix's særegne Forhold, om hvilken Overeenskomst ikke var truffen. Andræ stod aabenbart ene med sin Anskuelse.

DEN 29. JANUAR. Onsdag. I Landstthinget fik vi kun Borgmesterspørgsmaalet afgjort, efterat Liebe havde strøet 5 Blomster paa den vestindiske Grav.

DEN 30. JANUAR. Torsdag. Havnespørgsmaalet blev da idag lykkelig begravet ved alle Forslags Tilbagetagelse.

H. M. Petersens Indsigelse mod Lundings Pensionsforhøielse gav den Alderstegne Leilighed til at vise Hans 10 Majestæts Bornrthed tilbage, en Leilighed, han benyttede med kjendelig Glæde.*

Rosenørn opfordrede mig idag til at træde ind i en Commission for den civile Retspleies Omordning. Han samtykkede i at anvise mig 500 Rdl. til Theatercommis- 15 sionens Arbeider. Jeg betingede mig strax, at hvis jeg samtykkede, maatte Høiesteret holdes fuldtallig, altsaa Lund pensioneres.

At vi maatte enes om Medlemmerne, var en Selvfølge.

DEN 1. FEBRUAR. Løverdag. I Skovafhændelsesud- 20 valget indsatte Folkethinget Scavenius, uagtet han vitterlig er Kjøber af Petersgaard Skovdistrict. Det skal være Schimmelmann, der vil købe Brederupholms Skovdistrict. Dette vil vistnok ved Jernbaneanlægget faae en saa forhøiet Værdi, at det næppe nu burde sælges, hvis der 25 ikke opnaaes en ganske særlig høi Pris.

DEN 2. FEBRUAR. Søndag. Ingerslev †. Nu er Forchhammer næst Jørgensen nok nærmest til at blive Rec-

* Der er efter B. Christensen's hele Optræden liden Udsigt til, at det skulde lykkes Blixen, der trods sit slette 30 Helbred og den derfor paatænkte Sommerreise til Ischia vil danne nye Ministerier, at udsone B. Chr. med J. A. Hansen, saa at den hele Bondehær kunde samles. Imidlertid vil denne Bestræbelse sagtens [blive] sat i Gang.

tor, hvis ikke Listov og han bytter; men det kan være, at Forchh. for Tiden ikke vil søge dette Embede.

DEN 3. FEBRUAR. Mandag. Nu vil nok Finantsudvalgets Betænkninger snart komme. Der har været Conference med Kierkegaard (denne har meldt, at han for 2 Aar vil lade Neergaard holde Forelæsninger). Raasløff vil nok m. Hs. til de 1100 Rdl., han har brugt til Bespiisning, erklære, at de urettelig vare tagne af Generals-Representationscontoiret, og at det derfor ikke vil skee oftere.

Det var med Urette, man beskylder Regjeringen for at ville gaae ind paa Kjørselserstatningens Udredelse af Statskassen. Nær havde Hage, A. faaet hele Lovforslaget forkastet. Fønnesbech begynder nok at føle Nødvendigheden af at reise sin Indflydelse noget.

DEN 4. FEBRUAR. Tirsdag. Fønnesbechs Forslag om at kaste Afgiften af Skovauktioner overbord, var til første Behlg. i Landstinget og gik til Udvalg efter skarp Kritik. Hvor kommer Finansministeren til at forelægge dette Lovforslag?

Nu er Vestjyderne herovre for at faae deres Jernbane ligesaa vel som Silkeborgbanen optaget i Estrups Lov; det bliver vel sagtens Enden paa det.

Jeg sagde idag Rosenørn, at jeg vilde gaae ind i Procescommissionen, naar Høiesteret holdtes fuldt arbejdsdygtig. Jeg nævnte som Medlemmer fra Landstinget de to Høiesteretsassessorer og de to Høiesteretsadvocater, fra Folkethinget Klein, Rimestad, Hage og L. C. Larsen, derhos Nellemann. Jeg vilde gjerne havt en Underdommer eller to fra Provindserne, men det vilde blive kostbart. Commissionens Virksomhed maatte omfatte baade den criminelle og den civile Retspleie, uden at det deraf fulgte, at den criminelle Omordning ikke kunde gaae forud for den civilprocessuelle. Maaskee kunde det være nok at conferere med Hage, saa kom Nyholm med.

DEN 5. FEBRUAR. Onsdag. Estrup har idag erklæret

sig villig til at give os to Henstillinger (m. Hs. til Havnefh. og Fællesskabsfh.).

Jeg har bedet Rosenørn overveie, om Overformynderilovens Afgiftsbestemmelser (§ 4) ikke bør anvendes paa Kbhvn.

5

DEN 8. FEBRUAR. Løverdags. Idag lykkedes det i Landstinget (32 > 21) at kaste otte Udvalgsfleertalsforslag og Regjeringsforslag i Qvaksalverloven overbord gennem Antagelse af Ussings Ændringsforslag, der straffer Qvaksalveren i sin Næring. Madvig udtalte sig under en vis rørende Kamp mod sig selv og alle Andre mod Qvaksalvere og for Qvaksalverie. Rosenørn holdt sig trods Lehmanns Æggen fornuftigt tilbage.

Estrup var i Kbstdcommunaludvalget saa stridig, at *Havneforslaget*, som jeg troede klareret, gik itu, idet han ikke vilde indrømme det Mindste til Communerne, han vil hellere vente til Folkethinget.

DEN 10. FEBRUAR. Mandags. Det siges, at Kongen vil have en Regentskabslov, hvorved Dronningen styrer, saa han kan tage Kronprindsen med.

20

Nu vil Biskoppernes forenede Erklæring mod Frimenighedsloven blive afgiven. Man vilde først have Martensen til at skrive den; han afslog det, da det ikke skulde komme fra een Mand. Men han var villig at medunderskrive, naar alle Biskopper bleve enige, og Erklæringen derhos hverken stiledes til *Kongen* eller til *Rigsdagen* eller til *Menighederne*, men affattedes ganske som en almindelig Udtalelse. Erklæringen er affattet af Brammer.

DEN 11. FEBRUAR. Tirsdags. Endelig expederedes Kjøbstadcommunalloven til Folkethinget. Jessens Letfærdighed aabenbaredes fuldstændigt selv for de mindst skarp-sindige.

Estrups Letsindighed vil snart aabenbare sig i Jernbanesagen. Nu vil Udvalget have 39 Mill. lette Jern-

35

baner, og Estrup er strax færdig. Man støtter sig til en Erklæring af Fenger, at Udgiften (omtrent 6 Millioner) kan bæres i alt Fald ved Indkomstskat. Vil denne Erklæring blive vedtrykt? Men hvad siger Fønnesbech?

⁵ Fordrer han Intet? Ministeriallønningsforslaget forhandles i Folkethinget. B. Christensen vil have en parlamentarisk Commission i Anledning af alle Lønningslovene, og finder Understøttelse hos Berg, Hansen o. s. v. Den Sidste føler sig i den senere Tid stærkt trykket af Alberti,

¹⁰ Scavenius, Frølund, Jensen. Bindsbøll udgav de 6 Biskoppers Fælleserklæring mod Frimenighedsloven. Man begynder at ymte om, at det samlede Ministerium vil gjøre Lovens Vedtagelse til et Cabinetsspørgsmaal.

DEN 12. FEBRUAR. Onsdag. Det begynder nu at gaae

¹⁵ op for Medlemmerne af Landstinget, at Frijs ikke ret vel kan lade Kierkegaard aleene falde over Kirkeloven. Som Følge deraf trække Adskillige, der vare meget ivrige Modstandere, Følehornene ind. Saaledes Liebe, der vilde sammenkalde alle de Medlemmer, som sidst stemte

²⁰ for Dagsordnen, men nu begynder at tale om den almindelige politiske Stilling o. s. v. Sehested-Juel, der beregnede, med hvor mange Stemmer Overgang til anden Behandling kunde nægtes, har nu opgivet denne Beregning o. s. v.

²⁵ Hvad der nu vilde skee, hvis Landstinget tilsidst forkastede Loven, det er svært at sige — om Opløsning, om Ministerskifte o. s. v. Raasløff har til H. Hage erklæret, at han gik, hvis man nægtede ham det lille Beløb til de Officerer, hvis høiere Gage løber fra 1ste Octbr.

³⁰ DEN 13. FEBRUAR. Torsdag. Da Heydebrand for omtrent 2 Maaneder siden var hos *Kongen* før sin Afreise (jfr. 2. Decbr.), har han været oprigtig nok til ligefrem at forklare Kongen, at denne svævede i en stor Vildfarelse, naar han troede, at Krigen var fremkaldt ved

³⁵ Grundloven af 18. Novbr. eller at dennes Ikke-Stadfæstelse vilde have afværget Catastrophen. Dette har gjort et meget stærkt Indtryk paa Kongen, som baade har

Nag til Hall for den aftvungne Stadfæstelse og selv følte Anger, fordi han trods sit Løfte lod sig bevæge til Stadfæstelsen. Ogsaa *Kronprindsen* hører nu meget roligt paa den Paastand, at Novembergrundlovens Stadfæstelse ikke var Krigens Aarsag.

5

DEN 14. FEBRUAR. Fredag. Jeg hører nu, at Frijs ved Kierkegaards Optagelse i Ministeriet ligefrem lovede denne, at det Resultat, hvortil han kom, vilde det samlede Ministerium tilegne sig og støtte med hele sin Autoritet. Frijs havde hørt ymte om, at Landstinget vilde 10 styrte Loven strax uden at den fik Lov at gaae til Udvalg; han pønsede derfor paa at optræde ved første Behandling i sin hele Magtfuldkommenhed. Dette vilde dog være noget synderligt; han maatte da og betegne, hvilke Ændringer han fandt utilstedelige. Maaskee bortfalder 15 denne Plan nu, da der ikke er Tanke om denne øieblikkelige Begravelse. Iøvrigt er Stillingen ubehagelig nok for Frijs, thi de gunstigste Beretninger fra Amerika gaae ikke videre end til, at Sagen muligt kunde bringes frem om et halvt Aar i Senatet. For Øieblikket er Stemningen 20 for finantsielle Beparelser saa stor, at der er den største Utilbøielighed til at paatage sig Kjøbesummen, om man end ikke undervurderer Betydningen af St. Thomas. Saaledes brænder Raasløff inde med sin Begjæring om 2 Mill. til Vaaben, som dog maa frem, men som blev op- 25 sat for at glide lettere ned.

DEN 15. FEBRUAR. Lørdag. Frimenighedslovens Behandling begynder i Landstinget. *Liebe. Lehmann.* Kierkegaard var i den større Deel af Svaret svagere, end jeg ventede, Lehmann kraftigere end i lang Tid. 30

Fortsættelsen af Finantsudvalgets Betænkning over Finantslovforslaget kom *idag*. Herved vil det sandsynligviis blive Bregendahl umuligt at skyde Havne- og Jernbaneloven ind imellem Rosenørn—Estrup—Kierkegaard og Raasløff—Suenson. (Betænkningen over *Havneseagen* 35 afgaaer vel og idag, men Jernbanebetænkningen kom

dog ikke, som det var paastaet af Bregendahl, at det vilde skee.* Han sagde mig i Onsdags, at det var hans Plan; jeg meddelte Hage dette. Han paastod, at det stred mod tidligere Aftale, og fremskyndede efter Evne Afgivelsen af Finansudvalgets Betænkning, 2^{det} Afsnit.

DEN 16. FEBRUAR. Søndag. Fønnesbech var [i] høiere Grad end jeg troede opsat paa at modsætte sig Nedsættelsen af en parlamentarisk Gage- og Lønnings-Under-¹⁰ søgelsescommission, men han har ikke rigtigt forstaaet, at dens Virksomhed som parlamentarisk Commission maa falde sammen med Rigsdagens Samværen. Carlsen havde først undertegnet Forslaget om Skolecems., men slettede sit Navn efter 3 Dage.

¹⁵ DEN 17. FEBRUAR. Mandag. *Kirkelovforslaget* fortsattes i Landstinget. *Madvig*.

I denne Sag er Fischers underjordiske Indflydelse, — der stundom ikke er saa ringe — hvis han ikke er ufor-
nuftigt tvetunget, imod Ministeriet. Det lader til, at han
²⁰ virkelig tager Hensyn til, at Kongen, under Indflydelsen af den ved Kauffmanns Fjernelse fremkaldte Stemning, blev bragt til at samtykke i Kierkegaards Udnævnelse, uden ret at vide, hvad den betød. Om Haffner paastaaer Fischer, at han ifjor udtalte sig privat i en ganske anden
²⁵ Retning end nu, da han støtter Lovforslaget.

Kierkegaard var syg igaar, saa Fenger havde forberedt Frijs paa, at han maatte gaae op i Landstinget og forlange Forhandlingen udsat; men han kom sig noget af sin nedtrykte Stemning.

³⁰ DEN 18. FEBRUAR. Tirsdag. *Første* Behlg. af Valgmighedsloven endtes i Landstinget. Man fandt sig i Udvalget, men vilde ikke lade sig nøie med mindre end 9. Jeg gjorde et, — sandsynligvis ufrugtbart — Forsøg

* Den er dateret d. 17de Fbr.

paa at holde Regjeringen tilbage fra at optræde med Trudsel om Aftræden.

DEN 19. FEBRUAR. Onsdag. *Landstinget* forkastede Lov om Ægtgodtgjørelsen.*

Raasløff satte sine Fordringer m. Hs. til Generalernes Opmuntring, og m. Hs. til Commando- og Remonteringstillæg igjennem med Lethed, da de, der ellers i Sligt gjøre størst Vanskeligheder, her vare aldeles til Tjeneste.

DEN 20. FEBRUAR. Torsdag. Kierkegaard staaer nu ligeoverfor Kirkecommissionsspørgsmaalet. I Folkethinget vil man vistnok have Garantier, før man bevilger Summen, men hvad vil Kkgd. i Grunden bruge den til? Vistnok snarere til at begrave § 75 end til at fremme den. Thi det er det Eiendommelige, at medens de andre Løfteſer kunne indfries stykkeviis, saa fører en stykkeviis Ordning af Folkekirkens Forhold bort fra Indfrielsen af Forfatningsløftet. Ploug var meget misfornøiet med den Tilrettevisning, han fik, men tør dog ikke rigtigt knurre.

Idag var *Raasløff* lidt mindre heldig i Folkethinget, men hans Popularitet er stor iblandt Junkerne og de forenede Bondevenner.

DEN 21. FEBRUAR. Fredag. I forskjellige tyske Aviser hedder det, at vore Forhandlinger om Grændse- og Garantiespmet gaae istaa — fordi Dmk. vil underordne Garantieforhandlingerne under Grændseforhlg., hvilket Bismarck ikke vil tilstede. Quaade meddeler, at han har faaet Oubril, der er den Eneste, som kan faae Bk. i Tale, til at spørge om, hvorledes Sagen stod. Bismarck havde svaret, at han brød sig ikke om Aabenraa, men

* Jeg hører, at Byrdens Overførelse paa Statskassen i Folkethinget ved tredie Behlg. var et Indfald af Lovens Modstandere, der sluttede sig til Forslaget for at dræbe Loven.

Haderslev! Fleertallet var maaskee ikke tydsk, men Mange, og det var de Dannede. Dem kunde han ikke opgive o. s. v. (Privatbrev til Frijs.)

DEN 22. FEBRUAR. Løverdags. Idag var *Raasløff* stærk i Folkethinget. Den større Kortmaalestok seirede. Der anmeldes stadig nye Lovforslag, saaledes Estrup's om de under Indenrigsministeriet hørende Embedsmænd og Fiskerilovforslaget. Nu kom da Schiørring og stillede Forslag om Kirkecomssionsbevillingen, der skulde gøres afhængig af Valgmenighedslovens Vedtagelse. Strax sluttede Winther og R. Jensen sig dertil. Efter Mødet gjorde Fenger og H. Hage ham opmærksom paa det Ufornuftige; Landstinget holdt ikke af Betingelser og Kierkegaards Modstandere vilde netop gjerne undgaae en Commission under hans Ledelse. Schiørring blev betænkelig og vilde selv nok være traadt tilbage, men efter Samtale med Carlsen turde han ikke. Det gjælder nu, at Kkgd. ikke løber sig fast under Forhlerne i Landstinget.

DEN 23. FEBRUAR. Søndag. Jeg talte med Martensen idag og fandt ham mere medgjørlig, end jeg havde ventet. Han erkjendte, at Sagen kunde ordnes *administrativt*. Han erkjendte fremdeles, at der uden at Hovedprinciperne afficeredes, kunde *ved Lov* gives Regjeringen Bemyndigelse til at anerkjende den af Pastor Birkedal samlede Nazarethmenighed som hørende til Folkekirken paa de Betingelser, der af Regjeringen nærmere fastsættes. Thi herfor har der reist sig et stort Antal Stemmer i Geistligheden. *Regjeringsforslaget* derimod ansaa han for practisk temmelig uvirksomt, men for principielt involverende Menighedsordningens Opløsning. Indskydelsen af »kan« o. s. v. ansaae han ikke for synderligt betydende. Jeg omtalte ikke den Udvei at gjøre Loven gjældende for 2 Aar. Det er efter Martensens Sigende Rosenørn-Teilmann, der har faaet Frijs til at tage Kierkegaard ind. Regensburg vil vide, at Frijs forinden havde

henvendt sig til Schurmann. Dette stiller Kierkegaards Valg i den rette Belysning.

DEN 24. FEBRUAR. Mandag. Jeg bad *Fenger* idag insinuere Kierkegaard min Anskuelse. Kkgd. er endnu syg. Det er *trede* Gang, at han, trykket af Mismod, er nerveust angrebet, *først* strax efter Ministeriets Overtagelse, *dernæst* ved Juletid, *nu igjen*, næsten en heel Uge. Regenburg, hvem Martensen besynderligt nok vilde have til Kirke- og Undervisningsministeriet, paastaaer, at Kkgd. i Grunden er vred paa Grundtvigianerne, men dog paa Grund af gammel Kjærlighed ikke kan taale, at Andre nedsætte og angribe dem.

Jeg bad Bille idag tage Hall under Behandling for at standse hans voxende Lidenskab. Bille erkjendte, at der i Grunden var Majoritet i Folkethinget imod *Lovfor-* 15 *slaget*.

DEN 26. FEBRUAR. Onsdag. Igaar Ministerconference om Quaade's Beretning. At Tilbudet ikke kan antages er vel en Selvfølge, men der var Spørgsmaal om et Modforslag om at tage Territoriet* uden nogensomhelst Ga- 20 rantie. Herpaa vilde Ministerraadet ikke indlade sig.

DEN 28. FEBRUAR. Fredag. I Statsraadet forelagdes Ministeriets Indstilling *uden Vidre* at forkaste Bmk.'s Forslag. Den billigedes strax i almindelige Udtryk.

I Onsdags begyndte Kierkegaard igjen at tale til Fen- 25 ger om at begjære Afsked. Fenger bad ham vente til Mandag, inden han tog sin Bestemmelse. Da Fenger kom igjen igaar, havde han imidlertid alt sendt Frijs sin Afskedsbegjæring. Frijs kom og erklærede, at det var det Samme som hele Ministeriets Tilbage træden. 30 Han sagde Kkgd., at han gav denne Betænkningstid til Mandag.

DEN 1. MARTS. Søndag. Kierkegaard var igaar meget nedtrykt; idag noget mindre. Da Frijs i Grunden gjerne

* Til Gjennerbugt.

vil blive,* begynder han at lytte til den (?Raasløffs) Tanke, at man kunde give Kkgd., hvis han fastholder sin Afskedsbegjæring, Orlov paa nogle Maaneder og imidlertid trække Lovforslaget ud af Ilden. Saa vandt
 5 man Tid og den bevægede Stemning kunde sætte sig. Saa skulde Kkd. *forpligte* sig til at komme igjen, det vil nok holde haardt at faae ham dertil.

DEN 2. MARTS. Mandag. Kierkegaards Afskedsansøgning fastholdes. Den er nu leveret Kongen. Ventelig bliver nu Lovforslaget og Kirkecommissionsbevillingsforslaget taget tilbage. Fonnesbech anmodes om ad interim at tage K. og UM. Raasløff kommer dog med Efter- og Tillægsbevilling til betydeligt Beløb. Naar det kommer
 15 saa sildigt, er det vel deels Beregning for at anden Behlg af Finansloven kunde være klaret, deels en Følge af, at hele Arbeidet lægges paa Købke, som maatte paatage sig Finantsforslaget. Men han vil have Pengene i denne Samling, der altsaa bliver langvarigere, end det oprindeligt hed.

20 Fenger gjør idag Indtægtsbetænkningen færdig; han arbejder nu paa, at vi skulde have Finantsloven i Landstinget Mandagen d. 16de. Vi slippe næppe til Paaske, men længere end April Maaned ud *burde* det dog vist ikke vare ved.

25 Andræ anbefaler Sørensens Arbeide. Sørensen staaer, siger han, adskilligt over Vaupell.

DEN 3. MARTS. Tirsdag. Der blev igaar ved kgl. Anlagt Beslag paa Kong Georgs [af Hannover] Formue.

Da Hochschildt nylig lod sig skræmme af Telegrammet om Bornholm og løb til Stanley med Forespørgsel, svarede denne, at det ikke var sandt, men it might be
 30 a good thing for Denmark. Jeg veed ikke, hvad det vilde være for Dmk, svarede H— og trak Stanley hen

* Saa siger Estrup til Mourier-Petersen. At han trods
 35 sin Villighed vil see noget suurt til enhver Efterfølger, er vist.

til et Kort, der hang paa Væggen, men for os vilde det ingen god Ting være. Iøvrigt vilde W. mene, at, naar Frijs, Estrup og Rosenørn traadte tilbage. kom Fonnesbech—Raasløff til at danne det nye Ministerium.

Bardenfleth har virkelig efterladt sig Optegnelser. Han 5
døde dog, da han var kommet noget ind i 1848. Han har skildret Kronprinds Frederik i Fyen meget livagtigt. Det var Enken, Sønnen og Schmettou, der satte den curieuse Erklæring i »Fædrelandet« sammen. O. Müller kommer idag med sine Martsdage.* 10

Idag samledes Suenson, Fenger og jeg om Marinefor-
slaget.

Provst Heiberg klagede idag meget over, at hans Ud-
gave cassettedes. Jeg søgte at virke til, at han besørgede
1ste Oplag udsolgt. Jeg modtog idag *Wimmers* Disputats. 15
(Navneordenes Bøining i ældre Dansk.)

DEN 4. MARTS. Onsdag. Frijs synes nu slet ikke at
tænke paa at træde af, men han skruer sig op til at
finde sin Opgave i Frimenighedsloven. Han er altsaa i
Virkeligheden meget ilde tilmode ved Kierkegaard's Ud- 20
træden. Der er Velleiteter hos ham og i Ministeriet til
at drive Sagen igjennem; Nogle ville have ham selv til
at tage K. og U.M.; Andre ville faae Estrup dertil. Kon-
gen har i Fredags sagt Estrup og i denne Uge Frijs, at
han ikke vilde nægte Sanction, hvis Lovforslaget førtes 25
tilbage til den oprindelige Form. Dog er det nok endnu
Meningen at lade det drive over i Vinter. Men Frijs
føler sin Autoritet stærkt rystet.

DEN 5. MARTS. Torsdag. Endnu idag vakler Frijs.
Han gik med to Forestillinger, den *ene* med Fonnes- 30
bechs Constitution (og Lovforslagets Tilbagetagelse,) den
anden med Bemyndigelse til at søge i 8 Dage efter en

* Tillisch og Oxholm ville hævde sig Æren for at
have faaet V. Moltke frem. Først vilde man have Grev
Carl Moltke med; men denne fordrede Criminils Til- 35
træden, og han vilde ikke.

Minister til Lovenes Gjennemførelse. Ja der er jo Carlsen og Hall. Man taler og om Rørdam og Strøm. Man kan jo og gjerne constituere Fonnesbech til de løbende Forretninger og saa vedblive at søge efter en Minister.

5 DEN 6. MARTS. Fredag. »Dagbladet« har idag en blodig Artikel mod Rosenørn, ventelig for at modvirke hans Gjenopstandelse som Kirke- og Undervisningsminister. Dette var dog unødvendigt, da Rosenørn under ingen Omstændigheder »vil have noget Mere med Præsterne
10 at gjøre«.

Idag constitueredes Fonnesbech med Hensyn til de løbende Forretninger i Kirke- og U.-M.*

Madvig vil, hvis han deri er enig, lade Lund gaae fra Aalborg til Aarhus, naar saa Frølich tager Aalborg,
15 men denne maa da opgive sin Stilling i Landstinget. Det lader til, at Madvig dog vil gjøre et Forsøg paa at holde Fibiger frem. Birch bør til Kbhvn. i Borgen's Sted.

DEN 7. MARTS. Løverdags. Idag bad Frijs mig udsætte Kirkeudvalgsmøderne til det viste sig, om han kunde
20 finde en Kirkeminister.**

Bregendahl gaaer omkring som en brølende Løve og undsiger Ministeriet, hvis det lader Sagen falde. Selv skikkelige Bruun synes, at det gaaer ikke an, fordi det er ikke Landstinget aleene men Bisperne, som der-
25 ved seire. Frijs lod til at holde stærkt paa Lovforslaget. Jeg sagde ham idag, at jeg, hvis Kongen spurgte om min Mening, vilde tilraade:

* De, der overalt finde personlige Motiver, paastaae, at Frijs i høi Grad fremdrives til Lovens Gjennemførelse
30 af sin Kone. Denne gjør det, ikke væsentligt, fordi hun helder til Grundtvigianismen, men fordi hun betragter sig som utilbørlig tilbagevist af Kongen og Dronningen; at disse stærkt berøres af Loven, veed hun.

** Hall, som ligger nærmest, vil Estrup næppe kunne
35 taale.

- 1) Bemyndigelse til at anerkjende Nazarethmenigheden;
- 2) Bemyndigelse til at oprette residerende Capellaner.

Loven om Søværnet til anden Behlg. i Landstinget, Suenson havde afholdt sig fra at stille Forslag med Hensyn til den Chefen for Artilleriet tildelte Stilling som 5
Generalinspecteur.

Jeg meddelte O. Müller Regenburgs og mine Bet. med Hensyn til hans Beretning om Martsdagene. Han tog ret taaligt imod det. Navnlig fandt han sig i at udslette Lehmanns Forklaringer om »Fortvivlelsens Selvhjælp«, og 10
om, hvorlunde han vilde havt Borgerrepræsentanterne til at erklære sig i Permanens paa Slottet, hvis Kongen ikke havde bestemt sig til en ny Politik.

Jeg tænker, vi faae fra Lehmann en Fremstilling af Plessens Andeel i Martsdagene. Det bør dog ved denne 15
Leilighed oplyses, om han virkelig — omend kun for en ganske kort Tid — gik ind paa Martsprogrammet. At han var Martsminister, kan vel ikke betvivles, skjøndt han aldrig fik *skriftlig* Udnævnelse.

DEN 8. MARTS. Søndag. En skarp Critiker af Ministeriet Frijs vilde nu have Leilighed til meget opbyggelige 20
Betragtninger over Virkelighedens og — Tilfældets Magt.

Frijs traadte ind som den, der skulde forene de smaa og store Bønder til »Professorpartiets«, »de Doctrinæres 25
fuldstændige Undertrykkelse«. Snart skilte han sig fra J. A. Hansen (der holdtes ude fra Forsvarscommissionen), og ethvert Løfte, han havde givet Blixen, faldt til Jorden.

Frijs traadte ind som den, der med hele sit Huus vilde tjene Kongen. Ingen Conseilpræsident er optraadt 30
saa hensynsløst mod Kongen, som Frijs efterhaanden er blevet drevet til; og det er ikke blot ham selv, men og hans Kone, der stiller sig meget lidet ærbødigt. Frijs traadte ind som antiskandinavisk Fredspolitiker, man kunde gjerne sige à tout prix. Hvad skeer?

Han har kastet sig i Armene paa Raasløff, har nærmet 35
sig stærkt til Frankrig, og arbejder ivrigt for det skandinaviske Giftermaal. Om det saa er Spidsmusen, over

hvis Bevægelser han raste, saa har han understøttet ham.

Frijs traadte ind som økonomisk Mand, der ønskede at Nationen skulde have en Spareskilling i Lommen.

5 Han er dreven til en slap Finantsstyrelse, som, *hvis* det ikke lykkes Andre at standse Estrups Jernbaneflugt, og *hvis* St.-Thomas-Affairen falder i Vandet, let kan blive skadelig for vor Credit, i alt Fald vil medføre forøgede Skatteforøgelser.

10 *Frijs* traadte endelig ind som Kirkens Mand, som en bestemt Modstander af Grundtvig—Birkedal. Han er nu nærved at gjøre Birkedals Anerkjendelse og den grundtvigske Frimenighedslovs Gjennemførelse til en personlig Æressag.

15 DEN 9. MARTS. Mandag. Kongen hørte ganske taalmodigt idag paa mine Anskuelse om, hvad der skulde gjøres i Kirkelovssagen. Han sagde, at han saae hellere Birkedal ansat i et Embede i Kirken.

Jeg svarede, at det vilde jeg og have foretrukket, men
20 vi kom her — som oftere i Danmark — et Par Aar for sildigt. Senere, efter at jeg havde talt med Kongen, meddelte jeg Fønnesbech Samtalen og opmuntrede ham til at hjælpe mig til at gennemføre mine Anskuelse; vilde Folkethinget til Syvende og Sidst ikke tage det,
25 der bødes det, saa blev det Folkethingets Feil, ikke vor. Ganske uvillig var han ikke, men han henviste til *Frijs* som den, der skulde afgjøre Sagen, og derfor og selv vilde tage Forhandlingen om Kirkecommissionen med Folkethinget.

30 Idag begyndte Forhandlingen om Indtægtssiden i Folkethinget. H. Hage har nu foreslaaet, at Jernbanearbeidernes Fremme i det Væsentlige bestemmes ved senere særskilt Lov. Spørgsmaalet er nu, om Coalitionen mellem Vendsysselboerne, Aarhus—Silkeborgerne og
35 Vestjyderne kan sprænges ad denne Vei. Rée er en af de faa Jyder, der have Mod til at unddrage sig den

nydske Coalitions Tryk; saa det er jo ikke rimeligt, at Hage udretter noget ved sit Forslag.

Octavius Hansen bringer mig idag en Fremstilling af den franske Forhandling i 1867, der førte til Gjælds-fængslets Afskaffelse. I Sverrig har man nu til Hensigt ⁵ at indskrænke det til de Tilfælde, hvor Skyldneren ikke med Ed vil bekræfte, at han ikke eier videre Midler, end han paaviser til at fyldestgjøre sin Forpligtelse.

DEN 10. MARTS. Tirsdag.

Senere Anm. Idag var Al. Hansen herinde, indlokket ¹⁰ af Haffner. Om Formiddagen var han hos Regenburt, der forestillede ham Mulighederne; men han skulde Kl. 7 til Frijs og lod ikke høre fra sig.

Nu har Frijs dog paa egen Haand fraveget Minister-raadets Bestemmelse. Han har vel ikke opstillet Gjen- ¹⁵ nerbugten (uden Garantier) som et Modforslag, men han har hævdet den nationale Grændse, hvis Garantier skulle gives — de kunne ikke gaae videre, end Dk. har tilbudt — og til samme Tid antydet, at en anden Grændse kunde tages uden nogensomhelst Garantie (uden at nogen ²⁰ bestemt Grændse angives), altsaa f. Ex. Bovgrændsen-Gjennerbugten, men en nordligere er ei heller udelukket.

DEN 11. MARTS. Onsdag. Hall raste mod Biskopperne, deels af Lyst og til Selvforsvar, deels for at stemme for ²⁵ Bevillingen, der og gik igjennem.

Men Frijs sagde, at den ei vilde blive benyttet (eller taget tilbage til 3^{die} Behlg.), hvis han ei i de nærmeste Dage fandt en Minister, der gik i samme Retning som Kierkegaard. Nu nævnes Provst Koch som en Mulighed. Kjær vilde idag mene, at Frijs dog havde følt sig for hos ³⁰ Hall, men at denne ikke havde vist nogen Tilbøielighed til at indtræde. Jeg troer ikke ret derpaa. Hvad vilde Estrup sige.

DEN 12. MARTS. Torsdag. Folkethinget sendte en Mængde af de senest fremlagte Tillægsbevillings- og Lønningslove ³⁵ m. m. til Udvalg. Fenger lod til at antage, at baade

Land- og Søofficersskolen kunde samles paa Frederiksberg. Han havde følt B. Christensen paa Pulsen ved at opfordre ham til at stemme mod videre Behlg. af Krigsministeriets Organisation (idet Forslaget gik videre end
 5 til at ordne Lønningsforholdene, og modarbejdede de to Ministeriers Sammensmeltning), men B. Chr. turde jo ikke.

Den Beslutning, Frijs tog, kom han først til efter adskillig Vaklen frem og tilbage. Først billigede han
 10 Vendingen, saa veg han tilbage, blev ængstelig og udslettede, hvad der var skrevet i denne Retning. Da han imidlertid gjordes opmærksom paa, at det blotte Afslag af de preussiske Garantiefordringer var en ligefrem Afbrydelse af Forhandlingerne, vendte han tilbage til den
 15 Tanke, at man holdt en anden Grændselinies Mulighed aaben, uden nogensomhelst Garantie. Heydebrand, som i denne Tid er meget ond — Noget, der passer til hans Natur — havde alt angivet Tonen; det begyndte overalt at hedde, at Danmark afbrød. Iøvrigt have vi for en
 20 Maanedes Tid siden svaret paa de preussiske Erstatningskrav fra Krigen, vi have foreløbig afvist, hvad der ikke støttede sig til Contract, men derved bliver det jo aabenbart ikke.

DEN 13. MARTS. Fredag. Jeg henstillede idag til Carlsens
 25 Overveielse mine Betragtninger om Kirkeloven. Rygtet gik idag, at der var fundet en »skrap« Kirkeminister*.

P. E. Olsen har nu taget J. A. Hansen under Behandling: »Hvem var den første Hjemmesvensker i Dan-

* Senere Anm. Om Skrapheden skal jeg Intet kunne
 30 sige, men Aleth Hansen er indstillet. Kongen stævnedes idag Martensen, der forestillede, hvor incompetent han var, men hvad hjælper det? Unægteligt er hele denne Scene en Aabenbaring af den utvivlsomme Kjendsgjering, at Kongen aldeles ikke kan paaregnes som nogen
 35 Factor i Udviklingen. Hall synes at faae den Triumph, at dette af Alle erkjendes for den forløbne Tids Vedkommende. Og dog! Voldgiften?

mark.« Det vrimler med Ændringsforslag til 3^{die} Behlg. af Finansloven. Estrup skal have 250,000 Rdl. til yderligere Jernbanemateriel, Suenson forlanger »saavidt Omstændighederne tillade det«, 1,600,000 Rdl. til Skibskjøb o. s. v.

Baade Wachtmeister, Dotézac og Mohrenheim billige 5 Svaret i den Form, det nu har faaet. Mohrenheim udtaler den Ånskuelse, at Danmarks Stilling har forbedret sig. Bismarck maa nu *enten* vise, at han ikke har sagt sit sidste Ord, hvis han virkelig vil gjøre en Indrømmelse, *eller* han vil trænere Sagen (isaafald maa altsaa Fjederboldten sendes frem og tilbage, og vi maa vogte os for at lade den falde) eller han afbryder tvært. Isaafald indtræder Sagen i det *andet* Stadium; den forelægges *Østerrig*. Det synes ei rimeligt, at Østerrig vil lade den falde; Beust kan her brede sig og drille Bismarck; han kan 15 tilbyde sin Mægling o. s. v. Hvis nu ogsaa dette Mæglingsforsøg brister uden Danmarks Feil, saa indtræder Sagen i det *trede* europæiske Stadium, hvilket vilde være det heldigste for Danmark, da den almindelige europæiske Stemning er mod Preussen. Det var et Held 20 for Danmark, at Preussen nødtes til at optage Sagen i 1867.

DEN 14. MARTS. Løverdag. Bregendahl skyder Værnepligtsloven ind, uagtet han kunde tage Finansloven paa Mandag. 25

Nu hedder det fra alle Sider, at Aleth Hansen er indstillet til Kirke- og Undervisningsminister. Han har den Qualification, at han er Soraner; ja, han har endog været i Classe sammen med Frijs. De samme Qualificationer har Regenbug — og for ham have ganske nyligt 30 ogsaa Carlsen og Christensen interesseret sig, vistnok uden at ane, at Martensen ligeledes tilraader ham. Kongen gjør endnu Vanskeligheder med Hansens Udnævnelse. Kronprindsen, som reiste idag, er meget forbitret paa Ministeriet. »Alting skal gjøres til Cabinetsspørgsmaal«, »saasnart d'Herrers personlige Forfængelighed berøres, saa er det strax Cabinetsspml.« o. s. v. Fra 35

Krigsministeriet forlyder det, at Raasløff vil gjøre Antagelsen af den foreslaaede Ordning af Krigsministeriet til Cabinetsspørgsmaal. Det vil blive en langvarig Historie.

5 DEN 15. MARTS. Torsdag. Nu er Al. Hansen udnævnt til Kirke- og U.-M. At Kongen (i Fredags) havde talt med Martensen derom, vides ikke*. Idag fik jeg fra O. Lehmann et Brev om hans Deeltagelse i Forhandlingerne om Martsministeriets Tilblivelse til Supplement til
10 O. Müller.

DEN 16. MARTS. Mandag.

I *Landstinget* var Jernbaneloven til første Behlg. Andræ—David > Skeel—Quistgaard (der hver strider for sin Jernbaneretning i Vendsyssel) og Estrup. Det seer
15 ikke ud til, at der kan opnaas synderlig Forandring i Forslaget, der ret klogt sammenstiller de forskjellige Linier; det oprindelige Forslag skal have havt Vanskeligheder ved at trænge igjennem, indtil den nuværende vestjydske Combination opfandtes; den Eneste, der kunde
20 gjøre en Diversion, var Finansministeren.

DEN 17. MARTS. Tirsdag. Og Quaade melder, at Lothar Bucher nu har faaet vort Svar. Quaade meddeler i et privat Brev en Samtale, General Moltke nylig har havt med Sandstrømer. Til denne sagde han, at Preussen ønskede
25 en Afgjørelse med Danmark, men saae ikke, hvorledes det skulde naaes. Danmark kunde man gjerne unde Als og Dybbøl, men Danmark blev jo snart svensk, og Sverrig vilde Preussen ikke have der. Desuden kunde man jo ikke forhandle, træffe Aftaler med et saa demokratisk Land som Danmark. Det var jo de National-Liberale, som raadede baade i de indre og de ydre Anliggender.
30

* Kongen meddelte Martensen skriftlig, at han havde underskrevet. Han erklærede om sig selv, at han i to
35 Dage havde været utilregnelig.

Frijs er nu kommen saavidt, at han ikke længere holder paa sine enkelte Colleger. Han kan tænke sig, at Estrup gjør Jernbanespørgsmaal, hvorigjennem denne vil reise sin sunkne Popularitet, til et Cabinets-Spørgsmaal for sig, men ikke bliver det et Existensspørgsmaal for hele Ministeriet; paa lige Maade udtaler Frijs sig med Hensyn til Raasløffs Begjæringer. Han vil altsaa aabenbart ikke gaae.

DEN 18. MARTS. Onsdag. Jernbaneforhølgene fortsattes i *Landstinget*. Omsider lykkedes det Madvig—David at faae Fonnesbech frem. Han hævdede nu:

1) at Loven ingen Bevillingslov var; de fastsatte Aarstal betød *derfor* kun, saavidt muligt!

2) at vel ikke den, men Krigsministerens Vaabenbevilling vilde nødvendiggjøre en Skat;

3) at det var en Betingelse for Jernbaneplanens Gjen-nemførelse, at Expropriationskravet fyldestgjordes.

Jeg betvivler, at Estrup var tilfreds med denne Fonnesbechs Optræden; Lovforslagets Udtryk ere tvetydige; nu maa det dog vel i det Mindste kunne opnaaes, at der kommer Klarhed paa dette Punkt i Overensstemmelse med Finansministerens Udtalelser. I Begyndelsen af Mødet lod det til, at al Modstand skulde være frugtesløs, senere, efter Fonnesbechs Tale, syntes det som Indtrykket ved Mødets Slutning var noget forskjelligt.

Nu undgaae vi nok vanskeligt, at Finantsloven maa sendes tilbage. Krigsministeren løb sig i Folkethinget en Staver i Livet m. Hs. til Anmærkningen imod den af ham opstillede Fortolkning af Demarcationsloven, idet han speculerede i antikbhvnske Stemninger, men for-gjæves. Mon det ikke tilsidst *snarere* er antikbhvnske Stemninger, der have sat Anmærkningen ind?

Al. Hansen samledes idag med Kirkelovsudvalget. Det var et noget bedrøveligt Møde. Den grundhonette Mand bliver malhonnet i sin offentlige Optræden. Paa Spørgs-maalet om hans Stilling til Kirkecommissionen og § 75 havde han intet Andet at svare, end at han jo havde

læst Grundloven nogle Gange igjennem, men iøvrigt maatte han sige, at han ikke havde dannet sig nogen Mening. Han kunde kun sige: Loven er ærlig, men Holden er besværlig.

5 DEN 19. MARTS. Torsdag. Jeg bebreidede Thomsen ved et tilfældigt Møde, at Krigsministeriet holder Rigsdagen hen ved den sildige Forelæggelse af Love, der dog betegnes som nødvendige, nemlig Forplejningscorpset og Krigsministeriets Ordning. Han svarer, at han var saa
10 optaget af Hærlovens Gjennemførelse og Købke af Finansforslaget, at de ikke kunde magte Flere, før disse Arbejder var færdige. Dette kan gjerne være aldeles sandt, men er ingen Undskyldning for Raasløff, der burde have sikkert sig yderligere Arbeidskraft itide.

DEN 20. MARTS. Fredag. Grundtvigianerne og Venstre
15 have nu forenet sig, men de 5000 (Kirkecommissionsbevillingen) blev dog staaende med 1 Stemmes Overvægt (43 > 42). Aleth Hansen aabenbarede sig; Udfaldet skyldtes Hall's Anstregelser.

I Landstinget fortsattes Jernbaneforhørlgerne. Lehmann—
20 Estrup. Det synes klarere og klarere, at det Eneste, der — muligt kan sættes igjennem, er en Udskydelse af anden Række med Silkeborgbanens Henførelse dertil. Estrup indlod sig ikke paa Lehmanns Betragtninger over Fønnesbechs Foredrag eller en samlet Frist for alle Ar-
25 bejderne.

Efter Quaades Beretning tog Thiele (som under Bismarcks Hvile 23. Fbr. til 18. Marts var fungerende Udenrigsminister) Meddelelsen som en Erklæring om, at Danmark afbrød Forhandlingerne. Dette synes at tyde
30 paa, at Preussen vil afbryde, thi ellers kunde Meddelelsen ikke med Føie forklares saaledes; imidlertid Thiele er saare ringe, det kommer an paa, hvad Bismarck vil sige.

DEN 21. MARTS. Lørdag. Krüger—Ahlmann skriver
35 idag til Bismarck.

Jernbaneforhølgernes endte da omsider. Udvalg forkastedes med 29 > 20. Efter Fischers Sigende var det Lehmanns Tale igaar, som dræbte Udvalgsmuligheden. Maaskee var det bedre foreløbigt at lide dette tilsyneladende Nederlag, skjøndt store Forandringer opnaas ikke. ⁵

I Folkethinget forkastedes den betingede Begjæring af 1,600,000 Rdl. til at købe et Skib i Udlandet. Formanden forhindrede Hage fra at belyse vor hele finansielle Stilling ved at erklære, at isaafald vilde han ansætte et Aftenmøde; saaledes lykkedes det at faae Finanslovens ¹⁰ tredie Behlg. endt idag. Det var Drøftelsen af Hages Skrift om Wain, som optog den største Deel af Formiddagen.

DEN 22. MARTS. Søndag. Det bliver endnu en Gang Rigsdagsssamling — lad os sætte f. Ex. til Pindsen. Thi ¹⁵ Krigsministeren vil have sine Love om Krigsministeriets Ordning og Forplejningscorpset medtagne i Aar, og Fenger, der ellers er sindig, vil nu, ligesom Hall har havt sin antibiskoppelige Raptus, rase for at fremtvinge en Forening af de to militære Ministerier, f. Ex. ved at ²⁰ gjøre Loven om Krigsministeriets Ordning afhængig af, at de to Ministerier samles, ligeledes ved at omarbejde Loven om Forplejningscorpset. Altsaa vil Estrup og see at faae Kjøbstadcommunalloven og Jernbaneloven igjennem. Det vil blive ret interessant at see, om Regjerin- ²⁵ gen tør lade Finansforslaget gaae tilbage til Folkethinget, eller om det formaaer Raasløff til at opgive sine Ændringsforslag. Det kan se farligt nok ud for Kirkecommissionen, hvis den atter skal gennemgaae Skjærsilden i Folkethinget. ³⁰

DEN 23. MARTS. Mandag. Oberst Thomsen vil undskylde Raasløffs Optræden i Anmærkningssagen med den Forklaring, at han er opslidt, og navnlig lider af et Levertilfælde, under hvis Indflydelse han baade mister Arbeidskraft og Herredømme over sig selv. Jeg hører fra ³⁵ anden Side, at han hvert Øieblik vil om ikke træde til-

bage, saa dog have congé i nogen Tid for at komme til Kræfter.

DEN 24. MARTS. Tirsdag. Nu skulle vi sandsynligviis
 5 ovenikjøbet mulkeres for vor vestindiske Begjærlighed. Stemningen paa St. Croix skildres som saa forbittret, at man baade vil have et Krigsskib derovre, og tænker paa forskellige Tilsagn og Lettelser, der alle ville koste os Penge, f. Ex. ved Eftergivelse af Krigssukkertolden.

10 Moustier har nu havt den curieuse Ide, at hele Garantiespørgsmaalet afgjordes derved, at de, der inden en vis Tidsfrist erklærede, at de vilde være tyske, hørte op at være Danske, og behandlede som Fremmede i Eet og Alt. Grev Moltke fandt det fortræffeligt, og havde ikke
 15 Anelse om, at det var at gjøre Nar af Preussen.

Der er idag en telegraphisk Krønike, hvorefter Falbe alt skulde have bragt det nordslesvigske Spm. for Beust. Han har ikke dertil havt Hjemmel — tværtimod —
 20 men hvem kan svare for, hvor daarligt han udførte sine Instructioner?

DEN 25. MARTS. Onsdag. I *Kirkelovsudvalget* lykkedes det at faae Liebe valgt til Ordfører. Forinden var Castenskiold tiltraadt Ændringsforslaget om Hjælpepræsten, ligesom Skeel og Liebe i Mandags.

25 Nu har M. Steenstrup faaet en Assistent ved sin Virksomhed i Folkeoplysningsselskabet. Jeg haaber, at han nu dog betænker sig noget, inden han for Folkeoplysningsselskabets Skyld opgiver »Dansk Maanedsskrift«; men han er besynderlig langsom.

30 Saa man kan ei vide, hvad det bliver til.

Quaade sad i Søndags ved Siden af Bismarck (i Anledning af Kongens Fødselsdag vare de fleste Ambassadeurer paa Slottet). Bismarck bredede sig atter i sine tilbageskuende Betragtninger. I London vilde han hellere
 35 end gjerne have givet, hvad vi nu forlangte; i Wien kunde vi have faaet det, naar vi ikke havde været saa fredslystne. Jeg lagde Jer det jo, sagde han, saa nær: I

skulde blot have nægtet Fredsvilkaarenes Antagelse, naar I ikke fik det danske Slesvig, hvad kunde vi gjøre Jer? Kongen havde ikke fortsat Krigen. Men nu! Nu er det jo umuligt.

DEN 26. MARTS. Torsdag. I Det store Lønningsudvalg⁵ i Folkethinget sværmes der stærkt for de »Nyholmske« Ideer fra »*Berlgske Tid.*«, ingen faste Departementschefer, en politisk Understatssecretær, der gik af med Ministeriet (med Pensionsret), ingen Fuldmægtigembeder, kun Contoirchefer fast ansatte, Amtmændene afskaffes, det er¹⁰ omtrent de skjønne Forestillinger, som colporteres, Sponneck, Fenger og Bille ere de Eneste, der holde lidt igjen. Der er fremdeles Tale om en parlamentarisk Undersøgelsescommission.

DEN 27. MARTS. Fredag. Rosenørn afgiver nu Theatret¹⁵ til den »derfor sig høiligt interesserende« Aleth Hansen.

DEN 28. MARTS. Løverdag. Regjeringen har efter Liebes Sigende opgivet at indbringe vestindisk Lovforslag; derimod kommer Raasløff med Hesteforslaget, da Estrup ikke vil indbringe det paa Grund af Hartkornsafgiften.²⁰

Idag udkom den foreløbige *Finanslov*, ligeledes Loven om Sundhedsvedtægternes Stadfæstelse. Vi maatte tage den, som Folkethinget sendte os den, da de gamle Vedtægter udløb den 31. Marts d. A.

Raasløff reiser nu snart for at recreere sig en ti à²⁵ 12 Dage — til Udlandet. Det er et synderligt Recreationssted. Imidlertid kommer Frijs til at fungere i hans Sted.

DEN 30. MARTS. Mandag. Vi havde en lang Samling med Estrup om Jernbanesagen, men der kom naturligviis Intet ud deraf. Ploug stiller Forslag om Esbjerg-Havnens³⁰ Indskrænkning til en Udskibningsbro. Estrup er i Virkeligheden saa langt fra paa det Rene med Sydtværbanen, at *han* sandsynligviis slet ikke forelægger noget Forslag, hvis Grændsespørgsmaalet ikke berigtiges.

Falbe har idag faaet en alvorlig Tilrettevisning, fordi³⁵ han virkelig har givet Werther god Anledning til at

melde, hvad Aviserne have berettet. Han mødte Werther i Forværelset hos Rigscantsleren, viste ham Instruksen til Quaade og sagde, at nu vilde han opfordre Beust til at udtale sig i Berlin. Nogle Dage efter sagde Werther
 5 til Falbe, at Beust virkelig havde talt til ham om Sagen; Beust sagde, at nu vilde han skrive til Wimpfen, og Falbe fik Tilladelse til at komme op og see, hvad der skulde skrives. Alt dette er jo i fuldstændig Strid med
 10 Instructionen; Quaade har derfor bedt Wimpfen om at tilbageholde en mulig Meddelelse, og til Falbe gaaer idag Ordre, at han til Beust skal forklare, at Regjeringen ikke for Tiden ønsker nogen Intervention. Bismarck lader det Hele for Tiden hvile.

Al. Hansen er efter Martensens Sigende alt kjed af sin
 15 Stilling.

DEN 1. APRIL. Onsdag. Lovforslaget om Øvelsesleiren er til Forhandling idag i Folkethinget. Fenger slog Raasløff stærkt paa Spørgsmaalet om een eller flere Leire. Fonnesbech vidste nok ikke, at Raasløff vilde bruge hans
 20 Domænejord (Frederiksborg). Adresseforslaget er fremkommet, undertegnet af alle Ledere. Det er en besynderlig Situation. Der er tre Muligheder.

- 1) *enten* siger Kongen, at han vil overveie den Sag — og lader den ligge, saa er Thinget latterligt i sin Naivetet,
- 25 2) *eller* Raasløff som tidligere ikke har ønsket begge Ministerier, og som Frijs nok heller ikke til enhver Tid* har villet give begge Ministerier, tvinges frem til Fælleskrigsminister, uagtet Folkethinget netop nu begynder at lade ham falde i vigtige Sager, *eller*
- 30 3) Folkethinget kaster hele Ministeriet overende, Noget, som nu de Allerfærreste tænke paa.

Hvad der skeer, vil jo meget afhænge af Frijs's Optræden, men er dog tildeels uberegnelig, snarest 1).

* Da Raasløff indtraadte, kunde Foreningen vel være
 35 iværksat, hvis Frijs ikke havde indladt sig for dybt paa v. Dockums Erobring.

Pal. Müllers Afhandling i Anledning af Engelstofts sidste Bidrag udvider sig. Han tilbyder os Knuths Beretning om Udenrigspolitikken i 1848.

Jeg confererede idag med Finansministeren og Estrup om at knytte $\frac{1}{7}$ 1874-Terminen til Gjennemførelsen af Expropriationserstatningsloven. Fønnesbech tog Mod til sig og fandt det »ønskeligt«, men Estrup holdt ham til hans Indrømmelse, at det skulde være tilstrækkeligt, at Lovforslaget derom indbragtes til Rigsdagen imellem anden og tredie Behandling i Landstinget. Det er nu færdigt til Foretagelse i Statsraadet paa Fredag. Estrup tilstod ligefrem, at det, der holdt ham tilbage, var Hensynet til Vestjyderne. Hvis de ikke havde faaet deres Krig igjennem med bestemt Slutningstermin, saa havde Vendsysselbanen ikke kunnet sættes igjennem.

Den anti-raasløfske Anmærkning gik ind i Landstingets Aftenmøde. Ogsaa Venstre havde besluttet sig til at stemme i denne Retning.

DEN 2. APRIL. Torsdag. *Jernbanelovforslagets* anden Behandling. Pilebundtet er fast. Ogsaa ved Silkeborgbanen stod 20 imod 27.

Fengers Seir over Raasløff — denne er iøvrigt nok ved at fortryde, at han ikke ogsaa her stillede Cabinetsspørgsmaalet — skyldes destoværre atter væsentlig, at han havde lagt Leiren i Jylland.

Steenstrup gaaer fremdeles og vakler, om han skal blive ved Maanedsskriftet. Imidlertid er den Plan til et nyt Maanedsskrift, som R. Nielsen med Tilhængere og Goldschmidt skulde udgive i Forening, gaaet overstyr; Goldschmidt kom nok efter, at det Hele skulde tjene til R. Niensens Forherligelse. At R. Schmidt og Cl. Petersen skulde have været med, er en Selvfølge. Heegaard vil anmelde Brøchners Bog. Mon det ikke er vel tidligt? Naar anden Deel af Brøchner's Forelæsninger ere udkomne, saa vil vel baade R. Nielsen og Martensen føle Kald til at træde frem.

DEN 3. APRIL. Fredag. *Fonnesbech* hævdede idag i det Hele rigtigt den Sætning, at ingen Contrahent havde nogen Ret ligeoverfor Staten, før den Sum, hvorm der contraheredes for den vedkommende Banestrækning⁵ enten heelt eller dog begyndelsesviis var bevilget. Det betvivles iøvrigt, at Estrup finder nogen Contrahent til de lave Priser, men saa slaaer man vel af paa Kravene.

Frøken Tscherning (Antonore) har nu udfoldet sit Blomstertalent saaledes, at hun forbauser og glæder Alle.¹⁰ Hun er med Eet sprunget Ottesen langt forbi.

Bloch staaer derimod nu paa et farligt Punkt; han skal tage sig i Agt. »Geert« er grel.

Lehmann ordner sine Memoirer paa en noget ensidig, men meget practisk Maade. Han samler sine Taler, og¹⁵ binder dem sammen med smaa forklarende Indledninger. Saaledes har han nu omtrent 50. Deriblandt »Martsprogrammet« (efter hans daværende Fuldmægtig Jørgensens Optegnelser).

Bruun er nu fortvivlet over, at der tales ved Overgangen til tredie Behlg. Han vil reise Spmet og vil ei selv fungere, hvis det skeer under Jernbanesagen. Madvig faaer David til at love at lade det være, naar han faaer Lov at tale frit.²⁰

DEN 4. APRIL. Løverdag. Idag fremlagde Estrup i Folkethinget Lovforslaget om en Hartkornskat af 48 β til Expropriationsmillionens Godtgjørelse. Dette fraregnet er Intet udrettet ved Sagens Behandling i Landstinget; *Fonnesbech* turde ikke vedstaae sin Mening, at Loven³⁰ burde gjøres afhængig af Expropriationsgodtgjørelseslovens Vedtagelse.

Folkethinget valgte til Statsrevisorer B. Christensen, der igjen er kommen paa Benene, og — Tscherning. Selv N. Rasmussen siger: »Nu bliver han da reent ulykkelig.« Det er tvivlsomt, om han modtager. Poulsen siger mig idag, at Rosenørn har sagt baade Larsen og Estrup, at hverken hans Chefer eller han selv (hvilket han under andre Omstændigheder kunde havt Lyst til)³⁵

kunne overtage nogen Contract efter de af Holst—Tegner opgjorte Priser, trods contant Betaling. Og dog er det kun paa denne Haand, at det nuværende Arbeidsmateriel letter Contractens Overtagelse.

Adressesagens Gang i Folkethinget idag viste, i hvilken Grad Folkethinget er opløst, og ved Siden deraf, i hvilken Grad det fremdeles er uskikket til en virksom Optræden mod Regjeringen. Denne holdt sig borte, og alle Frispillere boltrede sig, understøttede af Lieutenanterne, som gjøre Oprør mod Captainerne, Krabbe, Scavenius, for ikke at tale om Rosenørn. Sagen var lige ved at blive standset i et Udvalg.

Idag blev det til Alvor med Raasløffs længe paatænkte Udflugt. Reisen gaaer til Paris.

Nær var Madvigs Mægling da endt med Forskrækelse. David blev i Gaar standset af Bruun, og hans orientalske Blod løb af med ham. Han vilde nu nedlægge sit Mandat efter at have været grov. Men saandede M. P. Bruun sig og fandt, at han var blodig fornærmet; nu vilde han have Satisfaction og derfor vilde han nedlægge sin Værdighed. Efter adskillig Besvær lod han sig nøie med en David af Madvig dicteret Erklæring, først vilde han havt den ved Mødets Begyndelse, tilsidst fandt han sig — ugværne — i, at den fremkom ved Overgangsforhandlingen under Madvigs Præsidium.

DEN 5. APRIL. Søndag. Adresseudkastets Historie er denne. Alt ifjor vilde Winther under Hærlovens Behlg. have en Adresse om de to Ministeriers Forening frem, men Fenger standsede den i den Tanke, at Frijs selv vilde bevirke Foreningen. Nu havde der alt inden det krigsministerielle Lovudvalgs Conference med Raasløff (Tirsdag d. 31te Marts) af Winther været slaaet paa, at han og J. A. Hansen vare enige om at sætte Sagen i Gang. De viste Fenger et Udkast; paa deres Spm., om han vilde være Medforslagstiller, begjærede han Betænkning. Under Conferencen med Raasløff hed det da fra denne Side, at han kunde jo ikke bedømme, om Lovforslaget,

som det var omdannet, vilde forslaa for begge Ministerier; der maatte jo først være en Mand stillet i Spidsen; og hvem vidste, om denne Tanke, fordi den var udtalt fra forskellige Sider, billigedes af Thinget. Saa yttrede
 5 Winther, at en Adresse var paatænkt. Efter Mødet enedes man om, at en fra hver Fraction (altsaa foruden Fenger Winther, J. A. Hansen to til) skulde i Forening med et af ham tiltaget Medlem træde sammen. Det skete samme
 10 Dag; næste Dag (Onsdag $\frac{1}{4}$) vedtoges Hall's Udkast; men Førerne glemte at indbyde Fractionerne til at stadfæste det Skete. Saaledes kom Oprøret.

DEN 6. APRIL. Mandag.

Værnepligtloven til anden Behlg. i Landstinget. Adressen vedtoges i Folkethinget med 50 > 25 Stemmer, trods
 15 den af Schiern manudcerede Grev Holsteins Veltalenhed. Men denne Sag varede saa længe, at Jernbaneexpropriationsgodtgjørelsesloven ikke kom til første Behandling.

Tscherning har ikke modtaget Statsrevisorvalget. Jeg
 20 tænker, at Marstrand nu kommer ind i Bestyrelsen af Thorvaldsen's Museum. Der behøves en noget kraftig Fagkyndig, for at der kan blive ført alvorligt og forstandigt Tilsyn med L. Müller's altfor store konservatoriske Rensnings- og Reparationslyst, baade ved Malerier
 25 og Billedhuggerarbejder. Det synes, som man ved Akademiet er i nogen Forlegenhed i Henseende til Besættelsen af Bissen's Plads. Af de nuværende Medlemmer (Conradsen, Herzog, Stein, Peters) maatte Peters ubetinget foretrækkes, og det maa han vel og ligeoverfor
 30 Even og Saabye.

I de fleste Aviser bekræftes det nu, at Danmark ikke har forlangt Østerrigs eller Frankrigs Optræden i den slesvigske Sag; nogle ere onskabsfulde nok til at mene, at man har forlangt den, men ikke faaet den. Sandheden
 35 er jo snarere, at man i Østerrig havde faaet den uden at forlange den, og derfor frabad sig den. I Underhuset d. 30te Marts kom atter Lord Elcho med et Vidnesbyrd

om Stillingen Juli 1864. »More recently we were nearly going to war in favour of Denmark to preserve the balance of power.«

DEN 7. APRIL. Tirsdag. Rigsdagsferie til 16de April, da Krigsministeren kommer tilbage. Vi havde idag Eftermiddag Conference med Al. Hansen. Han modsatte sig bestemt Fleertallets Forslag. Skjøndt vi tidligere efter Skeel's—Castenskjold's Ønske havde besluttet at fastholde Ændringsforslaget uden Hensyn til Regjeringens Mening — isaafald havde jeg den bortreiste Skeel's Bemyndigelse til at underskrive Betænkningen paa hans Vegne — fandt Castenskjold nu, at vi ikke længere burde yde Regjeringen den tilbudte Haandsrækning, siden den blev forsmaaet. Da Fleertallet bør være enigt, bliver Ændringsforslaget vel at frafalde, men Betænkningens Expedition maa da vente til Skeel kommer eller i alt Fald til Onsdag d. 15. April.

DEN 8. APRIL. Onsdag. Efter Fengers Forklaring er de *krigsministerielle* Lovforslags Stilling i Udvalgene følgende:

1) Lovforslaget om Krigsministeriets Omdannelse be-
graves, men der stilles paa den overordentlige Bevillings-
lov en rund Sum for tvende Aar til yderligere Arbeids-
kræfter til K. M.s Raadighed.

2) Lovforslaget om *den overordentlige Bevilling* gaaer igjennem. Det Stykke, der volder størst Vanskelighed, nemlig Officeersskolens Indretning paa Frederiksberg Slot, klares muligt derved, at Elevskolen tillige anbringes der. Først vilde Udvalget havt Søofficeersskolen anbragt der. Men i en Conference med begge Krigsministrene hen- viste Suenson til Elevskolen; i Ferien undersøge nu In-
genieurerne og Thomsen, hvorvidt det lader sig gjøre.

3) Lovforslaget om *Forpleiningscorpset* tilraades saa-
ledes, at Arbeidskræfterne gives, men Glandsen pilles af.

4) I *Hesteudredningslovudvalget* har En af Bønderne slaaet paa at lade Hartkornsbidraget capitalisere, og saa afbetale det ved en *Hartkornsskat* f. Ex. i 3 Aar.

Frijs har været aldeles naiv med Hensyn til den Virkning, Raasløffs Receptionsreise til Paris har gjort. Da han i Løverdags blev gjort opmærksom paa det Halloj, der vilde opstaae, fandt han det urimeligt forsigtigt; til-
 5 sidst tilstod han, at han selv havde opfordret Rlff. til at vælge Paris; derhen vilde han selv i lige Tilfælde være gaaet. Nu, da Spektaklet er der, er Frijs flou. Da Dotézac hørte det i Løverdags, sagde han strax: Nu kunde man gjøre en god Forretning ved at speculere à la baisse.
 10 Og virkelig lyder Telegraphetterretningen paa, at Raasløffs Ankomst trykker Børsen!

DEN 9. APRIL. Torsdag. Krüger er her i denne Tid, forinden han gaaer igjen til det nordtydske Parlament, hvor ingen Ed fordres. (Endnu er intet Valg udskrevet
 15 til Deputeretkamret trods Edsnægtelsen.) Han ønsker meget, at Regjeringen skal tage sig af dem, der efter at have erklæret sig for Danske, og siden igjen komme til Nordslesvig, forfølges og plages der, uagtet de forholde sig ganske roligt.

Han gjorde idag et bedre Indtryk end — jeg kan
 20 gjærne sige — nogensinde før. Han talte meget forstandigt om Regenburg, af hvem han intet Svar kunde faae, og om Frijs, der havde givet sig blot ved at ønske Krügers Nærværelse i Forsamlingen i Berlin saa levende,
 25 at han endog vilde have Krüger til at aflægge Eden.

Iøvrigt var han meget freidig. Han lagde — jeg veed ikke, om Nogen taler igjennem ham — overordentlig Vægt paa den Tilbagegang, Preussen bestemte sig til i den luxemborgske Sag. Luften i Berlin var en ganske anden
 30 før og efter.

DEN 10. APRIL. Fredag. Falbe har faaet Beust til at sanctionere en Depeche, hvorved han frigjør sig for enhver Overskridelse af sine Instructioner. Beust har været godmodig, ventelig for at drille Werther, hans Frænde
 35 og Dusbroder, som han ønsker alt Ondt. Desuden lider han selv under slet Betjening; Revertera, Appony, Met-

ternich, alle ere de lige slette; Wimpfen er sandelig og meget ringe.

DEN 14. APRIL. Tirsdag. Nu er Bjørnsons Fortælling færdig.

Idag kom Raasløff tilbage. Han har hverken seet ⁵ Moustier eller Keiseren.

Gamle Treschow sagde i Løverdags, at Ministeriet vil blive, selv om Valgmenighedsforslaget faldt. Dog veed jeg ikke, med hvilken Hjemmel han siger det. Det Eneste, jeg har *nogen* Hjemmel for, er, at Frijs *maaskee* vilde ¹⁰ finde sig i, naar den nye Conseilpræsident ønskede det, at blive i Udenrigsministeriet, indtil den preussiske Forhandling var endt tout bien que mal, dog ikke uden Tilkjendegivelse af Utilfredshed. Naar nu Johnson, som ventelig er, bliver dømt, er det dog et Spørgsmaal, om ¹⁵ Regjeringen ikke er nødt til at erklære, at Afstaaelses-sagen ikke kan blive staaende saaledes, at Danmark ganske ensidigt bindes.

Kong Carl vil vinde Tid, og vil til den Ende afgjøre hver enkelt Afskedsansøgning for sig. Selv har han ikke ²⁰ unddraget nogen af Statsraaderne sin Tillid, og han finder ikke, at Rigsdagens Beslutninger nødvendiggjør Afgangen.*

DEN 15. APRIL. Onsdag. Valgmenighedsbetænkningen afgjordes endelig i Udvalget idag. Uagtet Skeel havde adskillig Lyst til, at vi skulde fastholde Ændringsforslaget, blev dog Enden den, at vi, for at føie Castenskjold, ikke stillede det. Skeel paastod iøvrigt, at det var Grundtvigianernes Ønske, at det ikke skulde blive stillet.

Det lader til, at Fønnesbech trænger igjennem med ³⁰ sin Anskuelse, at Ministeriet bestemt skal modsætte sig den parlamentariske Commission om Embedslønningerne. Han betegner dette Spørgsmaal som eet, der nu er mere

* Det er utvivlsomt de Geer, der har dicteret denne ³⁵ Res., thi denne har erklæret Kongen, at han gik med, hvis de 4 gik. (W. Plessen.)

truende for Regjeringens Existens end Kirkeloven. Maa-
skee paavirktes han dog for meget af Grevinde Frijs,
som vilde holde Ministeriet sammen, omend Valgmenig-
hedsforslaget faldt.

5 DEN 18. APRIL. Løverdag. Baade Fønnesbech og Ro-
senørn bekræfte for Liebe, at denne nu imod sin For-
ventning staaer ligeoverfor et Cabinetsspørgsmaal. Liebe
prøver paa at faae Kirkecommissionen ud af Finans-
loven og dermed Lovforslaget trængt tilbage, men uhel-
10 digvis trainerer Hage Finantsforslaget for at faae Bøn-
derne til at samtykke i Landstingets Ændringsforslag
(navnlig Andræ's) ved at henvise til, at ellers behøves
en ny foreløbig Finansbevillingslov. Idag indkaldte For-
15 manden Ændringsforslag til Valgmenighedsloven til Man-
dag (det vides endnu ikke, om ikke Lehmann vil røre
sig); paa Tirsdag er det Bruuns Hensigt at tage Jern-
baneloven og paa Onsdag Valgmenighedsloven. Værne-
pligtsloven var idag til tredie Behandling. Det blev an-
tydet fra Bøndernes Side, at Fritagelse for Tjeneste i
20 Forstærkningen var det Yderste, Folkethinget vilde ind-
rømme Præsterne. Præstehadet er stort.

DEN 19. APRIL. Søndag. Den Prøvelse, som Semper
Taciturnus (Julius Martensen?) har underkastet Grundt-
vigs Forsøg paa at fornye adskillige Kjæmpeviser i gam-
25 mel Stil, forekommer mig interessant og i flere Stykker
træffende; navnlig er Gjennemførelsen af Critiken med
Hensyn til »Niels Ebbesen« god. Grundtvig har aaben-
bart medtaget for Meget af det Tildigtede.

DEN 21. APRIL. Tirsdag. For en 3 Ugers Tid siden
30 omtrent fik vi forskjellige Vink fra Berlin om, at Bis-
marck og Moltke i Grunden ønskede en Overenskomst
med os, men ikke kunde faae Kongen til at indrømme,
hvad vi vilde have. Bismarck havde sagt til Quaade, at
han nok kunde faae Kongen til at give os en lidt bedre
35 Grændse; men Als og Dybbøl kunde *han* ikke skaffe
os — de militære Grunde derimod havde ikke Noget

at betyde —, vi skulde see at benytte vore Familieforbindelser. Moltke havde ogsaa talt til Quaade, som han ønskede at skaffe os en bedre Stilling; Dybbøl kunde Preussen ikke ansee for uundværlig o. s. v., omend Noget kunde være at forbeholde. Af nogle Depecher (fra 5 Jan.) fra Petersborg til d'Oubril, hvoraf Falbe havde faaet Gjenparten hos Stackelberg, og som kom hertil omtrent samtidigt med Quaades Indberetning, fremgaaer, at Moltke (maaskee endog i Overeensstemmelse med en fra Quaade falden Yttring), har tænkt paa Broager. 10

Efter at disse Meddelelser vare overveiede, besluttede man sig — altsaa vel for omtrent 14 Dage siden — [til] at benytte Mohrenheim til at fornemme, hvorvidt Keiseren af Rusland (— til hvem iøvrigt ogsaa Frankrig stadigt har henvist —) vilde indlade sig paa en saadan 15 Henvendelse til Kongen af Preussen. Quaade skulde først see, om han selv kunde faae Mohrenheim til at forespørge sig i St. Petersborg, men han maatte jo snart ud med Sproget, at han handlede efter Ordre. Han maatte da sige (— og maatte efter fornyet Instruction 20 til Forebyggelse af Uklarhed skarpt gjentage —) at Kongen kun kunde ønske at gjøre den hele Demarche, hvis Keiseren vilde bestemt udtale sig for, at vi fik en heelt national Afgjørelse af Grændsen. Ellers blev jo kun Ondt værre. Den anden Fare, at vi skulde vikles 25 ind i ensidige Alliancer, som kunde kræves til Vederlag, blev foreløbigt ikke omtalt.

Der er ligesom Tegn til, at Bismarck har faaet nogen Tro til Frijs.

Kongen paastaaer, at Ministeriet ikke gaaer, fordi Valgmenighedsforslaget falder (David). Det Omvendte sige 30 Andre, f. Ex. Zytphen-Adler. Saaledes gaaer det frem og tilbage. Kongen veed ventelig ikke Besked. Frijs er vistnok nu stædig.

DEN 22. APRIL. Onsdag. Valgmenighedsforslagets anden 35 Behandling i Landstinget. Frijs stiller Cabinetsspørgsmaalet paa en brusque og vredladen Maade.

Nu er (idag) kommen Meddelelse fra Berlin. Mohrenheim har faaet det Svar fra Gortschakow, at Keiseren, hvis Kongen af Danmark skrev til Kongen af Preussen, vilde anbefale Kongen af Danmarks Ønske. Til Gjen-
 5 gjæld for en gunstig Modtagelse af de danske Begjæringer, skulde D. i utvetydige Udtryk forpligte sig til en intim Forstaaelse med Preussen. Det synes, som Quaade selv har indladt sig paa at nævne denne Meddelelses-
 form, i alt Fald har Mohrenheim faaet ham den Mening
 10 indgivet, at det vilde være den bedste Form; Ulempen var kun den, at det var et vanskeligt Brev at skrive. Aabenbart kunne vi ikke byde Andet eller mere end en bestemt Neutralitet, som ogsaa Preussen maatte erkjende.

DEN 23. APRIL. Torsdag. I Aftenmødet blev Liebe og
 15 Madvig bløde om Hjertet, da det kom til Stykket. De gik ind paa Brasch's Henstilling om at lade Sagen gaae til tredie Behandling. Ogsaa V. Petersen vaklede, men det paastaaes, at Ministeriet var faldet, hvis den afgjørende Afstemning var kommen. Vel var Quistgaard reist,
 20 men Foged, M. Andersen og Sonne vare borte. Naturligviis vil Ironien gjøre sig gjældende, — og det var en Feil af Liebe, at han ikke skjød det fra sig over paa Udvalgets Formand; men ligesaa vist vilde der være kommet Bebreidelser, hvis jeg havde skarpt afvist en-
 25 hver Forligsprøve.

Ventelig havde jeg overladt til Brasch, om han vilde foreslaae Sagens Tilbagevisning til Udvalget, men fra-
 raadet en Afstemning paa Skrømt, hvorved i Virkeligheden Lovens Modstandere tabte Terrain. Som det gik
 30 vinderes *foreløbigt*, at Ministeriets Plan at lade Finansloven ligge, naar Afstemningen var gaaet den imod — Noget, hvorpaa Ploug slog — nu vanskeligt kan holdes hemmeligt.

Frijs var atter i Aften meget ivrig mod Skeel.

35 DEN 24. APRIL. Fredag. Det var Estrup, der fik Frijs til at svare lidt imødekommende, dengang Liebe strakte sig bedende henimod ham. Saaledes reddede Estrup sin

Jernbanelov der idag er stadfæstet. Det var nemlig, paa-
staaes det, Ministeriets Hensigt at lade Alt ligge, dersom
Sagen igaar Aftes var faldet.

M. P. Bruun kom ud til mig idag og meddelte mig,
at Bregendahl (med Hensyn til det Forslag, der er stil-⁵
let, men ikke omdeelt, om at stryge Kirkecommissions-
bevillingen) lader Finanslovforslaget udgaae af Dags-
ordnen for i Morgen. Da Fristen til Ændringsforslags
Indgivelse for *Thingets* Medlemmer udløber Løverdag
Kl. 12, stævner jeg efter Aftale med Bruun Udvalgets¹⁰
Medlemmer til Løverdag Kl. 1.

Det ligner Bille, at han nu haaner Landstinget for
dets Moderation. Nogle troe, at Brasch udførte sin Di-
version i Underfundighed — Brinck-Seidelin roser ham
herfor — men han gjorde det sikkert i Befippelse, uvi-¹⁵
dende om Betydningen af en saadan Annullation af
anden Afstemning. Men det er da ikke saa underligt,
at han ikke kan forstaae det, siden ikke engang Lands-
thingets Formand kan forstaae det (hvorfor han og
vaander sig ved Gjenoptagelsen af Forhandlingerne (efter²⁰
Detailafstemningerne) paa Spm., om Sagen skal gaae til
tredie Behandling.)* Vist er, at Brasch burde have med-
delt mig sit Forsæt — om ikke før Forhandlingernes
Begyndelse i Aftenmødet — saa dog inden han kom
med sin Henstilling, saa Overraskelsen kunde have væ-²⁵
ret forebygget.

DEN 25. APRIL. Løverdag. Det ligner Ploug's Janus-
physiognomi, at han i Torsdags tryglede Landstinget
om Udsættelse, og i Gaar Aftes i Bladet smiler. Det er
som i gamle Dage, da han i »Bladet« sagde Nei og i³⁰
Thinget sagde Ja.

* M. P. Bruun havde jo i sin Fortvivlelse over den
opsættende Praxis henvendt sig til Forretningsudvalget.
Man er dog nok blevet enig om at lade Sagen hvile,
saaledes at Forhandlingen fremdeles tillades, naar den³⁵
forlanges.

Der var ikke indkommet Ændringsforslag fra Thingets Medlemmer. Udvalget holdt Møde Kl. 1. Vi enedes om at henstille til Frijs om han ei ansaae en Conference passende. Jeg indkaldte Ændringsforslag til Søndag Formiddag. Ploug og Forchhammer pønsede derpaa. Senere aftalte jeg med Frijs, at Udvalget og Regjeringen conferere paa Mandag Formiddag.

Sehested Juel fortæller mig, at Estrup har raadet til at trække Sagen ud, indtil Finansloven var vedtaget, saa Rigsdagen kunde sendes hjem. Med den Besked gik Skeel til Frijs, men denne sagde Nei, det vil jeg ikke. Derimod sagde Frijs til Skeel (paa dennes Spørgsmaal), at han ikke vilde gaae, hvis Forholdet til Udlandet krævede hans Forbliven. Frijs's Brev til Skeel faldt altsaa unægteligt noget synderligt. Iøvrigt kunde man jo maaskee sige, at Frijs's Physiognomie, hvor forandret det end er, dog nærmere beseet er det samme. Man kan unægteligt ikke beskyldte ham for »oratoriskt« at fiske efter Stemmer, men han synes med en overordentlig Lethed at slutte *Alliance*, snart til den ene Side, snart til den anden Side; snart er det J. A. Hansen, snart P. C. Kierkegaard—Carlsen, som han holder sig til. Under alt Dette er der en vis *Stædighed*, der bedst viste sig, da han fiskede A. Hansen op, og, skjøndt han efter at være hjemkommen telegrapherede Jaets Forandring til et Nei, fastholdt ham med det Svar, at nu var det for sildigt, da Forestillingen alt var gaaet op til Kongen. Ikke mindre fremtrædende er den hele *Principløshed*. C. Rasmussen havde Ret, da han sagde, at han ikke havde hørt anden Grund af Frijs for Loven, end den, at han var bleven enig med Kkg.

DEN 26. APRIL. Søndag. Mærkeligt nok har ikke engang Onsdagsmeddelelsen kunnet bringe Frijs til at holde inde med sin brusque Optræden. Uden videre at skrive til Kongen af Preussen er jo noget ganske Andet, end hvad Bismarck antydede — maaskee kunde man skrive et Brev til Keiseren af Rusland, som i Virkeligheden adres-

seredes til Kongen af Preussen, idet det beregnedes paa at sendes denne af Keiseren. Saa vidste man da og, at det egentlige Hovedindhold kom rigtigt frem.

Nu har Ploug stillet et Ændringsforslag, der væsentligt gaaer ud paa, at Loven bliver en Bemyndigelseslov, 5 hvis Gyldighed skulde vare til Folkekirkens Forfatning ordnes ved Lov. Der er ikke Spm. om, at flere ville stemme for dette, der hidtil have hørt til Neierne (Lehmann, Nielsen o. s. v.) hvis Frijs accepterede det. Varighedsbegrændsningen maatte iøvrigt vel hellere sættes til 10 et bestemt kort Aaremaal, saa blev det en indsvøbt Birkedalsk Lov. Spørgsmaalet er, om Jaerne ikke saa svigtede.

DEN 27. APRIL. Mandag. Da jeg *igaar* havde faaet de oven $\frac{21-22}{4}$ antegnede Meddelelser, fandt jeg, at det var 15 min Pligt paa Grundlag af Plougs Ændringsforslag at forsøge Frijs's Stemning. Jeg har en Fornemmelse af, at han havde troet, at Sagen i alt Fald kunde klares ved Cabinetsspemets Stillelse, og at han var aigreret over at føle sig skuffet i denne Retning. Betænkningens iøvrigt 20 efter Hansens Holdning meget naturlige Form havde da bragt ham paa Hovedpunktet, i Grunden mod hans Collegers Ønske. Der var altsaa vel nogen Tilbøielighed til at vige, men paa den anden Side havde han alt talt med Kongen om sin eventuelle Afgang; han var beredt 25 paa at reise om en Uge.

1) Jeg talte da med ham Kl. 9—10, og fandt ham mere beredt til Forlig, end jeg havde ventet. Jeg nævnte de to Underhandlingsbaser, den facultative Myndighed og Principets Tilbagetrængning; (han fandt 3 Aar meget kort); 30 jeg tilføjede, at Fleertallet holdt saavidt muligt sammen, og jeg kunde ikke vide, hvad disse vilde fordre; jeg ventede i mit stille Sind og billigede, at man vilde fordre Detailler henvist til administrativ Afgjørelse, saa at Lovgivningsmagten ikke blev tvungen til at sanctionere An. 35 2. Oct. 1862, men jeg vilde ikke bringe det frem, før

Sagen var kommen i Gled. Nu skulde jeg, inden han kom i Udvalget, prøve Stemningen her;

2) I Udvalget Kl. 11—11½ viste det sig,

at Madvig vilde have Sætningen om Valgmenigheds-
5 præstens Uafsættelighed ud — jeg knyttede da hertil den Udvidelse, at i Overensstemmelse med Forchh's Henstilling §§ 2, 5 og 6 tillige udgik,

at man satte Priis paa, at Bedehuus atter sættes ind
10 istedetfor Bedesal, i Forbindelse med den nærmere Bestemmelse af Ministerens Lempningsret,

at man vilde have vort Tilbud ikke blot tiltraadt af
Conseilpræsidenten og Kirke- og U.-M., men tiltraadt
som et *Ultimatum* (à laisser ou prendre);

3) Kl. 11½ viste Frijs sig meget tilbøjelig til at accep-
15 tere disse Tilbud*, men først maatte den endelige Redaction vedtages, og Sagen lidt nøiere overveies;

4) Nu foretages Affattelsen Kl. 1—3;

5) Kl. 8 ny Conference; Regjeringen antog Tilbudet.

DEN 28. APRIL. Tirsdag. *Værnepligtsloven* til eneste
20 Behlg. i Folkethinget (Formiddag). I Landsth. blev *Mæg-
lingsforslaget*, der af Formanden toges som en Heelhed, vedtaget med 53 mod 7. (Bindesbøll, Krogh—J. C. Jacobsen, David, Andræ, Frijs Juellinge, Moltke-Hvitfeldt.)

Nu begynder man at indse, at der ikke kunde være
25 Tale om Mægling før Frijs havde faaet Vished om, at Landstinget kunde staae for Skud. Det er naturligviis vanskeligt, for ikke at sige umuligt i dette Øieblik at afgjøre, hvem der har givet mest efter. Begyndelsesordene tagne af Plougs Ændringsforslag**: »Hvor dertil viser sig

30 * De to af mig forklarede Tilbud modtog han strax; den hele Omskrivnings Betydning forstod han næppe; han henviste dette Punkt derfor til A. Hansen; denne forstod det heller ikke, og saaledes gik det.

** Indtil Folkekirkens Forfatning ordnes ved Lov,
35 kan Kongen, hvor der dertil viser sig Trang, tillade Oprettelsen af Valgmh. o. s. v.

Trang« ere de mest trykkende for Grundtvigianerne; Hasle beroligede sig med de velvillige Ministre, ved Ministeriets hele Holdning i Sagen.

Denne Hasles Bestemmelse peger, saa lidet den i og for sig betyder, paa en Beslutning i Folkethinget at lade ⁵ Sagen gaae temmelig let. Fenger foreholder den urolige Schiørring, at han skal tage Tilbudet med Kyshaand; en Situation som den nuværende kommer aldrig, siger Fenger, igjen; de to andre Bondevennefractioner, som aldeles ikke bekymre sig om Loven, fastholde den i ¹⁰ Modsætning til Bispenses Fællesudtalelse, og Regjeringen gjorde Sagen til et Cabinetsspørgsmaal.

Paa den anden Side er det ikke blot Fenger, der af al Magt fraraader at kaste Ministeriet ud paa dette Spm., men Lehmann, Brock, W. Ussing, M. P. Bruun fulgte ¹⁵ kun modstræbende med i Modstanden. Baade W. Ussing og Lehmann fandt, at der var stor Forskjel mellem »vil« og »kan«, naar denne Forskjel fandt eet passende, gennemført Udtryk i en heelt ny Affattelse. Forchh., som har været meget ilde ved sin Stilling efter Kierke- ²⁰ gaards Afgang, havde forelagt nogle Folkethingsmænd (deriblandt Jens Jørgensen), hvad de vilde gjøre, naar en saadan Omdannelse foregik med Udskydelse af alle Enkelthederne; Svaret var, at de tog det, naar Kniven blev sat dem paa Struben. ²⁵

Jeg vilde ikke fastholde Henvisningen til Folkekirkens Forfatningsordning; thi den kunde ikke gjælde som Termin, uden at en saadan Terminbestemmelse vilde have været en ny Grund til at udskyde den hele Kirkeforfatningssag; paa een Gang at have ⁵ Aar og Henvisning ³⁰ til § 75 syntes mig for meget.

DEN 29. APRIL. Onsdag. Samtidig med Valgmenigheds- sagens Behandling i Rigsdagen er gaaet dens Behandling i Pressen, navnlig mellem Bille og Ploug. Den Sidste kaster Kjærlighedens Kaabe over Frijs's Usikkerhed, ind- ³⁵ til han kastede sig i Armene paa Kierkegaard. Denne Usikkerhed, med bestemt Antipathi mod den grundt-

vigske Retning, er dog saa notorisk, at Frijs maaskee har skadet sig selv allermest ved i denne Sag at fremstille sig som den, der havde en dyb kirkelig Overbevisning.* Et pudsigt Intermezzo danner Striden, om

5 Martensen blev opfordret til at indtræde paa anden Maade end reent dialectisk gennem Rosenørn. I Grunden vilde det nu under ingen Omstændigheder have været Andet, omend Opfordringen var kommet nok saa officielt fra Frijs selv, thi Enhver maatte vide, at Frijs aldrig

10 havde behøvet at frygte for, at Martensen skulde sige »Ja«. At Grevinde Frijs har talt til Dronningen i lign. dialectisk Retning, er vist nok. Frijs har ikke gjort Rørdam eller Koch eller Strøm noget Tilbud efter Kierkegaards Afgang; han tænkte strax paa Al. Hansen; men det

15 forsikkres af Cand. Møller (den statistiske Theolog), at Frijs, inden Kierkegaards Udnævnelse, har tilbudt Schurmann Ministeriet, uagtet der ikke kunde være Tvivl om hans conservative Retning. At Frijs ikke efter Kkgds. Afgang henvendte sig til Hall, forklarede han mig selv, —

20 ifølge den Betragtning, at hvis det derefter kom til Brud med Preussen, vilde Skylden blive lagt paa Hall, hvilket ikke burde skee.

DEN 30. APRIL. Torsdag. Carlsen, der af sin Forvalters Død havde taget Anledning til at være borte i en fjorten

25 Dages Tid, skrev til Høgsbro, at han skulde søge at faae Valgmenighedsloven ført tilbage til dens oprindelige Skikkelse. Jeg betvivler meget, at denne Tanke fastholdes,

* Behøvedes et positivt politiskt Beviis paa, at Frijs's Holdning i denne Sag er bestemt ved deels *politiske*, deels

30 *personlige* Hensyn, da ligger det nær at fremhæve, at han tilbageviste Kongens Forslag at lade mig træde i Rosenørns Sted. Dette skete nemlig ikke af *kirkepolitiske* Grunde, som om han ikke havde kunnet slutte sig til den Kirkepolitik, jeg maatte antages at ville følge, men fordi

35 »*Pilebundtet*« frygtede for at blive forstyrret eller generet, hvis jeg var indtraadt.

i alt Fald, at den kan gennemføres. Mange af Bønderne see gjerne Forandringer, uagtet de ikke turde stemme mod Grundtvigianerne af Frygt for, at disse ved næste Valg skulde faae et Vaaben mod dem. Det er sandt, at hvis de *Kongevalgte*, *Godseierne* og *Centrum* havde kastet Loven ud, vilde den endnu ikke ganske afblegede Strid om Grundlovsforandringen være pustet op igjen i meget stærkt Omfang. I Aften samles Valgmenighedslovudvalget i Folkethinget.

DEN 1. MAI. Fredag. *Valgmenighedsudvalget* har vedtaget at anbefale Forslaget, dog vilde Høgsbro ikke længere være Ordfører; mod to Stemmer fritoges han (J. A. Hansen og Hall), og Hall bliver den nye Ordfører. J. A. Hansen afholder sig fra videre Andeel; han vil ikke tilraade Forslaget, men stiller intet Ændringsforslag.*

DEN 2. MAI. Løverdags. Proceslovcommissionen har nu i fem Løverdagsmøder drøftet de Hovedgrundsætninger, hvorefter den civile Proces bør omdannes med særligt Hensyn til deres Indflydelse paa Domstolenes Ordning, og altsaa paa Spmet, om den criminelle Procesreform kan fremmes uafhængigt af Tilendebringelsen af den civile

* Saaledes er altsaa Sagen, omend Carlsen endnu gjør lidt Vanskeligheder, i Orden. I Tirsdags Middag standse Kongen (der var med Prinds Hans) Liebe paa dennes Ridetour og udtalte sin Glæde over, at Forlig var opnaet. »Hvad siger Biskoppen« — spurgte Hans Majestæt uroligt. Frijs havde om Søndagen været to Timer hos Kongen; Vedel havde derfor, efter Liebes Tilskyndelse Søndag Eftermiddag bearbejdet Frijs til Forsonlighed, sandsynligviis var Stemningen til at blive allerede traadt frem mere levende hos Frijs forinden. Frijs havde bl. A. nævnt Sponneck og Fr. Moltke for Kongen; Kongen har Intet tilovers for Fr. Moltke (der ligesom Danneskjold ikke har det rette Sindelag mod det nye Dynastie); Oxholm haabede om Mandagen endnu paa, at Ministeriet skulde blive afløst af Sponneck.

Procesreform. Hovedspn. er naturligviis, om den regelmæssige Afgjørelse af *Beviis*spmet endelig bør lægges i den første (collegiale) Rets Haand, saa at kun Retsspmet kan indbringes for *Høiesteret*. Dette fordrer Nellemann
 5 (med ham Rimestad, Nyholm, tildels Hage, Klein.) Paa den anden Side hævde W. Ussing, Brock, L. C. Larsen Nødvendigheden af en virkelig Appel, ogsaa af Bevis-spørgsmaalet. Foreløbigt maa der forsøgsviis tilveiebringes en Udsigt over det Minimum af Magt, de Nye
 10 ville indrømme Høiesteret (Opreisningsinstituttet; Myn-dighed til at paasee, hvilke Bevillinger der ere tilside-satte), og hvilke Undtagelser, der skal tilstedes fra Umiddelbarhedsprincipets Gjennemførelse (f. Ex. ved langt borte boende Vidner) og hvorledes Forholdet i saa Fald
 15 skal ordnes m. Hs. til Vidneforklaringers Optegnelse o. s. v.

Quaade er noget altereret over, at man ikke finder den Vending at skrive til Kongen af *Preussen* fortræffel-
 lig; den forekommer ham »obligatoire«, som Mohren-
 20 heim nu har sat den i Scene. Der er nu skrevet til Mohrenheim om at komme hertil (som han havde tilbuddt, naar det ønskedes); Frijs maa nu sætte sig fast i den Theorie, at den forandrede Vending, han ønsker, i Grunden ingen Vending er.

25 DEN 3. MAI. Søndag. Frijs havde sagt Andræ, at de franske Krav paa St. Croix vel vare ansete for gode, men frafaldne. Dette er dog ikke nøjagtigt, det var vel Moustier's personlige Mening, at han vilde frafalde dem, men Sagen maatte forelægges Keiseren. Denne tillader
 30 sig, som bekjendt, ofte at være af en heelt anden Mening end Moustier.

Kjøbstadcommunalloven, hvis anden Forhandling Folkethinget begyndte i Løverdags, fortsattes.

Det er dog nok endog Quaade selv, der har faaet den fortvivlede Ide frem, at Kongen af Danmark skulde
 35 skrive uden Vidre til Kongen af *Preussen*, og ikke Mohrenheim, der har indgivet ham den. Idag er der imid-

lertid kommet synderlige Meddelelser, hvorefter det Hele er uklart. Mohrenheim (der personlig ikke havde billiget Quaade's Ide, men havde nævnt den i sin Depeche) har faaet Ordre at vente til han faaer nærmere Instruction fra Petersborg; han har sagt til Quaade, at han har en ⁵ Fornemmelse af, at man i Preussen ikke er ret tilfreds med den hele russiske Indblanding. Thiele kommer til Quaade og siger: I have villet havt Rusland til at optræde; Gortschakow har følt sig for m. Hs. til en russisk Arbitrage for Prindsen af Reusz, men det vilde kun sætte ¹⁰ Splid imellem Preussen og Rusland; det maa I ikke gjøre — men sig ikke til Mohrenheim, hvad jeg her har sagt.

Hvad Mening er der nu i det? Har Rusland havt en hemmelig Lyst til at optræde som Voldgiftsmand?

Har Bismarck nu faaet et andet Sind, saa han ikke ¹⁵ vil have nogen Brug af Slægtskabsforbindelserne?

DEN 4. MAI. Mandag. Mohrenheim kommer dog hertil, saa maa der vel komme lidt mere Klarhed.

Fællesudvalgs møde i Værnepligtssagen. J. A. Hansen (Formand) med sine Mænd synes ikke at ville gaae ind ²⁰ paa Noget, hvorved de gaae glip af den Glæde at see en Præst i Trøien som Menig. Det Høieste, de ville indrømme, er Fritagelse for Forstærkningen, maaskee endda kun i Fred. Ændringsforslag indkaldtes til Onsdag Formiddag. Jeg er bange for, at Rosenørn ved sin Løshed ²⁵ og Fallesen ved sin altfor store Iver fjerner enhver Mulighed for en rimelig Afgjørelse. Hertil kommer, at »Concipisten«, som Rosenørn jo stadigt har ført i Ilden (Fuld-mægtig Koch), alene tager administrative Udskrivnings-hensyn. ³⁰

DEN 7. MAI. Torsdag.

Valgmenighedsloven vedtoges mod 2 Stemmer (Bille—Bruun).

Adskillige af de Udprægede til en af Siderne stemte ikke. Carlsen var borte. J. A. Hansen er meget misfor- ³⁵ nøiet; han har nu bidt sig fast i Theorien om det almindelige Præstedømme.

I *Fællesudvalget* kunde intet Forslag vinde Fleertal, nu skal der confereres med Rosenørn.

Det fremgaar af Heltzen's slet skrevne Indlæg, at Frijs har givet ham Gjenpart af de 5 Ministres Afskedsbegjæring. Regenborg siger, at Heltzen har afslaaet baade Viborg og Svendborg Amt af Uvillie mod Frijs; denne confererede i sin Tid i *Heltzen's* Stue med General Hansen, hvis Indtræden som Krigsminister Frijs havde tænkt mulig! *

10 DEN 9. MAI. Løverdags. Rosenørn begyndte idag med at sige, at han ikke kunde samtykke i, at nogen Præst blev tvungen til at tjene som Soldat; han endte med at anbefale et Forslag, hvorefter kun den, der havde tjent 4 Aar, skulde være fri for anden Værnepligtsbyrde, end 15 i Krigstid at kunne indkaldes som Feldtpræst. Han modsatte sig, at Værnepligtsloven indeholdt nogen Begrændsning med Hensyn til Ordinationen; han stode paa, at ingen Minister vilde indstille nogen Mand til Præst, der ei havde opfyldt Fire-Aars Betingelsen.

20 Hermed kunde vi jo ikke lade os nøie; har han indrømmet de 4 Aar istedet for de 2, maa der haves lovlig Sikkerhed imod for tidlig Ordination.

Det er Al. Hansen, der har troet at gjøre noget Stort ved at stive Rosenørn op til den formelle Indvending; 25 han var aabenbart krænket, fordi Rosenørn ikke havde nævnt ham idag i Udvalget som den, der fastholdt Nødvendigheden af Præsternes Værnepligtsfrihed.

DEN 10. MAI. Søndag. Endnu kommer Mohrenheim ikke. Quaade er mere og mere utaalmodig over, at man 30 ikke gjør, hvad Rusland anbefaler, ja ikke engang takker Mohrenheim; Hvad er nu Meningen? Det var Bis-

* Spidsmusen truer med at udgive sine »Memoirer«, hvis han ikke faaer yderligere Understøttelse. Tidligere eller sildigere skeer det vel; men ei uden Grund tog 35 Dotézac det Vink til Efterretning, at ogsaa Drouyn kunde være interesseret i hans Understøttelse.

marck selv, og efter hans Ordre Thiele, der opmuntrede til at benytte Familieforbindelser; siden advarede Thiele imod at bringe Splid mellem Rusland og Preussen, og nu ligger Mohrenheim ganske stille. Det falder næsten lige saa svært at faae Mohrenheim hertil, som at faae 5 Ende paa Processen mod Johnson.

DEN 12. MAI. Tirsdag. Fenger hverves for den Tanke, at vi skulde samles igjen til Sptbr., for at hele Samlingen kunde være endt før Juul. Bruun taler i den Anledning med Frijs. 10

Endelig blev Fællesudvalgets Indstilling afgiven. Da Fallesen svigtede, saae det ud, som om der var Fleertal for, at Præsterne skulde være fritagne for Tjeneste i Forstærkningen og intet videre. Det er dog kun tilsyneladende; thi Fallesen vil derhos have dem, der have 15 tjent 4 Aar, fritagne for Indkaldelse i Fredstid. Derimod lader han det henstaae uafgjort, om de kun indkaldes som Feldtpræster eller som Menige. Nu fordrer dog nok Rosenørn, at denne Tvetydighed forklares i den første Retning. Landstingsfractionen kræver derhos Sikkerhed 20 for, at ingen Værnepligtig bliver ordineret, før han har tjent 4 Aar.

DEN 13. MAI. Onsdag. 1) Bregendahl lod sig af 25 Medlemmer lokke til at sætte Værnepligtsloven eventuelt til Afgjørelse alt idag. Man vedtog Fallesens Underændrings- 25 forslag og derefter Fleertalsforslaget, uagtet Rosenørn erklærede det for ubrugeligt. Saaledes er Loven faldet i Vandet.

Efter det Udfald, *Værnepligtsloven* har faaet i Folke-thinget, forekommer det mig naturligt, at Landstings- 30 fractionen tog sit Mæglingsforslag tilbage, da det dog kun er stillet af Hensyn til Justitsministerens Indrømmelse (4 Aar) og denne har vist sig ufrugtbar; det maa vel imidlertid afhænge af Rosenørn selv.

Justitsministeren erklærede paa en Forespørgsel om 35 *Sportelrevisionen*, at Tidspunktet dertil først vilde komme,

naar alle Justitsbetjente vare satte paa fast Lønning. Her taler ventelig Ricard igjennem Rosenørn.

DEN 14. MAI. Torsdag. *Fonnesbech* slap igaar for den parlamentariske Lønningsundersøgelsescommission, men det var kun Galgenfrist. Idag kom den — han betegnede den som et Mistillidsvotum.

I *Landstthinget* dræbtes Værnepligtslovens Ændringsforslag, og derefter faldt hele Loven — idet man ikke lagde Mærke til, at det Forslag, der forelaae, var Landstthingsforslaget (selv om det ikke havde været sidst i Landstthinget).

Derefter første Behlg. af Expropriationsmillionen. Det lader virkelig til, at Flere i Folkethinget havde troet, at Landstthinget vilde have taget Mæglingsforslaget, som Folkethinget opstillede det; jeg svarer ikke for Noget (Wichfeldt, Haffner, Forchhammer, Lehmann vaklede), hvis Ministeren havde anbefalet det.

Idag kom da Mohrenheim omsider.

DEN 15. MAI. Fredag. I Folkethinget fortsattes Forhandlingerne om den *parlamentariske Commission*. *Fonnesbech* tilbyder nu en blandet Commission (Folkethings-Landstthings-Administrations-Medlemmer); men dette Tilbud blev haanligt afvist, saa *Fonnesbech* maatte tage sin dertil henvisende Dagsorden tilbage. Til sidst nægtedes Sagens Fremme, idet Stemmerne stod lige (45 > 45). Nogle mene, at det er Bregendahl, der har skræmmet den just ikke meget modige *Fonnesbech*, bl. a. og ved Forestillinger om, at *Sponneck* begyndte at blive urolig, og derfor trængte til at sysselsættes som Formand i den blandede Commission. Han tager vel til Takke med at blive Bankdirecteur.

Det har vist sig, at Ingen i Virkeligheden billiger *Quaades* Ide, at Kongen skulde skrive til Kongen af Preussen. *Bismarck* siger, det har han aldrig tænkt paa. Derimod bliver det nu til Alvor med Henvendelsen til Keiseren af Rusland — ogsaa *Gortschakow* har ladet *Quaade's* af ham optagne Ide falde. *Mohrenheim* var

hos Kongen idag før Statsraadet; Kongen havde ikke forstaaet Frijs's rigtignok temmelig sildigt givne Forklaring, men det klarede sig siden. Nu skal Kongen skrive Brevet af, der saa sendes gennem Mohrenheim. Denne er imidlertid dog noget betænkelig for, hvad der vilde skee, hvis Keiseren indlader sig paa Sagen; forkaste vi et Tilbud, som ikke gaaer til Bov?

DEN 16. MAI. Lørdag. Kongen, som vilde ned til Helsingør, har endnu ikke villet afskrive Brevet; han vilde kun skrive under!

Mohrenheim spurgte idag Frijs udtrykkelig, hvad der vilde blive svaret, hvis Keiseren fremkaldte et Tilbud om Aabenraa, uden Als og Dybbøl. Da Frijs var forud advaret, saa han kunde svare, at han under de forhaandenværende Forhold ikke kunde forsvare at forelægge Kongen det Spml., at han netop af samme Grund, naar Spm. ikke forelaae i sine bestemte Omrids, ikke engang kunde personlig udtale sig paa en bindende Maade, men han vilde ærlig sige, at han ikke troede, han vilde kunne forsvare at tilraade Kongen Modtagelsen af et Tilbud, der ikke omfattede Als og Dybbøl.

DEN 17. MAI. Søndag. I *Formiddags* fik da Kongen *Brevet til Keiseren afskrevet*, nu bliver det afsendt. Mon det vil hjælpe? Efter Mohrenheim hænger den politiske Forbindelse mellem Rusland og Preussen ene i Kongens Person.

Ogsaa Kongen har vægret sig ved at frafalde Als—Dybbøl til Mohrenheim.*

DEN 19. MAI. Tirsdag. Vi fik da Amdsraadsparagraphen ved Estrups Hjælp ud af Hesteligningsloven idag i Landstinget, trods Bøndernes store Frygt for at røre ved Loven.

DEN 20. MAI. Onsdag. Hesteloven gik da trods alle Trudsler om Udvalgets nye Forslag til en administrativ

* 23. Fbr. 1879.

§ 5, temmelig let gennem Folkethinget. Tilsidst endte Folkethinget med en Jøderaptus; Jøder skulde uden Vidre overalt ansættes som Dommere! Materialistrusen slog Fenger ihjel.

⁵ Der underhandles nu med Hall om Kirkecommissionens Dannelse under hans Forsæde.

Det er vel klart, at Samlingen ikke kan sluttes til Juli, medmindre Regjeringen lader sig nøie med Finansloven og hvad der ellers kan falde af, f. Ex. Værnepligtsloven, og selv i saa Fald vil det næppe lykkes,
¹⁰ hvis ikke Indkaldelsen af Rigsdagen fremskyndes noget.

24. BOG

21. MAI 1868-FEBRUAR 1869

FIREOGTYVENDE BOG

Dagbogen rummer 375 mest tætbekrevne Sider. Mange Optegnelser om Dagsnyt og af almindelig kendt dansk, eller svensk og norsk Rigsdagsstof er her udeladt.

DEN 21. MAI. Torsdag. *G. Brandes* har udgivet en Samling »Æsthetiske Studier«. *Maaskee* kunde *Brandes* nu have vundet saa megen Modenhed, at han var istand til at forsøge en alvorligere Charakteristik af *Bjørnson* og *Goldschmidt*, der begge — iøvrigt sans comparaison — begynde at brede sig for meget, i Samvirken med *R. Nielsen*, og hvad den Første angaaer, ligeledes i Forbindelse med Grundtvigianismen. Medens *Petersen* nu igjen breder sig i »Fædrelandet«, har *R. Schmidt* faaet Indpas i »Berlingske Tidende« (Bg.)

10

DEN 27. MAI. Onsdag. Ved *Hilsnernes Frembæring* overraskede *Bartsch* med en særdeles passende svensk Tale, der var indstuderet og indøvet; *Brandt's* upassende Sammenstilling mellem *Lunds Universitet* og *Christiania Universitets Opgave* foragede mere end den overraskede.

DEN 28. MAI. Torsdag. Nu er *Marineministeren* færdig med sine Personal-Overveielser. De afgaaede ere:

Meinertz, *Wilde*, *Skibsted*. (Har faaet Tilkjendegivelse om at skulle afgaae.)

20

Suenson lader *Wain* gaae, hvilket han næppe skulde have gjort, i alt Fald ikke paa saa hensynløs en Maade.

Bille afløses af *van Dockum*.

Men vigtigere Spørgsmaal end Forandringerne i *Officeerspersonalet* ere *Officeersskolen* og den øvrige *Undervisnings Ordning*.

Ved *Universitetsmiddagen* repræsenterede *Madvig* os hæderlig. Han irettesatte med Sindighed *Bonjour-Manden Brandt*.

Om Aftenen:

Weibull — } Ohdner, Solander,
 } Rode. — Hansen — Alftan.

Hallbacks Tale var blot Fyrværkeri i gammel Stil.

Jeg hører, at Fr. Hansen aldrig tidligere havde været
 5 i Tvivl om »sine Fædre«; men paa en Aften blev han
 omvendt ved Bruuns Foredrag.

Kong Carl* reiste tilbage noget tidligere end paatænkt,
 efter Lægens Befaling. Hans Tilstand er ikke uden no-
 gen Betænkelighed. Saaret maa holdes aabent.

10 Igaar Frimurerfest i Malmø. Wachtmeister undgaaer
 nok sin Skjæbne. Han har i Malmø** talt med Kongen
 og er reist ind til Stockholm. Lagerstråle gaaer ind i
 Høiesteret. Anken mod de nuværende Ministre er den,
 at de ikke have taget Hensyn til de stigende Fordringer,
 15 som gjøres til Regjeringens Initiativ. Før, da Rigsdagen
 sad et helt Aar eller længere, kunde der udarbejdes Re-
 gjeringsforslag i Rigsdagsudvalgene; nu er der ikke Tid
 dertil.

DEN 29. MAI. Fredag. Ved en improviseret Beslutning
 20 (lig Tegnér's ligeoverfor Øhlenschlæger) creeredes Prinds
 Oscar til Dr. phil. Baade Prindsen og H. Hamilton talte
 ved Middagen med Smag og Tanke. H. Hamilton var
 ligesom dette conservative Universitets Løve. Det hjælper,
 at han er Greve; trods alle de Bebrejdelser for præla-
 25 tensisk Paavirkning, Carlson udsætter sig for, vinder
 han ikke Geistlighedens Anerkjendelse, medens Hamilton
 stadig prises. En besynderlig Mand, siger Rydin om
 H. H. — man sætter Lid til ham, — og saa seer man

* Den bekjendte Yttring, at Kong Carl gjør, hvad han
 30 kan for at blive upopulær, og Prinds Oscar Alt hvad
 han kan for at blive populær, men forgjæves, skal hid-
 røre fra — Enkedronningen.

** Inden sin Afreise omtalte W. til Frijs sin eventu-
 elle Efterfølger her; man vilde have Bildt, han vilde
 35 have Palmstjerna.

ham pludselig staae og hvidske [med] Lilliencrantz i Krogene. Det kan være tilfældigt — men!

Nogle havde villet tildele Ploug Dr. phil.-Værdigheden; men det kunde ikke sættes igjennem; derimod blev han Æresmedlem i den akademiske Forening i Lund. 5

DEN 30. MAI. Løverdag. Det er nu lykkedes Prof. Nielsen ved hans Angreb paa Brøchner at aflokke denne et knusende lille Stridsskrift. Ogsaa Prof. Monrad vil nu paany udgive sin »Epilog« med en Efterskrift; men han er langsom. 10

DEN 1. JUNI. Mandag. Mohrenheim oplæste i Torsdags sine Rapporter om Samtalen med Kongen, Udenrigsministeren og Directeuren.

Den Første henviste ganske til Frijs, men havde dog brugt det urigtige Udtryk, at han ikke kunde »bortstøde« 15 nogen Dansk (altsaa maatte han modtage ethvert Tilbud), medens Kongen vilde have sagt, at han ikke kunde »opgive« nogen Dansk. Udenrigsministeren havde meget bestemt udtalt, at han ikke kunde modtage noget Tilbud, der ikke omfattede Als og Dybbøl; og han havde — 20 hvad han vel i Grunden ikke kunde sige for Andre end sig selv — tilføjet, at en anden Minister ikke heller kunde modtage Mindre, uden med den arrière-pensée ikke at forsømme nogen Leilighed for senere at faae det, der ikke nu vandtes, Noget, han som virkelig Mand 25 ikke vilde indlade sig paa. Gortschakow havde, efter at have gjort sig bekjendt med Brevet til Keiseren sagt, at der var jo en »abime« imellem hvad vi fordrede og hvad Preussen vilde indrømme; men han havde sendt det Hele til Oubril, for at denne nu kunde tale med Bis- 30 marck confidentielt. Mohrenheim skrev nu til Oubril for at moderere det stærke Referat af Frijs's Yttringer noget. Han havde først villet sige, at Oubril gjerne kunde vise Bismarck Rapporterne om de tre Samtaler, men opgav denne Tanke, da Gjengivelsen dog muligt kunde 35 vildlede noget. Vi faae nu at see, hvad det Hele fører

til. Man kunde let deri see en Intrigue, hvorved vi enten skulde tvinges til at tage, hvad Keiseren af Rusland skaffede os, eller hvorved Bismarck fik Leilighed til at komme frem med Noget, han ellers ikke saa lige vilde udtale, men hvorledes skulde vi kunne forsvare ei at tage Hensyn til det af Bismarck givne Vink at benytte Familieforbindelsen. Hvad vilde man ikke senere have sagt, hvis det ikke var fulgt?*

DEN 2. JUNI. Tirsdag. Forchhammer, som nu er bleven Rector, vil dog i Sommer see at faae Udenrigsministeriet gennemgaaet til 1815. Kronprinds Carl August skulde gjøres færdig inden Steenstrup ved Aarets Udgang afslutter sit Maanedsskrift.

Det er for Øieblikket den politiske Reisetid. I Jylland drager Ploug om; i Lolland — Falster Rosenberg—Barfod (Frederiksen undslog sig for at være Trediemand). Derhos paa Øerne J. A. Hansen, Zytphen-Adler, Alberti, Frølund.

DEN 3. JUNI. Onsdag. Prinds Oscar fortæller følgende Bidrag til den preussiske Konges Charakteristik. Da En, som dertil havde Adkomst, talte Hertugen af Nassaus Sag, svarede Kongen: »Ich möchte gern etwas für ihn thun; mit dem Menschen aber ist gar kein Auskommen; denken Sie mal, er will mir sogar *mein* schönes Biberich nehmen! Dette minder om det Udbrud af den forrige preussiske Konge, som *Overhofmesterinden Fru Rosenørn* hørte, da han stod paa Kronborg: »das Ding müssen wir haben.«

DEN 4. JUNI. Torsdag. Denne Gang møde militære Talere frem (Bahnsen og Tuxen) til Grundlovsfesten.

DEN 8. JUNI. Mandag. Der er indkommet Noget over 20,000 Rdl. til Frederik VII.s Statue. Fra Guldkransen er tilovers 10,000 Rdl. Der er vel endnu mindst tegnet 5000 Rdl.; saaledes haves 35,000 Rdl. Uden Vanskelighed vil Beløbet blive bragt op til 50,000 Rdl. ved større Bidrag af Enkelte. Men det er endnu ikke afgjort, om der vil blive indbudt til Concurrence.

*Jfr. 2. Oct. 1868 og 1869, 27. Marts.

DEN 9. JUNI. Tirsdag. Nu komme »norddeutsche Bank« og Privatbanken frem med det hamburgske 10 Mill.- (Pr. Th.) Laan (94 à 4 $\frac{1}{2}$ pc.), hvoraf det hedder, at Fønnesbech har forpligtet sig til at tage 5 Mill. mod Vederlag i de preussiske Obligationer (4 pc. med 2 pc. 5 Amortisation), og det endte med adskillige besværende Tillægsbetingelser. Og Sligt gjør han uden at spørge F.-M.s Embedsmænd om deres Mening. Han vidste, da han sagde det til Levy, ikke hvad Rentefoden var, ikke hvilke Amortisationsvilkaar der fastsattes (det hamburgske 10 Laan 50 Aar). Saaledes lyder Levys Beretning. Paa den anden Side hedder det fra Bankraadet (Fenger), at Privatbanken kun skal kjøbe de preussiske Obligationer (altsaa contant); Bankraadet var spurgt, om det havde Noget imod at tage Obligationerne, naar Sikkerhed til- 15 dels var givet ved andre Capitalisters Medvirkning. (I sidste Øieblik brast den næsten færdige Aftale med den preussiske Seeltz, som skulde have taget Obligationerne). Hvorom Alting er, nu tager Fønnesbech Ferie og bliver Kammerherre. 20

DEN 11. JUNI. Torsdag. Theatercommissionen traadte sammen igjen. Jeg forelagde Chr. Hansens Tegning med Overslag. Det lyder paa 460,000 Rdl., hvoraf 60,000 regnes at fragaae for hvad der kan tages for den nuværende Theaterbygning, altsaa 400,000 Rdl. rede Penge. 25 Jeg vil troe, at det er 100,000 Rdl. for lavt. Pengeudbyttet af det gamle Theater kan da næppe sættes over 20,000 Rdl. Iøvrigt mener Hansen, at Theatret kan bygges i to Aar, naar Materialkjøb foregaaer betimeligt til $\frac{31}{6}$; Indretningen med Maskineri fra det nuværende til $\frac{31}{8}$; 30 Magazinbygningen derpaa i eet Aar.

Det svenske Parti er endnu ikke ganske sikkert. Tidligere vilde Dronningen af England aldeles ikke vide Noget af et Parti mellem Datteren og Kronprindsen, men i den sidste Tid har Kronprindsessen af Preussen med stor Anstregelse faaet hende omstemt. Paa den anden 35 Side skal Kongen og Dronningen af Sverrig med Datteren til Moskau til Prinds Frederik. Hvis det engelske Omslag

var kommet for nogle Maaneder siden, havde Kongen og Dronningen vistnok fremkaldt et Omslag hos Kronprindsen; nu ere begge saa stærkt komne ind paa det svenske Partie, at Sagen dog nok har sine Vanskeligheder.

5 Goldschmidt er uden Tvivl den G., der sender engelske Breve til »Fædr!«

DEN 12. JUNI. Fredag. Nu har *Kierkegaard* og *Clausen* samtykket i at indtræde i Kirkecommissionen. Det kan iøvrigt have lange Veie med dens Begyndelse; thi Hall

10 har forlangt, at Ministeriet skulde levere en udførlig historisk Meddelelse om samtlige de Sager, som ønskedes behandlede af Kirkecommissionen. Hall kunde efter denne Begjæring have sparet sig en udtrykkelig Begjæring om, at Commissionen ikke maatte begynde før til Efteraaret.

15 Dahl i Svendborg har gjort Allen den Ære at udgive nogle Betragtninger over 100 gode gamle danske Ord, som Allen har bragt i Omløb paany. Man seer, at Forf. hverken er Retskyndig eller har læst meget norsk eller svensk Literatur; Adskilligt vilde ellers være mindre nyt for ham.

20 DEN 14. JUNI. Søndag. Thomsen er constitueret som Directeur for Krigsministeren. Raasløff lader sig ikke afholde fra at besætte de Pladser i Hæren, som midlertidigt blive ledige ved Officerers Benyttelse i Krigsministeriet; først gjorde Fønnesbech Modstand, men han gav

25 sig da snart. Thomsen erkjender (Fenger), at det er uden Lovhjemmel, naar fast Ansættelse finder Sted — medmindre de i Krigsministeriet benyttede skulle blive løse. Officersskolens Lærerpersonele er nu udseet. Det er Fog og Goos, som blive Departementschefer i K.-M.; deres

30 Pladser i Hæren ere besatte.

DEN 22. JUNI. Mandag. Vor Henvendelse til Rusland ligger, saavidt vides, ganske stille; det mærkes ikke engang, om Bismarck har instrueret Thiele til at besvare Dep. af 9de Marts.

35 DEN 23. JUNI. Tirsdag. Omsider begynder Bille at tage fat paa Heltzen; C. Ploug behandler Paludan-Müllers antiskandinaviske Protest mod Barfod.

DEN 24. JUNI. Onsdag. Vi behandlede idag i Korthed *Spørgsmaalstillingen*, altsaa *Formandens Stilling til Nævnet*. Rimestad bragte Meddomsmandstanken frem, idet han ansaae den hele Adskillelse mellem *Rets- og Skyldspørgsmaalet* for ulogisk, og den derpaa byggede Ordning ⁵ for Nævningeretten for antiqueret (jfr. Schwartz Glaser).

Et Hovedpunkt er, hvorvidt Retten kan forhindre, at en Uskyldig dømmes. Grundprincippet bliver da, at Ingen kan dømmes, medmindre de Retslærde kunne bringe Nævningerne til at dele deres Mening om den Anklagedes Skyld. ¹⁰

DEN 25. JUNI. Torsdag. Idag drøftede vi Beviistheorien. Nellemann vilde have Alt ud eller det Gamle bibeholdt. En Ting er nok vis, at da der ikke i Udkastet findes nogen Clausula derogatoria til Slutningen, er det overordentligt vanskeligt at komme efter, hvormeget der vilde ¹⁵ blive tilbage af den ældre Ret, i det Hele, hvilket Forhold, der vilde blive mellem den nye Ret og den ældre, ikke i udtrykkelig Strid dermed staaende Ret.

Raasløff fremstiller sig nu som »conservativ Theoretiker« med Denunciation af Universitetets Retsphilosophie. ²⁰

B. Bjørnson er da taget under Behandling af Figaro. Det feiler ikke, at det er Brandes, efter Fru Thoresen's Tilskyndelse; Cl. Petersen vækker dog altsaa omsider Modstand, men hvorledes vil det gaae Fru Thoresen selv?

DEN 26. JUNI. Fredag. Vi behandlede Capitlerne om ²⁵ Ikke-Jurysager. Skal (ligesom i Civilprocessen) al virkelig Appel fjernes i Kraft af Mundtlighedsprincippet, saa maa de correctionelle Sager behandles ved collegiale Første-Instansretter, og Bevisspørgsmaalet her finde sin endelige Afgjørelse. Men kunne saa mange Domstole ³⁰ oprettes? Kunne Underdommerne træde sammen til den collegiale Rets Dannelse? Kunne den collegiale Rets Medlemmer *tillige* være Underdommere? Dette vilde dog aabenbart, omend noget Saadant tilsmiler Larsen, være ganske uhensigtsmæssigt. Fem eller sex Collegialretter ³⁵ vilde dog vistnok være blevne nødvendige.

DEN 27. JUNI. Løverdags. Vi behandlede Retsmidlerne og kom til Ende med den første almindelige Behandling. Næste Møde 4. Septbr. Jeg tænker, at Klein—Nellemann—Brock forberede en Plan til Domstolenes Ordning og Ændringsforslag til Straffeprocesslovudkastet.

DEN 28. JUNI. Søndags. Den tredie Artikel i »Figaro« har ikke skaanet den saakaldte bjørnsonske Digterskole. Det gaaer stærkt ud over Fru Thoresen, saa det kan næppe være Brandes, der skriver den.

10 DEN 2. JULI. Torsdags. Medens Steenstrup's Maanedsskrift har Vanskelighed ved at holde sig, saa Enden paa det vel bliver, at det gaaer ind til Nytaar, synes de forskjellige naturhistorisk-geographiske Tidsskrifter at kunne bestaae. Bluhme's Efterfølger, Holm, holder ret godt ud
15 med Understøttelse af L. Zinck (Engelhardt's Modcandidat ved Herbst's Tilbagetræden.

DEN 18. JULI. Fra Aars's Skole er udgaaet en ny norsk Læsebog af Eriksen—Poulsen. Da den yder Velhaven fortjent Anerkjendelse, er B. Bjørnson yderst opbragt.
20 B's Selvtillid er colossal, og dog er det et Spørgsmaal, om den ikke er Betingelsen for hans Productivitet. Hvad mon der blev af ham, hvis han fik Øinene op for sine Begrændsninger. Endnu kunde han i alt Fald næppe taale en saadan Selvkritik.

25 DEN 19. JULI. Carstensen er nu kommen tilbage med uforrettet Sag. Det *russiske* Salg gaaer imidlertid i Orden, omend ikke uden en Udtalelse om, at Repræsentanthuset gjør Krav paa Deeltagelse i Ratification af Tractater, som medføre Udgifter.

30 DEN 4. AUGUST. Det kan ikke nægtes, at der i Sverrig begynder at komme *noget* Kjendskab til danske Forhold og Personer. Der kan være adskillig Overvurdering og Tilfældighed (Erik Bøgh, Rimestad i Ny illustr. Tidn.), men selv igjennem denne Overvurdering viser der sig
35 nogen Interesse, naar den træder frem som hos Ene-roth i Hamilton $\frac{\text{Juni—Juli}}{68}$.

DEN 8. AUGUST. Løverdag. Estrup vil forelægge et Lovforslag om Flækkerne, men ikke om den kommunale Beskatning. Ministeriet smigrer sig med, at Rigsdagen skulde blive færdig til Jul.

Saa vil Frijs til Ægypten.* Indkomstskatteforslag vil 5 blive forelagt, om dets Nødvendighed end vist vil vise sig tvivlsom; sandsynligviis vil og Militærstraffeloven komme efter.

DEN 12. AUGUST. Onsdag. Kongen vilde meget nødig samtykke i, at Kronprindsen blev Regent, men efter at 10 have raadført sig med Andræ fastholdt Frijs Nødvendigheden. Frijs fik Rejsen fremskyndet, saa Besøget falder, medens Keiseren og Keiserinden ere fraværende fra St. Petersborg; ** sandsynligvis vil Kongen og Dronningen være borte, inden Keiserhoffet kommer tilbage. 15

DEN 15. AUGUST. Løverdag. For 25 Aar siden aabnede G. Carstensen Tivoli. Efter Festen i Nat blev — Lumbye trukket hjem!

Idag fik jeg endelig Madvig's sidste Bearbejdelse af Bemærkningerne til de finansielle Theateroversigter. 20

Nu er Frijs reist; der er ingen Udenrigsminister constitueret i hans Sted. Hvis det kan undgaaes, vil der intet Statsraad blive holdt under Regentskabet.

DEN 16. AUGUST. Søndag. Kong Carl har givet Kongen og Kronprindsen et Regiment. Wachtmeister fandt 25 denne Æresbevisning utilstedelig, men v. Geer og Abelin have fundet sig deri.

DEN 17. AUGUST. Mandag. Forchhammer har nu faaet gennemgaaet Arkivet omtrent til Kielerfreden.

* Han sværmer for Suezkanalen som om han var fra 30 Venetia eller Brindisi.

** Efter gamle Treschow var Kongen meget nedstemt, da han reiste. Mon fordi han ikke kunde vente at træffe Keiseren?

DEN 26. AUGUST. Onsdag. De Officerer, der have været i Sommer i Frankrig, fremstille de franske Militære som meget conservative for ikke at sige stationære. Kun Artilleriet er udmærket (Kiær). Efter Dahlberg er Hadet ⁵ til Preusserne glødende. Men iøvrigt lyde alle Efterretninger paa, at Preussen har forstaaet at skaffe sig Respekt. Alle føle. at en Krig vil blive meget alvorlig. Der synes ikke i det hele [at] være den bedste Aand imellem Officererne; allerringest staaer Cavalleriet. Vaabnenes Godhed ¹⁰ er nok og tvivlsom, omend Officererne, naar man taler derom, paastaae, at det kun er de udenlandske bestilte Geværer, der ere mindre gode (Lüttich, Sveits, Italien, England). De spanske skulle være bedre.

DEN 29. AUGUST. Lørdag. Idag reiser Kongen ¹⁵ tilbage paa Slesvig. Af Besøget i Sverrig bliver der Intet dennesinde.

DEN 31. AUGUST. Mandag. Idag har jeg tilstillet Fenger et foreløbigt Lovforslag om Ordningen af Theatrets Forhold.

²⁰ DEN 1. SEPTEMBER. Tirsdag. Idag ventes Kongen. Frijs kommer først Torsdag, saa Fonnesbech maa underskrive Bekjendtgjørelsen om Kongens Gjenoptagelse af Regjeringen. Kongen er meget begjærlig efter en almindelig Regentskabslov, men det vil dog vel være rettest ²⁵ at indskrænke den til det ene Tilfælde, hvor Regentskab bliver nødvendigt paa Grund af Kongens Reise i Udlandet.

DEN 2. SEPTEMBER. Onsdag. Carlsen's ivrige Optræden tydede alt paa, at man ved Valgene vil angribe Skandinavisksindede som dem, der ville forandre Grundloven. ³⁰ Og dette fremgaaer og ganske rigtigt af et Manifest, der er udstedt af J. A. Hansen, Müller, Poulsen, G. Winther, Zahle. (R. Jensen er tabt for Politiken — han er bleven Stationsforvalter) jf. Scavenius i Flyveposten. Denne ³⁵ Tactik er jo i og for sig ikke saa besynderlig, det er den

samme Følelse, som — med større Føie — giver den norske Modstand mod Unionsforslaget Udsigt til Seir.

DEN 3. SEPTEMBER. Torsdag. Igaar Aftes kom Frijs da tilbage. Nu maa han berede sig paa en Throntale, der omtaler Vestindien og Nordslesvig — medens Kong Vilhelm bereder sig til sin Reise i Slesvig.

M. P. Bruun truer med at ville opgive Formandsstillingen — han betegner Liebe som sin Eftermand.

DEN 5. SEPTEMBER. Løverdag. Vor Theaterkritiks Personlighed viser sig i et sørgeligt betegnende Lys i 10 Anledning af Holm Hansens Optræden som Laertes. Nogle har Høedt behandlet, E. Bøgh raser mod ham, fordi Wiehe — Bøgh's bête noire — antages for hans Instructeur — (medens H. H. i Virkeligheden kun har læst for ham for at aflægge sin jyske Dialect); Cl. Petersen 15 bruger ham til at udskjælde Fru Eckardt, der skal vige for Fru Gundersen.

Imod Forventning blev H. Hansen taalt i Aftes, medens Fru Eckardt blev stærkt udhysset i Anledning af et lille Bifald (Ønskes Anledning til Hyssen, saa kan jo 20 Hysserne selv skaffe lidt Klap frem) — naturligviis fordi Berner har afslaaet Fru Gundersens Ønske at spille Hermione.

DEN 8. SEPTEMBER. Tirsdag. Theaterlovudkastet er nu saaledes gennemgaaet med Hall, Fenger, Berner og 25 Gammeltoft, at det kan sendes til Berg.

De Tilbud der ere indkomne om Overtagelsen af Esbjerg Havnearbeide, ere forkastede af Estrup. Nu kommer den besynderlige fonnesbechske Transaction med de hamborgske Papirer frem for Offentligheden. Den 30 originale Fremgangsmaade med det jyske Driftsselskab maa vel ogsaa engang komme for en Dag.

Jul. Larsen kommer nu ind i Politi- og Criminalretten. Saaledes fjernes een dog næppe farlig Medbeiler til Professoratet; Halkier tør næppe indlade sig paa Stats- 35 retten, saa Matzen kan maaskee slippe igjennem uden Concurrence.

DEN 9. SEPTEMBER. Onsdag. Spidsmusen giver nu sjældent Livstegn fra sig, men sidder i sit Moniteur-bureau. Imidlertid kommer der engang imellem et lille Qvæk.

- 5 DEN 10. SEPTEMBER. Jeg gjenennemgik igaar med Klein, Brock og Nellesmann Klein's Udkast til Domsmagtens Ordning. Vi bleve enige om foreløbigt at lade Høiestrets Organisation staae urørt (til den Ende maatte og Nævningeretsformænd kunne tages derfra) og at indrette et fynskt Lagthing ved Siden af det jyske — og kbhvnske; derhos samles de spredte Dommere i Kbhvn. i første Instans til en Byret.

Endelig fik jeg Prévost Paradols la France nouvelle (4de Oplag). Hvad der her interesserer mig, er den Klarhed og Bestemthed, hvormed Napoleon's Politik i det dansk-tydske Spml. opfattes som Udgangspunktet for de Begivenheder, der have bragt Frankrig i den nuværende *Elendighedstilstand, hvoraf en Redning er umulig uden en heldig Krig*. Der behøves en Udfoldelse af Frankrigs 20 Styrke, hvorved det franske Folk kan faae Luft og Næring; ellers qvæles det af Tydskland og Anglosaxerne (i England, Australien og Amerika) jfr. 3. Novbr. 1866.

DEN 14. SEPTEMBER. Mandag. Det viste sig, at Berg gik ind paa hele Udkastets System, men gjorde finansielle Indvendinger med Hensyn til

- 1) Eftergivelsen af Gjælden til Vederlag for Sædtillæget;
- 2) Bevillingen af 100,000 Rdl., dog var han ikke ganske ufremkommelig, saa jeg har noget Haab om at faae Sagen paa Gled.

30 DEN 15. SEPTEMBER. Tirsdag. Krohn har dog ikke overtaget Bjørnsons Rolle, men er reist til Paris. — Hvad nu!

Heise har componeret adskillige shakespearske Romancer, som han tilegner Fru Heiberg.

35 Nu tænker jeg, Capt. Jacobsen udløste Frøken Pfeil af sin Gjæld i Paris.

DEN 16. SEPTEMBER. Onsdag. Jeg forelægger Lehmann og Hall de Rettelser, jeg anseer nødvendige i Dunker's Manuskript.

Hovedanken mod Dunker, som en kyndig Modstander kunde benytte, er vel den, at han i Kraft af Tyngdeforholdets Virkning til Skade for Norge betragter enhver Gaaen udover den fattige Rigsaktsunion som eenstydig med en Enhedsstat. Alle de mangfoldige Afskygninger, som ligge i Tanken, og som kjendes i Livet (den gamle tyske Forbundsforfatning, den gamle Sveitzer-Forfatning, den østerrig-ungarske Delegationsforfatning, den nye Sveitzerske og den Amerikanske Unionsforfatning, den danske Samstatsforfatning o. s. v.). Alle disse forskjellige Led med deres Heldning til den ene eller den anden Side ere for ham ikke til. Og skjøndt han forbeholder sig en anden Mening, naar Danmark medoptages, ere hans Argumentationer mod enhver Opgivelse af Selvstændighed i indre Anliggender saaledes skrevne *con amore*, at hans Tilhængere næppe ville forstaae eller følge med Indrømmelser til Danmark.

DEN 17. SEPTEMBER. Torsdag. Kongen af Preussen i Aabenraa og Sønderborg — tydeligt nok for at betegne den Grændse, man vil indrømme.

DEN 22. SEPTEMBER. Tirsdag. Møde i Theaterudvalget med Berner, Ploug og Gammeltoft. Vanskeligheden bestaaer i:

1) at skaffe Ligevægt i Indtægter og Udgifter tilveie, naar man ikke vil eftergive Gjælden til Akademiet (eller i det Mindste suspendere *baade* Afdrag og Renter) for den nye Bygning.

2) Hvorledes Tilskudet skal tilveiebringes fra det Offentlige til den nye Theaterbygning, forsaavidt 400,000 Rdl. opnaaes ad anden Vej.

DEN 25. SEPTEMBER. Carlsen har begjæret af Frijs at blive kongevalgt Landstingsmand for at samle Venstre i Thinget — Frijs har aabenbart ikke villet have ham — atter den skandinaviske Frygt — men skjød det ind

under Ministeriets Afgjørelse; dette vil ikke, uagtet Carlsen insinuerede, at der vilde behøves folkelige Valg for at hindre en ny Agitation mod Kongevalgprincippet.

DEN 26. SEPTEMBER. Løvedag. Idag udkom Dun-
5 ker's Bog.

Rosenørn—Teilmann og Thygeson ere udnævnte til kongevalgte Medlemmer af Landstinget. (Sehested—Broholm* udeblev altsaa.) M. B. Bruun synes virkelig at ville fratræde Formandspladsen.

10 Det synes dog, som vi skulle blive enige med Berg og Berner, omend Forliget er magert, og Berg endnu vakler.

Nu angriber snurrigt nok ogsaa Overauditor Skrike (i Berlingske Tid.) A. Ussings Directionsskrift.

15 Jeg fik idag Slutningen af Brock—Klein's Ændringsforslag til Straffelovsudkastet.

DEN 27. SEPTEMBER. Søndag. Nu begynder R. Watt og Rasmussen »Dagens Nyheder«. Deres eneste positive Udtalelse er antiskandinavisk.

Rosenberg paastaaer, at B. Christensen og Høgsbro
20 pønse paa at gjenoptage Agitationen for Juni-Grundloven. Han har det pudsige Indfald, at denne lykkelige Gjenvindelse skulde sættes i Forbindelse med den nordiske Union. Ja, det kunde bedre taales, naar der var en Fællesforfatning ligesom 1855—1863, men der er no-
25 get Uhyggeligt i alle disse Phantasiespil.

DEN 29. SEPTEMBER. Tirsdag. I Theatercommissions-Mødet idag vedtoges Lovforslaget om Theatrets økonomiske Forhold.

G. Winther har nu og faaet sig en Neveu i Følge, og
30 det tilmed en Baron; Ivar Rosencrantz slog baade (Octbr.) Matthiasen og (gamle) Schiøler — Godseier er han rigtig nok ikke som Zytphen—Adler og Carlsen.

Krigsministeriet og Forpleiningscorpset organiseres fra 1. Octbr. i Henhold til de nye Love.

35 * Efter Frijs's Sigende til Andræ har der slet ikke været Tale om ham.

DEN 30. SEPTEMBER. Onsdag. Vi faae ikke det militære Straffelovsforflag forelagt, men kun en lille Krumslutningslov. Indkomstskat og Lønningslove ere indtil Videre det, der bydes, for ikke at tale om andre Gjengangere som den kbhvske Communalskattelov; det bliver vist en fattig Samling, og dog slippe vi ikke til Juul. 5

DEN 1. OCTOBER. Torsdag. Fra idag af fratræder Løvenskjold som Hofmarskal. Det fortælles, at han har forestillet Kongen Nødvendigheden af at han for sin Families Skyld gik af, idet Oxholm ellers gjorde ham gal (tildels nok og Dronningen). 10

DEN 2. OCTOBER. Fredag. I Statsraadet idag vedtoges Throntalen. Da Kongen gjorde en lille Bemærkning, faldt strax Raasløff og Fønnesbech, som Intet havde havt at indvende i Ministerconferentsen, for Kongens Fødder, saa Frijs maatte erklære, at saa var det bedst, at Kongen strax berammede et nyt Statsraad, da han ikke gjorde nogen Forandring i Udkastet. Saa faldt man naturligviis til Føie. 15 20

Kongen standsede Hall idag for at formane ham til Enighed med Martensen. Han mente, at Keiseren af Russland nylig havde talt med Kongen af Preussen om vor Sag.

Sen. Anm. 23. Oct. 25

Efter Beretning fra Vind talte Keiseren virkeligt med Kongen af Preussen om vor Sag, men da det var uforberedt og svagt, er det vistnok aldeles faldet til Jorden. Det skulde være forberedt af Bismarck og dertil skulde en efterfølgende Bearbejdelse have sluttet sig. 30

DEN 3. OCTOBER. Løverdags. Jeg troer dog, at det lykkes at holde M. P. Bruun fast paa Formandssædet i Vinter. Kun forbeholder han sig, hvis hans nerveuse Tilstand virkeligt skulde nødvendiggjøre det, at gaae midt i Samlingen. 35

Bernstorff havde under Syvaarskrigen Leilighed til at

behandle alle de Spørgsmaal om Holsteens Særstilling efter den daværende tydske Ret, som vi senere havde efter den nye Forbundsret. Men Forskjellen var den, at dengang kunde Danmarks Konge endnu gennemføre sin Neutralitet for hele Riget paa Grund af Hærens Enhed. Iøvrigt havde B. dengang flere andre vanskelige Garantier (Bremen og Verden) og Tractatspm. at løse, ligesom han bestemt modsatte sig, at Krigen behandle- des som Religionskrig. (I Hessen gav Fyrstens Overgang til Catholicismen Anledning og Paaskud hertil.)

DEN 4. OCTOBER. Søndag. Krüger er meget utilfreds med Ahlmann, der har Betænkelighed ved at modtage Valget, fordi man dog ikke kan vente, at den preussiske Landdag vil tilstede en betinget Ed. Ahlmann ventes herover i den Anledning; han giver sig vel sagtens, da hans virkelige Grund dog kun er hans anti-krügerske stille, rolige Natur.

A. Hansen har faaet sine Antydninger til Kirkecommissionen færdige; de ere meget tynde.

DEN 5. OCTOBER. Mandag. Jeg kan ikke sige, at Thron- talen er synderligt heldig, med Undtagelse af den Pas- sus, der handler om det nordslesvigske Spørgsmaal. * Prindsessen tilhører tvende Folk, ikke blot det svenske; man skulde ikke efter den givne Forklaring vente, at der behøvedes nye Skatter, og mindst burde dette lige- frem bringes i Forbindelse med Hærudgifterne. Endelig er det noget sært at erindre Kirkecommissionen, før den er begyndt. Kun ved at indrømme den græske Prinds's Omtale slap man for Alexandra og Dagmar.

Det lader til, at det foreløbigt lykkes at slippe nogen- lunde taaleligt fra de preussiske Krigsskadekrav. Krigs- og Finansministeren vare villige til $\frac{5}{6}$ af det Hele. Uden- rigsministeriet holdt sig til de *contractmæssige* Ydelser;

* Synderligt nok vilde Kongen netop havt Slutnings- sætningen ud, uden hvilken det Foregaaende vilde blive endnu skarpere.

dette vil man i Preussen foreløbigt modtage (20,000 Rdl.). Quaade opskræmmede dem imidlertid noget ved gjen- tagne Gange at spørge, om det saa dermed var endt.

DEN 6. OCTOBER. Tirsdag. Finansministeren troer at mægle mellem Contingent- og Procentsystemet ved at 5 fordele Skatten mellem Amterne og saa i Amtet fastsætte Skatten procentviis. Jeg tvivler paa, at de virkelige Procentister ville dele denne Tro.

Landstinget synes ikke at faae synderligt Arbeide. Hidtil kan kun nævnes Forslaget om Communallovenes 10 Anvendelse paa Handelspladsen og om Umyndiges Midler.

DEN 7. OCTOBER. Onsdag. Gjennemsynet af Motiverne til Theaterlovforslaget endtes idag. Berg har i det Hele ikke været ufremkommelig. Det lader til, at private For- 15 slag ville sætte baade Folkethinget og Regjeringen i nogen Bevægelse. Winther er kommen først med en Fæstetvangsafløsningslov; og dernæst møder man fra det unge Midterpartie med et Lovforslag om Fideicommissegen- skabens Fjernelse fra de store Landeiendomme.

Med Nellemann gjennemgik jeg idag Klein—Brock's 20 Forslag. Bregendahl har lagt sig i Tøiret for at faae en Adresse frem i Folkethinget; men Skattens Lethed vil nok ikke være Bønderne saa indlysende, at de uden videre takke for mild Behandling.

De franske Aviser optage lidt mere end før Kongens 25 Udtalelse om det nordslesvigske Spml.

DEN 8. OCTOBER. Torsdag. Nellemann vil i Aar næppe naae videre end til Udarbeidelsen af nogle Bestemmelser om executiv Proces og af Motiver. I første Halvaar 1869 vil han læse over Fogedforretninger og Skifte (Schle- 30 gel); saa maa vi see at faae ham fri næste Efteraar for Universitetsarbeide.

DEN 9. OCTOBER. Fredag. Idag traadte Kirkecommis- sionen sammen. Planen er at tage en almindelig For- handling over alle de af Hansen givne Antydninger (som 35 Frijs uheldigt nok i sin Tid kaldte »Forslag«, da han

bad Formanden opsætte Sammenkaldelsen, indtil Kirken havde sendt sine Bidrag); til den Ende holdes Møder tre Gange om Ugen, Mandag Formiddag, Onsdag Aften, Fredag Middag. Dette ventes at tage en Maaned; saa bliver der Tale om visse Spørgsmaals Henvisning til Udvalg. Der begyndes med Kirkeforfatningsspøet.

Hall traf nylig Martensen og har gjort sit Bedste for at bearbejde ham. Martensen vilde skyde Alt Andet tilside, indtil Forfatningsspørgsmaalet var klaret.

Hall forestillede ham, at kun naar han forlod dette Standpunkt og indlod sig paa de enkelte Sagers Realitet, vilde han faae Indflydelse, men da kunde der og udrettes noget. Saaledes fremstiller Hall Samtalens Gang.

DEN 10. OCTOBER. Løverdag. Idag gjør jeg Brock— Kleins Ændringsforslag til Strafferetspleien — i Henhold til Forhandlingerne med Nellemann — færdige til Trykning; saa kunne de omdeles d. 17de Octbr.

Madvig indgiver idag Begjæring om Afsked som Undervisningsinspecteur med særdeles Hensyn til de Bestemmelser, Hansen optager i Lønningsforslaget *deels* om den ene Deel af Adjuncter, der bliver staaende uden fast Ansættelse, *deels* om Adgang til Overlærer- og Rectorstilling uden nogensomhelst Kundskabsprøve.

Det kan ikke feile, at Martensen kommer hjem noget paavirket af Ligheden i Kirkeforholdenes Vaklen overalt. Selv Tilstanden i Preussen vil næppe længere kunne synes ham saa lokkende. Overkirkeraadets Stilling er næppe synderligt fristende. Det angribes i sin Stilling som Unionens ledende Myndighed fra en dobbelt Side. *Deels* staae alle Lutheranerne skarpt derimod; Gammellutheranerne i Preussen (Hengstenberg) støttes nu af Lutheranerne i de annekterede Lande, *deels* trykkes Raadet stærkt af Mühler, der paa Bismarcks Befaling (— af Hensyn til Sydtydskland) overalt begunstiger Katholikerne, saa Preussens gamle protestantiske Karakter staaer Fare for at gaae tabt.

DEN 11. OCTOBER. Søndag. Kronprindsen er jo hen-

rykt over sit Besøg i Sverige og Norge. Der er Alting fortræffeligt, der er Loyalitet, der er Agtelse for Regjeringen — »det er en Kirkecommission«, siger han om den norske.

Saa er det nok bedst, Du selv kommer ind i Commissionen, siger Kongen til ham. Ja Gud give, jeg kommer der, saa havde jeg dog Noget at bestille. Spørgsmaalet er, hvorlænge denne Glæde varer. Kong Carl har naturligviis forestillet ham, som om Alting rettede sig efter den kongelige Villie! * Da Kronprindsen første Gang var i Rusland, fandt han alt mageløst — anden Gang kunde han ikke udstaae det!

Det norske Lagthings Dannelse stadfæster den Opfattelse, som og ellers gjør sig gjældende, at der denne Gang ikke er nogen Lov, som Bønderne med Vold og Magt ville sætte igjennem.

DEN 13. OCTOBER. Tirsdag. Først idag Aften fik jeg Underretning om, at Carlsen—Christensen—Nyholm—Frederiksen ville conferere om deres Adresseudkast med Ploug, Hasle, Skeel og mig. Jeg stævnedes dem til et Møde i Morgen Formiddag. Udkastet er høist uheldigt.

DEN 14. OCTOBER. Onsdag. Der kom ingen af Folkethinget, ventelig ifølge Plougs Uefterrettelighed. Vi bleve da enige om, at Udkastet var ubrugeligt; vi mistvivlede om, at Christensen vilde samtykke i en Udsættelse; der var da ingen anden Udvei end at lade Sagen i Folkethinget gaae i Udvalg, med hvilket vi kunde conferere. Men efter Mødet traf jeg paa Frederiksen, som fik mig op til Christensen, hvor Carlsen og Nyholm vare. De vare mindre uvillige til Forandring end Hall troede; men der lagdes fortrinsviis Vægt paa, at Rigsdagen ikke godkjendte, hvad der ved en nøiagtig Læsning ligger i Trontalens Ord, nemlig at Intet var til Hinder for en

* »Jeg er min egen Conseilpræsident o. s. v.«. Naar jeg vil af med en Minister, suspenderer jeg ham, uden at et Menneske knyter.

Afgjørelse, der f. Ex. tog Haderslev *uden* Garantier, eller fik Als og Dybbøl *med* besværende Garantier. Noget, der dog næppe var tilsigtet ved Udt. »ikke at medvirke til en Afgjørelse, der uden at fyldestgjøre Befolkningens Kravberedede Vanskeligheder ligeoverfor Preussen«.

Vore Diplomater ere meget urolige over enhver Omtale af Napoleon — han fortjener det ei heller — og Udkastets plumpe Opløsning af Tractatens sammenslynkede Ord gjør et uheldigt Indtryk. Snurrligt nok lader
 10 Frijs nu et Øieblik som han vil fastholde Tvetydigheden — men det sætter sig vel.

DEN 15. OCTOBER. Torsdag. Vedel bragte Frijs's Samtykke til en mild Omskrivning af Trontalen, som dog fortolker de tvetydige Ord paa den rette Maade. Imod
 15 Forventning fik jeg Christensen—Carlsen til aldeles at opgive deres ældre Text; den sorte? finansielle Tale efter Frederiksens Inspiration kan Landstinget roligt overlade Folkethinget. Saaledes blev da hele Landstingsmandskabet enigt. Men i Folkethinget udbrød Splittelsen; October-
 20 mændene ville kun have en Lykønskning, og J. A. Hansen vil have et Udvalg. Frijs er ulykkelig.

Raasløff kom idag med den uheldige Undskyldning for Ikke-Forelæggelsen af den militære Straffelov, at han ikke havde kunnet klare den militære Rettergangslov,
 25 som han samtidigt vilde have frem. Bagefter hørte jeg, at den virkelige Grund er, at Raasløff føler sig trykket af A. W. Scheel. Denne har efter Rlfs. Sigende tabt alt militært Instinkt; det viser sig hver Dag ved hans Indstillinger; hans Lovforslag er for mildt o. s. v.*

30 Finansudvalgets Besættelse gav da strax Vidnesbyrd

* Efter hvad Scheel siger mig, har han dog endnu ikke faaet Tid til at udarbejde Motiver til det nye Udkast til Straffelov. Ny Militærrettergangslov paa Grundlag af Mundtlighed vil Scheel ikke udarbejde, saalænge Sagen ikke er afgjort for Ikke-Militære, han klager over
 35 meget Arbejde.

om Elendigheden. Nær var Rosenkrantz ved samlet Valg sat ind! Fenger-Hage — Dinesen, Schiørring, Berg — Frederiksen, H. M. Petersen, Aaberg — G. Winther, Scavenius, Madsen, J. Jensen og N. Hansen —; ved almindeligt Valg Adler og istedetfor Sponneck M. Pedersen. Sponneck anmeldte sin Udtræden ved denne Valgperiodes Udløb; dog skal han ikke have Noget imod at komme ind i Landstinget. 5

DEN 16. OCTOBER. Fredag. Landstinget vedtog eneste Behandling af Adressen, trods lidt Slingren; derpaa satte Formanden den paa Dagsordenen i Morgen. 10

I Kirkecommissionen begyndte idag Drøftelsen af Menighedernes Andel i Præstevvalg. Kierkegaard er aldeles skeptisk ligeoverfor ethvert Organisationsspørgsmaal. 15

DEN 17. OCTOBER. Lørdag. Lehmann kunde ikke tie, men ellers talte Ingen uden Ordføreren (Haffner), og Adressen vedtoges enstemmigt i Landstinget.

I Procescommissionen fremlagdes 1ste Del af Nellemanns Motiver til Civilprocesforslaget, og Brock-Kleins Ændringsforslag til Lovudkastet om Strafferetspleien. 20

Udvalg sattes idag i Folkethinget i Anledning af Skatten for 1868/69. Fonnesbech har under Forhandlingerne igaar — maaskee noget for tidligt — udtalt, at han ikke vilde overtage Ansvaret for Finansforvaltningen, hvis man nægtede særlig Skat til Dækning af den Underbalance (omt. een Million), der maatte vise sig, uagtet Statsgjældsafdrag og Jernbaneudgifter dækkes af Aktiverne. 25

DEN 18. OCTOBER. Søndag. Det synes, som Hansen beqvemmer sig til at forelægge Theaterforslaget uforandret. Der er i Morgen Ministerconferents istf. Tirsdag. Samtidig vil der da blive skrevet til Kjøbenhavns Communalbestyrelse. Napoleon kom tilbage fra Biarritz igaar Aftes. 35

DEN 20. OCTOBER. Tirsdag. Frijs reiste imorges efter at have seet Ændringsforslagene. Adressesagen behandles i Folkethinget; det sluttede sig til *Lundby**. Kun turde det ikke love at udføre sine Arbeider med Omhu og 5 Nidkjærhed.

Myhre optræder til sit Forsvar idag i »Dagbladet«; det er nok nu utvivlsomt, at det er en Bemærkning af O. Bülow om hans Forhold, som har givet Anledning til de Forhandlinger, der har fremkaldt en Indstilling 10 fra Raasløff om hans Afskedigelse. Hans Selvforsvar m. Hs. til Als er ikke saa klart, at Afskedigelsen ikke kunde være velgrundet, hvis den *med flere* var kommet for 4 Aar siden. Raasløff hyller sig i fornem Taushed. Først modsatte Finansministeren sig Myhres Afgang; 15 dernæst gjorde Kongen mange Vanskeligheder.**

DEN 21. OCTOBER. Onsdag. Carlsen fortæller mig idag, at G. W. og J. A. H. i deres Forbittrelse mod Ministeriet have henvendt sig til ham gennem en neutral Mellemand med Opfordring til at styrte Ministeriet i 20 Forening; Heltzen—Tscherning — saa kunde Carlsen stille et Par andre Ministre. Da han afviste Tilbudet med Haan, vil man søge at friste Midtpartiet — Nyholm!!

Saa stor er altsaa Vreden paa Ministeriet***.

* Det lykkedes J. A. Hansen og Winther at give Adres- 25 sen lidt Interesse, idet de tillagde den skandinavisk Charakter. Hall og hans Partie nød i Taushed Situationen; de havde drillet Forslagsstillerne ved at sige til dem, at de vilde stemme for Udvalg; men det opgaves i sidste Øieblik. Den finantsielle Sætnings Udeladelse 30 vedtoges kun (med stor Stemme flerhed) efterat J. A. Hansen og Fællers Forslag til Forandring med een Stemmes Overtal var forkastet.

** Dette siger Kongen i det Mindste selv til Tredie- mand. Mistroiske ville mene, at Sagen dog er, at Myhre 35 ikke var »correct« »Militær«.

*** Det er vel altsaa sandt — hvad der ellers klinger underligt nok — men Frijs paastaaer, at han ingen For-

I den slesvigholstenske Landdag tager man høfligt mod Skaus Andragende til Fordel for det danske Sprog. Samtidigt med en Antydning af Beredvillighed til at gennemføre Pragerfreden hævdes fra preussisk Side paa det Bestemteste, at Als—Dybbøl ikke tilbagegives. 5 Rendsborg opgives som Fæstning og Seirsmonumentet paa Als—Dybbøl skal opføres. Der gaaer samtidigt stærke Rygter fra Paris om, at man vil gjøre Pragerfredens Art. V til Udgangspunkt for Forhandling og Opgjørelse med Preussen. Selv *l'indép. belge* lader nu Valget staae 10 imellem Krig og Frihed, og Krig og derpaa Frihed. (Rouher.)

DEN 24. OCTOBER. Løverdags. I Procescommissionen idag begyndtes Forhandlingen om Nellemanns Civilprocesforslag. Ussings Modstand var principiell; H. Hages mindre; dog synes der stærk Tendents til at udvide Collegialretternes Tal (til 5 mindst) og til at gjøre Adgangen til Rettergangen lettere for Befolkningen, ved at udvide Underretternes Myndighed (*deels* ubetinget til 200 Rdlr.s Sager, *deels* ved Overenskomst mellem Parterne). 20

Andræ raste i Klasselotterisagen idag.

Nu er Midterpartiet (Frederiksen, Nyholm o. s. v.) kommet med sit Forslag om Nedsættelsen af en parlamentarisk Commission til Almueskolevæsnets Undersøgelse. Nyholm er da bleven saa fornuftig, at han ikke 25 vil være med at gjenoptage Forslaget om en Lønningsundersøgeltescommission. Frederiksen bliver mere og mere løsmundet, uden nogensinde at yde noget virkeligt Arbeide.

DEN 26. OCTOBER. Mandags. I Værnepligtssagen indtog 30 Folkethinget strax af taktiske Grunde det yderste Standpunkt.

bindelse har med Hansen. Denne Erklæring afgav han meget bestemt, da han opfordredes til at bruge sin Indflydelse til at forebygge en Adresseforhandling i Folke- 35 thinget.

DEN 27. OCTOBER. Tirsdag. Nu vil Bournonville sætte Cort Adeler i Venedig i Ballet!*

DEN 28. OCTOBER. Onsdag. Lønningslovens Behandling. Fenger's nye System med Hensyn til Pensionsforholdene. 6 pc. oplægges til en ubestemt opsat Livrente. Det synes næsten, som man i Aar vil have Lønningslovene alvorligt behandlede. Winther var den Eneste, der vilde have en parlamentarisk Finanscommission. I. A. Hansen vil hævne sig for Rigsdagscommissionsforslagets Afvisning ved meget betydelige Indskrænkings- og Nedsættelsesforslag.

DEN 29. OCTOBER. Torsdag. Landstinget staaer nu stille; Alt er sendt til Folkethinget eller i Udvalg, der sidde inde med Sagerne. Man burde have ladet Landstinget faae den militære Straffelov og den islandske Lov.

Bjørnson har nu ved sit ubændige Overmod afgjort mistet Theaterstillingen. Heyerdahl er nu herinde for at faae Brun og om muligt Jørgensen op. Ogsaa ellers synes Bjørnson at have drevet sin Fordringsfuldhed — »han vil være Gøthe« — saa vidt, at han vel næppe holder det længe ud i Norge, men maa have en ny Reise. De Eneste, hos hvem han maaskee faaer lidt Tilhold, ere Grundtvigianerne, der klage over Forfølgelse af det mægtige theologiske Facultet (Ingier). Imidlertid kan man jo ikke saa lige stole paa de saakaldte »praktiske« Mennesker af en Natur, som Bjørnson.

DEN 30. OCTOBER. Fredag. Nu er Al. Hansen uheldig, fordi Nutzhorn har fundet paa, at man ikke skulde være berettiget til at nedsætte Embedsmændenes Sædtillæg (Fonnesbech), eller efter Lindes Version, fordi Commissionens Forslag vilde blive brugt mod andre

* Jeg vil dog raade Berner til ikke at tilstede dette Balleventyr, saalænge Theatrets Skjæbne ikke er afgjort paa Rigsdagen.

Embedsmænd, for hvem Regjeringen forlanger et større Vederlag.

DEN 31. OCTOBER. Løverdags. *Carlsen* paastaaer, at Octobristerne nu ville gjøre Alt for at styrte Ministeriet gennem finansielle Vota; skulde det alligevel lykkes 5 Ministeriet at holde sig, skal den Beskyldning udnytted ved Valgene, at Ministeriet er ødselt. Dette kan være sandt nok, men Jernbaneødselheden er jo netop nævnt fra den Side, hvor der nu stormes mest løs paa Ministeriet — G. Winthers nemlig. Man holder paa Skillingen og 10 lader Daleren gaae. Maaskee burde Fønnesbech dog ikke for bestemt fastholde sit Krav paa Indkomstskat*. Daa—Gilde.

Lehmann pønser paa at bringe en Forespørgsel frem om de til Danmark overflyttede Slesvigeres Adgang til 15 at opholde sig i Slesvig. Dette Spørgsmaal er og gjort til Gjenstand for Adressen i Slesvig i Anledning af den nu forsamlede Provindsiallanddag.

Cpt. Sørensen ventes nu hertil i Anledning af hans historiske Arbeide om 1813. Han har i sit foreløbige Ud- 20 kast medtaget en Del om de politiske Forhold — enten for Lidt eller for Meget. Men skal der optages Mere, maatte det helst skee ved Forchhammer, der har gjort Undersøgelse og aleene har Ret til under Vedels Tilsyn at offentliggjøre Noget. Jfr. 1) Svederus 1808, 1815, 2) 25 Geschichte der Nordarmee, red. v. pr. Generalstab [redigeret ved den preussiske G.], 3) Handelsmann: Jahrbücher f. d. Landeskunde. Hrth. [Herzogthümer], VIII. Bd., for ikke at tale om Droysen, og Russernes historiske Arbeider, samt Localskrifterne af Wienbarg og Wille[?] 30

Kan og vil Forchh. ikke inklade sig paa et Fællesarbeide, da forekommer det mig ønskeligt, at Sørensen

* Vanskeligheden er bl. A. den, at han kun med Møie har overvundet Estrups Modstand. Estrup satte Slutningssætningen (vi ansee det for rettest o. s. v.) ind; ellers 35 vilde han bekjæmpe Adresseudkastet i Statsraadet.

indskrænker sig til det Allernødvendigste, hvad angaaer den diplomatiske Baggrund. Det politiske Synspunkt maa være at vise Frederik VI's Fastholden af Norges Udelelighed som hans Alfa og Omega, saalænge han
5 havde mindste Tro paa dette Princip's Hævdelse.

DEN 1. NOVEMBER. Søndag. Nu lader det dog til, at man vil forsaavidt komme Kongens Ønske i Møde, som man vil begjære Udstyr til Kronprindsen (en 50,000 Rdl.).

Jeg har nu faaet Kurfyrsten af Hessens, Friedrich
10 Wilhelm 1.s Protest mod Preussens Fremfærd i 1866. Det vil sagtens koste ham et Beslag paa hans Formue, saavidt Preussen kan naa det. Det er nogle synderlige Skikkelser, disse Hessere. Vor gamle Landgreve havde
15 f. Ex. den Vane aldrig at skrive Breve uden om Tirsdagen; hvor magtpaaliggende et Svar kunde være, f. Ex. hans Familie paa Reise — ikke før Tirsdag. Han læste meget; men paa methodisk Viis. Han lod købe, hvad der udkom herhjemme. Det blev da nummereret og stillet op i Bibliotheket. Samvittighedsfuldt og ordentligt
20 læstes da *hver* Bog efter Numerrækken.

DEN 3. NOVEMBER. Tirsdag. Capt. Sørensen paastaaer, at der i Krigsministeriets Arkiv findes Alt hvad der behøves til den diplomatiske Belysning. I Bülow's deri indlemmede Arkiv har han fundet de originale Rappor-
25 ter fra vore Gesandter, ja endog fra Carl Moltke. Til sidst indlod Frederik VI sig jo desværre paa Planen om Norges Deling. Sørensen kan aabenbart ikke aabne H. Tidssk. Ny Række, I. Bind; men vi have Guldbergs Breve.

Holm vil i næste Halvaar begynde at læse over Perioden
30 1772—1801. Saameget desto bedre kan han granske Schumacher og v. d. Lühe. Umiddelbart bagved ligger den mørke Tractat imod Sverrig af 1769, hvor Bernstorff ei indskrænkede sig til Forsvarspolitik.

DEN 5. NOVEMBER. Torsdag. Quaade siger, at gamle
35 Wrangel til ham erklærede det for umuligt at afstaae Als og Dybbøl. Efter *Mohrenheims* bestemte Forsikkring

var Bernstorffs personlige Tilbud om at anbefale denne Afstaaelse ikke blot ikke stemmende med Bismarcks Instrux, men ligefrem instruxstridig. Det Ord, der dengang faldt om, at han forlangtes irettesat af de Militære, var vel altsaa sandt. Mohrenheim vedbliver i det Hele at indtage ⁵ en velvillig Stilling, saa han muligt engang, naar Dotézac falder fra, kan erstatte denne.

DEN 6. NOVEMBER. Fredag. Idag var Theaterlovforslaget endelig i Statsraadet. Fenger havde raadet til at forelægge det i Landstinget, men det vilde derved vistnok ¹⁰ være kommet i en falsk Stilling. Jeg fik derfor Ploug til at paavirke Al. Hansen i modsat Retning.

Der er indkommet en Mangfoldighed af private Forslag til Kirkecmsen. Dens Forhandlinger bleve endeløse, dersom de og skulde undergives en almindelig indla- ¹⁵ dende Drøftelse. Hall vil derfor have dem sendt til Udvalgene uden foregaaende Granskning.

DEN 7. NOVEMBER. Lørdag. Idag endtes i *Proces-commissionen* den almindelige Behl. af Hovedgrundsætningerne for det nye Civilprocesudkast. Ussing, Brock ²⁰ og Larsen angribe fortrinsviis Afskaffelsen af Appel, som de foretrække for det nye Retsmiddel, ny Behandling af Sagen ved samme Domstol, Ussing gaaer imidlertid videre end Brock, idet han vil lade Underdst. [Underdomstolene] beholde næsten alle Sager, Brock og Larsen ²⁵ vil atter væsentlig henlægge Vidneførslen til Underretterne, men iøvrigt beholde den continentale Mundtlighed. Allerstørst Uenighed reiser sig maaske med Hensyn til Dstlenes Ordning; Larsen holder endnu paa at lade Underdommerne træde sammen under en Formand; ³⁰ Klein vil ikke udover 3 Collegialretter, Andre ville have 5 eller 7, forat den nuværende lette Adgang til Dstls. Hjælp ikke skal blive altfor meget vanskeliggjort.

Beust har i Udvalget sagt, at alle Historierne om, at Danmark stak Hovedet sammen med Frankrig og ³⁵ Sverrig, ere urigtige. Til samme Tid skal han have udtalt, at Danmarks hele Holdning vidnede om, at der

var en Tradition fra dets Sømagtsstid, der bragte ham til at troe, at det snarere kunde hævde en selvstændig Tilværelse end adskillige andre Lande, der vimsede uroligt om.

DEN 8. NOVEMBER. Søndag. Fengers Forslag til at
 5 afløse en Deel af Pensionsbyrden for Staten ved at indeholde et Afdrag af indtil 6 pc. i fremtidigt ansatte Embedsmænds Gager er et Forsøg paa at standse den Misbrug, der vil blive drevet — efter Evne — ved de næste Valg af Embedsmændenes Lønning og Pensionering.
 10 Der kan indvendes meget derimod, men det er maaskee det mindst uheldige Afledningsmiddel, der kan opstilles.

Raasløff var igaar mærkeligt uheldig med sit (indirecte) Forsvar for Myhres Afskedigelse; naar han ikke kunde finde nogen Afskedigelse gennem en af hans
 15 Forgjængere, der havde nogen politisk Grund, saa kan han jo med samme Grund vente, at en Eftermand giver ham et lignende Vidnesbyrd.

DEN 9. NOVEMBER. Mandag. *Arkitekt Klein* kom idag for at tale om Haandværkernes yderligere Dannelse.
 20 Den Skole, han har sat i Gang, har til Formaal at give de unge Haandværkere nogen Real-Dannelse foruden Tegneundervisningen, som efter det techniske Instituts tidligere Plan var det Væsentlige. Han vilde aabenbart i Grunden, at Akademiet skulde afgive hele sit Skole-
 25 apparat. Men ogsaa i Stockholm, hvor den store Slöidskole er bygget paa hans Princip, har Akademiet beholdt Midlerne til en gennemgaaende Uddannelse af de vordende Kunstnere. Han lovede iøvrigt at give en offentlig Fremstilling af Forholdene ved adskillige Skoler i
 30 fremmede Lande.

Chalmerska Skolan i Gøtheborg er som vor polytech. Skole (cf. Dalander).

DEN 10. NOVEMBER. Tirsdag. Dagbladet behandler
 35 nu og Fæstesagens Historie i 1856. Det er Topsøe, som her gaar Bille tilhaande.

DEN 11. NOVEMBER. Onsdag. O. Borchsenius har leveret en lille Skildring af Fru Gyllembourg, med Benyttelse af Fru Heibergs Indledning; han er endnu noget grøn.

Nu begynder Molbech sin Omtale af Theatercommissionen i Dagbladet. Naar han ikke gaaer for vidt, kan det ikke skade, at han paaviser, hvor stramt det Hele er holdt i Commissionsforslaget.

DEN 12. NOVEMBER. Torsdag. Lovforslaget om Lehns- og Stamhuses Overgang til fri Eiendom gik i Udvalg, 10 efterat Alberti i skøn Samklang med Holstein-Hbg., Scavenius og J. A. Hansen havde udtalt sig imod det.

Hall truer med at skuffe alle Forventninger og lægger an paa at faae Kirkecommissionen endt til Marts Maaned næste Aar. Han indkalder Betænkningerne til Januar, 15 i alt Fald med Undtagelse af Nr. 2.

Fordelingen er aftalt med Ploug, Strøm, Klein og Carlsen.

Da Hall holder sig udenfor, forstaaes det, at han forlanger saa hurtig Behlg. Men kan der i saa Fald komme 20 Noget ud af det Hele?

DEN 13. NOVEMBER. Fredag. Fenger siger mig:

1) at de mindre Ministeriers Budget ere saa godt som færdige (Indenrigs-, Justits-, Kirke- og Underv., og Udenrigsm.); 25

2) at J. A. Hansen vil gjøre saa mange Knuder som muligt m. Hs. til Lønningsloven (fastholde Sædprincippet og nedsætte de høiere Lønninger paa alle Maader), men at der ellers er Tilbøielighed til at gaae den af ham 30 antydede Vei; Bille er dog betænkkelig;

3) at Millionen ikke kan undværes. — Fønnesbech har laant 500,000 Rdl. til at indfrie Creditbeviserne, saa vidt er det kommet med ham — men at paa Adler nær Alle — ogsaa J. A. Hansen ere blevne Contingentister, 35 saa Vanskeligheden nu kun ligger i Statsøkonomernes Krav paa en stigende Beskatning (Gad).

DEN 14. NOVEMBER. Løverdag. Molbech slutter sine velmente, noget upraktisk-sentimentale Theaterartikler idag. I Grunden lurer der paa Bunden den materialistiske Betragtning, at Theatret ikke kan bestaae, naar
 5 det ikke til enhver Tid kan overbyde, hvad et Sekundtheater kan for en kortere Tid tilbyde en overlegen, men lunefuld Kunstner. Imidlertid kan Molbech jo og vanskeliggjøre Sagens Gang.

Stamhuusudvalget bestaaer af Alberti, Nyholm, Carlsen,
 10 H. Hansen, N. Andersen, Klein, Rimestad, Scavenius og Berg.

DEN 17. NOVEMBER. Tirsdag. Kong Carl stiller med stor Formløshed meget dristige Begjæringer i Anledning af Datterens Bryllup. Han lader Fru Plessen telegraphere til Plessen; han stævner gennem Hagemann Frijs
 15 til Bäckaskog istedetfor at skrive til Kongen derom. Han forlanger Frederiksborg Slot sat istand o. s. v.

Man synes at ville forlange af Rigsdagen:

50,000 Rdl. til Udstyr,
 20 6000 Rdl. Naalepenge,
 30,000 Rdl. Enkepension.

Om Medgiftens Størrelse forlyder endnu Intet; vi vente nok 200,000 Rdl.

Idag reiser Frijs til Bäckaskog med Plessen. Ved vort
 25 Hof klages meget over Ministeriets Karrighed. Kronprindsen faaer ikke engang saa Meget som en større Stamhuusbesidder!

DEN 18. NOVEMBER. Onsdag. Frijs tilbageviste Kong Carl's Forsøg paa at komme ind paa Størrelsen af Kronprindsens Apanage; »det er en Sag, som Kongen af Danmark vil ordne«; W. Plessen havde forud advaret Kong Carl i denne Henseende.

DEN 19. NOVEMBER. Torsdag. Theaterloven gik til anden (Udvalgs)-behl. O. Lehmann holder Foredrag om
 35 norsk-svenske Unionsforhold. Han nødes til at afbryde med 1860 efter halvanden Times Foredrag. Han havde

nok noget forinden Begyndelsen udtalt sin Frygt for, at han ikke kunde faae Bugt med sit Stof; men havde han forberedt sig tilstrækkeligt, maatte han have seet strax, at han gjorde bedst i at fordele sit Stof til tvende Foredrag. Derved vilde den i og for sig gode Fremstilling 5 have vundet meget.

DEN 20. NOVEMBER. Fredag. Nu da Steenstrup opgiver Maanedsskriftet, bliver det nok til Alvor med *R. Schmidt's* Tidsskrift og med *Scharlings* Omdannelse af det theologiske Ugeskrift til et almindeligere Fjortendags- 10 skrift. Johan Grundtvig har villet udgive et Tidsskrift for Historie og Politik, men har ikke kunnet finde en Forlægger.

Efter at have hørt Theaterforhandlingernes Indhold, vilde jeg, hvis jeg havde Magten, tilføie den Skjærpelse, 15 at hvis en Kunstner afslug en Contracts Fornyelse paa de samme Vilkaar, skulde han forbryde endel af den for ham oplagte Capital. Det seer efter den store Tilbageholdenhed, der fandt Sted fra flere Sider under Forhandlingerne ud, som om man ikke vil fremme Loven 20 i Aar; et Spørgsmaal er dog, hvad en liberal Bevilling af Communen kunde udrette.

Der er nu af Regjeringen gjort Forsøg paa at skaffe de Nordslesvigere, der have benyttet deres Ret til at blive Danske, men som i *denne Egenskab* ville boe eller 25 opholde sig i Slesvig, noget Værn mod Plagerierne.

Under Henvisning til Lehmanns truende Interpellation er der talt til Heydebrand og Mohrenheim, ligesom gennem Quaade til Thiele. Heydebrand bragte ifølge for længere Tid gjorte Forestillinger et Svar fra Ellw- 30 anger, der afviste Alt — derefter skrev Mohrenheim til Gortschakow, der instruerede Oubril. Thiele vilde sige, det Hele gjaldt kun des réfractaires. Mohrenheim har besvaret denne Undskyldning meget skarpt; han vil fjerne dette Incidentspunkt fra den almindelige Forhandling. 35

DEN 21. NOVEMBER. Løvedag. Aleth Hansen har hidtil af Weis ladet sig holde tilbage fra at anvise Penge

til Viborg Domkirke, man er nu nærved at lade de sidste Steenhuggere gaae; dette bør dog om muligt forhindres; Ploug og Rosenørn ville tale med ham, og jeg med Frijs. I Værnepligtsloven gjorde Nutzhorn Vedtagelsen af hans 4 Aars Ændringsforslag i denne Samling ⁵ til Cabinetsspørgsmaal. Derpaa gik det i Folkethinget saa besynderligt, at gjennem en Misforstaaelse af den første Afstemning hele Lovforslaget blev forkastet!

Bjørnson er nu kommen noget til Ro efter at han har ¹⁰ faaet Forvisning om, at Fru Heiberg ikke har anbefalet Brun. Den brunske Elendighed maa altsaa gaae i denne Saison; selv Studenterne skulle, da Bjørnson telegraphisk vilde skræmme Brun, have lovet denne Tryghed. Man forsøger nu i Christiania en Subskription til et vel- ¹⁵ havensk Legat, hvis Renter foreløbigt skulde komme hans Børn tilgode, men siden efter hans egen Bestemmelse ved Universitetet anvendes til et literært Formaals Fremme.

DEN 22. NOVEMBER. Søndag. Beust's røde Bog ²⁰ medler hans Depeche i den nordslesvigske Sag af 1. April 1865. Den skal ikke være os til stor Glæde, om end den Commentar, hvormed han ledsager den, driller Preussen.

DEN 23. NOVEMBER. Mandag. Krigsministeren har i sin Conference med Finantsudvalget gjort adskillige tvivl- ²⁵ somme Bevillinger til Cabinetsspørgsmaal («indtil 800 Mand» i Leiren og Tjenesteboligerne ved Officersskolen); det gik imidlertid i Udvalget, da han vil reise bort — efter Sigende paa Grund af Sundhedshensyn, i Virkeligheden til Washington.* Hänel har udtalt sig meget ³⁰ skarpt i Berlin i Anledning af Ordningen af Bestyrelsesforholdene i Holsten og Slesvig.

DEN 25. NOVEMBER. Midterpartiets Forslag til en parlamentarisk Commission om *Almueskolevæsnet* vil Han-

* Da Frijs har faaet Ulyst til at tage Portefeullen, ³⁵ bliver det nok — Suenson, thi Estrup vil ikke.

sen idag møde med et ubestemt Tilbud om en Regjeringssskolecommission. Dette Tilbud var næppe nødvendigt; det blev da og gjort for en ubestemt Fremtid, nemlig efter Kirkecommissionens Tilendebringelse.

Forslaget toges tilbage efter at Bille havde muntret 5 Frederiksen.

Hall er bleven Theaterudvalgets Formand. B. Christensen har foreslaaet at stryge hele Tilskudet til Theatret paa Finansloven.

Nu pønses paa at faae Magelæget mellem botanisk 10 Have og Voldterrainet endelig klaret, hvis Botanikerne erkjende Grundens Brugelighed — Finansministeriet skulde da udrede en Trediedel af Flytningsomkostningerne, altsaa 100,000 Rdl. —; men samtidig skulde Regentsen (omtrent 80,000 Rdl.) flyttes, den nuværende Re- 15 gentsbygning nedrives (maaskee indkøbes af Magistraten, tildeels til Udvidelse af Kjøbmagergade) og endel af de 24 Tønder Land udlægges til et Arboret, som Byen maatte overtage. Der pønses paa et off. Laan til Frøken Zable til at indrette den gamle zoologiske Museumsbyg- 20 ning til Skole- og Pensionsbygning.

DEN 26. NOVEMBER. Torsdag. Idag fik Raasløff 3 Maaneders Orlov og reiste. Det er en noget sær Expedition. Han faaer fri Reise; i sin sangvinsk-nerveuse Tilstand 25 bekymrer han sig ikke stort om, hvorledes han vil staae, hvis han Intet udretter. Den myhreske Sag — for Forespørgselen slipper han da paa Grund af Samdrægtigheden — skal trykke ham meget.

DEN 27. NOVEMBER. Fredag. Ved Hoffet er Dannelsen af Kronprindsens Hofstat det store Spørgsmaal. For 30 Øieblikket staaer nok Grev Holcks Actier høiest. Paa Søndag kommer Prindsen og Prindsessen af Wales.

Man synes i Berlin denne Gang ikke at ville kassere Krüger's og Ahlmann's Valg, men kun at ville excludere dem (Mallinckrodt, som understøttedes af Schwerin). 35 En Artikel i Journal des débats d. d. bekræfter den Paa-stand, Hansen har udtalt, at den franske Keiser ikke er

ganske fremmed for de engelske Antydninger om Mægling (jf. 22. Oct. og 9. Nov.) Hvorlidet det end monne betyde, blev det dog anmærket, at det nordslesvigske Spm. altid ved slige Artikler kommer frem.

5 DEN 28. NOVEMBER. Løverdags. Estrup fik da *Stutteribeveillingen* med en halv Snes Stemmers Overvægt.

Nu da Suenson tillige er Krigsminister, vil det ikke være muligt ved Krumslutningslovens Behlg. at afvise det Spml., hvorledes det forholder sig i samme Retning
10 ved Flaaden. Maaskee man ad denne Vei kan faae hele Lovforslaget standset — dog det lykkes vel ikke.

Endelig har jeg da faaet den *svenske Militærstraffelov* af 11. Juni. Baade den og den samme Dag udfærdigede
15 »*Disciplinstadga* för Krigsmakten« er kontrasigneret af *Justitsministeren*. Saameget mere gjælder det om de ligl. samme Dag Stg. om *Krigsdomstole* og Rettergangen ved samme. De gjælde fra 1ste Januar 1869.

DEN 29. NOVEMBER. Søndag. Ved *Procesforhlg*en igaar dreiede det sig navnlig om Forholdet mellem Sagfremstillingen og den foregaaende Skriftvexling. Behøves baade
20 denne og hiin? Kan denne sidste ikke indskrænkes til *Paastand*? *Hvis begge* skulle tilstedes, bør da Indstævnte ikke kjende Klagerens Sagfremstilling, inden han skriver sin? Kunne Parterne derhos forandre de faktiske Anbringender uden at paadrage sig noget Ansvar for det derved forvoldte Tidsspilde?

DEN 30. NOVEMBER. Mandag. Folkethinget forkastede i Løverdags Beveillingen til den lovhjemlede *Limfjords-control*, idag Beveillingen til Kbhvns *Borgervæbning*. Jeg
30 advarede i Morges Frijs mod alt for stor Sorgløshed med Hensyn til B. Christensen's Forslag om at stryge hele Theaterbeveillingen. Med Ministre som A. Hansen og Suenson og et saa opløst Folkething som det nuværende er Alt muligt. Der er i Grunden for Tiden hverken
35 Konge eller Regjering.

DEN 1. DECEMBER. Tirsdag. Endelig begynder *Ploug*

at svare de mange Angribere paa Theatercommissionens Forslag. Det kan ikke falde ham vanskeligt ligeoverfor D'Hrr. Nygaard—Høedt & Co.; ligeoverfor Molbech—Bille skal han tage sig noget mere sammen.

Prindsen af Wales har i Paris talt med Napoleon om vor Sag. Napoleon vidste, at Keiseren af Rusland havde talt til Kongen af Preussen derom; men det var med Hensyn til Als og Dybbøl, at man stødte paa uovervindelige Vanskeligheder.

DEN 2. DECEMBER. Onsdag.

10

Oberst *Abrahamson* har fuldført en biographisk Skildring af *Læssøe*. Det er et af de sjældnere Tilfælde, at den samme Mand, der styrtede Faderen, ogsaa knækker Søstersønnen og afskediger Sønnen. Hansen og *Abrahamson*, begge senere Frederik VI's Adjutanter,* begyndte deres Løbebane ved Contingentet i Frankrig — *Abrahamson* vandt Wellington, saa han blev Ridder af Bath ordenen. I 1835 styrtede Hansen *Abrahamson* ved at paa-
vise Frederik VI, at *Abrahamsons* Rapporter ikke vare ganske paalidelige, (hvortil Hansen havde sikkert sig Bi-
stand fra de Misfornøiede ved Høiskolen) at *Læssøe's* ideale Natur ikke kunde taale Hansen er begribeligt. Underligt nok har Hansen nu aldeles brudt med sin Søn, og denne uægte Søn er hans Arving.

DEN 4. DECEMBER. Fredag. Ploug's Artikler om Theaterforholdene ere i det Hele ret vellykkede; men Indledningsartiklen er jo bedskere, end det for Øieblikket er klogt.

DEN 5. DECEMBER. Lørdag. Hall har ikke stor Tro paa, at der skal komme noget ud af Theaterudvalget. Det synes, som B. Christensen vil benytte Theatersagen under Valgene mod J. A. Hansen—G. Winther; disse beskyldes alt, fordi de holdt sig tilbage under Forhandlingerne. Grundlovsforvanskningsanken bider ikke

* Med Rømeling, Hagemann og Ewald.

længere, man har nu Fæstesagen og Stamhuussagen, men vilde nok have noget Nyt. Ved Afstemningen idag holdt *Theaterbevillingen* sig da med 48 > 36 Stemmer.

Atter idag forkastede Folkethinget det af Holstein op-
 5 tagne fallesenske Mæglingforslag fra ifjor. Hansen klager over, at Nutzhorn i Ministerraadet ikke vil tillade ham at tale om Præsternes Værnepligt; »det kommer ikke dem ved.«

DEN 6. DECEMBER. Søndag. I Procescommissionens
 10 Gaarsmøde kom stort Røre i Anledning af Spørgsmaalet om det Omfang, som Vidnernes Mødepligt ved Collegialretten skulde have. Larsen vilde ikke udstrække den over det Nærværende; Nellemann mente, at derved vilde hele Umiddelbarhedsprincippet falde. Hage, der — jeg
 15 ved ei hvorfor — ikke kån forsone sig med et større Antal Collegialretter og efter hele Lovforslagets Udsættelsessystem opgive sine omreisende Retter; — vil i Fortvivelse vende tilbage til Underretten (Enkeltdommere, der behandle alle Sager efter Umiddelbarhedsprincippet),
 20 2 Overretter, hvor man *kån* benytte det skriftlig optegnede Vidnebeviis, og Høiesteret som Cassationsret.

DEN 8. DECEMBER. Tirsdag. Høedt boltrer sig idag i »Dagbladet« imod Ploug, »Tølperen«. Atter har Molbech—Høedt draget Bille ud i Uføret, ligesom i sin Tid
 25 Høedt—Christensen. Hvad er det, der bringer Bille her paa Afveie! Er det virkelig blot Skinsygen paa Ploug? Men Ploug var ganske vist ikke forsigtig.

DEN 9. DECEMBER. Onsdag. *Den islandske Forfatnings-*
sag gik ved tredie Behandling aldeles mod Justitsmini-
 30 steren, baade hvad Summens Størrelse ångaar og med Hensyn til de foreslaaede statsretlige Tillægsbestemmelser. Baade »Ploug« og »Berlingske« tage i Aften til Gjenmæle mod Theatrets falske »Venner«. Imidlertid er Ploug tung og ikke overalt saa sikker, at der jo nok
 35 bliver Stof til yderligere Skriftvexling. Det kritiske i Situationen viser sig deri, at Phister, der i lang Tid

har ligget paa Knæ for Berner, nu pludselig vender sig mod ham; han har i en af ham begjæret Samtale med Linde og Berner paa det Plumpeste vist sin Irritation mod Berner, uden at det dog kommer frem, hvad han fører i sit Skjold. Linde ryster naturligviis. Mon det 5 virkelig nu ligesom i Heibergs Tid skulde være bl. a. en uvilkaarlig Skræk for regelmæssige Lønningsbestemmelser. I Heibergs Tid fremtvang Rigsdagen en saadan *Strengthed* — saa kom den hallske Reaction, der nær havde sprængt Theatret, som Christensen kun kunde 10 styre ved at øse Penge ud.

DEN 10. DECEMBER. Torsdag. Imellem Englænderne — fra Prindsen af Wales til Knollys — er det Stikordet, at Kongen af Preussen gjærne vilde gjøre os Ret og Skjel, men ikke faaer Lov til det for — Bismarck! Knollys 15 mente, at det hele vilde faae en anden Gjænge, saasnart Kongen af Preussen døde. Kronprindsen skal være meget afhængig af Kronprindsessen, der er yderst forbittret paa Bismarck og f. Ex. seer op til Twesten (f. Ex. ligeoverfor vor Kronprinds). Det Sidste kan til en 20 vis Grad være sandt. Men jeg tænker, at Kongen og Bismarck kunne være lige lidt villige til at slippe noget Bytte uden haard Nød. Mohrenheim fortalte mig, at før Nickolsbg. Pragerfreden vilde Kongen aldeles ikke opgive Sachsens Annexion trods Bismarcks Forestillinger. 25 Tilsidst skrev han under med den vrede Yttring, at han kun gjorde det, »fordi han var ladet i Stikken« (im Stich gelassen) af sit Ministerium.

DEN 11. DECEMBER. Fredag. Nu begynder Molbech—Bille i snart anden Gang sine Theaterartikler i »Dagbla- 30 det«. Det er for Meget af det Gode.

DEN 12. DECEMBER. Lørdag. Den islandske Forfatningssag var til første Behlg. idag i Landstinget. Man var maaskee altfor streng mod Islænderne.

Hall synes idag at have mere Haab til Theaterloven. 35 Principalt ville adskillige Medlemmer foreslaae en Ned-

læggelse 1. Juni 1870 med Bemyndigelse for Regjerin-
gen til at bortforpagte Theatret (Zahle); subsidiært skulde
da Nedlæggerne, hvis deres Forslag forkastes, vindes for
Lovforslaget med nogen Tilstudsning efter Fenger's
5 nye System med opsatte Livrenter. Imidlertid betvivler
jeg, at Hall kjender det fulde Omfang af de underjor-
diske Bevægelser ved Theatret, som maaskee ved Mol-
bech—Bille's Kortsynethed ville gjøre det tilraadeligt at
standse det Hele et Aars Tid. Men det er jo altid tvivl-
10 somt, hvad der vil kunne gøres, naar Sagen først en-
gang er faldet i Vandet.

DEN 13. DECEMBER. Søndag. Mon det skulde være
Jul. Martensen, der i Berlingske overraskede Höedt (Mol-
bech), som indbildte sig, at Ingen udenfor Commissio-
15 nen kunde tage Ordet imod dem, og derfor svoer paa,
at det maatte være mig, der dog ikke har sat Pen paa
Papiret til Dagbladene i den Retning.

Frijs paatænker gennem Heydebrand at spørge Bis-
marck, hvad det er for en dansk Agent, der sidder i
20 Hietzing, for at han kan blive tugtet for sin selvbeskik-
kede Virksomhed. Først maa der dog foreligge en no-
genlunde sikker Gjengivelse af Bismarcks Ord.

DEN 15. DECEMBER. Tirsdag. Ligeoverfor vort Udkast
til Ægteskabscontracten (paa Dansk — der efter gam-
25 mel Skik (Bernstorff—Asseburg), undertegnet af den dan-
ske Minister udvexles mod et svensk, undertegnet af
Sverrigs Repræsentant) sender Wachtmeister et paa
fransk affattet temmelig compliceret (sandsynligviis af
Hensyn til Hollænderen).

30 Det er idag besluttet, at Bissens Frederik VII skal ud-
føres uden Concurrence, trods Adler, Bille o. s. v.

Marstrand gjorde meget rigtigt gjældende, at det hele
Concurrencevæsen her vilde være en Fiction.

DEN 18. DECEMBER. Fredag. *Offic. af 10. Regiment*
35 gaee idag Bülow skarpt paa Klingen. Kan dette gaee
saaledes hen uden Krigsministerens Mellekomst? Det

groer og groer, siden Raasløff lod Bülow meddele Myhre sin Erklæring; saa fulgte Myhres Forsvar, omsider Art. i Berlingske, saa Myhre igjen, saa endelig Bülow, nu 10. Reg.s Off. — Men Frijs er meget bange for Raasløff.

5

DEN 19. DECEMBER. Løverdags. Suenson lovede idag at tage til Gjenmæle mod Statsrevisionen ved anden Behlg.

DEN 21. DECEMBER. Mandag. Nu begynder Ploug igjen at tage fat paa Theatrets Redningscorps. Han synes nu at være kommen lidt mere til sig selv end da han svarede Höedt i Hastværk.

DEN 23. DECEMBER. Onsdag. Bille antyder i et Brev af 7. Decbr. de overordentlige Vanskeligheder Raasløff vil have at overvinde i Nordamerika. Det gjælder om 15 Stemningen kan vendes.

Sumner holder sig stiv; dog synes han ikke ude af Stand til at slaae om. Den, der snarest kan bevirke Vendingen, er naturligviis Grant (Sumner, Fessenden, Cameron—Morton (Candidat til Grants Finansminister), Harlan, Patterson følge Strømmen) Doolittle, der kom i Re- 20 verdy Johnsons Sted, er aldeles uden Indflydelse.

DEN 24. DECEMBER. Torsdag. Jeg har gjennemlæst Lehmann's tvende Foredrag. Min Hovedanke er, at hans dansk skandinaviske Princip mere staaer som en Slutningspaillet, end den har gjennemsyret det Hele. Han kunde i andet Fald ikke have ventet noget Udbytte af Unionscommissionen med Hensyn til »Forsvarsforbundet«s Udvikling — uden nogen parlamentarisk Medvirkning er en fælles Krigsbestyrelse eller Skridt i den Retning umulig — og han kunde ikke have overset den 30 »Skade«, der ledes ved Forslagets Gjennemførelse, navnlig *Regjeringstyngdepunktets Forlæggelse fra Christiania til Stockholm* gennem det unionelle Statsraads omfattende Debatteringsret.

35

Jeg fremhævede derhos for ham, at han ikke maatte

kjæle for Carl XV, der fremstillede sig for Kronprindsen som den mægtige Souverain, Alle bøiede sig for, og henstillede, om han ikke kunde give det Hele et nyt Anlæg ved deels at slaee paa Muligheden af en virkelig
 5 forandret Stemning hos den nye svenske Rigsdag, deels at henpege paa det ungarsk-østerrigske Delegationssystem.

DEN 27. DECEMBER. Søndag. Raasløff har foruden Myhreforløbelsen ogsaa forløbet sig ligeoverfor Westergaard, som han beskyldte for at have været Simulant
 10 under Leiren og for at have gjort »Fædrelandet« Meddelelser om Leiren. Westergaard benægtede det og forlangte Undersøgelse. Det viste sig, at Rlf. havde Uret, Westergaard Ret.

15 Idag opførtes »Maskeraden« og Nei 150de Gang. Berner har faaet Ministerens Tilladelse til i Anledning af »Nei« at udbetale saavel Phister som Fru Heiberg 300 Rdlr.

DEN 28. DECEMBER. Mandag. Med Nellemann, Brock
 20 og Klein endte jeg idag den foreløbige Gjennemgaaelse af Klein—Brock's nye Forslag til Strafferetspleien.

Hvilken besynderlig Situation Kongen kaster sig ind i, har han nylig givet et nyt Exempel paa. Han kalder med Forbigaaelse af Udenrigsministeren Directeuren til
 30 sig og sagde, at han, hvis Ord gjælder mere hos Frijs end Kongens, maa sørge for, at Falbe faaer Gagetillæg. Directeuren anseer dette for næsten umuligt, men antyder, at der maaskee nu, trods Falbes Constitution kunde skaffes ham Equiperung — hvormeget? 3000 Rdlr. Men
 30 Directeuren maatte ei omtale for Ministeren, at det kom fra Kongen. Da nu Frijs siden gik ind paa at lade Falbe faae Ekviperingspenge, men det ikke kunde blive Mere end 2000 Rdlr., siger Kongen til Friis: Men Vedel talte om 3000 Rdlr.! Vedel burde jo strax have forestillet
 35 Kongen, at han ikke kunde undlade at nævne Kongens Udtalelse til Frijs, ligesom han vel og derpaa burde have sagt Kongen, at det ikke kunde blive Mere end 2000.

DEN 30. DECEMBER. Onsdag. Kongen havde vistnok og faaet et Brev fra Grækenland om Delyannis Planer. Efter Forhandling med Kongen har Frijs fra Jylland aldeles billiget, at Delyannis Begjæring afvistes.

Bismarck har da ikke kunnet klare for sig med Hensyn til den danske Agent, der skulde sidde [og] drive Politik i Hietzing. Først var det en Dr. — Navnet kunde han ikke huske — saa var det en Meddelelse fra Kbhvn., som han ikke kunde røbe o. s. v. Frijs muntrer sig med dette Intermezzo. 5 10

DEN 1. JANUAR 1869. Fredag. Den ultraministerielle Bregendahl synes idag bekymret for Ministeriets Skjæbne. Han frygtede for, at Raasløff skulde falde og trække Frijs med sig.

Saa kom sandsynligviis noget ubehageligt October-15 væsen.

DEN 3. JANUAR. Søndag. Fenger fortæller mig idag, at Suenson havde faaet sine Collegers Tilladelse til at stille et Ændringsforslag om 2 Mill. til at kjøbe et Panserskib. Paa Forespørgsel i Udvalget, hvor Suenson vilde føle sig frem, om det skulde være et ubetinget Forslag, eller afhænge af den vestindiske Tractats Skjæbne, svarede han, at det kunde Udvalget faae som det vilde.* Han fik forskjellige Meninger, men intet Resultat. Siden kom han og raadspurgte Fenger. Denne svarede, at han ikke kunde stemme for et saadant overordentligt Forslag; hvem svarede for et heldigt Kjøb, og hvem sagde os, at vi havde en Officer, der kunde føre det uden at nedtynges af Ansvaret. Værftets Opgave var at bygge mindre hurtigsejlende Skibe, der førte en stærk Kanon. Det var alt Meget, at vi trods Landets Splittelse ikke havde nedsat Marinebudgettet. Men iøvrigt var det jo en Selvfølge, at den, der vilde stille et saadant Forslag, maatte ogsaa gjøre Forslag til Midlernes Tilveiebringelse. 20 25 30

* Senere har Fonnesbech erklæret denne Suenson's Yttring for urigtig. Han har gjort sit Samtykke afhængigt af den vestindiske Sags Ordning. 35

DEN 4. JANUAR. Mandag. Suenson siger mig idag, at han har undersøgt Akterne om Myhres Afgang; den er fremkaldt ved den almindelige Erklæring om, at han ikke var den høiere Commando voxen. De ved den nye Lov foreskrevne Erklæringer gave Anledning til Undersøgelse af streng militær Natur, der ledede til Afskeden. Kongen havde sendt Myhres Ansøgning om Undersøgelse, men Undersøgelse vilde jo i Virkeligheden være en Undersøgelse om hans Foresatte. Der foretoges nu i Ministeriet en Bearbejdelse af hele Alsdagen, — naar denne om nogle Maaneder var færdig, kunde Raasløff tage sit Parti. Idag kom Lønningsudvalgets *almindelige Betænkning*. Det forholder sig nok ikke ganske som sagt, at Fønnesbech skulde være tiltraadt det fengerske Majoritets-Forslag. Derhos har hele Udvalget villet forbyde Embedsmænd at modtage Rangforhøielse udover Embedet.

DEN 5. JANUAR. Tirsdag. Finansministeren er fremdeles i Pengeforlegenhed. Foruden de 500,000, han laante af Banken, fik han i Terminen 300,000 Rdlr. mod $\frac{1}{2}$ pc. og 4 pc. Rente. Da Banken havde maattet lade 700,000 Rdlr. Sølv komme, maatte den betinge sig nogen Extra-godtgjørelse, i Terminen gaaer der en to, tre Millioner ud, som i Januar kommer ind igjen. Men nu søger Ministeren at komme ud af dette ved at tage et midlertidigt Laan i Privatbanken (sandsynligviis 5 pc. — det er vel de Penge, som Privatbanken modtager forskudsviis af Jernbanelaanet udover de forfaldne Rater). Hvorfor er Fønnesbech saa reduceret, at hans Embedsmænd i Kassen ofte ryster ved Beholdningens Fattigdom. Naturligviis fordi Jernbaneudgifterne ere for store. Men dernæst fordi hans Dispositioner ere uheldige. Han kan ikke sælge 4 pc. Oblig. (danske) uden at drive Coursen hensynsløst ned til 80 à 81. Han har forpligtet sig til ikke (midlertidigt — jeg ved ikke hvortlænge) at sælge de preussiske 4 pc. uden gennem Privatbanken [og] den preussiske Nationalbank. (Denne er efter nogles Paastand væsentlig uafhængig, efter Andre væsentligt et Regjeringsinsti-

tut, d. v. s. den lyder Finans- og Handelsministeren.) Desuden ere de preussiske 4 pc. ikke meget sælgelige, da de preussiske Obl. ellers ere 4¹/₂, og man ændser ei synderligt Amortisationen. Endelig vil han ikke sælge de eneste Obl., der omtrent kunde sælges, de hamborgske 2¹/₂ Mill., under Indkjøbsprisen 94.

Saaledes gaaer vi en noget mislig Finanstilstand imøde, der dannes en ny svævende Gjæld af meget betænkelig Natur, som ikke blot kan nødvendiggjøre en yderligere højere Skat (2 Mill. aarlig) eller et Statslaan, men som i det Hele angriber vor Credit. Vi gaaer for stærkt paa. De saakaldte engelske Laan kunne aldeles ikke sælges i England. Vi have tilveiebragt Jernbanelaanet og nu 1¹/₂ Mill. til Telegraphforetagendet.

Det er vel stærkt, naar Høsten ikke er bedre. 15

Saaledes fremstiller Levy (Bankdirekteuren) Sagen; han har opfordret — forgjæves — Sponneck og David til at angribe Fonnesbech. En Hovedaarsag til Fbch.'s Vanskeligheder er naturligviis, at han har indfriet Creditbøgerne. 20

DEN 6. JANUAR. Onsdag. Jeg traf igaar Aftes Tietgen, der naturligviis forsvarede sig og Fonnesbech. De 4 pc. Danske vare ruinerede af David, der ikke længere lod Salget gaae igjennem en Enkelt, men strøede dem ud; de kunde let reises igjen ved et Par simple Forholdsregler, saasom ved kun at tage dem til Cautioner, og ved at lade Debitorer afgjøre uopsigelig Prioritetsgjæld dermed. Privatbanken gav Forskud paa de 4 pc. preussiske Obl., fordi de for Øieblikket trykkedes med det preussiske Laan (for ikke at tale om de russiske Jernbaneobligationer); derved vilde Finanserne staae sig bedre end ved et Salg nu, hvad enten det blev de 4 pc. preussiske eller de hamborgske Obl., der solgtes. Nu kan Regjeringen frit sælge de hamborgske Obl. gennem hvem den vil. Iøvrigt var Tietgen meget bitter paa David—Adler, men han har vistnok Ret i, at David—Raphael's Laan var meget dyrt. 25 30 35

DEN 7. JANUAR. Torsdag. Ved Examination af Fenger erfarer jeg, at Fønnesbech i et Udvalgmøde for[!] anden Behlg. af Finansloven blev (ligesom Raasløff og Suen-
 5 son) adspurgt om, hvorledes han stod i det, hvis der
 kom en Krig. Han erklærede, at han havde nogen Grund
 til at troe, at han (naturligviis gennem Tietgen) kunde
 faae en Overenskomst med et fremmed Institut, hvor-
 efter han kunde faae Raadighed over et Beløb af indtil
 5 Mill., saaledes at han kun betalte en temmelig lav
 10 Provision (jeg troer $\frac{1}{2}$ pc.), hvis han ikke brugte Pen-
 gene. Adler var straks paafærde og vilde, at han skulde
 tage Pengene uden videre. Dertil var Fønnesbech jo og
 villig, men Fenger slog det ned, da dertil vilde behøves
 Lovhjemmel. Nu vil Finantsministeren have den island-
 15 ske Postforbindelse til Regjeringsdag under Postbesty-
 relsen.

I et privat Møde enedes en Del af Landstingets Med-
 lemmer om, at Præsternes Værnepligtsfrihed atter skulde
 gjenindsættes.

20 DEN 8. JANUAR. Fredag. Det har hidtil været fastholdt
 af Frijs, at det Inventarium, hvortil Kronprindsen skulde
 have Penge (45,000 eller saa omtrent), skulde opfattes
 som Statsinventarium. Kronprindsen har fundet dette
 meget krænkende. For nogen Tid siden arrangeredes et
 25 Møde (Bræstrup, Gammeltoorp, Bruun, Bregendahl, C.
 Petersen, Rosenørn o. s. v.), hvor den Plan bragtes frem,
 at man ved Subskription skulde samle en Sum til at
 købe Bohavet. Nu hedder det, at Bregendahl til Ox-
 holm har udtalt sig for, at man dog maatte lade Kron-
 30 prindsen faae det Hele til Eiendom. Rustet med denne
 Rigsdagsvillighed har Kongen faaet sin Villie med Frijs.

Bruun veed dog ikke Noget om Bregendahls Udtal-
 lelse, jfr. $\frac{11}{1}$; selv har han til Lund udtalt, at han ikke
 vilde holde af at bruge Meubler, som han ikke eiede.
 35 I Mødet udtalte Bregendahl, at man maatte tage sig i
 Agt for at gjøre Noget, der gik Ministeriet imod.

DEN 9. JANUAR. Løverdags. Suenson afslog idag Myhre's

Begjæring om Undersøgelse. Fønnesbech vilde paastaae, at det var unfair at sælge de hamborgske Papirer, uagtet han dertil var berettiget, men han gav ingen Grund.

Idag begyndte Folkethinget Behlgen af de almindelige Embedsmandslønningsregler. Det lod til, at Fønnesbech⁵ med Hensyn til Rangspørgsmaalet vil følge mit Raad til ham at gaae ind paa Forslaget saavidt det forbyder Kongen at give Embedsmændene høiere *Titelrang* end deres Embedsrang.

DEN 11. JANUAR. Mandag. Idag fremkom Frijs i¹⁰ Folkethinget med Naalepenge- og Bryllupsbevillingsfor- slagslov.

Bregendahl har ved Middagstaflet d. ¹¹/₁ til Oxholm udtalt sig i den samme Retning som et Par Dage før til Fønnesbech, nemlig, at hvis Regjeringen forelagde¹⁵ Sagen med en Henstilling til Thinget, om det skulde være som en Statsinventarium eller ikke, saa vilde det Sidste nok kunne sættes igjennem. Dette tilstaaer Bregendahl paa Forespørgsel af Bruun, der paastaaer, at det dog var Bregendahl, der i sin Tid hindrede Forslag²⁰ om Pengebevilling i Anledning af Kronprindsens Reise.

DEN 12. JANUAR. Tirsdag. Conference med Justitsmi- nisteren om Islands Forfatning. Der viser sig hos Ud- valgets andre Medlemmer nogen Tilbøielighed.:

1) til at vedtage et Tilskud til videre til Overbesty-²⁵ relsen;

2) til at give det midlertidige Tilskud ikke paa 12 Aar, men paa 30; begge Dele for at der kan blive Enighed i Udvalget.

Men Ministeren vil have 1) større end der er Tilbøie-³⁰ lighed til og han vil ikke forelægge Lovforslaget til Stad- fæstelse, selv om han ikke havde Noget imod, at en saadan Lov endelig vedtoges, efterat der var afsluttet Forlig med Islænderne. Finsens Erklæring om, at Lo- ven ikke vilde udkomme med Islændernes Ønske, grun-³⁵ dede sig paa mundtlige Yttringer af Leuning. Derfor

synes mig, at Forslaget ikke bør endelig vedtages af Rigsdagen.

I Folkethinget drøftedes det fengerske Afdragsforslag, der fandt mange Modstandere. Tredie Behlg. af Finansloven kan nu foretages, saasnart den almindelige Lønningsslov er behandlet.

DEN 13. JANUAR. Onsdag. Fengers Forslag om Afdrag af Embedsmændenes Løn til Pensionens Udredelse be-
kjæmpes stærkt (Bille, Sponneck, J. A. Hansen o. s. v.).
10 Sagen kom endnu ikke idag til Afstemning. Da den hele Plan om Afdrag af Gagen til Pension forudsætter Kjendskab til Gagens og til Pensionens Størrelse, kan det næppe betvivles, at Sagen i Aar bliver liggende. Under den nuværende Splittelse i Folkethinget kan dog Intet
15 udrettes. I Grunden er denne Tilstand et hæderligt Vidnesbyrd for Tscherning—Monrad; dengang kunde Noget dog gaae. Det var Monrads bestemte Agt at reise hjem i dette Foraar (April) og komme hertil i Sptbr. Nu ventes med Spænding Budskab om hvem det er, der
20 er dræbt af Maorieerne.

Frijs sagde idag Andræ, at der er daarlige Efterretninger fra Washington. Ja hvem kunde vente Andet?

Goldschmidt »Fra den anden Verden« gled igjennem paa Grund af den nuværende Goldsm. Modefeber og det
25 gode Spil.

DEN 16. JANUAR. Lørdag. Spørgsmaalet om Fortolkning af Lønningssloven skal unddrages. Domstolene afgjordes naturligviis til Finansudvalgets Glæde. I Procescommissionen drøftede vi idag det Spørgsmaal, om
30 der ved Underretssagernes Behlg. bør gjøres en Forskjel mellem vore Bagatelsager og andre, saa at Dommernes Veiledningsmyndighed bliver større i de første.

Skuespiller Høedts Nekrolog i »Dagbladet«.

DEN 18. JANUAR. Mandag. Idag begyndte tredie Behlg.
35 af Finansl. Estrup fastholdt idag *Stutteribevillingen* ved

Navneopraabet; *Limfjordscontrolbevillingen* kom ind igjen. Det hjalp vel, at det var udspreedt, at de National-Liberale for at komme ind vilde styrte Estrup og Nutzhorn.

Jeg gjennemgik med Lehmann Udkastet til Betænkning i *den islandske Sag*. 5

I Fællesudvalget synes man enig om, at det blev udtalt, at Præsterne, naar de have tjent en vis Tid, fritages — saa stoler man i Folkethinget paa, at der kommer en Minister, der tillader, at En, der ikke har tjent saa længe, bliver ordineret, for at Kjolen kan blive trukket ¹⁰ af ham. Men man tvistes om 4 eller 6 Aar; de mæglende ville have Landstinget til at tage 5 Aar.

Idag svensk Throntale. Denne Gang har dog Omtalen af Forlovelsen et skandinavisk Præg. Der bebudes foruden 1) Forslag om de vigtigste Punkter i Hærordningen; ¹⁵ 2) det norsk—svenske Unionsforslag; 3) Forslag til Grundrenternes Forvandling til Penge. Det antydes, at de sædvanlige Bevillingsregler skulle følges m. Hs. til Udenrigsministeriet.

Ved de større Ceremonier vare Haandkysene strøgne. ²⁰

DEN 19. JANUAR. Tirsdag. *Borgervæbningsbevillingen* gik igjennem; men *Theatret mistede* hele Statstilskudet. Det bebreides Fenger, at han hjalp Forslaget om Sædtilskudets Bortfalden mod Sorø Afdrags Eftergivelse frem.

Idag endte vi den forberedende Behandling af *Nellemanns Civilprocesudkast*. ²⁵ Det gaaer næppe an med fuld Streghed at gjennemføre Umiddelbarhedsgrundsætningen ved de til Underretterne henlagte Sagers Behandling i Collegialretten som Appelinstant.

Den vestermannske Insektsamling kan nu modtages ³⁰ af Universitetet, da Folkethinget bevilgede 200 Rdl. Conservatorhonorar. Westermann er som Samler Medlemmedet, der knytter Traaden med Fabricius, Sehested og Tønder-Lund.

DEN 20. JANUAR. Onsdag. Nu har David efter min ³⁵ Tilskyndelse udgivet Statistisk Sammendrag Nr. 1.

DEN 22. JANUAR. Fredag. Eskildsen har opfundet Hammerich til Borgmesterstillingen imod Magistratens Candidat, Wolfhagens Svoger Knudsen.

Fiskeriselskabet holder fremdeles Ørene stive.

5 Jeg talte idag med Frijs og Berner om *Theaterbevillingen*; Frijs er aabenbart noget generet; han vilde helst slippe for at sende Finansloven tilbage. Fenger gaaer og taler om, at Theaterlovens Skjæbne trues ved Forandring i Finansloven o. s. v.

10 DEN 23. JANUAR. Løverdag. Idag kom Folkethingsudvalgets Theaterbetænkning.

David (Tobiesen, Quistgaard) satte Classelotteriloven igjennem imod Andræ—Fischer.

15 Ved *Marineforhandlingen* idag forkastedes ei blot Adlers Forslag om den ubetingede Bevilling af 1,800,000 Rdl., men og Marineministerens betingede Forslag (41—51); derimod antoges Hages Forslag, hvorved der nu kan bygges et Taarnskib med to Taarne paa Værftet.

20 Nu have B. Christensen, Nyholm, Adler m. Fl. forespurgt Conseilpræsidenten om Nødvendigheden af en Als-Undersøgelse.

DEN 24. JANUAR. Søndag. *Fallesen* fortalte mig idag, at han strax efter det ulykkelige Tilbagetog fra Dannevirke besøgte Dahl, der laa syg i Sønderborg; her kom 25 Kongen til. Fallesen skjulte ikke sin Ængstelse, at Tilbagetoget var en Ulykke; naar en Voldsmænd bryder ind i Ens Huus, forsvarer man sig ved Døren, saa godt man kan; der havde man kjæmpet med Lyst og Tillid o. s. v. Kongen havde efter F.s Overbevisning ikke kjendt 30 Noget forud til Tilbagetoget, Adjutanterne havde Intet turde sige, om de end vidste det; han svarede Fallesen, at det var meget smukt, hvad han sagde, men det var dygtige Mænd*, der havde taget Beslutningen; man maatte først høre, hvad de sagde o. s. v.

35 * Rosen havde efter Fallesens Paastand været imod Stillingens Opgivelse; det var Kauffmann og Hegermann.

DEN 25. JANUAR. Mandag. Vor Forhandling med Justitsministeren om den *islandske Forfatningssag* førte til Intet. Han vilde have mindst 30,000 fast Bidrag; da han ikke saae Udvei dertil, trak han sig tilbage, ventelig med et Haab om, at han skulde slaae Udvalget, ligesom det ⁵ lykkedes Fønnesbech med det andræske Udvalg.

DEN 28. JANUAR. Torsdag. Et lille Jordskjælv i Sjælland. Tuxen (Orlogsværftets Chef) siger mig, at Wain sandsynligviis af sig selv var gaaet til 1ste April, da han med sin hele Sjæl dog var i sin private Bedrift. Suenson ¹⁰ havde altsaa ikke behøvet at fjerne ham saa brusquet. Münter skal arbeide flinkt nu. Iøvrigt vil Totaarnskibet omtrent tage eet Aar mere (4 Aar) end Eettaarnskibet; det nu under Arbeide værende Eettaarns-skib kommer vel i Vandet til Udgangen af Finansaaret 1869—70. ¹⁵

Raasløff sender Frijs »gode Efterretninger«. Høedt har villet svare »Berlingske Tidende«, fordi det havde talt om hans onde Lune; det synes som Bille har Betænkelighed ved at optage Høedts Charakteristik af »Berl.« som en »Hund med Skildt paa«. ²⁰

DEN 29. JANUAR. Fredag. Festen for Krüger.

Landstinget fortsætter idag Forhandlingerne fra igaar, og det viser sig, at Regjeringen ikke har Mod til at begjære Ændringer i Finansloven. Al. Hansen faaer ikke Lov til at begjære Sædtillægsbevillingen, men afspises med Udsigter til Theaterlovens Gjennemførelse og i alt Fald med en Begjæring om Vederlag paa indeværende Aars Tillægsbevilling — en mærkelig Opfindelse. Imidlertid var Fønnesbech's ængstelige Udtalelser dog ledsaget af noget Forbehold.* ²⁵

Bismarck erkjendte under Bhl. af den *hannoverske Beslæglæggelseslov*, at den »Danske« i Hietzing var en Slesvigholstener. (Bismarck kalder ham Bay, men det er Dr. May.) ³⁰

*) Estrup, der har holdt paa sit Stutteri, har nok været ³⁵ den, der især har forhindret Ændringsforslag.

DEN 30. JANUAR. Løverdags. Den *islandske* Forfatnings-sag behandles i Landstinget; Theatersagen fortsættes i Folkethinget.

DEN 31. JANUAR. Søndags. Idags gjorde jeg endelig
 5 Madsens søkrigshistoriske Deel færdig. Den svenske aka-demiske Sædvane har dog den Fordeel at give adskillige Biographier Liv, som ellers maaskee ikke vare komne for Dagens Lys.

DEN 1. FEBRUAR. Mandags. I den *islandske* Sag sei-
 10 rede Udvalget aldeles idag over Ploug og Nutzhorn.

DEN 2. FEBRUAR. Tirsdags. Haffner giver idag sin Dimission.

Nu er Matzen færdig med sin Bog og reiser uden-lands. Idags faldt i *Landstinget* Ægtloven, i *Folkethinget*
 15 Theaterloven (48 Nei > 41). Steen og Bille stemte nei, ligel. Rosenkrantz. B. Christensen med Bak og Kruse stemte nei; fraværende vare Gad, H. Hage og Sponneck. Hvad ville nu Al. Hansen og Frijs gjøre?

DEN 4. FEBRUAR. Torsdags. Jeg talte idag med Fon-
 20 nesbech om Theatret. Regjeringen vil ikke bidrage til Finantslovens Tilbagesendelse, derimod vil man forlange Eftergivelse af Renter og Afdrag paa Sorø-Gjælden paa Tillægsbevillingen for 1868/69. Dette Forslags Antagelse vil være Portefeuillespørgsmaal for Al. Hansen. Ja,
 25 svarede jeg, hvad forslaaer det? Mange ville da stemme mod det alene for at blive ham qvit. Fonnesbech vilde betvivle, at Regjeringen kunde forsvare at gjøre det til Cabinetsspørgsmaal, men antydede dog, at der var nogen Stemning ogsaa derfor, skjøndt det ikke kunde skee
 30 uden nogle Medlemmers Uvillie. Jeg sagde, at herom maatte der foreligge noget paalideligere, inden jeg kunde finde det rigtigt, at Finansloven vedtoges ved tredie Behandling; men jeg vilde herefter intet Theaterforslag stille til anden Behlg.

35 Ved Landsthingsmændenes Møde forklarede jeg dette.

De Fleste havde en Skræk for Finanslovens Tilbagesendelse; men Madvig og Ussing stille Ændringsforslag, saavidt jeg kan mærke; Ploug—Tobiesen angribe Træskibet.

DEN 5. FEBRUAR. Fredag. Madvig stiller ei blot Seminarieforslag, men og Theaterforslag. Ploug—Tobiesen's 5
Marineforslag har vel endel Sympathie for sig, men Venstre vil ventelig af Folkethingskjærlighed og Høre af Frygt modsætte sig enhver Forandring. Det er Skade, at efter Fønnesbechs Sigende der endnu vil hengaa adskillig Tid, inden Tillægsbevillingsbetænkningen kan blive af- 10
givet; Theaterforslaget er imidlertid stillet.

DEN 6. FEBRUAR. Løverdags. *Nyholms* fattige Organisationsforslag drøftes i Procescommissionen. Imidlertid er der Momenter deri, der finde Samstemning.

Mindst 5 Collegialretter — men skal *tre* Dommere 15
være nok til at afgjøre Sagerne, seer det galt ud.

Amtsraadskreds som *Politikreds*, men skal der virkeligt være Politichefer istedetfor Amtmændene? Hans bedste Bidrag var *den økonomiske Sammenstilling* af Udgifterne efter de forskellige Forslag han havde opgjort. 20

Jeg søgte Frijs idag for at see om det ikke var muligt at han kunde ville gaae ind paa Finanslovens Tilbagesendelse. Dette viste sig aldeles umuligt; men han erklærede — saaledes maatte jeg forstaa ham — at ikke blot Hansen, men han selv personligt gjorde Theater- 25
forslagets Antagelse til Cabinetsspørgsmaal. Heldigviis havde Fønnesbech Uret med Hensyn til Tillægsbevillingslovens Stilling. Betænkningen omdeltes idag; 8 Medlemmer tiltræde Theaterforslaget.

Jeg opfordrer Bregendahl til hurtigt at tage Tillægs- 30
bevillingsloven til Behandling.

DEN 8. FEBRUAR. Mandag. Jernbanelov i Folkethinget. Atter Conference om den islandske Sag med Nutzhorn, der ikke er utilfreds med Sagens Gang, men ikke kan bestemme sig til at modtage en finantsiel Afslutning, 35
hvorom Udvalget maaskee med ham kunde enes. Navn-

lig synes han heller ikke at ville slutte sig til det af Haffner m. Fl. stillede Forslag om at forhøie det midlertidige Bidrag til 45,000 Rdl.

Bregendahl og Fønnesbech gaae ind paa at frem-
 5 skynde Tillægsbevillingslovens Behandling; det vækker
 nogen Modstand hos de Medlemmer i Folkethinget, der
 frygte for at Millionskatten skal blive opgivet, men det
 gaaer dog vel nok. Imorgen skal den store Interpella-
 tion frem.

10 DEN 9. FEBRUAR. Tirsdag. Frijs tog Braadden fra
 Myhre-Spørgsmaalet ved at benægte,* at Myhres Afske-
 digelse hang sammen med Als-Affairen, hvilket jo ikke
 kunde skee uden en stærk Dadel over Bülou. B. Chri-
 stensen kom dog med sin uforandrede Dagsorden. For-
 15 handlingen udsattes.

DEN 10. FEBRUAR. Onsdag. B. Christensens Dagsorden
 blev af ham selv opgivet, da Hall stillede, efter at have
 forvisset sig om Frijs Samtykke, en antibülousk Dags-
 orden.

20 Landstinget forkastede Marineforslaget.

Meldahl paastaaer, at han med Hansen kunde enes
 om en ny Theaterbygning, og opfordrer mig til at prøve
 paa at sætte en saadan Forhandling i Gang.

DEN 11. FEBRUAR. Torsdag. Imorgen vil Frijs bringe
 25 Spørgsmaalet om Millionskatten frem i Ministermødet.
 Fønnesbech, som ved Skattelovens første Behlg. af Fen-
 ger havde faaet det Vink at gjøre Jernbanecontractens
 Afslutning afhængig af Skattelovenes Gjennemførelse, har
 ikke fastholdt denne Tanke; Estrup har kun gjort Con-
 30 tracten afhængig af Finantslovens Afslutning. Ikke usand-
 synligt er dermed Skattelovens Gjennemførelse i den
 Grad vanskeliggjort, at den maa opgives, hvis man ikke

* Denne Vending har Frijs gjort, som jeg nok tænkte
 35 strax jeg hørte den, efter Vedels Raad. Frijs troer selv
 derpaa, men kunde Raasløff have sagt det?

vil holde os sammen til Paaske. Folkethinget vilde ikke blive færdigt med den før denne Maanedes Udgang; den maatte da sikkert rettes — hvilket vilde tage en fjorten Dage — og saa maatte Landstthinget have en Uge.*

Den raasløff—tietgen—schimmelmannske Contracts 5 Forhandling begyndte idag.

DEN 12. FEBRUAR. Fredag. Ministeriet har idag besluttet at opgive Skatten. Fønnesbech gjorde sig først lidt kostbar, men fandt sig i Virkeligheden ret vel deri, da han havde den største Frygt for Forhandlingen. Frijs 10 er ikke saa ganske fornøiet med Halls Dagsorden, da den var blevet lidt skjærpet siden Frijs saae den. Nu kommer det ubehagelige Spørgsmaal om Bülow's Afsked.

DEN 13. FEBRUAR. Løverdags. *Dagens Nyheder*, som ikke kunne bære sig, hvis de ikke kunne faae et Par 15 Tusind Abonnenter til (— det trues desuden med et billigt *Aftenblad*) udbreder sig i Lovtaler over Raasløff. Denne tumler sig i Washington mellem Seward, Banks, Butler og Sumner, men Grant kan han ikke komme nær. I Kbhvn. forsmaaer han ikke Watt. 20

DEN 17. FEBRUAR. Onsdag. *J. A. Hansen* har som Ordfører i Fæstesagen givet et udførligt historisk Resumé af dens Gang. Idag kommer et nyt Skrift af *H. E. Olsen* mod ham. Trods Alt, hvad der saaledes fremdrages imod ham, paastaaes det dog (Nyholt f. Ex.), at hans 25 Magt stadigt er stigende. En enkelt Gang sætter Fenger noget igjennem hos Bønderne imod ham; men det er sjældent.

DEN 18. FEBRUAR. Torsdag. Paa mit Spørgsmaal svarede Fønnesbech, at Forstærkningssummen maatte depo- 30

* I det store Lønningslovsudvalg er der stor Forvirring paa Grund af B. Christensens Formandskab. Ordføreren vælges, afsættes, gjenindsættes. (Rosenkrantz, C. V. Nyholm. Rosenkrantz o. s. v.). I 40 Møder slides Kræfterne op; Frølund vil nu spørge om Udfaldet. 35

neres contant. Efter Mødet siger han til Andræ, at man kunde tage Obligationer efter Coursen! Estrup var øiensynlig utilfreds med Svaret. Stor Bevægelse i Frankrig i Anledning af den *belgiske* Jernbanelov og i Tydskland i Anledning af den preussiske Regjerings Finantsplaner med *Frankfurt*.

DEN 21. FEBRUAR. Søndag. Jeg kan ikke see rettere, end at hvis der skal være nogen Betryggelse i den endelige Afgjørelse af *Skyldspørgsmaalet*, saa maa der mindst 10 fordres 5 Dommere i Landsretterne til de *criminelle* Sagers Paakjendelse, ligesom til Beviisspørgsmaalets Afgjørelse i de *civile*.

Vanskeligheden med en hurtig Slutning af Rigsdagen ligger nu navnlig i *Nutzhorns* Udskrivningschefslønningslov. Han kan ikke opgive den kongelige Udnævnelse, men han kan ei heller sætte den igjennem. *Estrup* bekymrer sig efter Skeels Samtale med ham ikke om de forskjellige Landbolove af Folkethingsoprindelse, ihvorvel han kommer dem meget velvilligt imøde.

20 DEN 23. FEBRUAR. Tirsdag. Jeg læste for Martensen idag Fru Heibergs Bekjendelse om det Thema: »Er Skuespilkunsten en sædelig Kunst.«

DEN 24. FEBRUAR. Onsdag. *J. A. Hansen* havde anstrengt sig meget for at uddrive B. Christensen fra Statsrevisionen. Men da det kom til Stykket mærkede han, at Bønderne dog ikke vilde give ham noget Tillidshverv, og erklærede derfor, at han ikke vilde være det. *Rigsdagsmiddag**.

DEN 25. FEBRUAR. Torsdag. Det har trukket længe ud med Udnævnelsen af *Haffner's* Eftermand. Øiensynligt er Regjeringen og Regjeringspartiet blevet høist forbauset ved det hurtige Udbrud af Uvillie som Asche-

* Senere Anm. Idag sagde Frijs til Kongen, at Ministeriet ^{28/2} vilde træde tilbage (navnlig og paa Grund af 35 den vestindiske Sags Fald).

houg og hans Værk, Unionsforslaget, har fremkaldt. Forsøget paa at svække Indtrykket af det ved Storthingets Beslutning forvoldte Statsraadsskifte ved at fremskynde Møinichens Afgang, saa der samtidig kom en ny Statsraad ind, uden nogen Storthingspaavirkning. 5

Jeg fik idag af Hall Kirkecommissionens første Forhandlingsberetning. Nu vil Hall samle de forskjellige Medlemsudtalelser fra Udvalgene for at der kan stilles Ændringsforslag og saa det Hele overveies af Udvalgene.

DEN 26. FEBRUAR. Fredag. I det *islandske Lands- 10*
thingsudvalg enedes man om at modarbeide en ny Forhandling i Thinget, medens man vilde afgive en Betænkning, der gjenoptog adskillige af Landstingets tidligere Beslutninger (15,000 fast Tilskud + 35,000 Rdl. midlertidigt). Iforveien havde jeg foreholdt Frijs (imorges) 15
at det var utilraadeligt paany at stille Nutzhorn og Landstinget overfor hinanden i den isl. Sag.

Søtillægsloven og *Loven om Umyndiges Midler* vedtoges idag af Landstinget. Af Nutzhorn hørte jeg, at mine Forestillinger til Frijs havde virket; Rigsdagen sluttes 20
imorgen, trods Nutzhorns Utilfredshed.

DEN 27. FEBRUAR. Løvedag. Lehmann har bestemt sig til at udgive Udvalgsbetænkningen i den islandske Sag tilligemed en fri Bearbejdelse af de Foredrag, som han holdt i Thinget om denne Sag. 25

Landstingets Stilling i denne Samling har ikke været lysende; men Feilen har været Regjeringens. Fonnesbech sagde forleden til mig, at efter hans Mening burde Lønningensloven næste Gang forelægges Landstinget. Den samme Lære forkyndte »Fædrelandet« i Onsdags. Thins- 30
gets uvillige Stemning lettede i den sidste Uge de for sildigt fremkomne Lovforslags Standsning eller Forkastelse.

Det synes, som Estrup vil nedsætte en Commission til Fattiglovgivningens Bearbejdelse. Linnemann skal 35
ventelig være Formand.

Hegnsloven vedtages, ligel. *Tillægsbevillingsloven* i Landstinget; jeg fremdrog Fonnesbechs Finansoperationer med Banken, da Estrup ellers drev Jernbanepolitik.

5 *Rigsdagen sluttes* under temmelig almindelig Utilfredshed.

Raasløffs Orlov er forlænget paa to Maaneder; nu fungerer Frijs som Krigsminister.

Jeg tænker, jeg kan faae Nellesmann til at redigere
10 Udkastet til Straffeprocessen, efterhaanden som Arbeidet gaaer frem.

DEN 28. FEBRUAR. Søndag. *Forkastet Theaterlov.*

I sidste Øieblik fremkom Betænkninger over Flækelovforslaget, Lehns- og Stamhusloven og adskillige mindre Lovforslag.
15

Nutzhorn udtaler sig — som om han tvivlede om, hvorvidt han vil indstille Værnepligtsloven eller Loven om Udlaan af de Umyndiges Midler til Stadfæstelse. Ubegribeligt nok skal han i Folkethingsudvalget have
20 talt, som om han havde indstillet den islandske Lov til Stadfæstelse, hvis Landstinget havde taget Folkethingets Lovforslag.

Det er udfundet, at der nok ikke er noget virkeligt »Marinedeficit« for Haffner, Stortingets stærke Fremhæven heraf var aabenbart en Feil, maaskee fremkaldt ved Sverdrups hurtige Beslutning, men det er dog ei troligt, at Haffner skulde lade sig overtale til at blive.

Raasløff har opgivet Haabet om at udrette Noget, og
30 vil ikke længere være Minister, naar den vestindiske Sag heelt falder i Vandet. Frijs, der er aldeles træt, sagde derfor i Onsdags til Kongen, at Ministeriet opløste sig, naar Rlff. kom tilbage. Kongen tog det meget roligt; han yttrede vel, at han havde troet, at Frijs dog vilde blive Bryllupet over; men da Frijs sagde Nei hertil, gjorde
35 Kongen ingen videre Indvending. Alle bittre Erindringer dukke op nu baade mod Frijs og mod Raasløff. Estrup

skal indsee, at han ikke vilde være istand til at holde et Ministerium sammen, som Consejlspræsident Frijs siger, at et nyt Godseierministerium vilde være en slettere Udgave af det nuværende Ministerium og derfor lidet anbefalelsesværdigt.

5

25. BOG
MELLEM RIGSDAGENE
1. MARTS TIL 28. NOVEMBER
1869

FEMOGTYVENDE BOG

Dagbogen, der paa Omslagets indre Side bærer Titelen:
*1869. Mellem Rigsdagene 1. Marts til 28. Novbr.,
indeholder 278 ret stærkt beskrevne Sider, hvoraf det meste
er trykt.*

DEN 1. MARTS 1869. Carlsen, som ikke stiller sig igjen, siger, at hans gamle af ham forladte Fraction har saa godt som opløst sig. Ved Rigsdagens Slutning holdt Medlemmerne et Møde, men kunde ikke enes om en fælles Optræden under Valgkampen. Det er Høgsbro, der virker 5 forstyrrende, da han i Virkeligheden helst forenede sig med Winther (Tscherning hader baade Ministeriet og Octoberpartiet) imod J. A. Hansen. Saa vilde — frivilligt eller ufrivilligt — Grupperingen vel blive: det unationale Venstre—Octobristerne, der ventes af Mange snart 10 at komme til Roret (Skeel, Holstein, Scavenius—J. A. Hansen i Statsraadet uden Portefeuille) og en Sammensmeltning af de gamle National-Liberale og Mellempartiet med Udskydelse af Enkelte. B. Christensen er aldeles isoleret; han og Carlsen længes i Grunden efter at komme 15 ind i Landstinget; hvad der aldeles har tilintetgjort Christensen er hans Formandsskab i Lønningsudvalget.

DEN 2. MARTS. Tirsdag. Idag reiser Kong Karl til Christiania. Det er svært at forstaae, hvad der egentlig nødvendigjører denne Reise. 20

Kongen var meget naadig i Forhold til Hall paa Ballet hos Moltke-Bregentved. Jeg veed, siger Kongen, »at han vil modtage Cultusministeriet. Hvad man saa vil sige om ham, det maa man lade ham, det er en meget behagelig Mand.« 25

Det antages, at *Haffner* gaaer af som *Høistcommanderende Admiral*.

DEN 3. MARTS. Onsdag. Det norske »Morgenblad«s Polemik mod Opgivelsen af den »gamle Grundlov« fører nu, *efter* ligefrem Anke mod Schweigaard og Stang; *efter* 30

et Sidehug til de »*politisk Exilerede*«, og til de *Geskjæftige*, der ville bringe det til 21 Aars Stemmeret (Aschehoug) til en almindelig Falliterklæring for de *Conservative*, der savne al Organisation. Er dette Udbrud et Vidnesbyrd
 5 om, at den Stilling, Stang tilkjøbte sig ved at love Unionsaktens Gjennemførelse, nu er tilintetgjort, da det viste sig, at han har lovet Mere end han kan holde. Det er *Selvstændighedspartiets Seir*, der fremkalder den hele Bevægelse. (Jfr. 2^{den} Marts.)

10 *Manderström* har modtaget Valg til Beskow's Efterfølger. Han har Qvikhed — besynderlig efter Bordet, f. Ex. naar han kalder Duncker den mægtigste Mand i Norge ligesom Lilliencrantz i Sverige, men Beskow's Efterfølger!

15 DEN 6. MARTS. Løverdag. Kirkecommissionen holder et Møde til Efterretning. Ministeren har til dens Betænkning endnu fremsendt to Sager, nemlig:

1) hvorledes der skal forholdes med en Skolelærer-*Kirkesanger*, der løser Sognebaandet;

20 2) hvorledes der skal forholdes med Børn, som *Forældre af Folkekirken* ville sende til Skoler, der have en fremmed Religionsundervisning.

Der er kun een Betænkning færdig, *Edsformularen*.

DEN 7. MARTS. Søndag. Gortschakow til Brunnow, at
 25 Afgjørelsen laae udenfor russisk Indflydelse.

Holm har i *Kongens Haandbibliothek* fundet en stor Deel af de Breve, Schumacher fik fra Guldberg, Bülow m. Fl. (gjennem Bredsdorf erhvervede af Christian VIII). Endel fra den Tid besiddes af den Schack-Rathlowske
 30 Familie.

DEN 8. MARTS. Mandag. Vaabenbrødrene ville sætte en lille Isted-Obelisk paa St. Annæ Plads.

»*Morgenbladet*«, der vil fastholde *den gamle Grundlov*, medmindre man ved Siden af aarlige Storting vil give
 35 Kongen Opløsningsret og derhos vil indføre et Tokammersystem (absolut-Veto tør man ei fastholde), faaer

nu det ubehagelige Spørgsmaal, om dets *Fastholden ved den gamle Grundlov* ogsaa gjælder imod det nye *Unionsforslag*.

DEN 9. MARTS. Tirsdag. *Kong Carl* har aldeles ikke taget Hensyn til Stortingets Votum ved Haffner's Afskedigelse; han erklærer høitideligt, at han kun har opfyldt Haffners personlige Ønske!

DEN 11. MARTS. Torsdag. *Stortinget* complimenterer idag *Brock in corpore*.*)

Endelig kommer Slagelsesagen for i Høiesteret i Morgen.

Idag holdt Hall Afskeds møde med Kirkecommissionen. Til September begynder Betænkningernes Drøftelse.

DEN 12. MARTS. Fredag. Nu er Nellemanns foreløbige Udkast til en Civilproces med Motiver omdelt til alle Overrets—Høiesteretsdommere, til Høiesteretsadvokaterne, og endel Underdommere, Overretssagførere, Rigsdagsmænd m. v.

Bille har efter min Tilskyndelse opfordret Lehmann til at berigtige Kjartans upaalidelige Ytring om Høiesterets Stilling til Lovgivningsmagtens Raadighed over Embedsmændene i Norge.

DEN 13. MARTS. Lørdag. Procescommissionen er nu i sit Gjennemsyn kommet til Syn—Skjøn under Forsundersøgelsen. Hage har meddelt sine nye Forslag til hele Strafferettergangsloven.

DEN 14. MARTS. Søndag. Jeg har læst endel Breve, vexlede mellem Choiseul og Bernstorff under Syvaarskrigen. Hvilket klart Blik har Bernstorff dog ikke baade

* Er det en Protest mod Kong Carls Dictamen 8. Marts, jfr. m. Hs. til Manderström ¹⁴/₄ 1868.

med Hensyn til Sverrig, Rusland og Preussen. (Choiseul ^{21/12} 1758—Bernstorff ^{8/5} 1762, to foregaaende fattes; i Alt
haves 40 Breve. Det sees f. Ex., at Bernstorff modsatte
sig i 1760 paa det Bestemtteste Ruslands Erhvervelse af
5 Kongeriget Preussen, saalænge det holstenske Spm. ikke
var ordnet ved Thronfølgerens Afstaaelse af alle Krav,
maaskee endog under alle Omstændigheder.

Nu indbydes i Norge (H. Skov, B. Bjørnson, Anker)
til en Nationalsubskription for I. Sverdrup (à la Stang's i
10 sin Tid).

Gamle Ueland antydede, at hans Anbefaling af aarlige
Storthing vilde sandsynligvis blive en Art politisk Testa-
ment, da han efter sin Alder næppe vilde møde oftere.
(Sandsynligviis en Vei til at slippe fra Unionsforslaget.)
15 Samtidigt *fraraadede* han fremdeles — i Modsætning til
Sverdrup — Statsraadernes Adgang til Storthinget.

DEN 15. MARTS. Mandag. David mener nu at have
udfundet, at Ministeriet snart gaaer af. I Anledning af
Haagens Træden tilbage skal der til 1ste Mai omtrent
20 vælges en ny Bankdirecteur. Han opfordrede Linnemann
til at melde sig. Denne sagde, at han ikke kunde nu,
saa gjærne han i og for sig ønskede Stillingen, fordi
han havde lovet Estrup ikke at forlade ham. Men nu
ganske nylig kom Linnemann til David og sagde, at han
25 havde bestemt sig til at søge Bankdirecteurstillingen.
Dette Sidste bekræftes fra flere Sider.

Naar Schweigaard stemte imod Grundlovsforslaget
uagtet det kom fra Regjeringen, kan det vel næppe for-
klares anderledes, end at han er kommen til den Er-
kjendelse, at Stang — helst vilde have sit eget Forslag
30 forkastet. Stang vilde sagtens med det aarlige Storthings-
forslag gjøre det samme Experiment som Birch med
Juryloven; han haabede paa, at det Tilbud, der gjordes,
ikke skulde blive modtaget. Tilbudet var maaskee Be-
35 taling for Unionscomiteen.

DEN 18. MARTS. Torsdag. Blandt Krigstegnene er nogle

(grundede paa virkeligt sikre Efterretninger) af en vis Betydning.

1) Der er givet Befaling til Transportskibenes Færdiggjørelse til en bestemt Termin i adskillige franske Havne.

2) Valois har faaet en udførlig questionnaire til Besvarelse, om Havnene, hvor Landgang kan finde Sted, paa Vest- og Østkysten af Slesvig og Holsteen, om hvilke Vinde der ere de hyppigste.

I Slesvig hedder det, at Preusserne have Alt beredt til øieblikkeligt at gaae til Aalborg; saa er den jydsk 10 Deel af Contingentet (Depot m. v.) forstyrret.

DEN 19. MARTS. Fredag. Der begynder ligesom nogen Spænding mellem det »unge Hof« og det regjerende; ligesom Frøken Rosen giver Rapport fra Enkedronningen, saaledes skal Grevinde Daneskjold gjøre det hos 15 Kronprindsen.* Denne, der af Svigerfaderen er gjort opmærksom derpaa, er noget misfornøiet dermed og driller i det Hele Faderen noget ved *sine* svenske Interesser.

Carlsen har moret sig med at lade Kronprindsen bestemme, at han skulde modtage Valget som Formand i 20 skandinavisk Samfund.

Holm har nu gennem Oxholm faaet Adgang til Kongens Haandbibliothek; der findes Adskilligt ogsaa udenfor de guldberg-bülow-schumacherske Breve. Hovedsagen er dog Guldbergs Breve til Schumacher. 25

DEN 20. MARTS. Løverdags. Nu har Estrup ogsaa til Carlsen sagt, at Ministeriet opløser sig; de tre ældste kunne ikke længere holde ud; Frijs sætter for meget til af Penge og Helbred; ogsaa Fønnesbech er syg.

Zytphen-Adler opfordrer Moltke-Bregentved til at sammenkalde alle Godseierne til et Møde til Sommer. Moltke er villig, naar ogsaa Carlsen medtages. 30

* Saaledes hedder det. Stillingen giver dog ikke stor Leilighed til Iagttagelse og Prindsen valgte selv D—d, medens Kongen ønskede Holck. 35

At Holstein-Holsteinborg ogsaa løber foran, er en Selvfølge.

DEN 21. MARTS. Søndag. Der er kjendelig imellem de Mænd, der ledede de gamle svenske Rigsdage, stor Misnøie. Henning Hamilton, som tidligere havde sagt: *Inden 10 Aar have vi enten Souverainiteten eller Republik*, siger nu til En, der ikke vilde give saa lang Frist: De har Ret, det varer maaskee ikke 6. Det Sprog, der her lyder, er dette: Naar Bevillingerne paa ordentlig Stat ikke staae fast, saa kan enhver Institution undergraves; andet Kammer gjør hvad det vil; derfor vil hele Hærens Officerscorps, Embedsmandscorpset, Geistligheden og Eiendommen forene sig med Kongemagten mod de Nyliberale, der ville indføre almindelig Stemmeret i Com-
munen o. s. v.

Efter Tornérhjelm staaer Ministeriet meget usikkert; hvad Udfaldet af Afstemningen om de 442,000 Rdl. bliver, vides ikke; det er lige usikkert, om de Geer tager Spørgsmaalet som *Cabinetsspml* (eller *Principspml*) eller det kun betragtes som et økonomisk Militærspørgsmaal.

Gaaer Ministeriet, er det ogsaa usikkert, hvem der kommer ind. Den svenske Reserve (à la Bismarck) er Erik Sparre. »Det er for tidligt at opbruge ham,« hedder det. Maaskee kommer der da et Ministerium af lutter administrative Embedsmænd. Posse vil ikke gjærne; Kongen vil ikke have nogen fra Rigsdagen o. s. v. Saaledes lyder denne Kilde.* Det Eneste, *Bønderne* klart

* Det antages for givet, at Abelin's Hærplan falder igjennem, uagtet den i høi Grad slutter sig til Rigsdagens Skrivelse 13. Mai 1867. Der forlangtes Stamme (baade Befalingsmænd og Menige) og Beværing; da ⁶⁵/₆₆ forkastede Stammens Tilveiebringelse ved *Lodtrækning*, og Rigsdagen 1867 forkastede hvervede paa Landet bosatte af Staten betalte, af Communerne med de gamle Husmandspladser forsynede Soldater er der ingen anden Udvei end at beholde det gamle Inddelingsværk, hvis man vil have Stemningen.

ville, er imidlertid Grundskatternes Lettelse eller Afskaffelse.

Henning Hamilton's Skrift om Krigen i 1866 er nu udkommen.

DEN 22. MARTS. Mandag. Cancelliraad Knudsen valget til Fattigborgmester. De underlige Forsøg paa at tvinge Monrad ind her mislykkedes altsaa.

Kongen har tredie Gang i Vinter efter Ridning faaet Hold i Ryggen. Man er i hans Omgivelser noget betænkelig, da han er i høi Grad modfalden og ubehagelig. 10

Bibl. Bruun har nu et større Arbeide færdigt om *Rostgaard*, der udgives af Samfundet for dansk Literatur. (Til Aktstykker kræves dog nogen Understøttelse andetstedsfra.)

Forchhammer venter til Mai at være færdig med *Bernadottes Valg* til svensk Thronfølger. 15

Rørdam (H.) har atter en Bog færdig, nemlig *Lyskander*. Det synes mig et lovligt tyndt Æmne.

DEN 23. MARTS. Tirsdag. Idag hedder det i et Brev fra Bille, at Raasløff har vundet nogle af Grant's Omgivelser, saa Udsigterne nu — efter Washburnes Fjernelse — ikke ere fuldt saa slette. Raasløff's Stilling herhjemme hos Kongen og Kronprindsen er fremdeles lige slet.

Levy, der har faaet sin Postaftale i Gang, siger, at W. Plessen (efter Manderströms Afgang) er saa discrediteret, at Svenske ikke kunne forstaae, at vi beholde ham. (Nordenfalk.) 25

Kronprindsen er fremdeles lige betaget af Loyaliteten i Sverrig og Norge; han klager bitterligt over, at han Intet kan faae at bestille. Der er dog ogsaa »Forfatning« i Sverrig og i England; men det er ikke til Hinder for, at Prindsene kunne have offentlige Forretninger, her derimod hedder det altid, naar han ønsker Noget at bestille: men Forfatningen, Deres kgl. Høihed! Nogen Conflict kan jo ikke opstaae. Sandt er, at han havde godt af at komme bort fra Kongens Værgemaal. Nutzhorn 30 35

har nok bestemt sig til at opløse det islandske Althing; altsaa til en snarlig Forhandling om Forfatningssagen.*

DEN 24. MARTS. Onsdag. Frijs har noget besværlige Forhandlinger med Englænderne om en Declaration ang. de her bosiddende Englænderes Rettigheder. Man paaberaaber sig en Tractat med Venezuela, der indrømmer de herværende Venezueliter, som have faste Eien-
 5 domme i Danmark, Frihed for militære Requisitioner, og forlanger det Samme. Man vil dernæst ikke erkjende, at Børn af Englændere, født i Danmark, have dansk
 10 Indfødsret, og altsaa ere underkastede Værnepligt. Dette var først erkjendt i gjensidige Erklæringer; men nu gjør Wyke Vanskeligheder; Frijs gav mundtlig efter, men trak sig skriftlig tilbage; Wyke vilde saa have Samtale
 15 med ham, men han reiser idag paa otte Dage til Frijsenborg.

Nu ere Examinatorer og Censorer udnævnte efter Seminarieloven. Frølund er da medtaget som Censor i Skolegjerning og Geographie.

20 Rygtet om, at Linde's Afgang (ved Udnævnelse til Civillisteintendant) benægtes af ham selv.

Idag fik jeg H. Hamilton's lille Skrift; det er, skjøndt tilegnet Krigs-Videnskabs-Akademiet, heelt igjennem diplomatisk-politisk, ei krigshistorisk. Indirecte er det et
 25 Forsvar for at lade det svenske Forsvarsvæsen uforandret, indtil der er gaaget et Par Aar, i Løbet af hvilke det antages at maatte vise sig, om der bliver »Krig eller Afvæbning« i Europa.

Vore Forsøg i de sidste Maaneder paa at skaffe nogen
 30 Sikkerhed for de til os udvandrede Nordslesvigeres Adgang til at opholde sig i deres fordums Hjem, føre til bittre og bittre Udtalelser. Heydebrand er kommen med de barokkeste Paastande i Bismarcks Navn. Saa fik Quaade Befaling at sige, at vi bleve nødte til at

35 * Denne Beslutning er alt taget under 26de Fbr. Althinget sammenkaldes til Slutningen af Juli.

meddele de andre Magter, hvorledes Preussen opfyldte Fredstractaten. Bismarck lod gennem Thiele sige, at gjorde vi det, udviste han alle Danske af Preussen og bragte det nordslesvigske Spm. til Ende mod vort Ønske. Quaade fik atter Besked, at det Første var næppe Alvor; 5 i alt Fald kunde vi vel bedre taale det, end omvendt; og det var et Spm., om vi ikke stod os ligesaa godt ved, at det blev klart, at Pragerfreden ei blev opfyldt.

DEN 25. MARTS. Torsdag. Saa kom Thiele og sagde Quaade, at det var ikke saa slemt ment; Bm. vilde skrive 10 til Indenrigsministeriet, at de danske skulde behandles noget mildere i Nordslesvig. Atter Svar, at Bismarck maatte give tilfredsstillende Erklæring gennem Heydebrand; Thieles Ytringer bandt ikke; og Skrivelsen til Indenrigsministeriet hjalp ei Nordslesvigerne. 15

Derpaa kom Heydebrand igaar, og meddelte, at de, der vare udvandrede inden 1ste Marts d. A. skulde have Lov at opholde sig frit, naar de ikke gjorde sig skyldig i nogen Agitation. Dette kan modtages, naar det først erkjendes, at det ikke er Agitation, at de hidtil have 20 unddraget sig Værnepligt, men til samme Tid maa det fastholdes, at den ved Tractaten hjemlede Ret gjælder til 30. Octbr. 1870. Bismarck indrømmer naturligviis ikke det Sidste forud.

DEN 26. MARTS. Fredag. Det norske Morgenblad dril- 25 ler ikke uden Held »Aftenbladet«, der nu »administreres« af Bätzmänn, med dens Ministerliste i B's Brev til Aftenbladet. Daa—*Richter*—Kildal—Heftye—G. Ræder—*Johannesen*—U. Sverdrup er unægtelig en ganske pudsig Tilsætning til Broch. Der synes i de Kredse, hvoraf 30 Bätzmänn's Brev er et Echo, at være adskillig overmodig Overvurdering af Situationen, fremkaldt ved den lette Seir, der vandtes over Haffner. Der er nemlig ingen Tvivl om, at Listen kommer fra Sverdrup. Iøvrigt er der Adskillige, der ligesom begynde at frygte en Reac- 35 tion, naar det kommer til en Afgjørelse af Unionsfor-

slaget, og det erindres, at Sverdrup var med at tilstede Unionscomiteen.

Iøvrigt ere gamle Ueland og O. Velde* nok i Virkeligheden mere ledende end Sverdrup, og de ere ikke
 5 saa begjærlige efter at see Daa, Richter eller Steen i Statsraadet; navnlig ere de meget bange for Statsraads-pensioner.

DEN 27. MARTS. Løverdags. For nogle Dage siden udbrød Mohrenheim i Forundring over, at Bismarck ikke
 10 ifjor gjorde en Ende paa Pragerfredens Art. 5 ved at tilbyde Frijs Aabenraa—Tønderlinien og efter dette Tilbuds Afvisning offentliggjøre vor Vægring og saa slaae hele Spørgsmaalet ihjel. Det slap da ud af ham, at vi
 15 ikke at tage denne Linie, da vi gennem Keiser Alexander kunde have faaet den; vi kunde jo altid siden have seet at faa Mere. Opfordret til at forklare sig nærmere gav han det Udseende af, at Bismarck's Opfordring til Quaade,
 20 hidrørte fra en Samtale, Vedel og Mohrenheim havde havt, hvori Mohrenheim havde talt for denne Linie, uden at Vedel havde gjort Indvendinger. Derpaa reiste M—m til Berlin; saa kom Opfordringen. Men da Kongen og Frijs fordrede Als og Dybbøl, kunde det Hele
 25 jo ikke blive til Noget (jfr. 1. Juni 1868 og 2. Oct. s. A.). Vedel svarede meget rigtigt, at M—m ikke kunde tillægge Kongens Udtalelser nogen anden Betydning end den, der laae i den constitutionelle Konges Tilslutning til Udenrigsministeren. Og hvad Ministeriet angik, var

30 * Da Kongen vilde tale med Velde, og forlangte, han skulde komme om Formiddagen, sagde Velde nei, han skulde paa Stortinget. Kongen sagde, han kunde jo gaae lidt bort. Nei, der kunde komme en Afstemning. Da Kongen vedblev, sagde Velde tilsidst: Nei, nei, hvis
 35 Kongen vilde tale med ham, var det nok ham selv, der maatte bestemme Tiden.

der ingen Opfordring til at udtale et Maximum og Minimum, saalænge det ikke udtrykkeligt var sagt — »det og det kunne I faae« — saalænge vilde og kunde en Udenrigsminister ikke tage en bindende Beslutning i et saa ubehageligt Spm. Hvo veed, om man dog ikke tog 5 det, naar det bødes uden alle Betingelser, under Forbehold af, at man ventede, at Preussen selv vilde komme til den Erkjendelse, at der ogsaa tilkom os Als og Sundevad. Frijs selv vilde ikke gjøre det; men han vilde dog vist betænke sig paa at afslaae det. M—m blev ved, at 10 vi burde have antydet et Minimum.

DEN 28. MARTS. Søndag. Hvad vare vi, hvis det kom til et europæisk Brud, hvor vi sad uden al Underretning, uden al Understøttelse fra Frankrig, og Heydebrand en skøn Dag kommer og siger: Inden 24 Timer 15 maa I vælge mellem Krig og velvillig Neutralitet med Haderslev og Aabenraa Amter?

DEN 30. Marts. Tirsdag. Idag kom Brev fra Bille, hvorefter Grant har erkjendt, at Amerika maa ratificere Tractaten; det ventes, at der maa optrædes i det cubanske 20 Spm. og man vil derfor nu nok bringe Tractaten med Danmark i Orden. Han havde endog ventet, at Telegraphen vilde have meldt Senatets Godkjendelse af Tractaten, inden Brevet naaede frem; men det er da ikke 25 skeet.

Augustforeningen opløste sig i Aftenmødet.

Det er let at see Ollivier's Styrke og Svaghed. For den udenlandske Politik's bittre Realisme har han ifølge sin idealistisk-optimistiske Natur ikke Øje. Je suis optimiste, siger han til Guizot. Denne svarer: Vous avez 30 raison, le monde appartient aux optimistes, les pessimistes resteront toujours spectateurs.

DEN 31. MARTS. Onsdag. Nu reiser Lehmann efter endelig at have faaet sin lille islandske Bog færdig. Reinhard er færdig med sin Fremstilling af den islandske 35 Forfatningssag; Lehmann vil ikke have den til Folke-

foreningen, fordi den danske Regjering i den tidligere Tid staaer daarligt, jfr. Maurer i Sybel Zeitschrift für Geschichte I og II Bd.

DEN 2. APRIL. Fredag. Treschow †. Han efterlader sig 15 dog nogle Optegnelser om sit Liv, navnlig og om sin Formueerhvervelse.

Raasløff vil nu reise tilbage. Bille* har atter skrevet, at der er Udsigt til, at Sagen gaaer i Orden. Sumner vil anbefale Stadfæstelsen og Grant har til Rawlin's ud- 10 talt sit Bifald.

DEN 3. APRIL. Lørdag. Indbydelsen til Studentermødet modtoges efter adskillig Indsigelse. Flere ældre talte imod det, som Vallø, Larsen (Cand. theol.), Hauch og Madvig; Ploug og Rode støttede de Yngre, der øiensynlig vilde 15 mere sig; Afslutning vedtoges efter Rode imod Madvig.

Bjørnson sigter (Folkebl. 20. Marts 1869) nogle Stor- thingsmedlemmer for i sin Tid at have splittet den nor- ske Stemning i Statholdersagen ved at lade sig forlyde med, at man jo kunde besværges den svenske Stemning 20 ved at nægte Sanction. Der sigtes naturligviis til Aall og Harbitz.

DEN 6. APRIL. Tirsdag. Nu begynde de offentlige Ryg- ter om Ministeriets Afgang. Man er alt færdig med at 25 gjøre Moltke til Conseilpræsident og Udenrigsminister, med Hall til Kirkeminister, og Raasløff til Sø- og Land- krigsminister, hvis Hall ikke aldeles har bedraget baade sig selv og Andre** gaaer han ikke nu ind i en saadan

* Efter et Brev til Faderen $2\frac{2}{3}$ vilde Rlff. reise den 3^{die} April.

30 ** Saaledes maa jeg dømme efter hans Yttringer til mig og Brock. Han har altsaa i det Øieblik tænkt saa- ledes. Men til Frijs har han i sin Tid, da Kkgd. skulde afløses, erklæret sig villig til at tage Kirkemst. under Frijs's Præsidium. Frijs svarede ham, at han ansaae 35 ham vigtigere som Formand i Commissionen. Maaskee

Stilling. Man er saa velvillig at lade Fønnesbech og Estrup blive, men det er ogsaa aldeles usandsynligt, naar først Omdannelsen af Conseilpræsidiets er begyndt.

DEN 8. APRIL. Torsdag. I Procescommissionen forhandles Spmet om Forhørets Offentlighed og Afslutning, navnlig Controllen med dets Afslutning. Nyholm-Rimestad komme stadig med Antydninger om et accusatorisk System under Forhøret, men uden Klarhed. Det kunde i Grunden kun gennemføres, naar Underdommeren fik Anklagedecretets Udstedelse i sin Haand. Overdrages denne Myndighed til en Statsadvokat, kan denne ikke kontrollere Forhøret, men Controllen maa lægges til Landsretten, eller dens Formand eller Assiseretsformanden.

Estrup* siger, at han længes overordentligt efter at slippe løs fra Ministeriet, men han vil ikke bryde. Paa Ballet i Aften var Kongen i meget godt Humør — skulde han for Øjeblikket være sluppet for at lede efter nye Ministre?

DEN 9. APRIL. Fredag. Frijs spørger sig selv, om Kongen, siden han første Gang saa koldsindig modtog Efterretningen om, at Ministeriet vilde opløse sig selv, har gjort forgjæves Forsøg paa at finde en ny Conseilpræsident.

forstaaer han sine Ord, »at han ikke vilde indtræde, naar der ikke var en »Opgave«, ikke som jeg troede, med Hensyn til Udenrigsministeriet, men og med Hensyn til Kirke og U M.

* Kongen tilbød Estrup kort efter Frijs's første Opsigelse at danne et nyt Mstm, men han afslog det.

Frijs benyttede idag Lykønskingsaudientsen til at ønske Kongen snart at finde Ministre, der med mere Held og Kraft kunde fortsætte den nu fulgte Politik. Forskrækket ved denne Mindelse søgte Kongen Frijs efter Audientsen og talte længe med ham; denne Gang stræbte Kongen at holde paa ham.

Raasløff har virkelig, som det i sin Tid hed, havt isinde »aldrig mere at komme tilbage,« hvis den vestindiske Affære mislykkedes. Frijs har havt den største Møie med at formaae ham til dog at komme, og ikke 5 saaledes forsvinde.

DEN 10. APRIL. Løverdag. Morin minder om Pragerfredens Art. 5 (jf. 22. Juni 1867). Treschow begravnes. Jeg veed ikke, om det var Menneskenes nederdrægtige Glem-
10 Kirke syntes mig forholdsmæssig ikke stor.

Idag fik jeg Malmströms Protest mod Beskow's Apo-
theose af Carl XII. Det Nye er et Forsøg paa at bevise,
at den Enevælde, Carl XII udøvede, ikke havde grund-
lovsmæssig Hjemmel; navnlig antages det, at der aldrig
15 af Rigsdagen var givet vedvarende Afkald paa Retten
til at samtykke i Skatten; den Myndighed, der var ind-
rømmet Carl XI, var betinget og personlig. Beskow's
Carl XII 2^{den} Afd. er udkommen.

Da Bille melder, at Fish—Grant ikke ville interessere
20 sig for Sagen, og at der i Senatet næppe er Flere end
en Trediedel for Tractatens Stadfæstelse, er Frijs saa
meget mere bestemt paa at ville træde tilbage. »Fædl.«
gaaer strax Raasløff's Ærinde ved at fremstille det, som
om Tractatens Glippen skyldes vor Seendrægtighed. Sand-
25 heden er dog, at Rlf. har kastet os ind med sædvanlig
sanguinsk Letsindighed; han burde have kjendt Stem-
ningen i Senatet, og han burde have kjendt Seward's
Underfundighed.

DEN 11. APRIL. Søndag.

30 Ill. Tid. bringer nogle Optegnelser af Treschow. Det
sees, at han har efterladt yderligere Optegnelser om
Ministerdannelse m. m., men med Forbud mod deres
Offentliggjørelse.

Der er nu kommet et Brev fra Raasløff til Frijs, som
35 fremstiller Sagen lidt lysere; Parton's Skrift maa gjøre
sin Virkning o. s. v.; Grant er dog nu sunket i Rlf.'s
Omdømme, saa han faaer daarligt Vidnesbyrd — før

var han saa dygtig — nu er det anderledes. Jeg tænker, at Frijs dog, efter Kongens Opfordring, bliver Bryllupet over. Saa reiser han i August paa Jagt i Norge og derefter til Ægypten. I Rigsdagen møder han visselig ikke, hvis den vestindiske Sag ikke bliver ordnet. Nu er en fransk Lineskibscaptain kommen for at forhandle om islandsk Fiskeri (ostensibelt) og (hemmeligt) for at faae Oplysninger om de slesvigske og holstenske Havne (ventelig og om vor Marine). Han skal ligeledes til Stockholm. Det maa holdes hemmeligt, hvis ikke Preussen deri skal finde Paaskud til Occupation saasomt det falder det beleiligt.

DEN 12. APRIL. Mandag. Jeg hører, at Meddelelsen til Dotézac indledes med den Bemærkning, at Keiseren ønsker Fred, at Nationen ligeledes ønsker Fred — men at Forholdene dog ikke usandsynligt kunne nødvendiggjøre en Krig.

Idag er Phister's Fader, som paastod, at han skulde være en bedre Klokke end Sønnen, endelig død.

DEN 13. APRIL. Tirsdag. Bismarck har nu indrømmet, at de, der have valgt dansk Indfødsret inden 1ste Marts d. A., frit kunne vende tilbage. Hvorledes modtages nu dette, uden at det med det Samme indrømmes, at de, der *efter* denne Tid ville benytte Fredstractaten, retlig kunne underkastes alle de Vilkaarligheder, som hidtil ere øvede mod dem, der ere udvandrede før 1ste Marts d. A.

De maatte have Tilladelse til at komme o. s. v.; efter den sidste Erklæring skulde de kunne komme og blive som alle andre Danske, der blot udvises, naar de overtræde Landets Love og »læstig werden«. (Det maa vel forstaaes om at falde Fattigvæsnet til Byrde.)

Archivforhandlingerne kunne aldrig komme til Ende. Imidlertid har Preussen nu tilbudt et i Principet ret billigt Forslag; alt det Practiske udleveres fra det holst., det slesvigske, det gottorpske og Rentekammerarchivet,

det historiske beholde vi; mange Enkeltheder ere imidlertid uantagelige (Preussen vil gaae tilbage før Geheimearchivets Erhvervelse af Dokumenterne til 1750), og ikke mange Controlforholdsregler utilstedelige.

5 Parton (Raasløff) fremstiller historisk i stor Detail Underhandlingens Gang. Raasløff kan selv her ikke lade være at antyde, hvad der i den officielle Samling af Aktstykker træder saa stærkt frem, at Danmark med denne Tractat skiller sig fra de gamle Vestmagter og
10 slutter sig til Fremtidens Magter, Nordamerika og Rusland; (derfor vilde Rlf. jo have en amerikansk Flaade hertil for at holde Styr paa os.)

DEN 15. APRIL. Torsdag. Ogsaa Admiral Bille har nu faaet Brev fra sin Søn, hvorefter denne betragter Tractaten som glippet.
15

Der viste sig i Procescommissionen nogen Tendents til at gaae ind paa Glaser's Tanke:

1) at Statsanklagerens Anklagebeslutning kan tilside-
sættes af Collegialrettens Anklagekammer;
20 2) at den Fornærmede, naar Statsanklageren nægter Anklage, kan forelægge sin Begjæring for Anklagekammeret.

DEN 16. APRIL. Fredag. Mærkeligt nok vaagner der en vis Godhed hos Kongen ved Erindringen om Monrad.
25 Det gjør til hans Omgivelsers Overtaskelse et vist Indtryk paa ham, at Monrad tog sig vor Skjæbne saa nær, medens Hall er ligeglad.

DEN 17. APRIL. Lørdag. Scharling har begyndt en god Artikel om Velhaven i sit Tidsskrift.

30 *Estrup* sværger paa, at hvad enten Frijs vil blive eller ikke, nu vil han ikke blive længere; hans Eiendomme lide for meget derunder; saaledes beretter Kiær.

Moltke sværger ligeledes paa, at han ikke vil være Conseilpræsident; navnlig fornægter han Hall. Hvo veed,
35 om *Vedel*, der vilde faae ham til at indsee, at Hall alene

ikke forslø, men vilde være altfor folkethingssindet, ikke har skræmmet ham reent bort fra Hall.

Derimod er Holstein-Holsteinborg efter Alles Sigende villig.

DEN 18. APRIL. Søndag. Raasløff kom idag. Frijs mod- 5
tog ham i Ringsted.

Raasløff vil paa ingen Maade aftræde; han vil ikke opgive Udsigten til Sagens Ordning, uagtet han erkjender, at Bille's sidste Beretning er rigtig og at Senatet i et halvt Aar omtrent intet Møde vil holde. Han er rajeuni, 10 føler sig istand til at arbeide énormement o. s. v. Sagen er nu i fortræffelig Gang; nu skal det vise sig, om Bille i Sommer kan gjøre sin Pligt. Saaledes kastes Ansvarret over paa Bille.

Imidlertid vil det sagtens komme meget an paa, hvor- 15
ledes den cubanske Affaire udvikler sig. Hvis man virkelig vil blive nødt til at udvide sig mod Syd, kunde det dog vel være, at en af de alvorlige Indvendinger mod Erhvervelsen af St. Thomas fjernedes.

DEN 19. APRIL. Mandag. Adskillig Forundring i Mini- 20
steriet i Anledning af Raasløff's uventede Optræden. Han er øiensynligt villig til at fungere som Udenrigsminister, om det saa skulde være for Frijs. Estrup er meget malcontent, vil ikke besætte Linnemann's Plads for ikke at foregribe Eftermanden, men han vil vel ikke ligefrem 25
bryde.

Nu er Monrad kommen til London (d. 15de April).

Grev Moltke reiser nu til Bad.

DEN 20. APRIL. Tirsdag. Foreløbigt er Forholdet nu det, at Frijs tager tre Ugers Orlov; Fonnesbech var den 30
Nærmeste til at constitueres som Udenrigsminister, da Frijs naturligviis ikke vil have Raasløff, men ikke engang det faaer han Lov til; han kommer kun til at underskrive Forestillingen til Kongen, med Ansvar for de løbende Forretninger, idet han iøvrigt constitueres 35
som Conseilpræsident; Vedel besørger Forretningerne

paa Frijs' Vegne; navnlig kommer Fønnesbech ikke til at tale med de fremmede Ministre.

Imidlertid seer Frijs heelt vel det Heles Usikkerhed; han erkjender, at han ikke bør beholde Aleth Hansen eller Suenson, at han ikke kan vente at beholde Estrup, og at han rimeligviis ikke kan beholde Fønnesbech.

Saaledes sidder han da med Raasløff.

DEN 21. APRIL. Onsdag. Idag reiser Frijs til Dresden.* I Procescommissionen behandledes fornemmelig Spm., om der bør forelægges Nævningerne mere end een Forbrydelse ad Gangen, omend samme Person i samme Samling tiltales for flere Forbrydelser, og hvilken Raadighed Anklageren bør have over visse Anklagepunkters Opgivelse forinden Hovedforhandlingen, samt hvilken Virkning der maa tillægges en saadan Opgivelse.

Uagtet det fra alle Sider ellers forlyder, at Fredsstemningen i Frankrig er aldeles fremherskende, vil Drouyn ikke opgive sin Tro paa en nærforestaaende Krig; saaledes lader han i det Mindste Chaudordy skrive til Dotézac.

DEN 26. APRIL. Mandag. Endelig faldt Dommen i Sagen Heltzen mod Bille. Bille mulkteres, og der er fremsat nogle uheldige Benægtelser, men Heltzen har ikke spundet Silke ved sin egen autentiske Fremstilling.

DEN 28. APRIL. Onsdag. Larsen gjør fremdeles Vanskeligheder ved de oprindelige Nævningelisters Affattelse med Udelukkelse af dem, der ernære sig ved deres Hænders Gjerning. Kunde man ikke i Kbhvn., hvor man unægtelig ikke kjender de Enkelte, holde sig til Borgerrepræsentantvalglisten?

DEN 30. APRIL. Fredag. Jeg traf idag Monrad. Han seer alvorligere, men flink ud. Til Kongen havde han aabenbart udtalt sig mere bestemt om Preussens Magt-

* Reisen blev efterhaanden til en Badereise, hvorfra han først kom hjem d. 12. Juni.

stilling, end det behagede Kongen. Da den almindelige Mening her er for en Tilslutning til Frankrig under en Krig med Preussen, taler Monrad imod dette Experiment. Hvem veed, om Frankrig vil have os med; det er va banque!

Kronprindsen er fremdeles ubehagelig i sin Omtale af Monrad; han har ikke glemt den Tilbagevisning, han fik af Monrad, da han i Statsraadet kom med den Paastand, at naar Kongen havde udtalt sin Villie, kunde der da ikke være Tvivl om, at den vilde blive udført, en Paa-stand, Monrad besvarede med en Forklaring om de forskellige Constitutioner. Iøvrigt indlod Monrad sig ikke paa sine Fremtidsplaner.

DEN 1. MAI. Løverdag. Monrad gav Møde ved Comunitetsfesten, som »Haabets« Taler.

Nu kommer snart *O. Nielsen's* Udg. af »Oldemoder«, derefter kommer han til *Dueholm Klosters* Brevbog og senere vil det vistnok blive ham overdraget at udgive et *Diplomatarium Hafniense*.

Seidelin har Arbeide nok — især nu, da hans Helbred er angrebet — med Bibliothekskatalogens Forberedelse. Universitetskatalogens Gjennemgaaelse er endnu ikke begyndt.

Smith er ifærd med Kirstine Eleonora Ulfeldts Jammers-Minde.

Det store Register til *Langebek S. R. D.* udarbejdes af Jon Sigurdson, *O. Nielsen* og *Plesner*.

DEN 2. MAI. Søndag. (Jfr. 5. Juni.) *Vaupell* har udvidet sin Plan m. Hs. til den nordiske Krigs Behlg., saa han gaaer tilbage til Karl X's og Karl XI's Krige.

Samtidigt vil *E. Madsen* behandle den ældre Tids Krigskunst fra Reformationen til Chr. IV—Gustaf Adolph.

Det lader næsten til, at vi i Løbet af en fem Aar skulle have nye Bearbejdelser af den danske Historie siden Reformationen, i alt Fald som Forarbejder for en virkelig Historieskriver.

- 1) *Allen* — *Pal. Müller* 1523—1536 } *Bricka* 1536—1660.
2) *Daa*: a) L. L. 1536—1570. b) *Erik-* } *Bache*: Chr. IV.
 sen: Chr. IV } *J. Grundtvig* 1536.
3) *Barfod*: *Christian IV* og *G. Adolph* } *Madsen* 1618.
5 4) *Y. Nielsen* 1648—1660.
5) *O. Vaupell* 1660—1720 (1720—1750 trænger til Ud-
fyldning.)
6) *P. Vedel*: *J. H. E. Bernstorff*.
7) *Holm*: 1770—1796 (1800—1807. Hul).
10 8) *Forchhammer* 1809—1814. — *Sørensen* 1813—1814.
 Til den ældre Tid foruden *Pal. Müller*: *A. D. Jørgensen*.

DEN 6. MAI. *Worsaae* bekræfter fuldstændigt det russiske Parties Lidenskab mod alt Polsk og Tydsk. (*Muchanof Mohrenheim's** *Stedfader* vilde f. Ex. helst forhindre ethnographisk Museum for at fjerne Erindringer om ældre nationale Adskillelser); navnlig ansees *Storfyrsten* som det russisk-moskovitiske Parties Hovedstøtte.

Endnu holde de gamle Baand Preussen og Rusland sammen; men det kan let briste. Det preussiske Militærpartie har en tro Støtte i *Petersborg* i *Militærgesandten Schleinitz*, som overalt følger Keiseren, og bereder Preusz. mange Vanskeligheder.

DEN 7. MAI. *Scheel* og *Hall* ere da udnævnte for den hjemstjærnske-rosencroneske Stiftelse. Saaledes lykkedes det da at holde *Linde* ude, som den yngre *Koefoed* havde faaet indstillet for selv i hans Sted at blive Sekretær. Det ligner *Treschow*, at han ikke i levende Live opgav Stillingen, — isaafald havde *Hall* havt Noget at takke ham for.

* *Mohrenheim* er et besynderligt Menneske. Stræng Catholik, videnskabelig dannet i denne Retning — og bundforgjældet, saa hans Kone ikke engang kan betale den Bouket, Legationssecretæren paa hendes Vegne forærer bort i *München*.

DEN 13. MAI. Telegraphmiddag. Raasløff udtaler sine amerikanske Forventninger.*

DEN 19. MAI. Onsdag. Paa Ischia sidder en Dansk — en Søn af Skolebestyrer Schneekloth — og studerer Italiensk, navnlig den nyere italienske Poesi. Han vil tillige være ⁵ Digter og Philosoph — om han kan det, skal jeg lade være usagt. Men han kunde da benytte sin Digteraare til at introducere f. Ex. Giusti i vor Literatur. Det er underligt at tænke, at det er en Søn af Schneekloth fra 1848.

DEN 27. MAI. Dr. Krebs forbereder sig til sin Virksom- ¹⁰ hed i Fattigcommissionen, hvor han skal ind, ved Studier om »sentimental Humanitet« (»Ide og Virkelighed« Mai —Juni).

DEN 29. MAI. General Hansen har meddelt O. Müller, at han ikke i Martsdagene 1848 var opfordret til at ¹⁵ overtage Krigsministeriet. Tscherning troede det, fordi han saae Hansen paa Slottet, da han selv tilkaldtes, men Hansen havde været der i Generaladjutantens Tjeneste.

DEN 2. JUNI. Brun udgiver Falsteriana. I Anledning af Landhuusholdningsselskabets forestaaende Hundred- ²⁰ aarsfest meddele Danske Samlinger snart Oplysninger om *Hübner*, der havde nogen Deel i Selskabets Stiftelse i 1769 (Vedel).

DEN 5. JUNI. Løverdag.

1) Endelig er *Barfod* bleven færdig med sine Fortæl- ²⁵ linge af Danmarks Historie.

* Senere Anm.

Foretagendet er indtil Videre en Samling af det dansk- engelske, det norsk-engelske, det svensk-russiske Fore- tagende, bebyrdet med Udgiften til Tietgen—Eriksen, ³⁰ (sagtens en 20,000 Lst.) og Udgiften til Englænderne, fordi de havde forpligtet sig til at tage Actierne, hvis det behøvedes (20,000 Lst.) Enden paa det var, at man i Kbhvn. tog det hele, da Prisen skruedes i Veiret. Capi- talen er nu 400,000 Lst. Man satte uden Videre f. Ex. ³⁵ de danske Actier op fra 90 til 140 — et stærkt Stykke!

2) *Trap* har stærkt fremmet Biographierne.

3) *Bache* har faaet den illustrerede »Nordens Historie« ført frem til 1397.*

DEN 11. JUNI. Raasløff indskjærper de gamle Krigsartiklers Forbud mod Meddelelser til Uvedkommende. Han har havt ubehageligt Sammenstød med Westergaard.

DEN 12. JUNI. Frijs kommer hjem. Publicistmøde i Gøteborg ^{12-13/6}.

DEN 21. JUNI. Det sluttede Storthings Physiognomie er betegnet ved den *jaabæk-sverdrupske* Constellation samtidigt med det gamle Regieringsparties Sprængning. Jaabæk's vestlandske Skillingsradicalisme tabte Terrain i det mindre fattige Norge; derved kom Sverdrup, den egentlige Oppositionsleder siden 1851, til at staa i første Række.

DEN 22. JUNI. Tirsdag. Studentertoget er i det Hele aabenbart gaaet bedre end man ventede. P. Hansen's Afskedshilsen var god, om den var ganske sand, kunde være et andet Spørgsmaal.

DEN 24. JUNI. Torsdag. Trods Estrups bestemte Tale om at ville gaae af tog han kun 3 Maaneders Orlov. Det vil nu vise sig, om Nutzhorn ogsaa efter denne Tids Udløb vedbliver, saa det Hele viser sig som et Skjul for hans virkelige Afgang, idet man ikke vil søge en ny Justitsminister før det vestindiske Spørgsmaals Skjæbne er afgjort, eller om han til Oct. kryber ind igjen. Nogle siger, at han erklærer ikke at ville møde med Hansen og Suenson.

* Det siges i det Mindste, at det er *Bache*, og ikke *Fabricius*, der er Forfatteren. Vist er det, at *Bache* (der i denne Tid forbereder sig til Magisterconferentsen) har bundet sig til at fortsætte Molbech's Udgave af *Christian IV's Breve*, der blev liggende ved 4de Ark af 2^{det} Bind. jfr. 1.—2. Mai.

Det antages for givet, at Rigsdagen udsættes til Decbr. (mindst).

DEN 27. JUNI. Søndag. Hall traf idag Monrad hos Enkedronningen og besøgte ham derpaa.

DEN 2. JULI. Fredag. Idag udnævntes Monrad til Præst 5 i Brøndby Øster og Vester.

DEN 7. JULI. Onsdag. Nu er Monrad kommen tilbage fra sin Udflugt til Paris. Han løb til Thiers og til forskjellige Andre. Han har udfundet, at Fred er Løsnet og vil »afvæbne«. Derfra løb han til Prinds Oscar i Ems 10 (— han havde og villet besøge Kongen af Preussen, som han heldigvis dog ikke traf! —) han vil nu have et Pactum confraternitatis med Sverrig. Begge disse Ideer udviklede han for Frijs, der loe ad ham.

Det er virkelig Monrad, der (D—d) har skrevet Til- 15 bageblikket i »Berlingske«; han trænger ventelig til at komme tilorde etsteds.

Der optoges Forhør over Watt i Anledning af hans Udfordring af A. Meier. Det er Brødnidet mellem »Dags-telegraphen« og »Dagens Nyheder«, der har fremavlet 20 den skønne Scene i Odense.

DEN 10. JULI. Efter Hauch's Erklæring og Berner's Charakter bliver *H. Ibsen's* »De Unges Forbund« sagtens da ikke opført i Kbhvn. (Ibsen har opført 300 Sp. til et Aars Ophold i Sverrig for at studere det svenske 25 Folks Kunst- og Literaturforhold.) Det er alligevel Skade, hvor store Mangler det end har ved sin Bredde og sin uformildede Realisme, ja uforsvarligt. De Unges Forbund er henlagt til Norge kort før en Valghandling paa Landet; *den gamle Gaardbruger*, den danske, gamle 30 Rigmand, den unge Sagfører, den opløbne Forretningsmand, de daarlige Sønner, Avisskriverne — et uhyggeligt Nutidsbillede udkastet med ubarmhjertig photographisk Nøjagtighed ligetil Landhandlerenken. Maaskee burde Ibsen udgive det strax for at vinde Mening. Hernede 35 begynder man at anstille Betragtninger om Grunde til

Udvandringen. Man spørger, om det er Huusmændene, der føle sig fortrykte under Gaardmændenes Herredømme og ikke kunne vinde frem, medens Gaardmændene styre overalt.

- 5 DEN 11. JULI. Søndag. Monrads Skrivesyge gaaer nu saa vidt, at han nedlader sig til at meddele sine Pariserindtryk i Berl. Tidende. Alle tørste efter »Fred« — vil Keiseren indrømme parlamentarisk Styrelse, saa er Freden sikker. Nogle sige, at han har contraheret med Berl. 10 om at levere Art. for 2000 Rdler.

Til Lehmann udtaler han sin Theorie, at Pragerfredens Art. 5 er vor Ulykke; var ikke den, saa fandt man sig i sin Skjæbne, og der kunde være Tale om at komme paa en god Fod med Preussen; nu vedligeholdes Illusionen, ved første bedste Leilighed besætter Preussen Jylland og saa gaaer det aldrig mere ud deraf. Hvorledes passer nu denne *Fortvivlelsens* Theorie med hans *Haab* d. 1ste Mai, med hans Forhold i 1864, da han vilde have Wienerfreden forkastet.* Mon han vil sætte sig i Spidsen 20 for G. Winther og Bjørnbakkerne?

DEN 14. JULI. Onsdag. Mon ikke Jørgensen kunde anmelde *Usinger* (med de mindre Bidrag af Waitz)?

Dronningen kom hjem fra den 7. Juni begyndte Reise. W. Ussing har skrevet nogle Ændringsforslag, der ere 25 beregnede paa at fastholde Høiesterets Adgang til at afgjøre alle factiske Spml. Han beholder tre Instantser — dette synes nu umuligt — enten Afskaffelse af Landsoverretterne med Vedligeholdelse af de nuværende Underretter eller Collegialunderretter med de nuværende Underdommeres Indskrænkning til Bagatelsager. 30

DEN 16. JULI. Fredag. Atter skal der sørges for den afgaaende Udenrigsministers Cabinetschef (ligesom for

* Var det virkelig hans Alvor, at han hellere vilde have hele Danmark indlemmet i Preussen end Slesvig 35 afstaaet?

Chaudordy, Drouyn, St. Vallier, Moustier), nu hedder det, at St. Ferréol skal afløse Dotézac trods Keiserens personlige Løfte til Kong Christian og Kong Carl.

Det hele Arrangement har nok lidt af adskillige Mangler ved det nys afholdte Landmandsmøde, saa de fordringsfulde Jyder knurre meget over Mangel paa Paaskjønnelse fra Kbhvnerne, som om man kunde behandle Tusinder paa samme Maade som nogle hundrede Slesvigere eller en halv Snes Journalister.

DEN 17. JULI. Løverdag. Nu skriver Klubien til Ibsen ¹⁰ for at prøve paa at faae ham hertil paa Veien til Sverrig. Mundtlig kunde man maaskee lettest faae ham til strax at udgive »De unges Forbund«. Ad denne Vej kunde Berner vel snarest bringes til — mod Hauch og hans daarlige Raadgivere Høedt—Phister — at antage Styk- ¹⁵ ket til Opførelse.

Idag fik jeg Sørensen's 1813—1814 (Kampen for Norge), der ei er helt færdig. Hvis Holm ikke er altfor begjærlig efter den, burde den udgives særskilt.

Den 18. JULI. Søndag. Det er P. Vedel, som har givet ²⁰ de personalhistoriske Bidrag om *Hübner* (Rantzau Ascheberg) til danske Samlinger. Muligt giver han et Bidrag om v. *Osten* til historisk Tidsskrift.

DEN 20. JULI. Tirsdag. Under 15. Juli er virkelig Meddelelse udfærdiget til Dotézac om hans Afskedigelse, ²⁵ uagtet Keiseren havde lovet baade vor Konge og Kong Carl, at han i det Mindste skulde forblive paa sin Post indtil Brylluppet havde fundet Sted. Dotézac — vi ville unægtelig og tabe ved Heydebrand som Doyen i hans Sted — er aldeles ude af sig selv, men vil ikke give ³⁰ Spillet tabt. Idag minder nok Kongen Keiseren om hans Løfter pr. Telegr.; naturligviis skal Wachtmeister's Indflydelse sættes i Bevægelse ligeoverfor Latour d'Auvergne.

Fru Heiberg sendte idag Berner sin Protest mod For- ³⁵ kastelsen af H. Ibsen's »de Unges Forbund«.

DEN 22. JULI. Torsdag. *Nutzhorn* har været keitet nok

til at faae en Henviſning til Grundlovens § 8 (imod Vedels Udkast) ind i *den foreløbige Lov* af 20. Juli; til hans Undskyldning tjener, at den fandtes i Loven af 10. Aug. 1868.

Alt er nu opfyldt af det forestaaende *Bryllup*. Kongen
5 reiser med Dotézac. Fra Norge møde Stang og Aall.

H. Ibsen reiste fra Dresden til Stockholm d. 20de Juli; han vil ikke komme hertil, medmindre hans Stykke antages.

DEN 25. JULI. Søndag. Nu er omsider *Moltke* kommet
10 med sit Familiebidrag (G. R. Fr. Moltke) til Holm. *Crone* har paa Ravnholt fundet betydelige *Schack—Rathloviana*.

DEN 26. JULI. Mandag. *Daa* er inden sin Afreise bleven færdig med sit Skrift »om Nationaliteternes Udvikling«, første Deel. Det er en vægtig Protest mod det
15 norske Maalstræv.

Nellemann er omtr. færdig med Execution (dybt inde i Tvangsauction). Jeg har faaet ham til at fortsætte Paragraphudarbejdelsen (med Opsættelse af Motiverne), for at see, om det er muligt itide at faae ham til at tage fat
20 paa Ændringsforslagene til Criminalprocesforslaget. Raasløff's Fordringer ved Leiren behage ikke Steinmann.

DEN 27. JULI. Tirsdag. Krüger forsikkrer idag, at der ved den sidste Samling af den nordtyske Rigsdag var en vis Nærmelse til ham ledet af den Følelse, at man
25 trængte til en Afgjørelse af det nordslesvigske Spml. Navnlig talte Lasker oftere til ham om, hvorledes man skulde tvinge Bismarck til at udtale sig. Iøvrigt paastod Krüger, at Krigspartiet stærkt benyttede Art. 5 mod Bismarck hos Kongen; han havde ikke behøvet at ind-
30 rømme det, sagde ogsaa Lasker.

DEN 28. JULI. Onsdag. Bryllup.

Ved Middagstiden kom det glade Budskab om Naadesbevisningerne. Klein har da nu faaet sin Sorg slukket.

I det nordiske Sprogmoder modtog de Svenske gjærne
35 Tilbudet om, at Danske og Norske skulde opgive Dobbel-Medlyd og det stumme »e« samt antage å-Tegnet,

men de vilde ikke til Gjengjæld antage æ. Mon de overhovedet ville opgive Nogetsomhelst?

DEN 29. JULI. Jeg fik idag fra Pal.-Müller hans Bidrag til det 13de Aarh.s Historie (Valdemar den Andens Fangenskab med Benyttelse af Lisch Diplomsamling, Schirrmeyer, Winckelmann og Usinger). Altid forstaaer han at bringe nye Synspunkter frem. I den Anledning fik jeg for første Gang frem *Pal.-Müller's Bidrag til Reformationshistorien* i Vid. S. S. II. Bd. (1857) 1526—1527 (Herredagen). Hvilken Hjælp for Helweg til det tilbagestaaende 10 Hefte!

DEN 30. JULI. Fredag. Nu have Tietgen—Suhr ikke længere kunnet holde Eriksen.

Hegel tager nu Forlaget af *Stemann's Retshistorie* — omdend uden Honorar; paa lige Vilkaar er han villig til 15 at tage Christian IV's Breve, anden Samling (Bache).

Til Glæde for *Hegel* optages en Anmeldelse af *Stemann* af *Matzen's* Panteret i juridisk Ugeskrift (Casse—Mundt).

Ploug og *Monrad* more sig fremdeles med at behandle 20 Spm. om det parlamentariske Regjeringssystems Anvendelighed hos os.

Frijs og *Oxholm* ere blevne Elephanter; Sibbern blev det heldigviis ikke; derimod Wachtmeister (^{28/7}) og Sparre.

Frijs blev ligeledes Seraphimridder (men ikke Oxholm) 25 ligl. Wachtmeister og Bjørnstjerna (^{28/7}) samt Prinds Hans.

Vedel Storkors af Nordst. (med Holstein—Trap).

DEN 1. AUGUST. Søndag. *Monrad* indsættes.

Kongen og Dronningen reise i Aften. Thyra—Wladimir siges at skulle forloves. 30

Spidsmusen faaer i Berlin et stærkt Indtryk af Stiltingens Vanskelighed. Det conservative, gammelpreussiske Parti vil ikke for Øieblikket overskride Mainlinien; det frygter den sydtyske Liberalisme; først naar det antages, at den preussiske Suurdeig kan syre ogsaa denne 35 Bid, vil man med det Gode eller Onde gribe til. Thi

Endemaålet er at nedbringe Frankrig til en Magt af anden Rang, til et andet Spanien. Moltke er freidig og optager enhver Kamp hellere end at han skulde vige tilbage. Bismarck er af samme Anskuelse og opgiver enhver Ven for at sætte sin Mening igjennem. Nogle Forsigtige ere dog betænkelige. Om to Aar udløber Femaarstrygheden; hvo veed, om Parlamentet da vil indrømme, hvad det vedtog under Seirsindtrykket. Behøves det da, vil man vove en ny Krig, hellere end at taale de Liberales Seier. Andre Forsigtige troe, at Freden daglig styrker Preussen. Arnim paastaaer, at Napoleon ikke kan bestemme sig til Krig, men det klogeste, Preussen kunde gjøre, var at betage Napoleon ethvert Paaskud.

DEN 2. AUGUST. Mandag. Der høres i *det Hele* ingen Klage over Kongens og Dronningens Optræden i Sverrig. Dog forefalder Et og Andet, f. Ex. at Kongen bortkaster den udsøgte Gunst, som er tilstaaet Hamilton, Wachtm. Kongen af Sverrig, Prindsen af Wales — Dannebrogskorset — til en sædvanlig ubetydelig opvartende Kherre.

DEN 3. AUGUST. Tirsdag. Monrad om *Londonerconferentsen*; »*Dyrlæge Jensen har Ret*«. Forunderligt nok glemmer han Tidspunktet, da Russel forpligtede sig til ikke at gjøre større Krav paa Dmks. Eftergivenhed, end Danevirke—Slilinen.

DEN 4. AUGUST. Onsdag. *David* vilde idag forsikkre, at han ikke i Decbr. 1863 vilde havt Hall ud; det var Lehmann, han sigtede til ved sine Yttringer om Nogles Udtræden i Mødet hos Kongen. Efter hans Paastand vilde Kongen ligesaa lidt bestemt have Hall ud; og det, der gav Anledning til hele Bevægelsen, var Monrad's Udbrud, da Hall havde sagt: *Enten* bliver hele Ministeriet, *eller* hele Ministeriet gaaer: »til den Erklæring har Conseilpræsidenten ingen Bemyndigelse!!« Efter Mødet sagde Kongen til David: Altsaa har jeg intet Ministerium, naar Hall gaaer. — Jo, svarede David, Monrad

tilbød sig jo. Et tredie var der rigtignok ikke, bekræfter ogsaa David.

DEN 5. AUGUST. Torsdag. Andræ har nu gjennemlæst hele Sørensen's 1813—1814 og fastholder den gode Dom, som han udtalte om den første Fjerdedel. 5

DEN 6. AUGUST. Fredag.

Vanskeligheden med at faae Samtykket til Udgivelsen af Sørensen's Bog er, at Dittmann i Krigsministeriet — maaskee tilskyndet ved Synet af Sørensen's Fund — ansøgte om at maatte trykke Frederik VI's Breve, af hvilke 10 nogle enkelte indsendtes til Prøve. Frijs som Udenrigsminister erklærede det for utilbørligt, da Frederik VI ikke saaledes kunde præsenteres i al sin Forfatterenøgenhed. Men herfra kan dog ingen fornuftig Grund hentes til at standse det saa høist forskjellige Arbeide af Sø- 15 rensen; man kan jo betinge, at en Correctur forelægges Udenrigsministeriet. Efter Sørensen's Sigende ligger der mange Breve fra Prinds Christian til Frederik den Sjette.

DEN 7. AUGUST. Har Dyr læge Jensen Ret? Baade »Fædr.« og »Dagbladet« have nu taget fat paa D—d. 20 »Dagbladet«s Behlg. af Monrad og D—d er god, og det er en rigtig Bemærkning, at Ulykken var, at vi fra Tilbage-toget ved Danevirke ingen Regjering havde; men heller ikke »Dagbladet« kommer med den hele Sandhed.

Idag fik jeg P. Hjorts Breve, anden Samling (omtrent 25 1830—1848). Meddelelsen om Hjorts Forhold til Hertugen af Augustenborg er interessant.

DEN 8. AUGUST. Søndag. Efter Lyngbys Beretning vare Nordmændene de uroligste i Stockholmermødet, navnlig Daa og Løkke. Daa tog alt praktisk-politisk uden 30 noget videnskabeligt Hensyn; han trak J. Løkke med sig; Knudsen begyndte voldsomt, men det viste sig snart, at han tilfredsstilledes ved smaa Indrømmelser. Det syntes, som Nordmændene havde Vanskelighed ved at finde sig i Ordenens Hævdelse; dog hjalp det, at Malmström 35

ledede Forhandlingerne; navnlig stillede han Spørgsmaalene særdeles godt. M—m og Säwe havde stemt for Optagelse af æ i Svensk; men det frafaldtes for i det Hele at holde sig til enstemmige Beslutninger.

5 DEN 9. AUGUST. Mandag. Idag reiser Kronprindsen fra Stockholm. Man kan i Virkeligheden ikke sige, at Deeltagelsen har været stor i Sverrig. Pragten har ved Hoffet staaet i en skjærende Strid til Nøden i forskjellige Egne af Landet.

10 DEN 10. AUGUST. Tirsdag. Indtoget — i lukkede Vogne, efterat Bræstrup havde opholdt Prindsessen, udenfor Baldachinen.

Det er Meldahl, Bournonville og Dahlerup, der hjælper Communens Festcomite, men Veiret! Prior—Bissen have maskeret »Danmark«, da Bournonville paa egen Haand har bedt Fr. Pal.-Müller om en Sang. Danmark synger tvende.

Før Tiden er Hansen i Wien. Han *besøger Beust og Kongen af Hannover.* *

20 DEN 11. AUGUST. Onsdag. *Iaften* kom Monrad med sin Erkjendelse, at det national-liberale Parti (navnlig *Hall og Lehmann*) havde tilraadet at modtage den Afgjørelse, der kunde faaes paa Londonerconferentsen; Monrad alene var den ansvarlige — derfor stillede han sig ikke til Folkethinget, men søgte Landsbypræstekald. **

Jeg opmuntrede M. Rosenørn til at optegne, hvad han erindrede om Tiden før 1848, som han rettelig betegnede som en fuldstændig Opløsningstid. Selv gik han til Island indeklemmt mellem Kongen og Stemann *** paa den ene

30 * Jfr. 25. Aug.

** Ogsaa til Carlsen har Monrad udtalt sig i preussisk-sindet Retning. Ja, hvis der kunde vindes Noget derved?

*** I Statsraadet — ved et Forslag om Troppernes Omlægning, hvorimod Ørsted gjorde Indvendinger, udbrød Stemann mod ham: »Deres Excellence er en Erkekjælling — om Forladelse, Deres Majestæt«.

Side og Sponneck, som forudsaae Forfatningsforandringen, paa den *anden* Side.

DEN 13. AUGUST. Fredag. Grev *Sparre* betegner *Grundskatternes* og *Inddelingsværkets* Afskaffelse som de tvende Hovedformaal for Bøndernes Bestræbelser. En Udjævning af Grundskatternes Forskjellighed var ønskelig for at modarbeide Forsøget paa Afskaffelsen; Inddelingsværket maa fastholdes, saalænge der intet Vederlag gives; i Lighed med det preussiske System. Da dette imidlertid er umuligt, gjælder det om at udvide Beværingspligten; Æren for den i den senere Tid iværksatte Udvidelse tilskrev *Sparre* sig. Iøvrigt tilraadede han at udvide det Princip, der ligger til Grund for den norsk-sv. Mellemrigslov til Danmark, saa at indenrigske Producter kunde indføres toldfrit (ligl. Wörn).

Jeg læste idag Moltkes Uddrag af Fr. Moltkes Papirer; der er ret interessante Oplysninger om Moltkes Afsættelse i 1814.

Kongen var saa gnaven paa Ballet igaar, at Ingen kunde komme ham nær. Dronningen drillede ham ved at være kaad. Mon Kongen finder, at der vises Kronprindsen for megen Opmærksomhed?

Bl. a. var Kongen nok misfornøiet med, at Dronningen havde ladet Falbe danse med Kronprindsessen, ligesom han i det Hele misbilliger Dronningens Maskepie med Falbeslægten.

DEN 14. AUGUST. Løverdags. Dep. Tid. bringer nu ogsaa *Nutzhorn's* Udkast til Forfatningsloven for Islands særlige Anliggender. Det er ledsaget af skarp Erklæring om, at Islands statsretlige Stilling ikke kan blive anderledes, end efter det herom forelagte Forslag, som Regjeringen vil søge gennemført ved Rigsdagens Bistand uden Hensyn til Althingets mulige Modstand.

Langt større Indflydelse vil Althinget kunne øve med Hensyn til den særlige Forfatning.

Endelig har »Ide og Virkelighed« faaet en Brevskriver fra Norge, der kan være interessant, *Jonas Lie* (Han sammenstiller *Jaabæk-Sverdrup* med

Ueland — { Stabell
Daa

- 5 DEN 16. AUGUST. Mandag. Berner, som var bleven tilbøielig til at opføre Ibsens Stykke, veed nu igjen hverken ud eller ind, da Hauch, skinsyg paa modstaaende Indflydelser, af al Magt protesterer, skjøndt naturligviis uden al Begrundelse. H. P. Holst's »Farbroer« er ynkelig.
- 10 DEN 17. AUGUST. Tirsdag. Endelig begynder *Jul. Lange* at anmelde »Fremtiden«s Udstilling.

DEN 19. AUGUST. Torsdag. Dennygang kunne Skuespillerne dog fatte, hvilken Usselhed Holst's »Farbroer« er — det hjælper, at Holst lader sin vordende Svigersøn Christophersen fremtræde som stor Sanger — uden al Berettigelse i Stykkets indre Anlæg. Og det skal spilles i Chra. og i Stockholm!

Der holdes i denne Tid mange svenske Folkemøder, der imidlertid ere anordnede paa en meget synderlig
20 Maade. De sammenkaldes ikke til en Behandling af enkelte Hovedspørgsmaal, men der forelægges uden nærmere Forklaring eller Begrundelse en Mangfoldighed dels af almindelige abstracte Spørgsmaal som Qvindens fuldstændige Ligeberettigelse med Manden samt tekniske
25 Detailspin, som fEx. om Bestyrelsen af det topographiske Corps!

DEN 20. AUGUST. Fredag. Tietgen ventes nu hjem; saa skal Spørgsmaalet om Falsterbanen afgjøres. Han forstaaer at benytte sine Fordele herhjemme, Raasløff
30 og Fønnesbech udføre alle hans Ønsker; Finansministeriets Embedsmænd staae til hans Tjeneste og fremmede Embedsmænd betales med danske Ordner. Fønnesbech vil have et russisk Storkors, ligesom Raasløff et fransk (derfor benyttede Rlf. Frijs's Fraværelse til at
35 give Mac Mahon Elefanten m. v.). Men Ordnerne gives

i den Grad til Personer, der ere under den tilsvarende Stilling, at baade Vind og Moltke have gjort Indsigelse mod denne Nedsættelse af Ordnernes Værdi.

DEN 21. AUGUST. Løvedag. Medens A. P. Bernstorff's velvillige og forstandige Opfattelse af Forholdet til Sverrig træder klarere og klarere frem, jo ældre han bliver, falder en stærk Skygge over den ældre Bernstorff's tidligere saa forstandige svenske Politik i 1769. Det synes, som Bernstorff efter Kongens Reise er blevet aldeles opskræmmed, navnlig af det bourbonske Familieforbund, saa at han ansaa det nødvendigt for enhver Pris at modarbeide de svensk-franske Planer om Souverainitetens Gjenindførelse i Sverrig. Det var maaskee ikke gaaet Gustav III, som det gik ham, hvis Bernstorff havde været Minister i det afgjørende Øieblik.

I *Nordslesvig* pønses der nu paa i Henhold til Opfordringen i »Statsbürgerztg.« at iværksætte en almindelig Afstemning ad privat Vei. Kan det gaae?*

DEN 22. AUGUST. Søndag. Nu er hele Texten til Holm's historiske Program (1792—1797) i anden Correctur. Han burde trykke Bernstorff's Instrux for Sønnen Christian, da han gik til Stockholm, som Bilag. Slutningen vilde passe bedre, hvis det var en Mindefest til Ære for P. A. Bernstorff.

* Da Mohrenheim talte til gamle Wrangel (jeg troer nede i Sydtydskland) om Afstemningen i Nordslesvig, svarede han: »Mein Sohn, das können wir nicht, sie sind ja alle Dänen!« Fyrst Gortchakow talte om Sagen med Bismarck paa Gjennemreisen i Berlin, men lagde aabenbart personligt saa liden Vægt derpaa, at han lod sig nøie med slige Talemaader som at Bismarck Intet kunde gjøre ligeoverfor sit Parti i Tydskland, Intet ligeoverfor Kongen; denne har opdaget *Königsau*; altsaa kan han ikke slippe den! Selv Mohrenheim havde fundet det saa urimeligt, at han havde spurgt G—w, om denne lod sig nøie med saadant et Svar.

DEN 23. AUGUST. Mandag. Idag sendte Delbanco mig Bemærkninger til Nellesmann's Civilprocesudkast.

Nu har det stockh. Theater antaget saavel »Kongsemnerne« som »de Unges Forbund« til Opførelse.

5 DEN 24. AUGUST. Tirsdag.

Valgene siges at skulle foretages enten d. 15de Sptbr. eller d. 22de Sptbr. Det bliver vist en drøvelig Rigsdag, ogsaa for Ministeriet. Frijs gaaer med Suenson's og Al. Hansen's Afskedsansøgninger i Lommen, men kan eller
 10 vil ikke finde nogen Efterfølger. Fonnesbech—Raasløff siges at ville kaste alle Lønningslovene for Folkethingets Fødder uden noget Forsøg paa selvstændig Ledelse af Forhandlingerne.

DEN 25. AUGUST. Onsdag. I den første Halvdeel af
 15 Maaneden var J. Hansen i Wien. Gjennem Meding kom han og til Kongen af Hannover. Denne udviklede sine Anskuelser in usum Delphini. Preussen kunde muligt ved sin Militærmagt beherske Nordtydskland, og hvis Frankrig tillod det, sluge Sydtydskland, hvilket da snart
 20 vilde medføre Østerrigs Opløsning; men de tydske Stammers Hang til Selvstændighed var for stærkt til, at man vilde taale det længe; da vilde Republikens Kamp med den preussiske Cæsarisme begynde og Rædslen vilde forplante sig til Frankrig.

25 Beust tilstod, at hvis ikke Berlins offentlige Udtalelse hjalp ham, vilde Ingen lægge Mærke til ham; det kunde ikke være Andet, end at Preussen var misfornøiet med hans østerrigske Politik (dog begyndte, hed det, en noget anden Stemning i Kronprindsens Omgivelser; Ungarerne
 30 var endnu noget tilbage i politisk Opfattelse; men de gjorde Fremskridt. For os kunde han Intet gjøre, naar vi ikke selv rørte os.

DEN 26. AUGUST. Torsdag. Frijs søgte idag O. Lehmann for at spørge, om denne vidste Noget om det nordsles-
 35 vigske Afstemningsindfald. Lehmann havde nok Intet at

meddele uden Ahlmann's Indsigelse i Dybbølposten. Red. af Statsbürgerzeitung er udentvivi Held, der vel knap selv ret veed, hvor han er falden paa det Experiment. I Slesvig er det udentvivi Pingel, der har slaet sig løs. Nu vil Held have Linien, nordenfør hvilken der skulde afstemmes, trukken saa sydlig, at det ved de Danskes Ligegyldighed kunde blive tvivlsomt, hvad Fieertallet vilde. Saaledes udtaler Statsbz. sig. Edg. Bauer spotter med Rette over Sibg. Zgs. Formløshed.

DEN 27. AUGUST.—3. SEPTEMBER. Antiquarisk Kon-
gres aabnes. Worsaae kom godt fra sin Aabningstale. Den nyankomne Quatrefages svarede med et Par Ord. Idag var Monrad hos Martensen og bad ham om alle Kirkereformationslove, som kunde opdrives.

Det skjønnes dog fra meget forskellige Sider, at Mon-
rad's Skriven i *Dagblad for Honorar vækker Forargelse*, uden Hensyn til Indholdet. Saadant kan jo ei heller skee uden en Underordnelse, der er lidet passende. Knudsen har alt strøget en hel Artikel og fremtvunget Forandrin-
ger andesteds. Monrad maa og underkaste sig Forhør. 20
Saaledes er han adspurt om, hvad han mente m. Hs. til Bondevennerne. Han svarede, at han vilde rose de Enkelt (Tscherning, J. A. Hansen) og derpaa stærkt an-
gribe hele Partiet.

Efter det Skjøn, som Høedt har afgivet paa Berners 25
Opfordring, vil *Ibsens*: »De Unges Forbund« nu dog ven-
telig ogsaa her blive opført. Hvad havde Berner nu gjort, hvis Høedt havde yttret sig anderledes?

DEN 28. AUGUST. Løvedag. Idag fortællles det af En,
der selv d. 17. Nov. 1863 var tilstede i et Møde af Ar- 30
beidere og Studenter, at Ploug den Aften kom tilbage fra Malmø, hvor han havde forhandlet med Prinds Os-
car. Ploug opfordrede ham til at komme til Kbhvn. og udraabe Kong Carl til Konge i Danmark. Han var villig, hvis Ploug vil bemyndige ham til at tage et svensk Re- 35
giment med. Det turde Ploug ikke, og Prindsen turde

ikke komme uden Regimentet. Naturligviis handlede Prinds Oscar efter Aftale med Carl, men kunde jo altid være blevet desavoueret, hvis det var gaaet galt.

Ogsaa Oscars Adjutant, Hjelmstjerne, har tilstaaet, at han i Novbr. 1863 laae i Kbhvn. i en farlig Mission, uden dog at ville vedgaae noget Yderligere.

H. Martin var bevæget ved Sammenkomsten igaar, da han talte om Norden. Voigt vilde prædike Ligeegyldighed for Nationaliteterne ved den frie Undersøgelse; Bille tilbageviste ham med Lethed, Sikkerhed og Lune.

Imorgen tager Suhr de Tydske og Russerne, Hage de Franske.

DEN 29. AUGUST. Søndag. Grev Henning Hamilton (der i Aar nu andengang for sin Neuralgie gaaer til Wiesbaden — han saae meget angreben ud —) fastholder endnu sin Tro paa, at det kun er Borussianismen, som har vundet i Nordtyskland. Men han har aabenbart stor Betænkelighed ved Folkemagtens Udvikling, som Modværn; han troer ikke paa det moderne constitutionelle Systems Anvendelighed i store Stater. Han seer altsaa Fremtiden meget mørk. Hvad Napoleons Stilling til Krigsspmet angaaer, antager han, at den ganske afhænger af den Gang, den indre Udvikling tager. Dersom den synes venlig for Dynastiet, vil Alt gaae fredeligt; i andet Fald vil han maaskee endnu kunne tage sig sammen til en Krig, der er nødvendig for Dynastiets Opretholdelse. Snart vil der maaskee ikke være nok Kraft tilbage hertil; thi hans Anfald tage jo stærkt paa ham.

DEN 30. AUGUST. Mandag. *H. Martin*, en Graaskjæg, har en mærkeligt stødende Diction, næppe synderlig Lethed ved at udtale sig. Heelt anderledes *Quatrefages*, den fine, belevne Taler.

DEN 4. SEPTEMBER. Lørdag. Steenstrup er meget skrap imod de herværende Arkæologer. *K. Vogt* er vistnok lidet betydende. *Spring* (en Tydsker med fransk Fernis) skildres som aldeles upaalidelig, *Dupont* savner

al videnskabelig Fordannelse, *Virchow* er her kun Bade-gjæst, og kan aldeles ikke bedømme »Knokler«, *Quatre-fages* er honnet, men vil kun altfor gjerne være paa *Moden*, *Desor* har været dygtig (en af *Agassiz's* Mænd), men er noget svækket ved en Sygdom han har havt, *Hébert* og *Torell* erkjendes som dygtige Mænd, men de vove sig ikke vidt frem paa *Arkæologiens* Omraade.

Det synes, som *Nordmændene* ikke tør gjøre Indsigelse mod det Resultat, at Bebyggelsen er kommen fra Syd og Vest; derfor den rige Jernalder, derfor staae Russerne 10 isolerede, medens *Middelhavslan- denes* Rigdom og Oprindelighed mere og mere træder frem. *Worsaae* vil ikke vide Mere af den lappiske Urbefolkning.

DEN 5. SEPTEMBER. Søndag. *Wachtmeister* klager over, at hans Colleger, navnlig de Geer, Intet ville gjøre, 15 uagtet der er saa Meget at reformere, f. Ex. Udjævnin- gen af Skatteulighederne ved Landeiendommene. Han siger, at de Geer burde være gaaet af i dette Foraar, Ministeriet kommer til at gaae til næste Foraar, selv om der endnu kun skulde komme et Overgangsmstm, hvis 20 der ikke til den Tid har dannet sig en bestemt Rigs- dagsmajoritet.

Latour har nylig lovet *Wachtmeister* at interessere sig for det nordslesvigske Spm. Paa mit Spm. om, hvor- 25 for *Latour* havde taget *Udenrigsministeriet*, svarede han, at *Latour* længe havde vidst, at han dog maatte forlade *Ambassaden* i *London*, saasnart *Lavalette* vilde have den. *Keiseren* havde personligt nok troet at kunne styre uden *Indrømmelser*; men han havde af Hensyn til, at han snart kunde falde fra, for *Sønnens Skyld* bestemt 30 sig til det sidste Skridt.

DEN 7. SEPTEMBER. Tirsdag. *Wachtmeister* antydede, at han ikke ventede Stort af *Unionscomiteens* Forslag; det var hverken hugget eller stukket; saalænge man ikke fik *Unionsregjering* og *Unionsparlament*, kunde det lige- 35 saa gjerne blive, som det var nu. Men han syntes at mene, at der kunde arbeides paa en *Toldforening*. Han

bekræftede, at E. Sparre havde nogle uklare Forestillinger om Toldforbund ogsaa med Danmark, men han mente, at Sparre ikke rigtigt havde sat sig ind i Sagen, naar han til mig afviste Toldforeningstanken, men vilde
 5 udvide det norsk-svenske Mellemrigtstoldsystem til Dmk. Wachtmeister bekræftede og, at E. Sparre (der f. Ex. var en Frihandelsven) stod ligesaa skarpt mod yderste Høire (Hamilton. Mörner), som mod Regjeringen.

Lamarmora, som kom her incognito — han vilde til
 10 Dybbøl — vilde idag havt Audients hos Kongen, men denne vilde paa Grund af Dronningens Fødselsdag ikke see ham. Alt imorgen reiser Lamarmora igjen.

DEN 8. SEPTEMBER. Onsdag. Quatrefages bliver her for at studere noget endnu.

15 *Geffroy* forlanger Oplysninger om det skandinaviske Spørgsmaals nuværende Stilling.

Jeg forestillede Rlf. idag, at Regjeringen, hvis Delegerede selv havde bragt Afløsningstanken frem, vilde staae
 20 besynderligt ved den Afvisningsgrund, at den ikke havde havt Tid til at undersøge Ydelsernes retlige Charakter og den deraf betingede Værdi. Noget Indtryk gjorde det paa ham, men om det forslaaer, veed jeg ikke. Kayser siger, at Mange ere meget frygtsomme for Gjældens Forøgelse; derfor skulde Regjeringen tilbyde et ugunstigere
 25 Afløsningsforhold (18 Gange f. Ex. istfor 25) og forlange et noget høiere Capitalvederlag end det hidtil foreslaede 150,000 Rdlr.

Jeg hører, at man herfra i Begyndelsen af forrige Uge (Knudsen paa Lorentzen's Forespørgsel og Ploug, begge
 30 i Henhold til Vedels Udtalelse) har fraaadet en eventuel Henvendelse til Østerrig og tilraadet Petitions Indgivelse gjennem Valgmændene. Massepetitionen er et større Vovestykke, hvis ikke Alle bringes til at interessere sig derfor. Nu har man derovre ikke villet høre paa disse Ind-
 35 vendinger.

Spidsmusen (Jules Richter) faaer Lov at udtale sine Reisetemninger i Moniteur.

DEN 9. SEPTEMBER. Torsdag. Raasløff og Frijs have været uenige om Maaden, hvorpaa der tilsyneladende skulde holdes Liv i den vestindiske Tractat, uagtet Ratificationsfristen udløber d. 15. Oct., medens Senatet først træder sammen i Decbr. Det skal være bureaukratisk i rette Tid at begjære Fristens Forlængelse, hvis Fish (Tractatens Modstander) ei selv gjør det. Først henimod Senatets Sammenkomst tillader den kbmsmæssige Opfattelse at meddele, at man fremdeles anseer sig bunden, og da at spørge, om Regjeringen ikke anseer Tractatens¹⁰ Billigelse for overveiende sandsynlig.

Naturligviis lod Frijs ham igaar faae sin Villie.

DEN 10. SEPTEMBER. Fredag. Nu begynder Monrad at meddele fremmede Kirkeforfatningslove i Berl. Tid.

Monrad havde igaar skrevet en Artikel om Krig og¹⁵ Fred, fremstillende Danmarks absolute Magt (ingen Hær, intet Reservefond, ingen Fæstning). Knudsen fik Betænkelighed og spurgte sig for. Frijs erklærede i stor Forbittelse, at Arts. Optagelse var et ligefremt Brud, som strax vilde blive constateret. Monrad havde imidlertid²⁰ selv taget Artiklen tilbage.

DEN 11. SEPTEMBER. Løverdags. *Geffroy*, som i en lang Række af Aar har bearbejdet den danske Artikel for »*Annales*«, har mistet den, uidentivl fordi han, der havde saa mange Jern i Ilden, ikke i rette Tid blev²⁵ færdig. Som Følge deraf har Rothe, som saa længe med utrættelig Iver har givet *Geffroy* det fornødne Materiale, ikke medvirket til den sidste *annuaire*. Dennes Forf. er nok enten *Deslains* el. *St. Amand*.

Pariet, hvem Rothe skrev til i Anledning af hans³⁰ Tale — Rothe kjendte Svogeren *Victor Laprade* — svarede høfligt, paaberaabende sig *Stein* og *Lorentzen* og Talens Leilighedspræg. P. fandt, at de Danskes Færd viste, at der endnu var Noget af *Charles le téméraire*s Aand tilbage hos Skandinaverne.

35

DEN 12. SEPTEMBER. Søndag. Det norske Raab om

et Krigsskibs Afsendelse til Suez er — aabenbart en Anke over den Maade, hvorpaa man i Stockholm og Malmø glemte det norske Flag.

I Norge paatænkes en »norsk-historisk« Forening, der skal udgive et Tidsskrift, der paa een Gang svarer til »Ann. for norsk Oldkyndighed« og »Hist. Tidsskrift«.

DEN 13. SEPTEMBER. Mandag. Nu vil *Rosenberg* snart standse sine Ugeblade til Menigmand, men levere en Løverdagsartikel til (Gelef —) L. Kofods Heimdal. Han stiller sig ikke i Veile, hvor kun de mere Dannede vilde stemme for ham, det nærmere Bekendtskab, han har gjort med det umiddelbare Demokratie, synes at øve en god Indflydelse paa ham. Han beklager det Kraftspild, som de svenske Nyliberales Republikanisme medfører; Hedin vil dog ikke kunne vedblive at staa i pol. Forbindelse med Personer som Jörn Petersson.

DEN 14. SEPTEMBER. Tirsdag. Jeg sender *Geffroy Rosenbergiana*, men viser ham iøvrigt, at den politiske Forstand her staaer stille siden den franske Politik's Nederlag i 1863—1866. *Geffroy* burde nu give en ny Bearbejdelse af de tre nordiske Rigers Historie.

Det skal nu være afgjort, at *Estrup* ikke tiltræder Indenrigsministeriet igjen, fremdeles at *Nutzhorn* ikke vil møde til det egentlige Rigsdagsarbejde som Indenrigsminister. Altsaa maa *Frijs* dog see sig om efter en ny Minister. Paa Jernbanereisen vil *Frijs* meget nødtigt med, da han ikke har Raad til de Udgifter, som et kongeligt Besøg vilde medføre. Kronprindsen meldte sig, men han lod, som han ikke hørte det.

DEN 16. SEPTEMBER. Torsdag. *Raasløff* har villet have en Commission til Bedømmelse af den militære Rettergangslov og Straffelov. Hall, der skulde være Formand (Alberti. Müllen. W. Ussing. Tobiesen. Bornemann. Mollerup) undslog sig, og fraraadede navnlig Rettergangslovens Forelæggelse.

Scharling begyndte igaar sine Foredrag i Chra.

DEN 17. SEPTEMBER. Fredag. I Løverdags afholdtes Møde i Grenaa for at indlede Bevægelsen for en Jernbane fra Randers til Grenaa. Skinsygen paa Aarhus er aabenbart stor; Aalborg er endnu i en vis Uforanderlighedstilstand; dets gamle Magt er brudt, og der er ikke 5 kommet nye Kjøbmænd frem.

DEN 18. SEPTEMBER. Løverdag. C. R. Larsen paa-staaer, at *Haffner* bliver Estrups Eftermand. Vedel er syg under denne Krise.

Ved Middagsgildet roste Nutzhorn Kongens Jernbane-10 virksomhed saa stærkt, at denne gjorde Indsigelse og fra Østbanen sprang til Vestbanen og lovpriste Estrup. Herved bevirkedes, at Rosenørn ikke efter Aftale udbragte Estrups Skaal, da Kongen alt havde sagt, hvad han skulde have tilføiet til Rosenørns Ord. 15

Frijs mødte ikke for at undgaae den altfor kostelige Naade af et nyt Besøg paa Frijsenborg.

DEN 19. SEPTEMBER. Søndag. Stemningen paa Skyttefesten var mere skandinavisk, end man skulde have ventet. 20

Rygtet gaaer, at Raasløff tager Indenrigsministeriet ad interim, og at Emil Rosenørn afløser Al. Hansen.

Rosenørn's Valg vilde kaste et underligt Lys over Frijs.

Efter Kmhr. Vinds Død (igaar) opstaaer Spørgsmaalet om, hvorvidt Sønnen vil opgive Gesandtskabsstillingen 25 i Petersborg.

DEN 23. SEPTEMBER. Torsdag. Folkethingsvalgene synes mig i det Hele at give et Resultat, der omtrent svarer til det sidste Folkethings Physiognomie. Medens Adler, Steen, *H. Hage*, *Klein*, Carlsen savnes, indtræde Ussing, 30 Sager, Koch, Nyholm, Møller, Rimestad.

Skade, at Carlsen ikke formaaede Birkedal til at kaste Høgsbro, der dog er Partiet utro, ud. *Bopælsfordringen* gjør sig mere og mere gjældende.

DEN 25. SEPTEMBER. Løverdag. M. Rosenørn udsender 35

et dristigt Forslag til Indretning af 6 Landshertugdømmer (foruden Bornholm og Færøerne) og 36 Thinglag.

Nu har *Bj. Bjørnson* købt Norsk Folkeblad af den svenske Agent. I *Bergen* paatænkes det at indkjøbe Boten Hansens Bibliothek til Byen. Det Sidste — Ja, men B—n?

DEN 26. SEPTEMBER. Søndag. Telegram fra Bille. Den »ældre Betragter« i *Hamilton's* Tidsskrift er Rektor *Blom* i Frederikshald (Rosenberg).

10 DEN 28. SEPTEMBER. Tirsdag. Nu begynder *Kirkecommissionen* igjen. Hall er stærkt afficeret ved Kleins Fald. Da baade Adler og Steen foruden Klein savnes, ere af hans ubetingede Tilhængere kun Bille og Brix tilbage.

DEN 29. SEPTEMBER. Onsdag. Idag fik jeg af *Carlsen* 15 Papirerne om Kong Carls Tilbud i 1864.

Monrad har igjen faaet en Artikel tilbagevist; den handlede om Grundlovstridigheden af den foreløbige Lov om Regjeringen i Kongens Fraværelse. Han skrev i den Anledning til Frijs, der formentlig var for »stor-
20 slaet« til at gjøre nogen Indvending imod en saadan Artikels Optagelse. Frijs svarede, at hvis der kom Oppositionsartikler i Berl., vilde det blive constateret, at Regj. ikke havde nogen Forbindelse med det. Monrad skal før de sidste Valg have været villig til at stille sig,
25 hvis — *Tscherning* ogsaa havde villet stille sig.

DEN 1. OCTOBER. Fredag. Jeg hører, at Frijs har havt stor Lyst til at tage Hall til Hansen's Eftermand, men dog ikke kunnet beqvemme sig dertil, af Frygt for det Lys, som derved vilde kastes over hans Ministeriums
30 Fortid, som var det Hall, der hele Tiden havde staaet bagved. Frijs kaldte da paa Haffner og Emil Rosenørn* og erklærede dem, at han gik af, hvis de ikke tog mod Ministerierne.

Tilvisse er økonomisk Selvstændighed et stort Gode.
35 Manglen derpaa bringer Raasløff til at lade sig betale

* Dronningens aumonier.

den svenske Reise, som en offentlig Reise, — ja til at søge Eftergivelse af forrige Aars Rangskat hos Finansmst.

Carlsen tilstod forleden, at den virkelige Grund til hans Udtræden var *deels* den falske Stilling, hvori han kom, da Høgsbro—Christensen stillede Fæstespmet og den stigende Beskatning i Forgrunden, *deels* den Frygt, Køster m. Fl. havde faaet sat i den i Barndom gaaende Grundtvig, for at vi skulde blive heelt slugte af de Svenske. Carlsen trøster sig med sin Andel i Kronprindsens Formæling og Menneskenes derved fremkomne Skandinavisering; han paastaaer, at Dronningen begynder at blive skandinavisk, og han vil i Vinter see at paavirke Kongen i samme Retning.

DEN 2. OCTOBER. Løverdags. Hall afviste Opfordringen om at forsøge at samle Medlemmer i Folkethinget. Hvad skulde han bruge dem til, selv om han vilde og kunde. Den, der skal optræde, maa enten have Situationen for sig saa stærk, at den alene kan bære (f. Ex. 1852) *eller* Kongens ubetingede Tilslutning, *eller* Rigsdagens ubetingede Tilslutning, helst to af disse Factorer, men i det Mindste en af dem. Frijs staaer vistnok stadigt i et noget demoraliserende Forhold til Octoberforeningen — (han sagde i sin Tid til Carlsen, da han indtraadte i Ministeriet — modsæt Dem ikke for stærkt et Slesvigholsten, det er dog det billigste vi slippe), men que faire! Meget er han dog bøiet bort.

DEN 3. OCTOBER. Søndags. *Estrups* Udgang af Ministeriet er uidentvivelst lettet ved den Forandring, der er indtraadt i Forholdet mellem Frijs og Estrup. Det var ikke længere den ubetinget gode Forstaaelse. Noget bidrager hertil Forholdet mellem Konerne. Dronningen detesterer Grevinde Frijs og elsker Fru Estrup;* intetsteds viser det sig saa tydeligt som paa den jyske Reise.

DEN 4. OCTOBER. Rigsdagen træder sammen. I Sam-

* Dronningen forestillede Fru E. for Kronprinsessen som den, der var gift med »den Perle«.

menligning med det oprindelige Ministerium fra 65 vil nu Frijs møde med lutter nye Ministre, undtagen Fønnesbech.

Ogsaa ham opgav han gjerne, da han seer hans vigtige Skrøbelighed; ogsaa Raasløff har han et nogenlunde klart Syn for, saa han hverken anbefaler Estrup eller nogen af de to nysnævnte til sin Eftermand, men — Andræ, og derpaa Hall, naar Afskedstimen slaaer. Thi hvortlænge kan det holde ud?

10 Raasløff faaer i Malmø Anmodning om at komme til vestindisk Ministerconferents, inden han reiser til Tydskland.

DEN 5. OCTOBER. Raasløff har undslaaet sig for at komme.

15 J. A. Hansen kunde ei opdrive mere end 40 Stemmer mod B. Christensen (48).

Andræ fritoges stiltiende i Henhold til en i Gaar vedtagen Aftale; derpaa valgtes Liebe. Men Forbittrelsen mod Andræ fremavlede Planen at gjøre Andræ til Sekretær, ligesom Madvig—Plougs Indfald at opstille Estrup mod Skeel naturligviis førte til Madvigs Udelukkelse. Det lykkedes dog ikke at faae Andræ valgt.

DEN 6. OCTOBER. Onsdag. Fønnesbech's Hensigt at forelægge Finansl. glippede.

25 Nu er det opklaret, hvorfor Raasløff aldeles ikke vilde tilstede, at Bille blev instrueret til at begjære Forlængelse af Ratificationsfristen. I Søndags otte Dage kom et Telegram fra Bille: I shall obtain prolongation, hvis jeg bebyndiges til at begjære den, eller noget Lignende.

30 Telegraphisk svaredes, at Fuldmagt vilde blive afsendt; i det ledsagende Brev indskjærpedes, at han skulde afvente, at Begjæringen kom fra amerikansk Side. I Søndags (3. Octbr.) kom nu et Brev af 16. Septbr. fra Bille. Denne havde talt med Fish, der erklærede, at han aldeles ikke vilde fordre Forlængelse, og vilde være imod det, hvis 35 Dk. fordrede det. *Det havde han sagt Raasløff i sin sidste Samtale med ham; og at hvis Fristen ikke forlængedes, kom*

Sagen aldeles ikke for i Senatet. Den samme Opfattelse af Ugyldigheden af en Tractat, hvis Frist udløber, udtalte Bigelou, der ikke vilde, at Sagen skulde døe hen. *Senere har Bille altsaa faaet en anden Besked af Grant.* Da Raasløff erfor Telegrammet af ^{23/9}, bortfaldt foreløbigt ⁵ alle hans Indvendinger, han vilde nu lade Kongen telegraphere Fuldmagten, Friis havde mulig troet, at der ei fordredes Henvendelse fra dansk Side for at begjære Forlængelsen.

DEN 7. OCTOBER. Torsdag. Saaledes vidste altsaa ¹⁰ Raasløff, da han kom tilbage, at Sagen stod langt slettere, end han sagde Frijs, han skjulte for Frijs den statsretlige Betydning af Fristens Ikke-Forlængelse; og han modsatte sig enhver Begjæring om Fristens Forlængelse, fordi det derved vilde være kommet frem, at ¹⁵ Fish modsatte sig denne Forlængelse, en Modstand, han altsaa ikke troede, at Bille kunde faae Grant til at bryde.

DEN 11. OCTOBER. Mandag. Hall viser sig i denne Tid fra sin svage Side ved at tigge Frijs om at lade ²⁰ den aldeles ødelagte Rothe gaa ud igen til Vestindien. »Det gaaer aldrig med Kongen og Hall som Conseil-præsident; der vil altid blive Beskyldning for Løgn, paa Grund af Hall's smaa Underfundigheder og hans hele Maade at være paa«. Saaledes udtaler Frijs sig i Anledning af den almindelige Mening, at Hall snart igjen skulde blive Conseilpræsident. ²⁵

De Unges Forbund (2000 Ex.) 1ste Oplag er udsolgt, navnlig i Norge.

DEN 12. OCTOBER. Tirsdag. Quaade er kommen fra ³⁰ Berlin. Nu begynder Kirkecms. igjen. Det synes nu at blive Alvor med *Geffroy's* skandinaviske Artikel, ligesom *H. Martin* begynder i *Siècle* sine notes de voyage.

DEN 13. OCTOBER. Onsdag. I *Løverdags* bestemte

Frijs sig til at bemyndige Bille til at begjære Prolongationen, uagtet Raasløff ikke tilraadete det.*

14. *Spt.* afsendte En af Rlfs Agenter et Brev, hvorefter Grant skulde have paalagt Fish at begjære Forlængelse.**

16. *Spt.* afsendte Bille et Brev, hvorefter Fish nægtede at begjære Forl. og var tvivlsom om han vilde understøtte en Begjæring fra Bille.

21. *Spt.* Brev fra Bille, der forklarer det kort efter afsendte Telegram I shall obtain prolongation (se ovfr. Antegnelsen 6. Octbr.) Han forklarer, at Fish betragter det Hele som opløst, hvis Fornyelsen ei har fundet Sted inden Fristens Udløb.

DEN 15. OCTOBER. Fredag. Igaar fik jeg fra Rosenberg svenske Oversættelser af Monrads tvende Breve til Carl XV og v. Qvantens Brev til Monrad 27. April.

Idag kom Raasløff hjem. Vil han nu tage Garde til Marinedirecteur? Garde anses for ubetydelig.

DEN 17. OCTOBER. Søndag. Rosenberg har nu fortalt mig, at det er ham, hvis Brevvexling med v. Quanten, som han kjendte siden 1863, foranledigede, at Quanten kom hertil i Vinteren 18^{63/64}. Rosenberg og han opsatte nogle Constitutionstanker, i Lighed med de af Rbg. i D. Maanedsskrift udviklede. Ploug snerrede af v. Quanten, saa denne indlod sig ei videre med ham, derimod kom han igjennem Rosenmøller i Forbindelse med Juel, B. Christensen o. s. v. Saa kom han *anden* Gang med Kong Carls Brev. I 1867 vilde han have Rosenberg til at offentliggjøre Aktstykkerne, Kongernes Breve dog kun

* Raasløff, der nu havde faaet Fortolkningen af I shall obtain, faldt tilbage paa den gamle Paastand, at Bille ikke burde have Bemyndigelse til at begjære Forlængelsen.

** Efter Billes Beretning af ¹⁶/₉ var Grant fraværende paa den Tid, Brevskriveren vilde lade Grant holde Statsraadmøde.

i *Udtog*. Rosenberg vilde skyde det over til ham * men antydede dog, at de herværende Danske, som nævntes maatte see Manuskriptet; dog foreslog han tilsidst, da Qv. blev ved, at lade det komme frem i Frankrig. I 1867 fik da Martin det; men det havde ikke hidtil kun-⁵ net nytte at bringe det frem, (havde Martin erklæret), indtil det nu er overgivet Geffroy til Afbenyttelse til nogle Artikler i R. de deux mondes.

DEN 18. OCTOBER. Mandag, Endnu ingen Underretning fra Amerika om Forlængelsen.¹⁰

Et pudsigt Træk er, at Manderström havde rost med mange Buk Kong Carl's Færd, men kort efter, da Carl- sen blev Indenrigsminister, lod Bjørnstjerna til Monrad beklage sig over Carlsens Optagelse i Ministeriet. Naar de faa, der endnu troede paa Kong Carl i 1864, bebrei-¹⁵ dede Monrad, at han ikke vilde skrive først til de Geer** (gjennem Kong Carl), men forlangte, at de Geer først skulde skrive til ham, da er denne Bebreidelse tilvisse aldeles ugrundet og taabelig. Efter alle de Skuffelser vi have haft hvergang vi i Henhold til Kong Carls Ønsker²⁰ have rørt os, var det ganske passende at forlange det første Ord fra de Geer.

Derimod kan det vist synes synderligt, at Monrad ved denne Lejlighed vilde holde Tanken om Holsteens Besiddelse fast; men dels var det vel ikke blot for at be-²⁵ hage Kongen — det var vel Monrads gamle Tanke — dels kunde jo de Geer have ladet det ligge urørt og optaget Hovedsagen, hvis han overhovedet havde villet røre sig.

* Paa Spm. om Quanten havde Kong Carls Tilladelse,³⁰ svarede Q vredt, at det kunde Rbg. overlade ham — altsaa som om han vel havde Bemyndigelsen, men ikke udtrykkelig maatte sige det.

** Forinden havde Monrad^{28/} Apr. med Føie vægret sig ved at bringe det skandinaviske Unionsforslag frem³⁵ paa Londonerconferencen.

Vilh. Scharling indstilles idag af Alle, undtagen Frederiksen.

DEN 19. OCTOBER. Tirsdag. Endelig har Dotézac faaet sin Rappelskrivelse. Til det sidste troede Wachtmeister paa hans Forbliven, uagtet Latour d'Auvergnes Erkl. om det Modsatte.

Raasløff finder fremdeles — *tilsyneladende* — at det er en Feil, at Bille er bemyndiget til at begjære Forlængelse, saa Frijs næsten (i Fredags) troede, at Rlf. vilde gribe denne Leilighed til at udtræde. Det skeer dog vistnok ikke; men han er og bliver gaadefuld. Et Brev af Bille (28. Sptbr.) indeholder i Forbigaaende, at Rlf. ogsaa for ham har udtalt, at Ikke-Fornylse af Ratificationsfristen er Tractatens Uddøen af sig selv.

Fra Paris opfordrede Rlf. pludselig — efter Samtale med en Amerikaner — at hvis Tractaten forlængedes, burde det være paa 9 Maaneder, ikke, som hidtil aftalt, paa 6.

DEN 20. OCTOBER. Onsdag. Regenburg fortæller mig, at han d. $\frac{31. Decbr.}{1863}$ foreslog Monrad, da denne var bleven Conseilpræsident, at tilbyde Bismarck Holsteen for derved at redde Slesvig. Monrad svarede: det kan gjerne være, De har Ret, men det er umuligt at faae Kongen til at samtykke.

Fish bruger mod os, at Raasløff forhindrede Tractatens Foretagelse i Senatet i April Maaned. Dette er sandt, men det var ganske naturligt. Hvis den var foretaget — hvortil Sumner var aldeles beredt — var den blevet forkastet efter Sumners bestemte Erklæring. Rlf. ønskede da, at denne Senatssamling gik over, og vilde have Fish til at sætte dette i Værk; da han ikke vilde det, formaaede Rlf. selv Sumner til at standse Sagen.

Igjennem *Spidsmusen* har der været antydet Ønsket om, fra Latour d'Auv., at den *nordslesvigske Deputation* vilde gaae til Paris. *Lehmann* forlangte Vished for Modtagelsen. Nu Telegram-Contraordre fra Compiègne »Grande sympathie. Nous verrons après«. Om *Reise til Wien* er

der ei længere Tale. *Chineserne paa Fredensborg*. Efter Burlingames (en vulgærtudseende Persons) Erklæring ville de Ingenting. Tietgens Forklaring om gjensidig Ex-territorialitetsret er altsaa, som rimeligt var, phantastisk.

DEN 21. OCTOBER. Torsdag. Efter de Oplysninger, 5
der nu foreligge mig om v. Quantens (1864) Forhand-
ling med dens Følger, er der vexlet følgende Breve.

(Carl XV til Chr. IX og til Monrad).

1) a) Unionsförslaget, fremsendt af Kongen med Kgl.
bref til Monr. (gjennem v. Qv.) 10

b) v. Qvanten til *Monrad April 27*.

Jeg har hverken Kong Carls Brev til M. eller til Kong
Christian.

2) a) Monrad
28. April.

b) Carlsen til
Kong Carl 15
28. April.

a) Kong Carl (til
Monrad)

cfr. Carlsen
til Kong Carl
5te og 11te Maj *
b) v. *Quanten* til *Carlsen* 20
10/5 64.

3) foreslaaer *dansk Initiativ* (7. Mai).

4) Monrad's Svar
paa Kongens Brev
af 7. Mai i Brev af
13 (25) Mai 1864.

b) Carlsen til
v. *Quanten med*
Familiepagten. 25
15. Maj 1864.

5)

v. *Quanten* til
*Carlsen*** 16. Mai
1864 og 22. *Mai*
(om *Familiepagten*). 30

De Unges Forbund opførtes første Gang i Christiania
i Mandags, Forfatterens Forestilling igaar var storm-
fuld.

DEN 22. OCTOBER. Fredag. *Haffner* siger mig, at Mi-

* Jfr. Norsk Rigstidende 6. Mai 1864.

** Nya dagl. Alleh.

nisteriet nu i Principet erkjender Afløsningen som Vederlagsmaade med Kbhvns. Commune.

DEN 23. OCTOBER. Løverdag. Idag sendte Geffroy nogle B. om Monrad—Kong Carl 1864 ^{April} _{Maj}.

- 5 DEN 26. OCTOBER. Tirsdag. Nutzhorn synes nu tilbøielig til at lade den islandske Forfatningssag reent ligge — altsaa tom Trudsel, hvad han udtalte i anden Retning i Motiverne i Forslaget.

I Spørgsmaalet om Afskaffelse af Gjældsfængsel indkomme hidtil kun fraraadende Erklæringer.

Hegel siger mig, at »Ide og Virkelighed« er sunket ned til omtrent 800 Subsk., og Udg. ville bort fra Steen. Goldschmidt havde betinget sig 30 Rdl. pr. Ark, og for hvert 100 Subsk. over 1000 2 Rdl. til 50 Rdl.; da han 15 traadte fra, gjorde Steen det om, 50 Rdl. for 2000, og 3 Rdl. mindre for hvert Ark for hver 100, der fattedes. Desuden er han streng nøieregnende. Nu vilde Bjørnson have Hegel til at tage Forlaget, men det kan dog Scharlings Forlægger ikke; han henviser til Forlagsfor- 20 eningen.

DEN 27. OCTOBER. Onsdag. Monrad irriterer sig mere og mere, fordi Frijs ikke finder Behag i hans Angreb paa Finantstilstanden, Hærordningen og den indenrigske Politik. »Tir mig ikke over i Oppositionen«, siger 25 han.

DEN 28. OCTOBER. Torsdag. Raasløff fremstiller det svenske Hærvæsen som et rent Legetøi — »det staar paa det Punkt, hvor vi stod under Frederik VI.« Kronprindsen har virkelig gjort et godt Indtryk med sit 30 ædruelige og rolige Væsen, der danner en saa stærk Modsætning til Kongens. Han satte igjennem ikke at drikke Brændevin, hvilket vil sige Noget i Sverrig.

Ankjær, som har været i belgisk Leir, siger, at alle de Officerer, han talte med, vare antifranske og stolte 35 paa preussisk Bistand. Det skulde være mærkeligt, om der ikke ligger en hemmelig Tractat mellem Belgien og

Preussen. Geværerne ere forskellige fra de preussiske — nu tales der iøvrigt om at fornye det preussiske Gevær, som Soldaten ikke længere har Tillid til — men iøvrigt er Meget indrettet saaledes, at det uden Videre kan indlemmes i den preussiske Hær. 5

DEN 29. OCTOBER. Fredag. Dotézac driver endnu herom — men længe kan han ei udskyde Rappelskrivelsens Afgjørelse — om det end kan vare udover den 1ste Novbr. og Kongebesøget.

DEN 30. OCTOBER. Lørdag. Ratificationsfristen er 10 forlænget i Washington.

Procescommissionen var idag enig med mig i, at den ikke ønskede at faae det af Nutzhorn paatænkte Lovforslag om Adgang til Politivedtægter og om Politistyrkens Ordning i Kjøbstæderne m. m. forelagt til Betænkningens Afgivelse. Da jeg meddelte ham dette med en Bm. om at der vel kunde være Anledning til samtidigt at udvide de kbhvske Bestser om den off. mundtlige Politiprocedure til Kbstderne, syntes han tilbøjelig til at faae Commissionens privat udtalte Mening officielt udtalt, saa han vel sagtens nu forlanger vor Betænkning om det formelle Spml. 20

DEN 3. NOVEMBER. Onsdag. Sørensen vender tilbage bestyrket i den Overbevisning, at Prinds Christian havde holdt sig forvisset om, at Bernadotte ikke blev i Sverrig. 25 *Enten* seirede Napoleon, og da blev han naturligvis ikke taalt; eller de Allierede seirede, og da vilde — meente man — Legitimisterne ikke taale ham. Under begge Forudsætninger vilde Sverrig tilfalde Frederik den Sjette eller Prinds Christian. Han var fjendtlig sindet 30 mod Krig, som hele den yngre Slægt dengang, og hans Opgave var derfor at vinde Popularitet — ikke at kjæmpe. Det var meget nær, at det aldeles ikke var kommet til Krig, det stod kun paa en Fæstning. Den tredie Mulighed — at Bernadotte var bleven Keiser i Frankrig eller 35 Konge i Vesttyskland etsteds; han antydede selv det

Første, som en Grund for Danmark til at slutte Kielerfreden, da Sverrig med Norge siden vilde tilfalde Dmk. — troede man ikke paa i Kbhvn.

DEN 7. NOVEMBER. Søndag. *Raasløff* har nu al Opfordring — efter de forskjelligartede Anskuelser i Constructionscommissionen — til at grandske, hvad Beslutning han vilde tage i Marinebygningsspørgsmaalet. Han raadspørger Alle i denne Tid; endnu har han ikke valgt sig nogen Direktør, jeg tænker næsten, at han reent opsætter enhver Beslutning, indtil han har havt en Forhandling med Rigsdagen. Det skulde ikke undre mig, om han vilde erklære sig for Monitorsystemet.

DEN 11. NOVEMBER. Torsdag. Atter Ploug-Bjørnson (der kalder Plg. sin »egen Knurremurre«.)

DEN 12. NOVEMBER. Fredag. Nu vil man slaae en Medaille til Ære for Fiske-Krøyer.

Idag havde Monrad sin Samtale med Vedel. Jeg selv saae ham i stort Selskab hos Lehmann.

Omtrent paa samme Tid som Scharling holdt sine Foredrag i Chra, holdt Cand. theol. J. Petersen Forelæsninger over S. Kierkegaard, meest dog refererende. Han nærmer sig selv stærkt til Kierkegaard. Den gamle Hegelianer Monrad har endnu ikke udgivet sit Skrift om og mod R. Nielsen, men det kommer meget snart.

DEN 13. NOVEMBER. (Løverdag). Det er ikke let at blive klog paa, hvorledes Monrad har det. Man kunde let faa den Frygt, at han arbejdede omkap med Vanvidet. Han vil holde politiske Foredrag; han har været meget nær ved at overtage Redactionen af berlingske Tidende, samtidigt med Præstevirksomheden; »det kunde han godt; han stod blot lidt tidligere op«. Han har skrevet en Brochure mod Grev Frijs; over den vilde han holde Forelæsninger paa Universitetet. Da det foreholdtes ham, om han vilde tage »Consequentserne«, veg han tilbage. Da han opfordredes til saa at begynde forfra — til at optræde i Casino og Hippodromen, prote-

sterede han dog. For Øieblikket har han maaskee faaet Vand i Blodet, men hvortlænge hjælper det?

DEN 14. NOVEMBER. Søndag. Dina. Publikum, som ellers sluger alle Kameler, fandt paa nogle Mishagsyttringer mod Fru Nyrop og Holst. Igaar fik jeg *Fru Thoresen's* nye Fortælling »Drøm og Liv.«

Hun har nu fuldendt et dramatisk Arbejde »en Hindring«; idag kom hendes Stykke.

Endnu har *Frijs* ikke svaret Raasløff m. Hs. til Sørensen og Dittmann, da han har givet sig til at gjen- nemlæse hele Sørensens Manuskript; men det vil dog snart skee.

Nutzhorn sender idag sit Politiforslag til Commissionen. Fregatten »Sjælland« er kommen til Port Said.

P. Bontet i Mém. dipl. for idag har en god Fremstilling af den nordslesvigske Adressesag.

DEN 15. NOVEMBER. Mandag. Nu er Kirkecommissionen ifærd med *Kirkeforfatningssagen*. Klein og Madvig er bleven enige med Martensen, Clausen, Kierkegaard og Schurmann. Ikke blot Lægeraadet, men og *Schleisner* har fraraadet Fengers Forslag om den chirurgisk-medicinske Blanding paa Communehospitalet. *Schleisner* anbefaler stærkt Indretningen af et særeget, isoleret Epidemihospital.

H. Scharling paastaaer, at det i Norge er den almindelige Mening, at Ibsen virkelig af Had til Bjørnson har villet skildre denne (omend ei denne alene) gennem Steensgaard. I det Mindste havde Reimer Ordre saa godt som ikke at spille Steensgaards Rolle, for at forebygge Spektakler.

DEN 18. NOVEMBER. Torsdag. Nu har *Monrad* ikke længere kunnet lade sin Artikel om den foreløbige Lov af 20. Juli 1869 ligge; den kom omsider i Aften i Fædrelandet (39). Samtidigt anstiller han sine optimistiske Betragtninger om Folk og Regjeringer i Europa.

H. Martin har udtalt sig smukt om Nordslesvig i le siècle.

Forhandlingen om *Kirkeforfatningssagen* vedbliver. Martensen har behandlet I. A. Hansen med stor Overlegenhed, Hansen sad og hostede stærkt; i det derpaa følgende Møde var han saa bitter som muligt; men det
5 vilde dog ikke ret forslaae.

DEN 19. NOVEMBER. Fredag. De schack-rathlauske Papirer paa Ravnholt vise sig at indeholde meget betydelige Samlinger (Depecher, Breve o. a. Aktstykker).

Crone begynder at gjøre Meddelelser til Danske Samlinger.
10 linger.

Steenstrup's Ubehjælpssomhed og Lidenskabelighed gjoer ham Museumsarbejdet saa suurt, at han vistnok maa opgive sin practiske Virksomhed og holde sig blot til sine Fortolkninger, hvis det ikke skal gaae reent galt.

15 Theatermaler *Güllich* har gjort nogle Udkast til Decorationer til Alferne. *Berner* krymper sig, da *Ahlgrenson* er antaget, men det er da kun *Bournonville*, der har nogen Nytte af ham.

V. *Cherbuliez* begynder nu at omtale Preussens Stilling efter 1866. Han har ikke et Ord om Pragerfredens Art. V, men desto flere om Art. IV. Det træder stærkt frem, at *Drouyn* ikke fik Lov at raade i 1866; det viser, at *Conflicten* hidrører fra Kong *Wilhelms* Valg af Preussens Udvidelse, fremfor et Præsidium over de
25 mange mindre tyske Fyrster, efter Østerrigs Udsondring. Iøvrigt hæves *Benedetti* høit; Østerrig beskyldes for i Utaalmodighed at have sluttet af bag hans Ryg, da det indrømmedes fra Preussens Side, at Østerrig ei skulde miste Mere end Venetien, at Preussen ikke vilde
30 overskride Main, og at Saxen blev bevaret.

DEN 20. NOVEMBER. Løverdags. *Vedel* lover at blive færdig med v. Osten til Maanedens Udgangs.

Brandes' Oversættelse af *Mills* *Qvindeundertvingelse* er udkommen. *Thiele* har udgivet et *Partie* af »*Sit Livs*
36 *Aarsbog*«, nemlig *Erindringer* fra *Bakkehuset* 1821—1822; der er dog et Billede af *Fru Rahbek* som den syge *Falk*, men hvor er *Thiele* dog lille!

DEN 21. NOVEMBER.

Nu faaer Sørensen endelig sin Tilladelse; Dittmann faaer Afslag paa sin Begjæring om Tilladelse til at udgive Frederik VI's Breve. Manden har næppe her truffet det rette Valg med Hensyn til den Meddelelse fra »Generaladjutantarkivet«, hvormed han vilde begynde. Der skal være Oplysninger om Christian August, som han ikke turde komme med; maaskee vil det snarere gaae at begynde hermed. Det omtalte Arkiv gaaer til 1848, og blev dengang afleveret til Krigsministeriet, hvor det en Tidlang henstod uænset, indtil Dittmann opdagede, hvor Meget der her er gjort. Ved Langelands Bistand fik Sørensen i Thestrup's Tid Adgang til det Hele.

DEN 22. NOVEMBER. Mandag. *Dittmann* fortæller mig idag, at de Breve, der i Norge ere trykte som Christian August's til Frederik VI, i Virkeligheden kun ere Concepter og Udkast, som ikke sjeldent ere forandrede. I G. Adj. Arkivet er Fortsættelsen af Chr. August's Breve og Frederik den Sjettes Svar. Atter Forespørgsel fra Gefroy.

DEN 23. NOVEMBER. Tirsdag. Nu anbefaler *Allen* dansk Literatursamfund at optrykke *N. M. Petersen's* historiske og sproglige Afhandlinger; han vil dog ikke indtræde i et Udvalg til Forslagets Bedømmelse. Hvis *Petersen's* Afhlg. kunne udgives, da kan *Werlauff* og engang tages med.

DEN 25. NOVEMBER. Torsdag. Nu vil *Monrad* virkeligt holde politiske Forelæsninger. Altsaa begynder han forfra.

E. Madsen's Arbeide om de svenske og norske Befæstninger begynder nu i Militært-Tidsskrift.

Steen har budt bedre Vilkaar for at beholde »*Ide og Virkelighed*«, efter at *Reitzel* havde erklæret sig villig til at tage Forlaget.

DEN 26. NOVEMBER. Fredag. Nu vil *Carlsen, I. A. Hansen* og *Ploug* see at enes om et Kirkeraadsforslag.

Tilbage bliver saaledes blot Brandt, Høgsbro, Terman-
sen og N. Rasmussen som bestemte Modstandere af en-
hver Kirkeforfatning. Det synes altsaa dog, som Com-
missionen vil gjøre det til en Nødvendighed for Regje-
5 ringen at fremkomme med et Kirkeforfatningsforslag.

Nu gaar det godt frem med Seidelins Gjennemgaaen
af Universitetsbibliothekets theologiske Literatur, saa det
store Bogkatalogs Trykning kan begynde i 1870. Ogsaa
det haandskrevne Katalog gaar over Forventning fremad.

10 DEN 27. NOVEMBER. Lørdag. Atter har *Martensen*
udgivet en Samling Prækener, denne Gang fra 6 Aar,
1864—1869. Nu maatte, synes mig, Tiden snart være
der til en Samling Leilighedstaler.

DEN 28. NOVEMBER. Søndag. Omsider kom da Dis-
15 cussionsmødet (Lehmanns Foredrag) d. 4. Novbr.

I denne Tid synes Auerbach at komme i Mode hos
os. Gersons Oversættelse af »*Auf der Höhe*« fremdrages
stærkt, og nu kommer »Dagbladet« hos os, ligesom
Aftenbladet i Chra. med hans »*Ein Landhaus am Rhein*«.

20 Det er aabenbart, at Thiele hverken kan vurdere
Rahbek eller Fru Rahbek, og dog finder hans Nedsæt-
telse af Begge saa let Indgang.

Der er saare liden historisk Fasthed i Anskuelsen i
Literaturen som i Politiken.

25 [*En lang Liste over danske og norske Forfattere fra
Holberg til Nutiden, med Angivelse af Fødsels- og Døds-
aar, men uden yderligere Bemærkninger.*]

26. BOG

29. NOVBR. 1869-12. JUNI 1870

SEKSOGTYVENDE BOG

Dagbogen, der paa Omslagets indre Side bærer Titelen:
Rigsdagssamlingen 1869—1870 29. Novbr.—31. Mai,
indeholder paa 374 tæt beskrevne Sider Optegnelser om
Tiden 29. Novbr. 1869—12. Juni 1870.

DEN 29. NOVEMBER. Mandag. Hovedforhandlingsgstdene i Aar ville ventelig blive:

1) Finanstilstanden, med Lønningslove og Indkomstskat.

2) Fæsteforslaget (Forpagtningsforholdet.) 5

3) Marinebygningsvæsnet (Revision og Nybygning.)

Altsaa vil Fønnesbech denne Gang væsentligt blive den, der skal sætte Noget igjennem.

DEN 30. NOVEMBER. Krüger-Ahlmann skriver til Kongen af Preussen. 10

Fønnesbech forlanger 2 Millioner efter *Kontingentsystemet* for 1870—1871 og vil siden forelægge en Lov om Indkomstskattesætningen i Almindelighed, efter *Procent-systemet*, hvortil da hvert Aar blot skulde slutte sig en Lov, der fastsatte Procentens Størrelse. 15

DEN 30. NOVEMBER. Tirsdag. I Kirkecms. skal nu tredie Behl. af Præsteembedernes Besættelse afgjøres.

I Fønnesbech's Udkast til en ny Pensionslov er der givet en interessant Udsigt over den hidtilværende Pensionslovgivnings finantsielle Resultater. 20

Nu kommer Kjøbstadudsendingene og bede om en *Næringscommission*, sammensat af Rigsdagsmænd og Kjøbstadnæringsdrivende.*) Det er aabenbart, at Commis-

* Fønnesbechs letsindige Udtalelse ved Valghandlingen imod Næringsloven fandt Misbilligelse i Ministeriet især hos Frijs. Det er ganske mærkeligt, at Mødet af de Næringsdrivende i Odense, trods Fønnesbech's Letfærdighed, kunde falde ud, som det gjorde. 25

sioner hos os ere Surrogatet baade for et (*franskt*) Statsraad og for et (*engelskt*) Parlamentsudvalgsundersøgelser. Vi have jo alt siddende Kirke-, Proces- og Fattigcommissionen; Monrad truer med en Fæstecommission, og en 5 Skolecommission kommer vel lidt tidligere eller sildigere.

DEN 1. DECEMBER. Onsdag. J. A. Hansen indbringer sit Fæsteforslag. Det er støttet paa Dagsordenen fra 1856, benytter altsaa Auction til Vurderingsmiddel, og lader $\frac{1}{3}$ af Budet igjennem Staten komme Fæsterne til Gode. 10 Mon der er sluttet et nyt *Kompromis*? Den nye § 5 er en meget mærkelig Bestemmelse.

DEN 2. DECEMBER. Torsdag. Idag expederede jeg Politisagen.

Topsø har nu sluttet sit *sociale* Tilbageblik paa Parti- 15 *forholdene*. Det er mindre heldigt end hans reent historiske Smaastykker, i sin sociale Ensidighed, der ligesom fornægter baade Stat og Kirke, og derfor tillægger Sammenligninger med fremmede Forhold altfor stor Indflydelse. Dertil kommer den gennemgaaende Fortielse af 20 den Indvirkning, Krigens Førelse og Udgang i 1864 har havt paa vor indre Politik.

Idag samles Frijs med Haffner for at afgjøre, hvorledes Ministeriet skal stille sig ligeoverfor Fæsteforslaget. Ikke engang Fønnesbech eller Nutzhorn medtages til 25 denne forberedende Behandling. *Fønnesbech* bliver i det Hele behandlet med meget liden Agtelse af sine Kolleger. Han vilde oprindeligt kun have indbragt den nye Procent-Indkomstskattelov, der skulde træde i Kraft d. 1ste April; men Frijs indvendte meget rigtigt, at skulde de 30 almindelige Grundsætninger drøftes, fik han ingen Penge til 1ste April. Saa enedes man om den Udvei at dele Øieblikkets praktiske Behov og Matrikel-Forhandlingerne.

DEN 3. DECEMBER. Fønnesbech siger idag, at Ministeriet vil vise sig »imødekommende« mod J. A. Hansen's 35 *Fæsteforslag*, om det end vil stille sine Betingelser. Han truede med at give os den almindelige *Indkomstskat*, men

jeg bad ham forskaane os; lad Folkethinget faa den Bid! Landstinget skal have *Livrenteloven*; jeg troer og nogle *Statsgjælds-Smaalove*.

Endnu er Raasløffs Mellemværende med Kongen, om Jørgensen skal blive Ritmester fremfor den ældre Moltke, ⁵ ikke afgjort. Det kan vist ikke forsvares at lade Jørgensen springe Moltke forbi, blot fordi denne er yngre, medens Jørgensen staaer for Fald. Saa maatte heller Hegermann eller Heramb, de »disponible«, gaae af, men Hegermann beskyttes af Thomsen og Heramb af Dahl. ¹⁰ Jørgensen er gift med Rich. Ahlefeldts Enke.

Det *borgerlige Ægteskab* blev da idag i Kirkecommissionen igjen *indskrænket*.

DEN 4. DECEMBER. Lørdag. Haffner siger mig, at Ministeriet kun vil gaae ind paa Fæsteafsløsningsloven, ¹⁵ naar *Godseierne faae den Jord, der tilfalder dem, aldeles fri*, (ei blot fri som Selveierbondejord efter 20 Aars Forløb). Han sagde, at han i Foraaret havde opfordret Gods-eierne, navnlig Fideicommisbesiddere til at vedtage og offentliggjøre en almindelig Valgplan, men man havde ²⁰ ikke villet, idet der blev Nogle tilbage, f. Ex. Vedel, der ikke vilde sælge uden Tvang.

DEN 5. DECEMBER. Søndag. *Barselstuen* giver fuldt Huus tredie Aften efter hinanden. Denne Gang er det i ²⁵ 5te Akt blevet »en Gade«, ikke »en Stue«.

Lægeraadet og Stadslægen have atter (2. Decbr.) afgivet en Erklæring mod Borgerrepræsentantudvalgets Blandingsforslag. Efter Howitz's Ytring idag synes det nu at være Fenger's og Medforslagsstilleres Plan at ville indtil Videre modsætte sig enhver Forandring; den store Be- ³⁰ lægning af Communehospitalet er efter Howitz's Paastand kunstigt fremkaldt ved Foranstaltninger af Magistraten, der frygtede for at det nye store Hospital ikke skulde blive tilstrækkeligt benyttet. Men det seer jo lidt synderligt ud hvis det Udvalg, der foreslog 2 nye Servicer, nu ³⁵ vil modsætte sig den ene, der begjæres af Hospitalsbestyrelsen.

DEN 6. DECEMBER.

Bjørnson pønser paa en Samling Digte m. m. (A. Gelline osv.). Hegel (∩: Forlagsforeningen) synes villig til at forlægge en Oversættelse af *C. Cantus's* store Verdenshistorie, naar Holm overtager Ledelsen af dette Foretagende, der oprindeligt foresloges af Ph. Weilbach. Holm kom da til at omarbejde store Partier.

Der er Forhandling med *Goos* om at overtage *Casse's* Plads i Redactionen af *Ugeskrift* for Retsvæsen, der rigtig nok isaafald maatte blive mindst et *Maanedsskrift*. Høiesterets Tidende kan næppe bevares, medmindre der gives et Statstilskud til Redactionsarbeidets Vederlæggelse.

En svensk Viceconsul i Flensborg blev casset, strax efter Udnævnelserne, paa Grund af hans Dansksindethed. En Klage herover gjennem Knudsen forelagdes Wachtmeister privat gjennem Vedel. Svaret — lidt fornemt — var, at den svensk-norske Regjering havde gjort sig det til Regel aldrig at spørge om Grunde, hvorfor en Regjering nægtede Exequatur, hvilket den preussiske Regjering her havde gjort.

DEN 7. DECEMBER. Tirsdag. *Rosenørn* skal ville forelægge Theaterlovforslaget for *Landstinget* i denne Rigsdagssamling, efter Nytaar. Jeg haaber dog, at han kan bringes fra denne Velvillie mod *Landstinget*.

Haffner foreslaaer mig idag at indtræde, som kongevalgt Medlem, i den sjællandske Jernbanebestyrelse istedet for A. Meyer, der udtræder til Nytaar.

Idag skrev jeg til Dasent, at Cleasby's efterladte Strimler og Bøger staae til hans Raadighed hos Hegel.

Jeg anmodede ligeledes idag Forsberg om at indsende Kjøbesummen for de Huse, der have tilhørt Fru Heibergs Børn.

Monrad udtaler sig idag mod J. A. Hansens Fæsteforslag, som et Indgreb i Godseiernes Eiendomsret.

Nu vil Lehmann interpellere Nutzhorn om den islandske Sag efterat han har hørt, at Nutzhorn Intet vil gjøre.

Raasløff udbeder sig en Forhandling med Rigsdagen om Marinen. Der er ikke begyndt paa det nye store Skib. *Schønheyder* tog Værftet i Forsvar.

Jeg læste idag *Bernstorffs polske Politik* i *Vedel's Fremstilling* af Ostens Gesandtskaber. Det synes som det er ⁵ *Bernstorff*, der i god Tro har fremdraget Dissidentspørgsmaalet og derved vist Rusland Veien. I det Hele er det mærkeligt at see, hvor lidet *Catharina's Planer* fra først af vare færdige, som det ikke sjældent fremstilles.

I Møde med Lægeraadet og *Schleisner* udbrød Bitter- ¹⁰ heden over at Erklæringen alt var omdelt trykt; man vilde ikke indlade sig paa en Drøftelse af denne Erklæring, mod hvilken *Fenger* gjorde Indsigelse, idet han forbeholdt sig Tid til at gaae den efter.

Man er og i Stockholm meget spændt paa Udgangen ¹⁵ af Kampen *Fenger—Schleisner—Engelsted*. *Fenger* skal have paavirket Berlin; *Santesson* er urolig. Jeg frygter for, at begge have Uret; det vil sige, at Faren er større, end *Schleisner* vil indrømme, men at *Fengers Sammen-* ²⁰ blanding er mislig.

DEN 8. DECEMBER. Onsdag. Frøken Rungs Debut.

Det gaaer da *Haffner*, som jeg kunde vente. Der klages i Indenrigsministeriet over at han ikke kan sætte sig ind i Sagerne; han vil have mundtligt Referat, men kan ²⁵ ikke forstaae det. Han udvikler sine Anskuelser, men faaer det Svar, at der er Love, som stride derimod. »Ja, dem kjender jeg ikke — saa — vil jeg betænke mig.« Saaledes bliver Alting liggende.

Jeg har idag faaet den Deel af den *ældre Bernstorff's* Skildring, som *Vedel* har faaet færdig. Det er allerede ³⁰ et betydeligt Arbejde, omfattende Syvaarskrigens Tid.

Tscherning udtaler sig stærkt mod J. A. Hansens Fæsteforslag.

Monrad's første Foredrag — »politiske Drømmerier« — var en synderlig Bekjendelse om hvorledes Alt var en ³⁵ Drøm, som man forgjæves søgte at undflye — med det samme Spring til Forskjellen mellem den civiliserede

Krig og den barbariske Krig, Folkekrigen (— Erindringer fra strøgne Artikler til Berlingske Tidende). Men Omquædet er som sagt: »Alting Drøm«, Kongens Titel etc.

Nu er *Monrad's* Artikler i Berl. Tid. 1. Mai til 1. 5 Novbr. udk.

DEN 9. DECEMBER. Torsdag. Idag sluttedes første Behandling af Finansloven. *Indkomstskatteloven* følger imorgen efter. Det paastaaes, at derpaa skal *Fæstesagens* Behandling komme. Naturligviis vil den tsherningske 10 Gruppe gjøre stærk Modstand mod Haffners Krav. I Opseiling ere følgende Love, som man skulde synes gjerne kunde have været færdige efter Udsættelsen:

1) Fønnesbech: den almindelige Indkomstskattelov.

2) — Lov om Omdannelsen af Livrenteind- 15 retningen.

3) Rosenørn; Theaterloven.

4) Raasløff: Den militære Straffelov.

5) Nutzhorn: Borgervæbningslov.

Det er dog stadig tvivlsomt, om Raasløff og Scheel 20 kunne enes med Hensyn til den militære Straffelov.

DEN 10. DECEMBER. Fredag. Finansudvalget sattes idag. Fenger vil ikke være Ordfører i Aar, men Formand. Ventelig bliver nu Ordførerhvervet deelt mellem Flere.

25 Et Hovedspørgsmaal, der hidtil ikke ret er stillet frem i sin fulde Betydning for den franske Forfatningstilstands Sikkerhed, er aabenbart, hvorvidt Grundlovsændringer fremdeles skulle kunne skee uden den lovgivende For- samlings Samtykke. Det er Audelaire's og hans Menings- 30 fællers Fortjeneste at have bragt dette frem uden at forfalde til J. Favre's Ensidighed. Paa dette Punkt adskiller Venstre Centrum sig fra Centrum; men det kan næppe betvivles, at Ollivier's Personlighed ogsaa gjør Vanskeligheder. Sandsynligviis vil hverken de ledende Mænd i 35 Venstre Centrum eller i den oprindelige Afdeling af de 116 stille sig til hans Raadighed, omend Keiseren overdrager ham at danne et nyt Cabinet. Det maa imidler-

tid erkjendes, at der ligger en Vanskelighed i det *protectionistiske* Sind hos Flere af Venstre Centrums betydelige Mænd, men hvis ikke alle Efterretninger skuffe, repræsenterer Venstre Centrum *den virkelige offentlige Mening*. Spørgsmaalet er altsaa, om en Opløsning af ⁵ Kammeret dog ikke vil gjøre sig gjældende med en uafviselig Nødvendighed i Løbet af Samlingen.

DEN 11. DECEMBER Lørdag. Idag fik jeg ikke blot *Monrad's* Episode i Forhandlingerne over Tro og Viden, men det endelig færdig blevene Bind af S. Kierkegaards ¹⁰ Papirer, 1833—1843. Her begynder først den lange Række af »Journaler«, som jo i Virkeligheden indeholdt en stor Del af hans udgivne Skrifter. Hvad mon Fru Schlegel og Schlegel vil sige til disse halve Bekjendelser?

Idag holdt Kirkecommissionen et sidste Møde i denne ¹⁵ Samling. Strøm har tilbagevist Casse ret alvorligt. Nu skal den igjen træde sammen efter Paaske.

DEN 13. DECEMBER. Mandag. *J. A. Hansen's* Fæsteforslag er til første Behandling; i Forbindelse dermed *G. Winther's* som den næste Sag. Haffner gjorde sig den ²⁰ Fornøielse aldeles at tilbagevise *J. A. Hansens* Forslag, men erklærede samtidigt, at Regjeringen kunde gaae ind paa en tvungen Afløsning, naar al Jord frigjordes, enten som gl. *Hovedgaardsjord* (mod $\frac{1}{3}$) eller som gammel *Selveierbondejord* (mod $\frac{1}{4}$). Fæsternes Efterladte skulle ²⁵ have en Fjerdedel, det Øvrige samles til Anvendelse til Landalmuens Bedste. Dette syntes dog at overraske *J. A. Hansen* noget. Udvalg i Anledning af Indkomstskatten viste, hvor splittet Thinget er paa dette Punkt. Først valgtes ved Forholdstalsvalg *Kjær, Gad, J. Jørgensen,* ³⁰ *Clausager, A. Christensen, P. Nielsen* og *J. A. Hansen*. Først ved almindelig Afstemning sattes Fenger (der forrige Gang kun fik 8 Stemmer) og *J. Rasmussen* ind.

DEN 14. DECEMBER. Tirsdag. Fæstesagens Forhandling fortsattes jævnt efterat *J. A. Hansen's* første Vredes- ³⁵ tanke at tage Forslaget tilbage havde lagt sig; Haffner

mildnedes, Scavenius og Holstein søgte at vise, at Forskjellen mellem J. A. Hansen og Regjeringen ikke var saa stor o. s. v.

Jeg hører, at J. A. Hansen virkelig har havt en Samtale om Fæstesagen, baade med Haffner og Frijs. Det kan vel være, at den Form, Regjeringens Erklæring tilsidst fik, ikke stemmer med de i disse Samtaler faldne Udtalelser, men er en Følge af Frijs' noget strammere Holdning i den sidste Minister-Conference.

10 DEN 15. DECEMBER. Onsdag. Hall tog Parti i Fæstesagen. J. A. Hansen's Fæsteforslag gik til Udvalg; Winters gik vel til anden Behandling, men kom ikke i Udvalg. *Sammenlægnings*spørgsmaalet henviste Hall til et særskilt Lovforslag; han afviste altsaa Tanken om *Bondejordens* Forvandling til *Hovedgaardsjord*; men han syntes at ville lade *Tyveaarsgrænsen* for gammel Selvejerjord bortfalde og indskrænke Godseierens *Afdragspligt* til en *Fjerdedel*, og saa tage Loven. Den altid troskyldige Lehmann sværmer godmodigt for den Tanke, at nu skulde 20 Godseierministeriet have fundet sin Opgave i *Jordens Frigørelse*. Jeg troer ikke, der kommer Noget ud af det Hele. Haffner veg aabenbart noget tilbage, efter den »velsignede Søvn«, som J. A. Hansen anbefalede; der skal være adskilligt Røre iblandt Godseierne i Anledning af denne 25 tilbagegaaende Bevægelse og hele Fæstesagens Gang. Omend de i Rigsdagslivet og i Octoberglæderne indviede Godseiere kunne følge med til en vis Grad i det Mindste, turde det falde svært for de fjernere staaende Godseiere, der leve i de gamle Forestillinger; det Hele falder vist 30 sammen.

DEN 16. DECEMBER. Monrad's andet Foredrag idag viste, at det forrige Thema skulde have været Alternativet »at kjæmpe til sidste Mand«, idag Afvæbning. Fedesvintheorien har virkelig betaget ham, saa han glemmer, at slig Fedning kun er Indledningen til Slagting. 35 Det vil næppe kunne undgaaes, at Monrad nu bliver Gstd. for skarp Bedømmelse.

DEN 17. DECEMBER. Fredag. *Pensionslovens* første Behlg endtes. Fenger opgav *Embs. Selvpensionerings-* forslaget; i Henhold til Fønnesbechs Udtalelser ved den almindelige Lønningslov; derimod vilde han fastholde det m. Hs. til *Bestillingsmændene*. 5

Det er øiensynligt, at der ikke kommer nogen Overskomst istand i *Hospitalsudvalget*. Hornemann maatte forleden gaae i Ilden (»Fædrelandet«), og Fenger melder sig ud af Borgerrepræsentantskabet, hvis der ikke gives Tid til Sagens Drøftelse; men den afsluttes uden at være 10 uddebatteret.

Da de forskjellige Bondehøvdinge ikke undte hinanden Formandspladsen i Fæsttudvalget, tilfaldt denne Hall. Sagens Behandling udsattes til efter Juleferien, der alt begynder paa Tirsdag. Indkomstskatteudvalget, der ledes 15 af J. A. Hansen, hviler og efter Fengers Forslag indtil Videre.

DEN 20. DECEMBER. Mandag. Atter møder *Geffroy's* Artikel Vanskeligheder. Først kom en Ven og indbildte ham, at den danske Legation »ønskede en dansk Arti- 20 kel i R. d. d. m.« og tilbød ham nogle Actstykker fra Udenrigsministeriet i Paris — saa bliver Rosenkrantz altereret og nu siges det Geffroy, at den »danske Legation« protesterer mod hans Artikel. Naturligviis Forvirring; Legationen er meget uskyldig i det Hele; den »skandina- 25 viske Artikel« er os aldeles uvedkde; en dansk Artikel ønskes ikke; men hvis Annuairen ikke opgives, ønskes Medvirkning.

DEN 21. DECEMBER. Tirsdag. I Gaarsmødet i Sv. Akad. (H. Hamilton Direktør) tiltalte H. Hamilton Kongen 30 med en Adskillelse mellem Kronens matte Glans og de kongelige Dyders Liv.

Monrad advarer stærkt mod Indgreb i Eiendomsret i Anledning af Fæsteloven.

Det store Lønningsudvalg sattes igaar. Formand bliver 35

ventelig *Nyholm*, Medlemmer ere V. Holm, Schiørring, Corn. Petersen, Winther, Tauber, C. V. Nyholm, J. A. Hansen, Mørk, Fjord, A. Nielsen, Bønlykke, Sager, Koch, J. J. Holm og A. Hage.

- 5 Nyholm vil gjøre, hvad han kan for at fremme Sagerne. Paa J. A. Hansen nær er det jo næsten lutter nye uprøvede Kræfter.

DEN 22. DECEMBER. Onsdag. Nu har Fenger ladet et velskrevet Svar paa Lægeraadets sidste Critik trykt om-
10 dele. Sagen kom da ikke for i Mandags.

DEN 23. DECEMBER. Torsdag. Bille beretter, at han har intet Haab længere. Man begynder at tale om at tilbyde Danmark en Erstatning af en Million for havde Udgifter m. m.

- 15 Kryger og Ahlmann bekjendtgjøre under 21. D., at det ikke har behaget Kongen af Preussen at svare paa deres Brev til ham.

DEN 24. DECEMBER. Fredag.

- Endelig har da Krigsministeren fundet sig i Moltkes
20 Udnævnelse fremfor Jørgensen; mærkeligt nok uden at der samtidigt er sørget for en Pensionering af Hegermann eller Heramb.

- DEN 25. DECEMBER. Løverdags. Bille melder (telegra-
phisk ^{24/12}), at han er blevet overrasket ved den Privat-
25 meddelelse fra Grant, at den amerikanske Regjering ikke kunde tilbagevise Leiligheden til at erhverve Samana; som Følge heraf var der ikke længere nogen Grund, der retfærdiggjorde Forkastelsen af St. Thomas-Tractaten, og Grant havde derfor sagt til Sumner, at Tractaten jo nu
30 maatte ratificeres.

- Dermed er Sagen jo ikke i sin Orden, men der aabner sig en ny Mulighed; det maa imidlertid ikke glemmes, at den amerikanske Regjering alt tidligere har ført disse Samana-Forhandlinger paa samme Tid, som den mod
35 Erhvervelsen af St. Thomas i Henhold til Tractaten

fremhævede de politiske Betragtninger, som forbød Republiken at blande sig ind i de vestindiske Forhold.

DEN 26. DECEMBER. 2^{den} Juledag. Søndag. Omsider søger *J. A. Bornemann* sin Afsked. Saaledes kommer *H. Scharling* paa den grønne Green. Nu gjælder det til næste Aar at skaffe *Steenstrup* Fritagelse for Museumsarbeidet og Forelæsningerne for Medicinerne ved at faae et Tilskud til *Lütken*, som da kunde blive tredie Inspecteur og holde disse Forelæsninger. Det Bittre vilde blive, at *Schiødte* da maatte være Formand i Museumsraadet, men det kan *Steenstrup* ikke slippe for, medmindre der kan findes en Formand, der vil overtage et administrerende Formandsskab.

Monrad har sendt *Martensen* et eschatologisk Arbeide, overladende til ham at afgjøre (inden Paaske), om det skal trykkes, brændes — eller henligge. Det sidste bliver sagtens tilraadet.

DEN 27. DECEMBER. Mandag. jfr. ^{29/12}. *Martensen* læste idag *Grundtvigs* Brev til *Mynster* 3. Dcbr. 1812, *Mynster's* Svar 12 D. og *Grundtvig's* andet Brev af 23. Dcbr. s. A. for mig.

1) *Grundtvig* spørger *M.*, om han er en Christen.

2) *Mynster* svarer skarpt med Henvisning til sine Prækener m. v. og tiltaler derfor *G—g.* som den »hovmodig-mismodigt-umodne« haardeligt.

3) *Grundtvig* tilstaaer, at hvis han havde læst alle Prædikenerne, vilde han enten slet ikke have spurgt, eller have spurgt anderledes. Men han udtaler en stor Agtelse for *Mynster*, der imidlertid ikke viste ham nogensomhelst Anerkjendelse, om han end efter *G—g's* Ønske undlod at skrive offentligt imod ham; *Mynster* kunde efter sin forskjellige Personlighed og den Kreds, hvori han levede, ikke vurdere *G—g.*

DEN 28. DECEMBER. Tirsdag. *Monrad* vil henstille Fæsteloven som et Tilbud til *Godseierne*, af hvis Ønske Lovens Anvendelse gjøres afhængig.

Fæstesagsmødet i Ringsted i J. A. Hansen's Retning.

Zytphen-Adler optraadte for ham; Holstein var tilstede som spørgende. Winther søgte forgjæves at advare truende med Tscherning.

- 5 Idag læste jeg i Gunni Busck's [Bog] Grundtvig's Brev om Mynster 20. Dcbr. 1828, der jo paa en mærkelig Maade slutter sig til Brevvexlingen fra 1812. G—g kan nu ikke tilgive Mynster, at han havde Noget tilovers for den angrebne Clausen; det er atter her Mynsters Forhold til
- 10 Videnskaben, til den humane Cultur, som i »den christelige Viisdom« (1825) ligesom i Brevet 1812 skiller dem ad. G—g svarede dog endnu efter Mynsters Død, da Kierkegaards Angreb kom, paa Spørgsmaalet om, hvad han syntes derom: »skidt«; han havde rigtignok raset ud
- 15 i sit »Frisprog« (1839). Det Eiendommelige er at see den Sikkerhed, hvormed man i denne grundtvigske Kreds er forvissat om, at man »gjør Guds Villie«, medens Modstanderne uden Videre ere »Christi Fjender«.

DEN 29. DECEMBER. Onsdag. Martensen læste i Mandags et Afsnit af hans Ethik for mig, nemlig et Tillæg til Capitlet om »Socialisme og Individualisme« (Vinet), hvori han særligt omtaler S. Kierkegaard (en Episode, ingen Epoke) »den Enkelte«. Naturligviis udvikles med stor Styrke, at Kkgd. i Grunden hverken kjender Stat

25 eller Kirke, intet Samfund, ingen Menighed; han er derhos Bodsprædikant, Vækkelsesprædikant, men medens han stiller »Christus« som Forbillede frem til Efterfølgelse med forfærdelig Skarphed, lader han Frelsen reent træde i Baggrunden.

30 Det lader dog til, at Martensen skal faae den første almindelige Deel af Ethiken ud inden en rimelig Tidsgrændse.

Jeg havde en lang Forhandling med Rothe om den vestsjællandske Bane. Han søger en Hovedgrund til Vanskeligheden i Levy's Skinsyge paa Tietgen. Meyer faldt

35 fra i sidste Øieblik.

DEN 30. DECEMBER. Torsdag. Idag fik jeg Fersen

1778—1780. Hvilket Maskepie med Enkedronningen om Sønnens Ægthed eller Uægthed!

Idag fik jeg *Monrad's* politiske Drømmerier. Han har forandret Slutningen af andet Foredrag, som han siger ikke at have nedskrevet i Forveien; det er derved blevet 5 lidt mindre grelt.

DEN 31. DECEMBER. Fredag. Naar jeg overveier *Vedel's Forsøg paa at rense Bernstorff mod de svenske Besyldninger*, forekommer det mig, at han vel i det Væsentlige har Ret, skjøndt jeg ikke tør fælde den endelige 10 Dom, før jeg seer, hvorledes det gaaer ham 1765—1770; men den apologetiske Tendents træder saa stærkt frem, at det vilde være ønskeligt, om den blev dæmpet noget.

I Sehested Juel's Arkiv er den private *Brevvexling mellem Bernstorff og Schack Rathlou* efter dennes ved 15 Landboreformerne fremkaldte Udtræden af Ministeriet.

Bf. gjør ham stadigt Rede for sin Politik og begjærer hans Dom. Det er dog mærkeligt, hvorledes baade den plessenske og den bernstorffske Slægt er nær ved at blive dansk — og hvorledes ender det? 20

Den *preussisk-russiske Alliance* synes ligesom styrket. Det er ei blot Hofferne, der optræde saaledes, men selv den moskovitiske Presse taler ei længere om en fransk Alliance; den fremhæver den preussiske Militærorganisation og holder stærkt til den preussiske Alliance, naar 25 Preussen vil være nogenlunde rimeligt.

Men Aarets store Begivenhed er den uhyre indre *Omdannelse i Frankrig*. Trods alle Heldninger til det Gamle er Forandringen overordentlig betydningsfuld. Ved Siden heraf rykker *Afvæbningsspørgsmaalet* frem. Kan det 30 løses uden en Krig? »Times'«s Efterretning om, at Napoleon skulde have bragt det frem i bestemt Form, bekræfter sig ikke.

DEN 1. JANUAR 1870. Løverdags. *Sørensen* melder, at nu kan Trykningen af hans Krigshistorie 1813—1814 be- 35 gynde, og det paa een Gang begge Bind.

Da Bruun fristede mig til at sige mit Skjøn om Rost-

gaard, hvis Forfængelighed han vilde gjøre til en Lyde, ei Last, henstillede jeg til ham, om ikke hans Forhold til Konen tilstrækkeligt viste, at han ikke var Mand i sit Huus, at han manglede den Characterfasthed, som
 5 burde findes hos en Mand i høie administrative Stillinger. Uden Konens Indflydelse var han vistnok ikke heller bleven Høiesteretsjustitiarius, til hvilken Stilling han jo ogsaa savnede al virkelig Adkomst. Han skulde være bleven i lærd Virksomhed og dertil knyttet Administra-
 10 tion som Bibliothekar og Geheimearkivar.

DEN 2. JANUAR. 1870. Holm-Hansen oplæste idag et Arbeide: Bodil eller de høie Vande. Der var en jydsk Naturtone derover, men det tykkes mig, at det i høi Grad manglede dramatisk Kraft; der har ingen Plan
 15 været lagt fra Begyndelsen af. Han overvurderer aabenbart sine Evner, medens Andre undervurderer ham.

DEN 3. JANUAR. Mandag. Magistraten tiltræder Borgerrepræsentantskabets Beslutning om den sammensatte femte Afdeling, idet den forudsætter, at Beslutning om
 20 Indlæggelse tilkommer Bestyrelsen. Derimod forbeholdt den ny Overveielse af den Betalingsforhøielse ved Communehospitalet, Borgerrepræsentanterne havde vedtaget.

J. A. Hansen optræder idag mod D—d's Paastand, at hans Fæsteforslag skulde være et Brud paa Eiendoms-
 25 retten. Hans Bevisførelse slaar ubetinget til med Hensyn til Lehns- og Stamhuusbesiddere. Det kunde være et Spm., om man ikke skulde indskrænke sig til at give Fæsteafsløsningsloven for Majoratsbesidderne og derhos ganske almindeligt ophæve Bortforpagningsretten efter
 30 Fdg. 15. Juni 1792.

Christensen B. gjenvalgtes dog til Viceformand idag i Folkethinget, uagtet han selv for nogen Tid siden havde antydnet, at han maatte fratræde paa Grund af den tilbagetrukne Stilling han kom til at indtage.

35 DEN 4. JANUAR 1870. Tirsdag. Vi faae til Eftersyn i Procescommissionen et af Ramus udfærdiget Schema,

hvorefter Retsbetjentene skulle give Oplysninger om *Sportelindtægterne*.

Nellemann er bleven noget mistrøstig over den Modstand, Umiddelbarhedsgrundsætningens Gjennemførelse møder, og truer med at ville trække sig tilbage fra Sagen, navnlig hvis han kommer til at staae i afgjort Mindretal i Commissionen. Imidlertid vil han nu udarbejde sine Forslag til hans første Hovedafdeling. Derpaa maa Schiørring under hans Ledelse udarbejde Motiver. Imidlertid standses det Hele maaskee noget ved et svensk Intermezzo. Kantsleren ved Lunds Universitet har nemlig indbudt ham til at holde nogle Forelæsninger der.

DEN 5. JANUAR 1870. Onsdag. Nu skal Martensen bruge sin kostbare Tid til at forberede Prindsesse Thyra til Confirmation.

DEN 6. JANUAR. Torsdag.

Kongen sagde til Andræ Nytaarsdag: Hvad synes De om Monrad? Han har raadet mig til at anlægge Noget af Civillisten sikkert i Udlandet, da Ingen kan vide, hvorlænge dette kan holde her i Danmark? Har jeg fortjent et saadant Raad? Saavidt vides har Monrad kun talt med Kongen een Gang efter sin Hjemkomst — Kongen er meget vred paa ham efter de forskelligste Vidnesbyrd; dog vedbliver Oxholm at udtale sin Beundring for ham. Hos Kronprindsen har Monrad slet ikke været; ja, han sagde endog ligefrem til Arveprindsessen, at han ikke vilde gaae til Kronprindsen. Denne er naturligviis meget opbragt paa ham. Hall har været uforsigtig nok til at give Kronprindsen det Stikord, at Monrad er gal. Vedel søger efter Evne at fremholde den anden, den alvorlige Side hos Monrad.

DEN 7. JANUAR. Fredag. *E. Rosenørn* lovede mig idag, at Theaterloven skulde blive forelagt først i Folkethinget.

I Fæsteudvalget viste B. Christensen nogen Tilbøielig-

hed til at stille lignende Krav paa Huusmændenes Vegne. Møller forfærdede Gaardmændene ved at gjengive adskillige Huusmandsudtalelser til Fordeel for de store Eiendomme, hvis Eiere dog sørgede for Arbeide, medens
 5 Gaardmændene lod Huusmændene gaae saasnart de ei behøvede dem. Efter Bregendahl begynde nogle af Folke-thingets Bønder at blive betænkelige.

DEN 8. JANUAR. Løverdags.

Tietgen er i Aften reist til London. Der udbetales nok
 10 i Slutningen af Maaneden Erstatningsbeløb for de afstaaede Telegraphaktier, og han antager, at dette Øieblik er heldigt til at bringe de chinesiske Telegraphaktier (nok over en halv Million Lst.) paa Markedet.

Hall har nu maattet indrømme Salg paa Herlufsholm.
 15 Han har ikke medtaget Husene, hvilket han dog ligesaa gjerne kunde have gjort.

Mohrenheim havde før sin Reise i forrige Aar selv bragt de antidanske Correspondancer i »Le Nord« paa Bane, spurgt, hvem det kom fra og sagt, det maatte have
 20 en Ende. Vedel svarede, at det tidligere kom fra det russiske Gesandtskab (Koskull); nu ventelig fra En, der stod det pr. G. nær (der sigtedes til Quohl uden at han dog nævntes), uden dog at være Diplomat. M—hm sagde, at hvis vi her vilde overtage Correspondancen, skulde
 25 det blive ordnet paa den Maade. Dette Tilbud modtoges naturligviis. I Decbr. s. A. kom han tilbage; ja dette kunde ikke skee; han maatte selv skrive Correspondent-artiklerne, men det skulde han gjøre, naar han maatte faae det fornødne Materiale. Ja naturligviis!

30 DEN 9. JANUAR 1870 Søndag. *Ueland* † ¹⁰/Januar. Det var i 1851 * at Striden mellem Vestlandsbønderne og det østlandske Bondearistokratie udbrød; indtil den Tid havde Bønderne siden ¹⁸³³/₁₈₃₆ været samlede; Omslaget begyndte, da Bønderne i 1833 fik deres siden 1816 suspenderede
 35 grundlovsbestemte Ret til 4 Repræsentanter tilbage.

Ueland havde en Hovedandel i Formandsskabslovens Gjennemførelse, (1837) i, at Storthinget gjenvandt Raadigheden over Oplysningsfondens Midler (1842) Værnepligtsloven (1854) Lagretterloven.

DEN 10. JANUAR. Mandag. Ligesom Varnhagen's Efterladenskaber have givet fem Bind Blætter aus der preussischen Geschichte I—V Bd. 1869 fra Perioden 1820—1831, for ikke at tale om de mangfoldige Brevsamlinger, og indtil Dato 11 Bind Tagebücher (fra en sildigere Periode) — der er endnu Mere ivente — saaledes [have] 10 Kelchner og Mendelsohn-Bartholdy udgivet to Bind Briefe v. Nagler an einen Staatsbeamten (1824—1845).

^{18/12} 39. Sonderbar dass ich bei der dänischen Todesnachricht gesagt habe: — jetzt geht es im Philippischen-Style. Vor zehn Jahren ermahnte ich Graf Münch u. hiesige Herren, dasz man den König v. D. mit Rath u. Ermahnung zu Hülfe komme, und die Nessel in Kiel zertrete von Wien u. Berlin aus — ehe solche stark wird.

Den almindelige *Indkomstskattelovs* første Behlg. begynder idag i Folkethinget. Fonnesbechs Udkast bliver stærkt medtaget af Gad og Fenger.

DEN 12. Januar. Onsdag. I Udvalget om Forpagtningsloven fremhævede jeg Nødvendigheden af, at den endelige Betydning af de 50 Aar blev en Sandhed. Skeel 25

* Det er udentviveligt sandt, hvad Bjørnson's Folkeblad i Artikler (^{15/1} ff.) i Norsk Folkeblad om D. Meidell noget stærkt fremhæver, at Tiden i Norge efter 1848—1851 var sur, trang og kjedelig, da alt opløste sig i Partikjævl (Daa—Stabell o. s. v.) Krydserens Mandskab bragte Liv og Munterhed (D. Meidell, Rørdam, Bentsen, Richter, Rosing, B. Kokk, Bonde-Berg.) Jfr. Jonas Lie i Dsk. Ill. Tid. ¹³/₂₀ Marts 1870.

vred sig som en Orm ligeoverfor Lovforslaget. Der er i Folkethingsudvalget indkommet en Masse Ændringsforslag til Hansen's Fæsteforslag.

Rosenørn-Lehn siger, at Haffner er tilbøielig til at opfordre Jernbaneselskabets Plenarbestyrelse til at forelægge Banebygningen for Generalforsamlingen, men han antyder nogen Frygt for, at han ikke ret kan stole paa dem, der have tegnet sig til Forstærkningsfonden.

DEN 13. JANUAR. Torsdag. Daru udtaler sig i stærk anti-preussisk Retning; til Moltke udtaler han sin Forundring over, at vi vilde slaa os til Ro, hvis vi fik Alt, hvad vi forlangte. »Var det ikke bedre, hvis Preussen beholdt den Torn i Foden«. »Det er godt nok, men hvor længe skulle vi bløde.« Moltke mener, at man ikke maa lægge for megen Vægt paa Daru's Yttringer; han er vant til at fremføre Alt andet end veloverveiede Yttringer.

»Le Nord« vedbliver at angribe det nationalt-liberale Parti, der behersker den offentlige Mening, og slaaer nu Frijs ganske sammen med dette Parti, hvis »tout ou rien« han gjør sig [til] Talsmand for, hvorved han forhindrer en Overenskomst mellem Preussen og Danmark. Mohrenheim har altsaa ikke kunnet forhindre denne russiske Publicistik, som naturligviis tages til Indtægt i N. Pr. Zeitung; de Materialer, han fik om Valgene i de nordslesvigske Byer, har han ikke faaet Lov at benytte endnu.

Anden Behlg. af den almindelige Lønningslov i Folkethinget. Dagbladet har idag en god Artikel mod Monrad, ventelig af Schiern. Monrad aabner i Aften en Selv-Anmeldelse af de »politiske Drømmerier« med et bittert Angreb paa »Dagbladet«.

Idag antog Bestyrelsen eenstemmig (Schiern var tilstede) Vedel's Afhandling om v. d. Osten; derimod stemte Schiern mod det lille Bidrag om Clarke af Madsen (som nu skal foredrage »Hærordning«.)

DEN 14. JANUAR. Fredag. Endelig kom Nutzhorn med

Politolovforslaget; Procesbestemmelserne ere optagne (uden at Commissionens Betænkning nævnes).

Jeg har idag læst adskillige ret interessante Brevuddrag af J. H. Bernstorff, P. A. Bernstorff og Scheffers Breve til Schack-Rathlou m. Fl. (Numsen, Moltke). 5

Cort-Adler. Han skal nu plukkes ihjel af T. Becker. Er det paalideligt?

Efter Raasløff's Erklæring vil Lovforslaget om den militære Straffelov ikke blive forelagt i Aar.

DEN 15. JANUAR. Løverdag. Ogsaa W. Ussing ved- 10 kjendte sig den Fortolkning af Fdg. 15. Juni 1792 § 11, at Forpagteren har ufraskrivelig Fremforpagtningsret — ellers betyder det Hele Intet, siger han.

Interessant Forhandling idag i Commissionen om, hvorvidt Fallitboet, naar ved gjensidigt bebyrdende 15 Retshandler Trediemand har opfyldt sin Forpligtelse, (uden udtrykkelig eller stiltiende at have givet Fallenten Credit) kan tilegne sig Gstden uden at betale det betingede Vederlag, af hvis øjeblikkelige Ydelse Medcontrahenten oprindeligt kunde have gjort sin Ydelse 20 afhængig.

I Statsraadet stilles den islandske Forfatningssags Fremme i Bero.

DEN 16. JANUAR. Jeg har meddelt Rothe, at jeg anseer det for nødvendigt, at Jernbaneselskabet, hvis det 25 skal overtage Holbæk—Kallundborgbanen i Stedet for Falsterbanen, betinger sig, at Lovgivningsmagten (som dog skal forlænge Fristen til Holbækbanens Fuldendelse) udtrykkeligt erklærer, at det nye Baneanlæg i alle Jernbanen vedk. Retsfh. skal træde i Stedet for Falsterbanen 30 og betragtes som indført i Henhold til Loven af 1867. Det kan nemlig ikke med Sikkerhed vides, om ikke en Creditor kunde faae Dom for Obligationens paalydende Beløb; det Høieste *burde* vistnok være det oprindeligt betalte Beløb, men Ingen kan med Sikkerhed sige, hvor- 35 ledes Dommen vilde falde.

DEN 17. JANUAR. Mandag. Undervisningslønningsl. vil blive mangfoldigt gransket i Folkethinget.

I Borgerrepræsentantskabet stod 13 mod 13 ved Afstemningen over Fengers Forslag til at afvise det nye
 5 Borgervæbningsforslag. Formanden holdt da paa Regjeringsforslaget, hvorved dog Magistratens Ændringsforslag vedtoges.

I Literatursamfundsraadet restitueredes Overeenskomsten med Grundtvig fra 1849 om Kjøbet af hans Inventarium over Folkeviser, dog saaledes, at hans Testaments-executores kunne udløse det med Kjøbesummen, 200 Rdlr.
 10 Rdlr.

DEN 18. JANUAR. Tirsdag. Nu ville Landstingets Godseiere gaae ind paa Haffners Forpagtningslov, men
 15 de kunne endnu ikke forsone sig med en correct Udvikling af de 50 Aar. Maaskee jeg dog kan faae dem med ved at indrømme, at Forpagteren kan fraskrive sig Forpagtningsret; Mourier-Petersen og Rosenørn-Teilmann synes at erkjende, at der kan gjøres Udlæg i
 20 Forpagtningens økonomiske Udbytte; men det er ikke at stole paa; derimod er det svært at see, hvorledes man vil kunne væрге sig mod Arvegangens Betyggelse, Testationsret o. s. v.

Liebe siger mig, at Regjeringen ikke er bleven ube-
 25 rørt af Godseirrøret, og derfor vil gjøre, hvad den kan for at forebygge, at Fæstesagen kommer videre; men det vil næppe lykkes; til Landstinget vil man i Folke-thinget have den.

DEN 19. JANUAR. Onsdag. Beløbet til den chinesiske
 30 Telegraph er, trods stærk Modstand, tegnet.

Estrup er tilkaldt, og det viste sig i et Møde, jeg havde med Godseierne, at de heller ikke vilde indrømme, at den Forpagter, der ikke havde Fremforpagtningsret, kunde give Sikkerhed i den 50aarige Forpagtningsret.
 35 Skeel havde talt med Frijs og Haffner.

Der var idag Møde mellem Haffner og Fæsteudvalget.

G. Winther m. Fl. vare borte. Udbyttet var næppe stort; Regjeringen fastholdt sit Standpunkt.

DEN 20. JANUAR. Torsdag. Gedalia, der vil være italiensk Baron, har ladet sig give Vidnesbyrd om at være den anseteste Bankier her paa Pladsen af Mohrenheim. 5
Hvad har M—m faaet i Betaling, spørger Rati.

Raasløff fik Lovforslaget om Øvelsesleir til Udvalg (47 > 46).

Fonnesbech fik ved tredie Behlg. af Lønningsloven Kofods Forslag om Afskaffelse af Hoftitler afslaaet, og 10 sit Forslag om Vederlaget for Sædtillæget vedtaget. — Der var stor Munterhed mellem Kofod—Winther og Winther—J. A. Hansen (Ministeriets Støtte) til Bregendahls store Misnøie.

Raasløff har anvendt 16,000 Rdl., medens Rigsdagen 15 var samlet, til Tordenskiolds Udredning; nu maa det frem paa Tillægsbevilling.

Raasløff har nu bestemt sig for at bygge en Moniteur, der skal koste 750,000 Rdl. Videre opgiver han ikke i Finansudvalget, men han har meddelt Tuxen, at den 20 ikke maatte stikke dybere end 12 Fod, dette er vist uforntigt, thi kan man gaae over 11 Fod, kan man ligesaa gjerne gaae til 14 Fod, og det betvivles, at Pantseret kan blive tilstrækkeligt, naar Skibet ikke faaer Lov at gaae dybere jfr. Eriksons Breve. 25

DEN 21. JANUAR. Fredag. Haffner siger mig, at han vil forlange Banebytningspmet forelagt en Generalforsamling. Jeg nævner ham den retlige Betingelse, foruden Tidsbetingelsen.

Iøvrigt syntes han ikke aldeles utilbøielig til at gaae 30 ind paa Forbud mod de 50aarige Forpagtninger; men jeg tvivler meget paa, at han faaer Lov til at gaae ind herpaa.

Bætzmann har da faaet sin Afsked ved Bibliotheket, da han paa egen Haand tog sig Juleferie, uden et Ord 35 til Daa. Imidlertid er han jo Hovedredacteur i »Aften-

bladet«, som for Tiden behandler Spørgsmaalet om Stemmerettens Udvidelse.

DEN 22. JANUAR. Løverdag. *Justitsministeren* udvirker en kgl. Resolution om en experimenterende Decentralisation paa Island; han vil ligeledes begjære Penge til et forbedret Postvæsen paa Island. Mon Folkethinget dog ikke først vil forlange nogle nye islandske Indtægter?

DEN 25. JANUAR. Tirsdag.

Det er faldet mig ind, om man ikke kunde indskrænke sig til at udtale, at Forpagteren stedse har Ret til i levende Live at afstaae Forpagtningen til Søn, Stedsøn eller Svigersøn, herved vilde de practiske Formaal være fyldestgjorte, og Godseieren udsattes ikke for, at en aldeles Fremmed kort efter Contractens Indgaaelse blev indskudt.

DEN 26. JANUAR. Onsdag. Lehmanns Forespørgsel i den islandske Sag kunde ikke være Nutzhorn behagelig.

Skeel og Moltke syntes at ville gaae ind paa mit Mæglingsforslag med Hensyn til Forpagterens Afstaaelsesret.

Tscherning fortæller mig idag,

at Rosenkrantz skrev en Dagbog under sit Ophold i Wien, hvorefter det til det sidste Øieblik var tvivlsomt, om Danmark ikke skulde opløses, saa Preussen fik Halvøen og Sverrig Øerne. Men Wellington erklærede, at han, skjøndt han fandt, at Danmark havde været den skadeligste Stat, der havde existeret, dog efter sin Regjerings Ordre maatte fordre den danske Stats Opretholdelse. Derefter kunde Frederik den Sjette roligt reise hjem.

at Joachim Bernstorff i 1834 i Wien gav Tscherning Ret i hans Yttring til H. Criminil, at nu var det Tid til at skille Slesvig fra Holsteen; Bernstorff sagde alt dengang, da Criminil Intet vilde høre derom, at hvis det ikke skete nu, vilde sandsynligviis den Tid komme, da det tabtes ligesom Holsteen.

Iøvrigt paastod Tscherning, at Bernstorfferne havde villet, at Danmark skulde have sluttet sig til Preussen

—England mod Frankrig, ja, at der endog var arbeidet for, at Østerrig skulde i 1806 have understøttet Preussen.

DEN 28. JANUAR. Fredag. Idag enedes jeg med Skeel og Moltke om Ændringsforslagene til *Forpagtningsloven*, som Lehmann tiltræder, naar Indenrigsministeren erklærer, at Regjeringen ikke vil gaae videre. Idag afgav *Fæsteudvalget* i Folkethinget sin Betænkning. Sagen skal, saasnart Theaterloven har været til første Behlg., fremmes til anden Behl. inden Finantsloven.

Hindenburg interPELLERER Nutzhorn om Fallitlovgivningen. Beretningen om Demarcationslovens Gjennemførelse omdeles. Fenger har i Indkomstskatteudvalget faaet det Hverv at udarbeide et Forslag til Skattens Indførelse, bygget paa lønnede Skattekommissærers Benyttelse. Efter megen Modstræben synes Bønderne at bøje sig for Nødvendigheden.

Den Ubesindighed Bruun begik ved at ville opføre »Gjøngehøvdingen« i Christiania, straffes i Aften med Udpibning. Saavidt kom altsaa Bjørnson.

DEN 29. JANUAR. Lørdag. Møde i Jernbaneselskabets Plenarbestyrelse. Man vedtog i taus Enighed, at der Intet var at sige til Ministerens Beslutning om Generalforsamlings Indkaldelse; skulde en Generalforsamling indkaldes, maatte det helst komme fra Ministeren. Men dermed hørte Enigheden op; til Sponnecks og Levys store Fortrydelse vedtoges det strax at nedsætte et Udvalg til at overveie, hvad Plenarbestyrelsen kunde have at foranstalte og udtale i Anledning af den forestaaende Generalforsamling.

Det Statsraad, der skulde have været afholdt idag, udsættes til Onsdag for at nogle Lovforslag kunne blive færdige, deriblandt ventelig Haffner om den sydlige jydsk Tværbanes Retningslinie.

DEN 30. JANUAR. Søndag. Jernbanecommissarius har underhaanden æsket Rothe's Raad m. Hs. til den Form, hvori Sagen kan være at forelægge Generalforsamlingen.

DEN 31. JANUAR. Mandag. Tietgen paastaar, at han skal opkjøbe de allerfleste Jernbaneprioritetsobligationer, der have Part i Falsterbanen.

DEN 1. FEBRUAR. Tirsdag. *Theaterloven* gik kun til anden Behlg. derved, at Rosenørn gjorde Overgangen til Cabinetsspml.

Ved Omvalg i Folkethinget fik Krabbe 25 Stemmer, saa Bregendahl kun havde 37 til Formandsvalget. Det var Grundtvigianerne med G. Winther, der havde sat Forsøget i Scene, til Straf lod Fenger B. Christensen springe, og J. A. Hansen blev Viceformand.

DEN 3. FEBRUAR. Torsdag. Fæstelovens anden Behlg. begynder. Haffner, Hall og Scavenius opstille Jordens Behandling som gammel Selveiendom som Betingelse for Lovens Gjennemførelse.

Den almindelige Lønningslov vedtoges uforandret ved anden Behlg. i Landstinget. Dog henstaaer Spørgsmaalet om, hvad der bliver af den Deel af de gamle Medhjælpssummer, som udbetales efter Sædomskrivningsreglerne, idet disse vare stillede til Ministerens frie Raadighed og altsaa ikke synes at kunne kaldes Lønnings-tillæg. Jeg skulde troe, at det var rettest, at Sagen aldeles ikke kommer tilbage til Folkethinget.

Schweigaards bratte Bortgang er gribende, hans Beundrere have ikke Ro til at spørge sig selv, om hans Indflydelse ikke var brudt ved den Strid, hvori han var kommen med sin bedre Fortid, idet han forkastede baade Statsraadernes Adgang til Stortinget og de aarlige Storthing.

DEN 4. FEBRUAR. Fredag. Haffner forelagde Jernbaneforslaget om den sydjydske Tværlinie.

Halls Forslag om at de solgte Gaarde strax skulde ansees som tyve Aar gammel Selveierjord forkastedes med 67 > 23, men J. A. Hansen gjorde ingen principiel Modstand; det var en Underhandlingsgjenstand, der kunde opnaaes ved andre modstaaende Indrømmelser

(f. Ex. Ret for Bonden til at gjøre Efterbud, Indskrænkninger i Sammenligningsmyndigheden o. s. v.

Den islandske Sag skulde have været for idag, men *Nutzhorn* begjærede *Lehmann's* Forslag udsat for at bringe Sagen for i en Ministerconferents forinden dens 5 Foretagelse. Udentvivil havde *Nutzhorn* Lyst til at slaae sig op og gjøre Forslagets Standsning til et Cabinets-spørgsmaal. Kan *Frijs* virkeligt samtykke heri?

DEN 6. FEBRUAR. Søndag. Idag fik jeg *Geffroy's* Artikel sendt fra ham, ligl. fik jeg det *svenske Finantsfor-* 10 slag.

I vort Ministerium er Opløsningen saa stor, at man ikke engang kan enes om et nyt Landsthingsmedlems Udnævnelse. Kongen vilde have *Fallesen*, og han var nærvædet at faae *Frijs's* Samtykke, men saa gik det dog 15 op for *Frijs*, at *Fallesen* er en *Badoutspringer*. Der er Spørgsmaal f. Ex. om *Biskop Kierkegaard*, om *Schurmann*, eller *Broberg*; *Hage* eller *Klein* vil man naturligviis ikke tage, selv *Kierkegaard* vil man nødtigt 20 have.

Wyke fortæller *Frijs*, at *Lady Palmerston* paa Conferencens Tid uafsladeligt overhang *Palmerston*, at han skulde sende Flaaden til vore Farvande.

DEN 7. FEBRUAR. Mandag. *Prinds Oscar* (i *Militær-selskabet*) udtaler sig om *Monitorsystemet*. 25

Idag melder *Bille*, at der i *Senatsudvalget* er stor Tvivil om *Samanaovereenskomsten*; *Grants* Indflydelse synes ikke afgjørende. Iøvrigt er Stemningen i Senatet mindre ugunstig med Hensyn til *St. Thomas Tractaten*; det antages, at Senatet vil godkjende den Indstilling, 30 Udvalget gjør. Om een Ting ere Alle enige: Hvis *Ratificationsfristens* Forlængelse ei var underskrevet af *Grant*, vilde *Tractaten* have været aldeles død.

Geffroy kom netop i rette Tid til at give *Bladene Næring*, medens *Frostveiret* standser *Postgangen*. *Berl. Tid.* 35 tier om *Episoden* fra 1864.

DEN 10. FEBRUAR. Torsdag. Behandlingen af Forpagtningsloven vil sandsynligviis gjøre det muligt ved tredie Behlg. at faae en udtrykkelig Afgjørelse af Spørgsmaalet, hvorvidt Forpagteren skal kunne fraskrive sig
 5 Ret til at overdrage Forpagtningen til Andre end Arvinger i levende Live.

Bille's Forslag om Udvalgs Nedsættelse i Anledning af Demarcationslovens Gjennemførelse fremmedes i Folke-
 thinget. Forhandlingen var ikke ganske behagelig for
 10 Raasløff, der dog paa flere Punkter mødte Bille med Held.

I den islandske Sag mødte Nutzhorn med stærke Indsigelser og Conseilpræsidenten med en uklar Modstand. Jensen kom for tidligt med sit Forslag om Sagens Henvisning til Udvalg uden Afstemning over Sagens Overgang til anden Behlg.
 15

DEN 11. FEBRUAR. Fredag. Lehmann skrev en Dagsorden, som David foreslog og Nutzhorn med den skjønneste Beredvillighed tog imod.

20 Det gaaer smaat med Finanslovens anden Behandling paa Grund af, at ikke blot Fæsteloven, men de mange nye Regjeringsforslags første Behlg. skydes ind imellem. Det tidligste Tidspunkt, Finansfors.'s anden Behandling kan være endt, vil være om fjorten Dage; saaledes faaer Landstinget altsaa ikke Finansloven ind
 25 før d. 15. Marts. Skal der da Forandringer, vil en foreløbig Finantsbevilling ikke kunne undværes.

DEN 12. FEBRUAR. Lørdag. Bregendahl er mere trykket af Valgexperimentet d. 1ste Fbr., end jeg havde
 30 troet. Han mener nu, at hvis Fæstesagen ei gennemføres i Aar, vil Forvirringen blive saa stor, at man næste Aar maaskee ikke engang faaer Finansloven vedtaget. Krabbe, G. Winther gjøre hvad de kunne for at
 35 faae Fæsteloven fordærvet; dels finde de, at den bliver for gunstig for Godseierne; deels unde de ikke J. A. Hansen Gjennemførelsen. Hvis den falder, vil Hansen

forlade Overeenskomsterne, hvorved han nu tilbageholder Adskillige, og selv kaste sig ud i det Yderliggaaende. Navnlig vil han saa see at faae Godseiernes Salg af Fæstejord ved Fæsteledighed forbudt. Der kan være noget Rigtigt i disse Bregendals imod Sædvane mørke Betragtninger, men mon det er Andet end et Billede af den almindelige Slapheds og Opløsningstilstand, som er en Følge af Nederlaget i 1864 og Ministrenes Personlighed?

Jeg fik Brandes' Disputats om Taine.

10

DEN 13. FEBRUAR. Søndag. Jeg confererede med Mourier om Forpagtningsloven.

Haffner forelægger nu Lovforslaget om Forlængelse af Fristen til Holbækbanen til $\frac{1}{4}$ 1874. Der er iøvrigt nu saa stor Tro paa, at Jernbanernes Bygning og Drift vil blive billigere, at Adskillige i det nordvestlige Sjælland ikke havde Noget mod, at Sagen faldt paa Generalforsamlingen i Haab om en directe Bane fra Kbhvn.

DEN 16. FEBRUAR. Onsdag. »De Unges Forbund« blev, takket være Fru Heiberg og V. Wiehe, opført i Aften med stor Virkning.

Krøyer har efterladt betydelige Bidrag til sit Livs og sin Tids Historie. Schiødte er alt ifærd med Udgivelsen.

DEN 17. FEBRUAR. Torsdag. Nu er der i Folkethinget fra det store Lønningslovudv. afg. Bet. over *Postlønningsloven* (Schiørring) og *Toldlønningsl.* (J. A. Hansen)? Fonnesbech synes at antage, at han kan komme igjennem med disse Love, maaskee og med den almindelige Ministeriallønningslov; han vil aabenbart i ethvert Tilfælde anstrænge sig meget for at gennemføre disse Love.

30

DEN 19. FEBRUAR. Lørdag. *Tredie* Behl. af Forpagtningsloven i Landstinget vil vise Haffner's Eftergivenhed, troer jeg, i tilstrækkeligt Lys.

De 50,000 Rdl. til Theaterbevillingen holder sig, idet

de 20,000 tages fra Communitetet, og 30,000 Rdl. fra Sorø Akademi.

DEN 20. FEBRUAR. Søndag. De Unges Forbund havde ved tredie Opførelse i Aften fyldt Huset. V. Wiehe havde mistet noget af sin Godmodighed, men den misundelige Erik Bøghs hensynsløse Angreb paa Holm-Hansen skaffede denne et hensynsløst Bifald.

DEN 21. FEBRUAR. Mandag. Det gik med Haffner i Landstinget og Theatret i Folkethinget, som jeg ventede.

DEN 22. FEBRUAR. Tirsdag. I Aften er Monrad ude og foreslaaer en administrativ Dødstol.

Wachtmeister, der altid har havt et ondt Øie til Monrad, troer ikke blot, at Geffroy's Meddelelse kommer fra ham, men føier endog til: Han har vel solgt Brevene til Geffroy! Hvilken Blindhed! Kan W. da ikke see, at Meddelelsen har *svensk* Oprindelse?

DEN 23. FEBRUAR. Onsdag. Fleury har sagt til Vind, at Kongen af Preussen havde yttret Villie til at optage det nordslesvigske Spm. Paa Forespørgsel yttrede Gortschakow, at Alt hvad der forelaae var et nyt Svar fra Kongen; medens denne tidligere havde erklæret Afstaaelsen umulig paa Grund af den dermed forbundne Upopularitet, havde han nu sagt, at i et beleiligt Øieblik kunde det vel skee.

DEN 24. FEBRUAR. Torsdag. *Fæsteloven* sendtes til Landstinget i en Skikkelse, i hvilken Ingen kan vedkjende sig den. Mange i den »høiere Dannelsesanstalt«, som Grev Holstein kalder Landstinget, ville være i Forlegenhed med Lovforslaget, der leder efter sin Fader. Fenger stemte imod; G. Winther og Frederiksen afholdt sig fra Afstemningen.

DEN 25. FEBRUAR. Fredag. Justitsministerens Love ligge stille paa Grund af Nutzhorns Upasselighed (Tandbyld.)

Øiensynligt vil det blive nødvendigt at faae en *midlertidig* Finansbevilling.

Den Tanke, at vi skulde blive færdige til Paaske, kan næppe længere fastholdes. Fønnesbech vil ikke opgive Forsøget paa at gennemdrive Lønningslovene, Indkomstskatten og Matriklen; han vil derpaa sætte sin Portefeuille, saa siger han, og jeg troer, at det er hans Alvor, at han ikke oftere vil forelægge de mange Lønningslove, hvis de ikke nu kunne gennemføres. Idag begyndte Forhandlingen mellem J. A. Hansen og Fønnesbech ikke meget smilende.

DEN 26. FEBRUAR. Løverdags. Nu er *J. Løkke's* Beretning om Sprogsmødet kommet herved. Lyngby er endnu ikke færdig.

Endelig anmelder *Rosenberg* Holms historiske Bidrag 1778—1788—1791 i Fædrelandet (i »P. A. Bernstorff og Skandinavismen.«) Hvor vil han blive forundret, naar han om nogen Tid vil kunne skrive: »J. H. E. Bernstorff og Skandinavismen.«

Kongens Fader Prindsen af Holsteen Beck skal have efterladt sig nogle Optegnelser om Wienercongressen, navnlig Alexander. De er i Hertug Carls Besiddelse, men Prinds Hans kan vel faae dem.

DEN 27. FEBRUAR. Søndag. Oppositionen mod Steenstrup træder stærkt frem — dog i indirecte Form — i V. Bergsøe's Nekrolog over Krøyer i Ill. Tid. for idag. Vægten lægges paa Krøyers Tilsidesættelse i 1845, da baade Steenstrup og Pingel foretrækkes ham, den Første ved Universitetet, den Sidste ved Museets Overinspectorat.

DEN 28. FEBRUAR. Mandag. Zytphen-Adler er vedvarende syg i Anledning af Fæstesagen.

Idag holde Godseierne Møde om Fæstelovforslaget. Rosenørn-Teilmann skal føre Ordet, *mod* Loven.

DEN 1. MARTS. Tirsdag. Ogsaa flere af de mindre Landeieendomsbesiddere i Landstinget have holdt Møde idag; de kunne ikke bruge Fæsteloven som den er, og vide

vel næppe, hvad der skulde kunne sættes istedet, men de ville have den fremmet. Det gjøres gjældende, at paa de frie Eiendomme har den milde Fæstetvangs Afskaffelse ingen Værdi; fremdeles at Fæsternes Efterladte
 5 intet Krav har paa Værdiforøgelsen, der maatte tilfalde Staten heelt og anvendes f. Ex. til Tienders Indkjøb til Bedste for hele Bondestanden o. s. v. (Frandsen.)

DEN 2. MARTS. Onsdag. Vi havde et lille Møde i Fæstelo-
 10 vssagen; almindelig Utilfredshed med Loven; men det overlades Godseierne at dræbe den. Rosenørn skal aabne Ilden mod Loven; Zytphen-Adler vil vise, at man kan gjøre en Skjelm Uret; thi han møder og taler mildt for Loven.

DEN 3. MARTS. Torsdag. Fæstelovforslagets Behlg. i
 15 Landstinget begynder. Det gik efter Beretningen. Zytphen-Adler vilde have Ordet først, men Rosenørn fik det; iøvrigt Castenschiold og Mourier Petersen og Ussing imod Loven; N. Rasmussen kaldte Lehmann frem; om- sider Haffner.

20 I Folkethinget lider Raasløff det ene Nederlag efter det andet; Udsigten til en nedsat Indkomstskat, ja maa- skee til dens fuldstændige Udskydelse virker foreløbigt uimodstaaeligt; han fik kun 5 Kanoner, og man næg- tede Bidraget til Landcadetacademiebygningens Omdan-
 25 nelse. Fønnesbech afholdt sig fra Kanonafstemningen. Men Enden er ikke endda.

DEN 7. MARTS. Mandag. *Marineforhandlingen* tog en
 noget anden Vending, idet Raasløff benægtede System-
 30 forandringen og Fenger nærmere forklarede denne Be- nægtelse. Iøvrigt indbød Rlf. til et privat Møde (efter den af Bille i Gaar gjorde Opfordring). Imidlertid stemte dog omtrent 30 Medlemmer mod Rlf.'s Forslag.

Jeg skulde næsten troe, at Regenburg bliver Stiftamt-
 35 mand i Aarhus. Frijs har talt med ham derom og op- fordret ham til at henvende sig til Haffner.

Fønnesbech har virkelig opfordret Nutzhorn til at overtage Udarbeidelsen af en ny Rangordning; Nutz-

horn har vægret sig og Sagen er henvist til Conseilpræsidenten, der vil nedsætte en Commission. Her burde Andræ være Formand. Vil han have saa megen Selvkritik, at han ikke lader sig friste?

DEN 8. MARTS. Tirsdag. Lehmann er alt paa Færde med en Udarbeidelse af Regjeringens Tanker i Fæsteloovforslaget; men det er i Grunden kun Erindringen om hans Fortid, der driver ham frem.

DEN 9. MARTS. Onsdag. Forholdstalsvalgmaaden hjalp da ikke Zytphen-Adler. Valgte bleve Estrup, Rosenørn—¹⁰ Teilmann, Sehested-Juul, Krieger, Larsen, Lehmann, Ussing, J. Jacobsen, Hasle, N. Andersen, N. Rasmussen.

Madvig er bleven Ordfører i Livsforsikringsudvalget. Han vilde i Grunden nok være det, thi ellers var Bruun blevet det, men han udtalte sig saaledes til Bruun, at¹⁵ denne ganske naturligt undslog sig.

Nu kommer *Jonas Lie's* Artikel om *G. Ueland*. Denne har efterladt sig Dagbogsoptegnelser, som Sønnen vil udgive. *L. L. Daa* skal skrive *Schweigaard's* Biographie til Ill. Tid. Hvor bliver Asbjørnsens *Sars* af?²⁰

DEN 10. MARTS. Torsdag. Første Behlg. af *Forpagtningslovforslaget* i Folkethinget. Intet Udvalg nedsattes; det synes, som den skal gaae *uforandret* igjennem. *Fæsteudvalget* holder første Møde. Den almindelige Forhandling tilendebragtes. Estrup fremhævede stærkt, at hvis denne²⁵ Forsørgelseslov for 8000 *Gaardmandsfamilier* gennemførtes, saa vilde der reise sig en uimodstaaelig Bevægelse for at skaffe *Huufæsterne* en lignende Forsørgelse; thi vel er der den Forskjel, at Jorddrotten ikke er pligtig at bortfæste Huusmandspladserne, men der er den³⁰ Lighed, at han ligesaa lidt selv maa bruge Huusjorden som Gaardjorden. Iøvrigt var Hasle den Eneste, der vilde tage Loven, som den var.

Lønningsudvalgets Fleertal har nu i sin Viisdom udfundet, at der ikke behøves faste Departementschefer; ³⁵ Contoircheferne ere tilstrækkelige til at bevare Tradi-

tionen: men Ministeren skal have en Sum til sin Raadighed til at lønne Generalsecretærer, naturligviis uden mindste Hensyn til Retskyndighed.

DEN 11. MARTS. Fredag. *Raasløff* holdt Møde med
 5 Rigsdagens Medlemmer. Han talte i 2 Timer, ikke uden
 løse Paastande om 1807 og 1701, ei heller uden nogen
 haanende Misbilligelse af den Tro, at et Tordenveir no-
 gensinde kommer fra en klar Sky, men med megen
 Dygtighed om Landets Forsvar i Almindelighed og Ma-
 10 rinens Stilling i det Hele.*

1) Han gik ud fra, at vi ikke kunde være udsatte for
 et Overfald fra Preussen under sædvanlige Forhold, saa-
 ledes som 1864.

2) Situationen kom først frem i sin faretruende Skik-
 15 kelse, naar en Krig forestaaer mellem Preussen og Frank-
 rig, da Preussen vil hindre vor Selvbestemmelse** ved
 et hurtigt Anfald. Dog forudsættes, at Preussen ikke vil
 kunne benytte mere end 20,000 Mand til Landgang paa
 Sjælland eller blot sin Flaade mod Kbhvn.

20 3) Mod et pludseligt Coup de main med Flaaden
 maatte Søforterne benyttes; de tre preussiske store Skibe
 vare vore Skibe overlegne (Danmark, Dannebrog og Pe-
 der Skram) baade i Hurtighed og i Bestykning; de min-
 dre Skibe og Træskibene kunne omtrent sættes lige. Den
 25 preussiske Flaades Styrke er saa meget overlegnere, som
 den er stadigt rustet, hvilket vi ei kunne efterligne.

4) En Landgangs Forberedelse antages at kræve en
 Tre-Ugers-Tid; imidlertid maae vi kunne gjøre os fær-
 dige til at møde Fjenden med Udsigt til Seier.

30 5) De mindre Skibe benyttes til at holde Forbindelsen

* Sjællands Forsvar var forelagt Generalraadet 5. Juni
 (jfr. 13. Mai) 1869.

** Hele denne Udvikling passer daarligt med hans ame-
 rikanske Bravade, da han opfordrede Amerika til at
 35 sende en Flaade hertil for at tvinge os til at tage Parti
 med Fremtidens Magter, Preussen og Nordamerika.

mellem Fyen og Jylland aaben — 12 Fod —, iøvrigt *enten* hurtigere eller stærkere. Tolvfodsgrændsen forklarede han imidlertid aldeles ikke nærmere.

6) Baade passivt og activt *Torpedosystem*.

Iøvrigt vilde Rlf. paa egne Vegne gjøre gjældende, at vi altid havde anvendt for Meget paa Flaaden; Havet havde været de Danskes Vei til Roes, men ikke til Magt. Foredraget om Søforterne skal i sin Tid have været i samme Stil.

Hall siger, synes mig med Rette, at hvis denne Fremstilling er rigtig, hvis Alting dreier sig om Sjællands, om Kjøbenhavns Forsvar, saa kan man ikke fornuftigviis nægte de foreløbigt afslaaede 250,000 Rdl. til Kanoner; ligesaalidt kan Forstærkningsbevillingen afslaaes. Frijs var tilstede og havde beredt sig paa i fornødent Fald at tage Ordet. 15

DEN 12. MARTS. Løverdags. I *Jernbanebestyrelsesmødet* viste det sig, at Regjeringen nu er gaaet ind paa at betale den Udgift af en 90,000 Rdl., som udfordres til *Natteiltog*, til Postens Befordring over Land, naar Korsør —Kiel—Veien [?] opgives. Planens Udførelse afhænger af Dampfærgen. Iøvrigt kom Larsen paa en yderst kluntet Maade med en Erklæring, der viser, at det ikke er Skræmmebilleder, naar der henvises til nye Jernbaneforetagender i Nordsjælland og paa Falster. 25

Udgiften til Skattecommissærerne vil blive omtrent 100,000 Rdl. Fonnesbech modsætter sig bestemt en stigende Scala.

Nu er Steenstrup faret løs paa V. Bergsøe og paa Illustr. Tid. i en meget lidenskabelig Tone. Det Eneste, der rammer, er, at Delbanco er Redacteur; det passer unægteligt ikke, naar Tidenden aflægger sin Farveløshed. 30

DEN 13. MARTS. Søndags. Bjørnson har ufortrødent hævdet sin Sammenstilling mellem Vergeland og Schweigaard. Ja vist skal Schweigaard's Død kjendes paa næste Storthing. 35

En fransk Minister, efter al Sandsynlighed sagtens Ollivier, har ligeoverfor en Tydsker udtalt sig à la Beust og Bismarck. Han er opfyldt af Sympathie for Tydskland, og Ministeriet misbilliger, at Fleury i St. Petersborg havde bragt det nordslesvigske Spm. paa Bane, men hvis Sydtydskland mod dets Villie skal indlemmes, kan Ingen standse Frankrigs Modbevægelse. Iøvrigt vil Ollivier nu have en Arbejdercommission.

DEN 14. MARTS. Mandag. Søkortarkivbygningsbevillingen gik igjennem trods Berg's Angreb paa Kbhvns Forskjønnelse.

Det skal nu snart vise sig, om der dog endnu er saa meget Liv tilbage i Folkethinget, at der vil blive en Fortsættelse paa Raasløff's Foredrag inden tredie Behandling; jeg betvivler det næsten. Rlf. har sat en lille Marinecms. (Dockum, Pedersen, Krieger, Schoustrup), men den skal vist arbeide under 12-Fods Forudsætningen.

DEN 15. MARTS. Tirsdag. Da J. A. Hansen støttede Winther's Forslag om at inddrage Tienderne paa Finantsloven, fik det 36 Stemmer (Schønheyder), men faldt dog for 40 Nei. Saaledes endte omsider *anden* Behlg. af Finansloven.

Det er Schønheyder, som nu erklærer, at han ikke er istand til at optage Forhandlingen med Rlf. i et hemmeligt Møde, hvor han ikke godt kan undgaae at svare, i et offentligt Møde mener han, at det ikke behøves.

Nu er B. Bjørnson naaet ind i Revue de deux mondes. (¹⁵/₃ Schuré.)

DEN 18. MARTS. Fredag. Dagsordenen, der skulde fjerne det nye Procentforslag, faldt med 42 Stemmer mod 42. Det var en mærkelig Blanding, foruden Statsoekonomeerne stod B. Christensen, Berg, Krabbe mod J. A. Hansen, Winther o. s. v. Fonnesbech havde vistnok Ret i, at Dagsordenens Antagelse vilde føre til en

ny Anvendelse af Contingentsystemet. Dette erkjendes ikke endnu i Almindelighed, men anden Gang kan Fonnesbech næppe ved Sygdom standse Spørgsmaalet om Tilveiebringelse af overordentlige Indtægter. Fenger fra-raadede ham meget indtrængende at forelægge en ny ⁵ Toldtarif før Indkomstskattematriklen var antaget.

DEN 19. MARTS. Løverdags. K. begynder idag omsider at aabne Publikums Øine for Brandes's meget begrændsede Begavelse.

V. Bergsøe svarer nu glubende Steenstrup. 10

DEN 21. MARTS. Mandag. Retsbetjentloven vedtoges til anden Behlg. i Landstinget. Fonnesbech modsatte sig ikke Borgerskabsgebyrernes Tilbagegivelse til Kjøbstæderne; de ansloges udenfor de 5 Kjøbstæder til 10,000 Rdl. Iøvrigt yttrede Nutzhorn sig paa sin sædvanlige syn- ¹⁵ derlige Maade. I Folkethingsudvalget skal han have [været] særdeles tam og flau i sin Optræden ligeoverfor Angrebene paa Lægerne og Retsskriverembederne. Ussing siger, at Intet sætter ham i Bevægelse uden hvad der vedkommer hans Amtmandsstilling; Fonnesbech mener dog, ²⁰ at han ikke saa meget paavirkes af Ønsket om at komme tilbage til Veile som af Ulysten til Revisionens Fremme; under de tidligere Overveielser i Ministeriet vilde Nutzhorn havt Revisionen standset, medens Fonnesbech frem- ²⁵ tvang Lovenes Fremlæggelse.

DEN 23. MARTS. Onsdag. Idag kom Telegr., at Senatsudvalget har indstillet Overenskomsterne om St. Thomas og Samana til Forkastelse. Frijs har for en fjorten Dage siden sagt til Kongen, at naar den vestindiske Tractat enten var antaget eller forkastet, var hans Tid omme. ³⁰ Kongen beklagede det, men gjorde dog intet Forsøg paa at formaae ham til en anden Beslutning.

DEN 24. MARTS. Torsdag. En Søofficer angriber idag Fenger—Raasløff for deres Udtalelser om Officerers Man-

gel paa Evne til at bære Ansvaret for de store Skibes Ledelse. Mon det ikke skulde være Van Dockum, der vil hæve Søforsvarets Betydning i den sidste Krig?*

Raasløff holder ikke paa 12 Fod, men paa et Skib, 5 der kan gaae igjennem Grønsund (Korsør Havn). Han paastaaer, at naar Lindormen tidligere var sat til 12 Fod, saa var det netop, for at den kunde gaae igjennem Grønsund; men nu, da Skibet er kommet til at gaae henved 2 Fod dybere, skyder Tuxen dette Hensyn bort. 10 Den Commission, han har sat, skal kun om muligt hjælpe ham til hans mindre Skibes Bygning. Vore Officerer kjendte ikke vore egne Farvande. Enden paa den hele Udvikling vil blive Pantserets Afskaffelse, og man vil komme til mindre upantsrede Skibe med stærkt Artillerie, men han havde ikke Mod til at foreslaae noget 15 Saadant.

Statsrevisionsbehlgen i Landstinget voldte Fischer kun liden Tilfredsstillelse; Suenson slap temmelig helskindet igjennem, og der gjordes intet alvorligt Angreb paa 20 Tuxen.

Frijs, som tilsyneladende vilde gaae, naar Rlf. forlangte sin Afsked efter en uheldig Afstemning i Senatet, er nu bleven vaklende efter de ham gjorde Modforestillinger. Der er Ingen, som forlangte det af ham, og kan han 25 forsvare det nu, da snart de 6 Aar udløbe, og Ingen kan vide, paa hvilken Maade det slesvigske Spml pludseligt kan dukke op? Hvilken Virkning vil det have, at Gortschakow gaaer af, hvilket efter hans Svaghed kan hænde, naar det skal være; bliver saa Stackelberg eller 30 Ignatief Efterfølgeren? Og hvis nu Napoleon dør. Og til hvem vilde han overgive at styre Danmarks Udenrigspolitik. Grev Moltke sandsynligviis, som ingen Skole har, ingen Erfaring og kun en svag Personlighed. Og hvem blev Conseilpræsident? Raasløff synes virkelig at 35 ville gaae. Mon ikke Estrup, hvis han overhovedet vil træde ind igjen, kunde tage de to Krigsministerier? En

* Det er v. Dockum.

af Grundene til hans Udtræden var nok hans Ulyst til længere at see paa Raasløff.

DEN 25. MARTS. Fredag. Rigsdag afsiges for at Ministrene kunne holde Conference. Hvad skal bl. A. skee med de udgivne Reisepenge, hvis det amerikanske Udvalgs Indstilling bifaldes? Carstensens Penge kunne til Nød forlanges betalt, men Raasløff's?

Man havde udsat den almindelige Lønningslovs Stadfæstelse for samtidigt at faae en Rangordning. Men denne er ikke bleven færdig. Frijs confererer med Bille, Trap og Vedel, men foreløbigt ere de enkelte Ministeriers Erklæring indhentet hvert for de Embedsmænds Vkke, der høre under det.

DEN 26. MARTS. Løverdags. Statsraad.

Forhørene fortsættes for at faae Leilighed til at straffe Topsø. Det er et godt Bidrag til at vise Stemningen mod Khbvn., naar et Menneske som Ree kan sige, at Topsø's Ørefigen til Steenstrup er et Ørefigen, givet Rigsdagen af Khbvn.! Winther ryster. Adskillige tale om, at Rigsdagens Sæde maa forflyttes!

DEN 27. MARTS. Søndag. Idag er Frijs meget utilbøielig til at blive; Ingenting lykkes o. s. v.; imidlertid er det jo en Selvfølge, at han maa blive til Rigsdagssamlingens Slutning, hvad han saa bestemmer sig til.

Hvis der saa ikke kommer noget Nyt, som hindrer ham i at gaae til 1ste Juni, saa kommer Kongen sagtens først til Andræ, derpaa til Estrup, og saa til Grev Holstein. Det vil vare længe, inden Veien gaaer til Voldby. Imidlertid vil Bregendahl vistnok gjøre Alt, hvad han kan, for at faae Folkethinget til at give Raasløff en Til- lidserklæring.

Kryger befinder sig i denne Tid særdeles vel i Berlin. Han lever i den lykkelige Tro, at Alle lægge Mærke til ham, og at Bismarck er bange for ham. Han har faaet den store Petition fra Landdagen, og vil nu indbringe den til Rigsdagen. Derefter vil han til Paris, med Boye

som Tolk. Der udskrives for Tiden 1000 Rdlr. i Skat til ham.

DEN 28. MARTS. Mandag. Hertz har efterladt sig en lille Vaudeville: »Søsterlig Kjærlighed«. Jeg skal nu undersøge hans efterladte Manuskripter.

DEN 29. MARTS. Tirsdag. Endnu intet Telegram fra Bille, men alle de fremmede Gesandter (Wyke. St. Ferréol o. s. v.) sige, at der er aldeles intet Haab, og har aldeles intet været.

10 Banken udstykker aldeles aabenlyst alle sine Actier, saa Rothe anseer det for givet, at Levy slaaer Tietgen fuldstændigt i Morgen.

Ussing har skrevet et Udkast til en Dagsorden i Fæstesagen, men den synes mig at gaae vel vidt, idet den 15 ligefrem udtaler, at Folkethingsforslaget maa forkastes paa Grund af den Quotadel, Godseierne ved Salget skal udrede. Pudsigt nok synes Frijs at bilde sig selv ind, at han ikke kan tage Estrup til Krigsminister, medmindre han offentligt vedkjender sig Ministeriets Fæsteprogram.

20 Fenger blev ikke gjenvalgt til Viceformand.

DEN 30. MARTS. Onsdag. Fenger vil næppe tage den ham viste Tilsidesættelse ganske roligt.*

Kbhvns Væbning til anden Behlg; Fleertals-Forslagets Hovedgrs. antages.

25 *Krigsministeren* vil modsætte sig Udvalgets Forslag om at henvise Lovforslaget om *Underklassernes Pensionering* til Hærlovens Revision. Udvalget (J. A. Hansen, B. Christensen) er med Hall enig i, at dette Spørgsmaal skal

* Da det skal være en Straf, fordi han i Egenskab af 30 Ordfører tiltalte Steenstrup, kan han nedlægge denne Ordførerstilling, men derimod vilde jeg beklage, hvis han vilde blive borte fra Thinget, til han gjenvalgtes, og hvis dette ei skete om en Maaned, da nedlægge sit Mandat. Underligt har Bregendahl fundet det Sidste rimeligt.

35

tages meget let; naar Ministeren ikke ønsker Udsættelsen, kan Lovforslaget gjerne blive behandlet.

DEN 31. MARTS. Torsdag. Fenger nedlægger sit Ord-
førerhverv i Indkomstskattesagen.

Idag døde Flyveposten (Siesby) efter omtrent 25 Aars 5
Liv.

DEN 1. APRIL. Fredag. Raasløff var meget bitter mod
Udvalget idag, fordi det havde villet udskyde Lovfor-
slaget om de militære Underklassers Pensionering. Hvor-
for har han ikke tidligere sagt Folkethinget ubehagelige 10
Sandheder?

DEN 2. APRIL. Lørdag. Baade Lehmann og Ussing
have indgivet Forslag til Dagsorden i Fæstesagen; men
baade Lehmann og N. Rasmussen ere syge, saa For-
handlingerne maae vel hvile lidt. 15

Idag klarede Lønningsudvalget Toldloven, saa vi kunne
samtale med Fønnesbech om hans Forslag, men han
vil sagtens vente, til vi have havt Postl. med.

DEN 5. APRIL. Tirsdag. Det viste sig, at J. A. Hansen
(stiltiende) gik ind paa Theaterforslaget. Altsaa har Folke-
thinget vedtaget den femaarige Theatervaabenstilstand. 20

I Fæstedvalget valgtes Ussing, efterat hans Dagsor-
densforslag (med et statistisk Undersøgelsestillæg af mig)
var blevet billiget. Første Behlg. af Postlønningensloven i
Landstinget. 25

Nordd. Allg. Zeitung benytter *Marineforhandlingerne*
til at vise, at Preussen ingen Grund har til at søge Over-
eenskomst med Danmark, hvis Krav paa Als og Dybbøl
ikke kan tilfredsstilles.

DEN 7. APRIL. Torsdag. Frijs beder idag Hall om at 30
formaae Dagbladet til at svare paa Nordd. Allg. Ztg. Hall
er ikke meget villig; jeg skal lade være usagt, hvorfor;
gjør han det, bliver Frijs næppe synderlig tilfreds med
den Artikel, Bille skriver efter den sidste Skjærmydsel
med Berlingske. 35

DEN 8. APRIL. Fredag. Iblandt Brandes's Portraiter er der eet, som virkelig er lykkedes, Kamma Rahbeks. Det er glædeligt, at han har kunnet holde det saa reent.

DEN 9. APRIL. Lørdag. Idag eftersaae jeg H. Hertz's
5 Manuskripter. Der er en Optegnelse, som indeholder Planen til en Samling af mindre Skrifter, et Par ældre i sin Tid anonymt indleverede og forsmaaede Stykker.

J. A. Hansen vil nedsætte det høieste Pensionsbeløb til 2000 Rdl., men iøvrigt lade Scalaen staae. Atter Prutte-
10 systemet!

DEN 10. APRIL. Søndag. Fru Hall ligner sig selv. Nu har hun nylig bebredet Kronprindsen, at han Ingenting bestiller. Da han sagde, at han gjerne vilde have en Stilling, var hun ubesindig nok til at sige: »Det er ikke
15 Ministrene, som modsætte sig det, det er Kongen.« Naturligviis opfattes det som en Insinuation om, at Hall vilde skaffe Kronprindsen, hvad han ønskede, hvis han blev Minister.

DEN 11. APRIL. Mandag. Conference med Haffner i
20 Fæstetidvalget. Han erklærede sig først i en vanskelig Stilling, fordi han ikke vidste, hvilken Indflydelse Raasløff's Dimission — som indtraadte, hvis Senatet ikke tog en gunstig Beslutning inden 14de April — vilde have paa det øvrige Ministerium, men dernæst erklærede han sig
25 jo imod Alt, hvad der forelaae. Der var Tilløb til at erklære Fleertallets Dagsorden for en Mistillidserklæring; men det blev dog ved, at den indeholdt en Misbilligelse af Ministeriets Program. Dette erkjendtes, forsaavidt en Meningsafvigelse er en Misbilligelse af den afvigende
30 Mening. Estrup talte meget skarpt imod Lovforslaget og Regjeringens Program.

Tredie Behlg. af Finantsloven sluttedes. Der blev dog et Mindretal af 32 mod 48 med Hensyn til Skibsbygningen. Raasløff tog Spørgsmaalet mildt. Vi skal vel nok
35 faae nogen Forandring i Landstinget, i alt Fald i For-

men, saa Thinget ikke godkjender Langsomhed og Lavgaendet.

Det vækker hos de herværende Diplomater, der rigtig nok ikke have Meget at sysselsætte sig med, stor Opmærksomhed, at Bismarck's Avissskriverere vedblivende ⁵ behandle Art. V. Hvad er Grunden, dersom det ikke er tilfældigt? * Nogle (le Nord f. Ex.) mene, at Bismarck betragter Øieblikket som gunstigt til at paatvinge os den Afgjørelse, han ønsker, da baade Frankrig og Østerrig ¹⁰ ere saa stærkt sysselsatte med indre Spørgsmaal; Andre f. Ex. Mohrenheim gjætte paa, at der kunde være en Tanke om at svække Frijs, der er Bk. ubehagelig, som den, der har vundet en vis Anseelse i Europa, ved et yderligere Nederlag foruden det vestindiske.

DEN 12. APRIL. Tirsdag. Idag har Monrad en virkelig ¹⁵ god Artikel om den preussiske Avispolemik.

Borgmester Larsen tager fat paa Schiørrings Udtalelser om den kbhvsnske Communalbestyrelses Forhold til Arresterne; Hall havde tugtet ham for hans Ytringer om Kirkecommissionen; Raasløff klagede over, at Berg ud- ²⁰ talte sig saaledes, at man ikke ret vidste, naar han ytrede sig i Udvalgets Navn, naar kun paa egne Vegne. Det er dog altid nogen Tilfredsstillelse for Fenger, om end de Færreste mærke det.

Nu skal dog nok Kongsemnerne opføres i næste Spille- ²⁵ aar. Berner har ladet Holm-Hansen gjennemsee det til nogen Forkortelse og Udrensning af de værste Norskheder i Sproget. Imidlertid er det vel tvivlsomt, om Berner beholder Kræfter til at blive i sin Stilling næste Aar.

DEN 13. APRIL. Onsdag. Medens Berg omsider har faaet ³⁰ sit Angreb paa Steenstrup færdigt, er K. Vallø idag i Berl. optraadt til dennes Forsvar.

DEN 14. APRIL. Torsdag. Ratificationsfristen udløb, og der kom Efterretning, at Tractaten henligger uændset.

* At Thiele benægter Regjeringens Andel deri, beviser ³⁵ jo Intet.

Hverken Sumner eller Fish har nogensinde villet have Noget med Tractaten at gjøre; Grant ligesaa lidet før Domingotractaten kom; efter den optog han St. Thomas Tractaten, deels for Principets Skyld, deels maaskee for
5 at redde Domingotractaten ved at opofre den anden.

Det er atter et Uheld for os, at Daru nu gaaer af, maaskee nok saa meget m. Hs. til Conciliet, ligeoverfor hvilket han var gaaet for vidt. Han havde lovet, at Frankrig ikke skulde svare paa nogen Henvendelse med
10 Hensyn til Art. V, uden først at give os Leilighed til at udtale os; og ligeledes havde han paa vor Opfordring erklæret sig villig til at advare Beust, at han ikke indlod sig med Preussen uden først at forhandle med Frankrig.

15 DEN 15. APRIL. Fredag. Raasløff vil virkeligt gaae, men han lægger an paa at faae Frijs til ogsaa at gaae. Fonnesbech og Haffner ere nu ogsaa tilbøielige til at gaae, saa der maa opbydes megen Kraft for at holde Frijs fra at opgive det Hele.

20 Det er svært at blive klog paa denne tysk-amerikanske Raasløff. Hvorfor holdt han f. Ex. denne Tale for et Aars Tid siden, som nu fordriver ham? Hvorfor vilde han forhindre Ratificationsfristens Forlængelse? Hvorfor vedblev han efter Hærlovens Gjennemførelse at insultere

25 Kongen og Kronprindsen. Han forelagde nylig nogle militære Tjeneste-Btser. (trykte) gennem Cabinettet. Kongen yttrede Ønsket om at tale med Ministeren, da han ikke ret forstod dem. Rlf. svarede, at han ikke havde Tid, men han skulde sende Thomsen. Da Kongen er-
30 klærede, at han kun havde med Ministeren at gjøre, vedblev han, at han ikke havde Tid, men hvis Kongen trængte til nærmere Forklaringer, skulde de blive meddelte skriftlig. Naturligviis var Sagen den, at han ikke havde seet paa Bestemmelserne, men et Middagselskab
35 mindre, og han havde havt Tid til at sætte sig ind deri.

Kronprindsen driller han ved paa alle Udskrifter at sætte »Hr. General udenfor Numer«. Da Kronprindsen

kom til Leiren, lod han denne betale 1100 Rdl. for Teltet og irettesatte Kronprindsen, fordi denne, da hans Skaal var udbragt, havde svaret. Kronprindsen mente, det kunde vel tilstedes en General udenfor Numer.

DEN 16. APRIL. Løvedag. Jeg opdagede idag i »Fædr.«⁵ for 1845 en Artikel, jeg havde glemt, af Tscherning om 1807, i en Anmeldelse af Ræder's første Bind. *Enten den største Letsindighed eller en hemmelig forudgaaende Forstaaelse med England om en Besættelse af England, som Bernstorfferen i det sidste Øieblik ikke kunde fast-*¹⁰
holde.

Det gaaer saa meget mindre an, at Frijs gaaer af, som Falbe* har indberettet, at Bismarck har givet Schweinitz Ordre om at henvende sig til Beust i Henseende til Art. V. Det var altsaa ikke umuligt, at Bismarck blev enig om en¹⁵ Forstaaelse af Art. V, som da forelagdes os til Antagelse, med den Erklæring, at Forkastelsen medførte, at Art. V blev strøgen. Falbe fik igaar telegraphisk Ordre at tale til Beust i lignende Retning, som Moltke til Daru; idag afsendes Kettinge med Depecher til Quaade, Falbe og²⁰ Moltke.

DEN 17. APRIL. Søndag. Nu er da Frijs kommet saavidt med sig selv og sine Colleger, at de trods Raasløff's Afgang blive; Frijs tager midlertidigt de to Krigsministerier.²⁵

Skulde Bismarck ville benytte Ollivier's og Beust's Mathed til at gjøre os et Tilbud (uden Betingelser), vil Frijs sandsynligviis vel ikke antage det, men heller ikke vove at forkaste det; han vil da ventelig gaae af, idet Kongen næppe vil have Mod til at forkaste Forslaget.³⁰

DEN 18. APRIL. Mandag. Idag er Alt aftalt med Kongen om Raasløff's Afsked, og Frijs's midlertidige Overtagelse af de to Krigsministerier.

Raasløff antages nu at ville blive, som Rigsdagsmand, indtil Samlingens Slutning. En vestindisk Forhandling³⁵

* Dette indmeldtes Torsdag Aften.

kan saa meget mindre undgaaes, som Frijs nu vil begjære Reiseudgifterne, ikke blot for Carstensen, men og for Raasløff, paa Tillægsbevilling.

DEN 19. APRIL. Tirsdag. Skjøndt Raasløff er afgaaet, vil han dog vist være Frijs's betroede Raadgiver med Hensyn til Afslutningen af de militære Budgetforhandlinger. Hvad i al Verden kan han have meent, da han yttrede, at han kunde modtage Bevillingen til et Batailleskib, mindst ligesaa hurtigt og kraftigt som Lindormen, og dog ei med større Dybgaaende end 12 Fod? Den lille Commissions Betænkning er nok endnu ikke afgiven, fordi — hedder det — Pedersen staaer alene mod de tre andre Medlemmer.

DEN 20. APRIL. Onsdag. Lehmann stævnedes os idag til Møde i Anledning af et Brev fra Krüger til Bille. Brevet indeholdt først en Fremstilling af hans Forhold i den nordtydske Rigsdag, navnlig hvorlunde han vilde have Schwerin til at understøtte hans Forslag til en Resolution.

Men dernæst, naar anden Akt var udspillet i Berlin, stod hans Hu til Reisen til Paris* som tredie Akt; han vilde kun reise, naar han blev modtaget offentligt, og han vilde optræde saaledes, at Regjeringen, hvis Sagen ei ordnedes paa Grundlag af Art. V, vanskeligt kunde undgaae at tiltale ham for Høiforræderi. Blev Reisen bestemt, vilde han komme til Kbhvn. for at aftale, hvorledes den skulde udføres.

Lehmann var opfyldt af Krüger's sædvanlige Klagen over, at han stedse mødtes med den sædvanlige Bemærkning om, at Danmark jo førte Forhandlinger med Preussen, og vilde interpellere; Bille havde jo samme fixe Idee og vuggede sig i den Forestilling, at Pragerfredens Art. V var aleene en Frugt af Slesvigernes Besøg i Paris hos Drouyn de Lhuys.

Jeg hævdede, at man ikke kunde raade Krüger til et

* Tanken dertil er næppe kommen fra Kbhvn., skjøndt David nok har nogle Forbindelser med Krüger.

Martyrium, og jeg kunde ikke erkjende, at det kunde siges, at Reisebeslutningen var hans, saa at vi intet Ansvar havde for den, naar vi toge den for given, og alene vare ansvarlige for Reisens Naar og Hvorledes. Iøvrigt vare Alle enige i, at han ikke kunde reise, før der var kommet en ny Udenrigsminister efter Plebiscitet; men Bille vilde, at man alt nu skulde udtale sin Sympathi med Reisen og i det Hele eventuelt yttre sig. Ogsaa Klein var utaalmodig — her, som i det Hele — om han end meente, at Krügers Reisemaal skulde nedstemmes. Hall heldede dog til min Side; da vi begge fraraadede Lehmann's Interpellation, frafaldt han den.

Da Bille forklarede sit Ønske om, at Frijs skulde formaaes til at afbryde Underhandlingerne, derhen, at det var Hall og mig, der skulde virke paa Frijs og Vedel, svarede jeg, at jeg hverken kunde eller vilde det, og Hall næppe heller nu, da »Dagbladet«s Optræden gav Anledning til at antage, at Hall utaalmodig vilde fremskynde Ministeriets Fald.

Idag melder Telegraphen, at Flensbg. Ztg. har en Beretning om, at Bismarck har henvendt sig til Beust m. Hs. til Art. V. Quaade meddeler, at Benedetti ligesaa lidt veed Noget, om Schweinitz har henvendt sig til Beust som Wimpten. St. Ferréol veed Ingenting.

Nu da Frijs har bestemt sig til at blive, er han øiensynligt ligesom noget ilde tilmode, og taler, som om han snart vilde gaae. Omvendt hænger Raasløff paa, navnlig i Krigsministeriet; Frijs tager altsaa vistnok ingen ny Minister før Rigsdagens Slutning; om Rlf. endog vil træde ind igjen, det er vanskeligt at sige.

DEN 21. APRIL. Torsdag. Krigsministeren er bleven meget opskræmmet ved det uheldige Udfald af Examensprøven paa Officerskolen, og har beordret en Undersøgelse (bl. A. Lundby fra Odense). Ernst selv er bleven meget betænkelig. Det hedder nu, at Ernst træder tilbage for Lundby.*

* Det skete alt den 18de d. M.

Idag rykker Steenstrup i Marken mod Bergsø i Berl. Tid.

Ministrene gik vel vidt i deres Ændringsforslag til Finansloven idag; Rosenørn føiede Nielsen og begjærede
 5 Penge til Ribe Domkirke; Haffner føiede Olrik og begjærede Penge til Helsingørs Havn; den første Udgift burde dog tages i Henhold til Laan af Sorø, og den anden afholdes og i fornødent Fald dækkes ved Tillægsbevilling. Frijs kom med Raasløffs tre Krav som Krigs-
 10 minister, og med Fyrkravel.

Andræ's Fremstilling af Danmarks frugtbare Herlighed virkede paa Fonnesbech, saa han henfaldt i taus Beundring og ikke havde et Ord at sige. Den hele Scene gjorde unægteligt det Indtryk, at Ministeriet var døende. Den
 15 Alderstegne siger: Det er Situationen, Hall—Estrup—Moltke; jeg tvivler paa Combinationen *Hall—Estrup*; Estrup selv synes uvillig.

DEN 22. APRIL. Fredag. Idag blev Fleertallet, Lehmann og Larsen færdige med Udtalelsen fra Fæsteudvalget;
 20 imorgen skulde det sidste Mindretal møde, for at Betænkningen saa kunde expederes. Imorgen samles og Livsforsikringsudvalget. Det synes, som Liebe, maaskee tildels ansporet af Estrup's Maibetragtninger, i næste Uge vil tage først Livsforsikrings sagen, dernæst Fæstesagen.
 25 Kan Finansloven udsættes til den derpaa følgende Uge? Ellers tvivler jeg paa, at det hele Arrangement kan blive til Noget?

DEN 24. APRIL. Søndag. Ernst er meget betaget af sin Afgang, og han siger, at hvis Planen var blevet prøvet
 30 et Aar til, saa skulde det nok være gaaet. Men vist er det, at det er og bliver et stort Spørgsmaal, om det er muligt at samle den almindelige Undervisning for alle Officerer med den tekniske, der behøves til Indledning for dem, der ville gaae videre, eller om ikke Adskillelsen maa indtræde allerede i næstældste Klasse, saa at
 35 Officerer af Fodfolket og Cavalleriet fritages for de tech-

niske Elementer, der tjene til Grundlag for den videregaaende Høiskoleuddannelse?

Der gaaer nu stærkt Rygte om Carl Plessen's Afgang, men omend Schimmelmänn nævnes som Efterfølger, er Rygtet ikke derfor sikkert.

5

DEN 25. APRIL. Mandag. Hvad Raasløff tænker paa er nok *ved Hjælp af Wain* at frembringe et Kasemat-skib, der har mindst Hurtighed og Pantser som Lindormen.

DEN 27. APRIL. Onsdag.

10

I Aftes opførtes første Gang »et rigt Parti«. Publicum var med lige til Slutningsscenen; men her kunde Fru Eckardt ikke faae Folk til at finde sig i Tilgivelsen. De ordinære Kritikere ville hyle; benyttende nogen begyndende Ubehjælpssomhed og den oversprudlende Aandrig-
hed ville de skjule Stykkets Betydelighed for sig selv og Andre; Brandes er borte, men Ploug vil dog kunne bøde lidt paa Flauhedens Harmoni hos de Hrr. Watt & Co.

15

Hverken Estrup eller Rosenørn kunne komme efter, hvorledes Ministeriet vil stille sig med Hensyn til Fæstesagen. Saa meget er vist, at Haffner ikke er rede før Mandag; altsaa udsættes Lovens Behandling, ventelig til midt i næste Uge.

20

Fleertallets Dagsorden indgyder som enhver klar Udtalelse Ministeriet stor Skræk. Der tales endog om, at Frijs skulde komme frem med en Regjeringserklæring imod Dagsordenen — det vilde jo stille Frijs i yderligere Vexelbelysning — Kierkegaard — Hansen — Rosenørn, Estrup—Hansen.

30

DEN 28. APRIL. Torsdag. Finanslovens anden Behandling i Landstinget. Frijs havde faaet Lov til at gaae ind paa det befriende *Skibsbygning*sforslag.

*Theaterbygning*slovens anden Behlg. i Folkethinget — i Taushed forkastedes Lovforslaget, da det i alle Enkelt-
heder (undtagen Fritagelsen for Byggegjælden til Sorø

35

Akademiet) var billiget, ved Overgangen til tredie Behandling; det stod 43 Ja mod 46 Nei; J. A. Hansen stemte nei; det var mere afgjørende end Zahles Nei; Berg afholdt sig fra at stemme.

- 5 Grev Holstein mente, at det var en Følge af Ussings Fæstebetænkning — aa ja, hvorfor ikke? Fengers Afsettelse var og en Følge af det Ørefigen, Topsø gav Steenstrup. J. A. Hansen's Speculation var aabenbart, at der paa Grundlag af Fæstesagen i et Fællesudvalg skulde
10 dannes et nyt Ministerium. Det have vi dog forhindret, at J. A. Hansen i denne Sag blev Ministerdanner. Hall vilde for enhver Pris have Sagen ind i Landstinget »for at ryge gamle Ræve ud«. Winther glæder sig nu ved, at J. A. Hansen skal blive ryget ud; han vil nu blive hel-
15 bredet, og der vil blive dannet et nyt stærkt Venstre, hvis Formaal skulde være den uforandrede Femte-Juni-Grundlov.

- Estrup siger, at Haffner's besynderlige Erklæring er fremgaaet af forskjelligartede Momenter. Paa den ene
20 Side Nutzhorn's radicale, gamle Forkjærlighed for fri Jord, paa den anden Frijs's Uvillie mod, at de, der ikke have solgt, skulle have det saa meget bedre end de, der som han, have solgt billigt; frémdeles igjen Frygt for J. A. Hansen o. s. v.

- 25 Da Monrad ikke kunde faae sin maliciøse Artikel om Raasløff ind i Berlingske, sendte 44 den til »Fædrelandet«.

- Nu maa der aflægges Beretning om hele den vestindiske Sag, og der maa træffes Foranstaltninger til Styrelsens Fornyelse paa St. Thomas. Men hvem skal sendes ud i Stedet for Rothe?
30

- DEN 29. APRIL. Fredag. Zahle indbringer igjen Theaterlovsforslaget. Hvis han ikke medbringer nogle Jaer, seer jeg ikke, hvortil det skal føre. Et Spm. er om hele Theaterets aarlige Udgift ikke kunde være at overføre
35 paa Sorø Akademie, for at dettes Indtægter ikke vilkaarligt skulde blive tagne til Indtægt for Statskassen.

Gosch har maattet tye til »Særskilte Bekjendtgjørel-

ser« i Berlingske for at faae sine almindelige Betragtninger om Steenstrup og Krøyer, som Bebudelse af sit Skrift, frem for Publicum.

Frijs er nu heelt optaget af sine militære Pligter. Raasløff fortryder vistnok sin Udtræden, skal endog have tilbudt at fungere som Directør; men det gaaer dog ikke an at skyde Thomsen ud.

Ernst skal nu reise en tre, fire Maaneder i Sommer til Opmuntring efter den Modgang, han efter megen Lykke har prøvet.

DEN 30. APRIL. Løverdags. Lohengrin. Berner er meget ussel. Hvad skal der gøres, naar han pludseligt falder fra eller maa trække sig tilbage? Der pønses nu stærkt paa det endelige Forslag til Kirkeforfatningens Ordning, ventelig saaledes, at Martensen og Clausen udsønde sig tilhøre.

Strøm er endnu ikke færdig med *Lønningsforslaget*. Klein Nyholm og Rimestads Forslag til Ændringer i Nellesmanns Civilprocesforslag er nu trykt.

Det synes virkelig, som Preussen har opgivet den Tanke at henvende sig til Østerrig med Hensyn til Art. V. Baade Ollivier og Grammont sige, at derom kan der ikke være Tanke; Østerrig trænger altfor meget til Frankrig til at inklade sig med Preussen paa den Maade. Beust siger, at han engang har udtalt sig om Art. V; dengang fik han Utak, uagtet han stillede sig paa et preussisk Standpunkt; skulde han nu udtale sig, blev det ganske anderledes. Kun det asiatiske England er taust.

Bergfalk vil, at vi skulle vente til Kongen af Preussen er død — saa ville Tydskerne vise sig billige! Iøvrigt bliver den gamle Konge af Preussen med hvert Aar raskere, medens Kronprindsens Helbredstilstand er betænkelig.

DEN 2. MAI. Mandag. Til Brock siger Haffner idag, at Frijs ikke vil vedblive efter Rigsdagens Slutning, og at Estrup bestemt har erklæret Kongen, at han ikke vilde

paatage sig et Ministeriums Dannelsse. Andre ville vide, at Kongen tvende Gange har havt Samtaler med ham om Sagen, at han første Gang bestemt sagde Nei, men anden Gang mindre bestemt. Lad os nu imidlertid først see, om Frijs virkeligt lader det gaae til Holstein-J. A. Hansen.

Lohengrin gjør ved anden Opførelse ikke synderlig Virkning i Forhold til hvad der efter den førstes Udfald ventedes.

10 DEN 3. MAI. Tirsdag. Nu ere vi komne ind i 6te Maa-
ned, — og hvad have vi udrettet — *Land- og Kjøbstad-*
bygningsforsikkringsloven, *Reisepenge for Værnepligtige.*
Den almindelige Embedsmands-lønningsloven, for ikke
at tale om *Hundeloven*.

15 Til sidste Behandling under een eller anden Form
staae nu

1) *Finansloven*, med adskillige truende Vendinger
med *Tillægsbevillingsl.*

2) *Retsbetjent-Lønningsloven.*

20 3) *Felttillægsloven.*

Et godt Stykke fremrykkede ere, ved Oversendelse
(eller nær ved).

Til Landsth.

Fæsteloven,

25 *Told- og Postlønningsloven,*
den sydlige jydsk Tværbane,
Indkomstskatematriklen,

Dampfærgeloven.

Til Folketh.

Forpagtningsl.,

Lovtidende,

Ligsyn,

Politivedt.,

Brændeviinshandlerl.,

Livsforsikringsloven.

30 See vi til de nærmeste Rigsdagssamlinger, da kan vel
det sandsynlige Arbeide betegnes saaledes (uden Hensyn
til hvorvidt Gjennemførelsen naaes i første Samling.

1) 1870/1 *Kirkelige Lovforslag*

(Præsternes Lønningslov).

35 2) 1871/72 *Skattelovenes* Behandling.

3) 1872/1873 . . . *Hærordningens* Gjennemsyn.

4) 1873/1874 . . . *Proceslovgivningen's* Forelæggelse til

almindeligt Kjendskab, omend ikke til formelig Forhandling.

E. Rosenørn havde idag nogle Phantasier om at udsætte en Præmie for den bedste Udarbejdelse om Spm. om Kirkens Ejendomsret. Jeg svarede ham, at jeg troede, 5 dette Skridt vilde irritere til liden Baade. At han — som han tilføiede — vilde gjøre Clausen, mig og J. A. Hansen til Dommere skulde ikke stemme mig mere for Tanken. Denne Opfattelse af J. A. Hansen, som saaledes holder sig, er mig ufattelig. 10

DEN 4. MAI. Onsdag. Zahles Theaterlov synes at skulle blive den endelige Lov. 51 mod 45 sendte den til anden Behlg., efterat J. A. Hansen ubetinget havde erklæret sig for Opretholdelse af Theatret som Statsinstitut.

Haffner endte et langt, intetsigende Foredrag i Fæstesagen med den Erklæring, at Vedtagelsen af Fleertallets Dagsorden vilde — selv afseet fra alle ellers foreliggende Omstændigheder — gjøre en længere Samvirken mellem den nuværende Regjering og det nuværende Landsting umuligt. Denne overraskende Slutning skyldtes ikke Dagsordenen, men Motiveringen, der fandt, at Ministeriets Strøtanker rammedes af samme Anke som Folkethingsforslaget. I det Foredrag, som fulgte derpaa, antydede Estrup, at han kunde gaae over til den første Deel af Lehmanns Dagsorden. 25

Opløsningen i Ministeriet viser sig og deri, at man ikke kan blive enig om nogen Foranstaltning med Hensyn til Vestindien, hvor dog en Udtalelse om Tractatens Ophævelse maa finde Sted. Haffner kan ikke finde paa Nogen eller Noget. Jeg tænker dog Frijs kan forstaae, hvad der er sagt ham af Vedel, at i det Mindste maa Rothe afskediges og Birch flyttes over til St. Thomas. 30

I denne Tid pønser Haffner stærkt paa Kjøbstadskommissionens Nedsættelse. 35

DEN 5. MAI. Torsdag. Høyen havde frabedet sig, at andre end Fibiger talte; derfor taug Monrad.

I Fæsteudvalget frafaldt Fleertallet sin Dagsorden for ikke at forkorte Ministeriets Livstraad, og henstillede at slutte sig til den første Deel af Lehmanns Dagsorden, der jo er aldeles uskyldig. Estrup var gaaet ind herpaa
 5 forud; W. Ussing krympede sig lidt ved Dagsordenen, men vilde dog ikke være derimod, Lehmann skjønnede ikke paa Ministerens Tilslutning. *)

DEN 7. MAI. Løverdags. Det synes, som vi i Cand. juris *Nyrop* kan faae en Mand, der ifølge sin Opdragelse kan
 10 blive istand til at give en Skildring af den danske Industris Udvikling. Billedet af *Sørensen* var ikke tilfældigt, men en Begyndelse; nu er *Baumgarten* kommen. Gamle Linde har nu maattet tye til Finansudvalget med Anmodning om en Understøttelse.

15 — *g* har fuldstændiggjort sine Artikler mod Monrad og udgivet »folkelig Politik.« En folkelig Politiker burde ikke være anonym.

Ravn's Als er øiensynligt blevet til som Forsvar for *Myhre's* Afskedigelse.

20 DEN 8. MAI. Søndag. Haffner besøgte mig idag for at tale om Kjøbstadcommissionen. Han har i Landsthinget tænkt paa V. Petersen og Tobiesen (efter dennes Ønske — han vilde endog, at Haffner skulde have gjort ham til Departementschef, istedetfor Bache) i Folkethinget
 25 paa Koch og J. A. Hansen; desuden nævnede jeg Borch i Odense, Vinding i Horsens og Blume i Kjøge. Til Formand paatænkte Linnemann trods Jessens Ønske. Iøvrigt har adskillige af de Delegerede udtalt Ønsket om at Kjøbstæderne selv maatte vælge, Noget Regjeringen jo aldrig kan tilstede, eller at i alt Fald Deputationen maatte faae Leilighed til at yttre sig.

Han klagede over, at Frijs aldrig vilde bestemme sig

* Raasløff har idag modtaget flere Hundrede Breve, hvori Officererne enkeltviis bevidne ham deres Beklagelse
 35 over at han er aftraadt. Bevægelsen udgaer nok fra Cpt. Nielsen.

til at blive længere end for 3 Maaneder ad Gangen. Han var nu bleven, fordi han maatte aflægge Regnskab for den vestindiske Sag, til Rigsdagens Slutning; han vilde maaskee blive til næste Rigsdag, det kunde Haffner og hans Colleger ikke ret finde sig i, naar han ikke strax⁵ erklærede sig villig til at blive længere. Haffner lod, som Frijs, naar Estrup ligesaa lidt som Andræ * kunde overtales til at danne det nye Ministerium, vilde raade Kongen til at lade Holstein—J. A. Hansen (hvis Vexelgjæld atter skal være trykkende tiltrods for de 15,000¹⁰ Rdl., der afgjordes i Anledning af Compromisset — dersom Rygtet ikke lyver —) ligge uændsede og henvende sig til Hall. Sagtens vilde Kongen dreie sig rundt adskillige Gange, ligesom da han foreslog Kongen Regenburs Udnævnelse til Stiftamtmand i Aarhus — »Hvad,¹⁵ han, hvis Overdrivelse har skadet saa meget,« men det vil gaae over, omend Hall vil være lidt vanskeligere at fordøie end Regensburg.

Om Fæsteforslaget meente Haffner, at flere Godseiere fra først af havde været mere velsindede mod J. A. Han-²⁰sen, end de siden viste sig, saaledes ei blot Scavenius og Zytphen—Adler, men og Moltke (der er noget bunden fra 1856); han omtalte ikke, hvorvidt Frijs havde lovet J. A. Hansen Noget; han selv havde modtaget Ud-²⁵kastet til Erklæring, inden han blev Minister.

DEN 9. MAI. Mandag. Idag havde Finantsudvalget Con-
ference med Frijs. Denne erklærede med Bestemthed,
at Regjeringen forlangte i rammeste Alvor, at Folke-
thinget uden længere Tøven skulde antage de krigsmini-
sterielle Forslag.³⁰

DEN 10. MAI. Tirsdag. Idag fik jeg Toldlønningsbetæn-
ningen expederet.

Nellemann—Plessen—Rimestads Conferents tilende-
bragtes. *Theaterlovforslaget* holdt sig ved anden Behlg. i

* Nu er det saa omtrent bestemt, at Andræ i August³⁵ reiser til Italien.

Folkethinget. Indkomstskattelovforslaget sendtes af Godseierne i et Udvalg. I Folkethinget blev Begunstigelserne til den kallundborgske Bane beklippede, efter Ministerens Stilling, og Frederikssundsservituten sattes igjennem af B. Christensen.

Af de forskjellige Grupper synes det »folkelige« Venstre at ville styrte Ministeriet; det *nationale* Venstre er splittet, hedder det. Naturligvis er Fristelsen til at sige Nei stor; hvis Ministerforandringen indtræder nu strax, medens Rigsdagen er samlet, da er Rigsdagsmændenes Stilling dog ikke uden en vis Betydning; men hvis Rigsdagen skilles ad, og Ministeriet saa først opløser sig, ja hvem tænker saa paa, om En er *Rigsdagsmand* eller ikke.

DEN 11. MAI. Onsdag. Stemningen i Folkethinget med Hensyn til Ministerspørgsmaalet er aabenbart tvivlsom; idag hedder det, at de tre venstre Grupperes Ledere alle er bestemte paa at styrte Ministeriet. Der er vel ingen Tvivl om, at Folkethinget vilde give sig ligeoverfor Ministeriet, naar dette ikke antoges alligevel at ville opløse sig; *deri ligger Knuden*.

Nu er det atter Fleres Mening, at det bliver *Raasløff*, som skal danne det nye Ministerium, hvis Frijs gaaer af, hvor lidet Kongen end i og for sig ynder ham. *Estrup* siger, at han selv paa ingen Maade vil, men paastaar iøvrigt, at Stillingen ikke er en anden end den var, da han gik; ogsaa den Gang havde Frijs tre Maaneder forud lovet at ville gaae Frijs troer ikke paa, at Raasløff vil saa hurtigt gaae ind igjen, og han troer ikke heller, at *Estrup* er ubønhørlig.

Det er et ret pikant Tilfælde, at J. A. Hansen netop nu i sin Forfatningshistorie kommer til at offentliggjøre B. Christensens Coalitionsprogram af Fbr. 1854 (med Tschernings Svar). Hvor meget pudsigt, ægte balthasar-christensensk der end [er] deri, saa er der dog noget mere af virkelig politisk Tanke, end man i Almindelighed vilde have tiltroet ham. J. A. Hansen kunde ikke have skrevet det dengang.

Idag faldt Afstemningen i Kirkecommissionen om Kirkeforfatningssagen. Da det lige Tal mellem Præster og Lægsmænd opgaves, stemte Clausen, Martensen og Bindsbøl ikke for Fleertalsforslaget; nu staaer blot Lønningsspørgsmaalet tilbage; Meningen er, at den samlede endelige Betænkning skulde blive vedtaget inden Maanedens Udgang, omend og først den 31te.

Jeg fik da Lehmann ind i Indkomstskatteudvalget. Skeel vilde nødvendigt have ei blot Fischer, men og David; V. Petersen vilde ikke, saa slap Jessen ind.

DEN 12. MAI. Torsdag. Nu er der jo et Fleertal i Finansudvalget for Frijs; Frederiksen var borte; Mindretallet (Berg, Dam, Hansen, Madsen, Nielsen og Winther), fastholdt Folkethingets forrige Afstemning — Scavenius er Ordfører. Bet. af 6. Mai er nok tilbagetaget. Et Fleertal af 9 tilraader at lade Sorø Akademies Midler udrede 50,000 Rdl. til Theatret. Winther optager en Række af Theaterbevillingsspørgsmaalene.

Idag satte J. A. Hansen Generalsecretærforslaget igjennem til Fordel for de nye Ministre, der ikke kunde overvinde den bureaukratiske Modstand hos de faste Departementschefer.

O. Lehmann er bleven Formand i Indkomstskatteudvalget og indkaldte strax til Udvalgets Overtalelse Ændringsforslag; Fischer kan jo blive Ordfører, saa er der maaskee endnu en Mulighed for Lovens Gjennemførelse med Sceneforandringer, hvis man ikke foretrækker at lade den falde. Fenger troer ikke, at en Beskatning efter Contingentsystemet kan gennemføres. Nu har Folkethingsudvalget indbragt Forslaget om Ligning for 1870 og 1871 med 2¹/₂ pc.

DEN 13. MAI. Fredag. Hall glæder sig umiskjendeligt over den Nemesis, der vil ramme den compromitterede Frijs, hvis han nu, som ikke usandsynligt er, falder for J. A. Hansens Stød. »At J. A. Hansen i sin Tid sluttede Forbindelse med Godseierne imod de Liberale, det kan begribes, men at Frijs leflede med Hansen og Kolleger,

aflagde Løfter i Fællesgilder, hvorledes skal det forklares anderledes end at han vilde benytte en Leilighed, han ansaae for gunstig, til at ydmyge den tidligere Regerings Medlemmer og Venner, uden hvis Bistand han
 5 dog Intet kunde udrette, men paa hvis uegennyttige Understøttelse til Compromissets Gjennemførelse han dog gjorde Regning. Hvem satte Overenskomsten igjennem, ikke J. A. Hansen, der faldt, men Hall, der vandt de 8 Landstingsstemmer.

10 Men hvad blev Følgen af Ministeriets Optræden? Uagtet den hele Forfatningsforandring var beregnet paa at betrygge Landstingets Stilling — uagtet den hvilede paa Erkjendelsen af Nødvendigheden af en Modvægt mod Folkethingets Omnipotents — saa stillede Ministeriet
 15 Frijs sig ligeoverfor Folkethinget paa en Maade, der gav dette Thing en Magtfylde, det aldrig havde haft tidligere; Landstinget bekymrede Regjeringen sig ikke om,* undtagen naar den trængte til dets Bistand til at faae een eller anden enkelt Bestemmelse i en
 20 Folkethingsbeslutning omgjort. Nu i den allersidste Tid har Ministeriet ligesom følt den Feil, der er begaaet, men det er nu for seent til at dette Ministerium kan iværksætte nogen væsentlig Forandring; baade Folkething og Regjering er sunkne dybt.◀

25 I hele den Opfattelse er der, om den end er noget personligt farvet, megen Sandhed. Men der er dog efter mit Begreb lagt for lidt Vægt paa Frijs's Personlighed, paa hans Mangel paa Arbejdskraft og Indsigt. Havde han noget Mere heraf, vilde han jo kunne holde sig
 30 saalænge det skulde være; der er jo Ingen, som kunde fordrive ham, om han ei selv rækker Hals. Spiller ikke den hos Alle, men især hos de mere Udviklede, voxende

* En lille Forandring er dog indtraadt, siden Landstinget — til almindelig Overraskelse, ogsaa til Hall's
 35 Overraskelse — viste, at det i Valgmenighedsloven kunde have en selvstændig Mening, der ikke ganske kunde bortblæses af Regjgen.

Bevidsthed om Faren ved vor politiske Skintilværelse sin indgribende Rolle her som i alle Enkeltheder? Hvorfor skulde det ellers være saa vanskeligt at finde et nyt Ministerium?

Der er i Indkomstskatteudvalget nogen Stemning for at tage Maskineriet uforandret og sætte det nu i Folkethinget indbragte Forslag ($2\frac{1}{2}$ pc.) ind i Loven, og iøvrigt kun gjøre ganske smaa Forandringer; dog er det tvivlsomt, om det ikke er nødvendigt at røre ved den wintherske Skala. 10

DEN 14. MAI. Løvedag. Nu er nok Industriudstillingsbygningen sikkret.

Nu har jeg faaet Klein—Nyholm—Rimestad's Ændringsforslag til Nellemann i gjenemseet Skikkelse.

I denne Uge sluttede Nellemann sine Forelæsninger i Lund. Nu er Gosch's Indlæg i den zoologiske Strid kommen, den første Afdeling er imidlertid meget abstract, væsentlig en Udvikling af den inductive Methode à la Mill.

Schiern havde idag den Glæde at see Krarup og Gjellerup blive valgt ind i den historiske Forenings Styrelse imod Holm's Ønske. Jeg siger: lad dette *ynst* Lag vise, om det duer til Noget; *Mellemlaget* O. Nielsen—Rørdam—J. Grundtvig—Bruun ere tilfredsstillede med Arbeide. 20

DEN 15. MAI. Søndag. *Estrup* har inden sin Reise sagt til Kongen, der havde talt med ham om at danne et Ministerium ved Frijs's Afgang, at han skulde komme, naar Kongen kaldte paa ham, men »at det vilde være forbundet med de allerstørste Vanskeligheder«. Altsaa tilsyneladende intet ubetinget Afslag. Vil han forene sig med Fenger og Hall er Vanskeligheden ikke saa stor endda, synes mig. Han er nok ikke saa meget tilbøielig til at tage Raasløff med, selv om denne var villig, hvilket han næppe nu kan være. 30

DEN 16. MAI. Mandag. Folkethinget har idag atter behandlet Lønningsforslag med stigende Uenighed mellem Regjeringen og Thinget. 35

DEN 17. MAI. Tirsdag. Frijs har, bestyrket af Andræ, faaet den Ide, at han, hvis Afstemningen gaaer ham imod, øieblikkeligt vil have sin Afsked og holde de tvistige Spm. paa Finansloven aaben, indtil det nye Ministerium er dannet, ved at udsætte Rigsdag saalænge. Herved glemmer han imidlertid, at Regjeringen har udtømt sin Udsættelsesmyndighed i denne Samling, og Rigsdagen er saa begjærlig efter at øve Indflydelse paa Ministeriets Dannelse, at det aldrig samtykker i en Udsættelse, der jo aabenbart gaaer ud paa at fjerne endog Skinnet af en saadan Indflydelse. Det eneste Spm., der maa holdes aabent, er efter min Mening Spm. om Indkomstskattens Indførelse.

DEN 18. MAI. Onsdag. Idag omsider skal Folkethinget begynde den Forhlg., hvori Ministeriets Skjæbne afgjøres. Vilde Frijs give mindste Udsigt til at han vilde blive, saa seirede han, men nu? Det er unægtelig en gunstig Leilighed for det forenede Venstre. B. Christensen vrinsker som en gammel Stridshingst, med ham Høgsbro, G. Winther, Frederiksen, og fremfor Alle J. A. Hansen, der grædende tilstaaer, at han tog Feil, da han i sin Tid troede paa Godseierne og gik ind paa Forandringer i Grundloven af 5. Juni 1849. Nu skal hele Venstre samle sig under det Program: den uforandrede Femte-25 Juni-Grundlov. Meget vil her, hvis Ministeriet falder, komme an paa Kongen; thi Venstre kan byde Popularitet à la Frederik VII. Et anderledes dannet Ministerium vil ikke kunne hindre, at adskillige Ubehageligheder ramme Kongen; kan han finde sig heri?

Der kom ingen Afgjørelse i Folkethinget idag. Scavenius aabnede Forhlgne; Frederiksen forlangte Erklæring om Frijs vilde blive, hvis han fik sin Villie. Af de større Angribere talte kun Berg, der for Demokratiet forlangte Indflydelse paa Ministeriets Dannelse. Uagtet det idag saae ret stilfærdigt ud, er der dog nok ingen Tvivl om, at Bondelederne ved Frederiksen's Bistand kaste Ministeriet. Og det er ikke saa underligt, men det er en

besynderlig Situation, Frijs her har fremkaldt; han har aabenbart ikke ret betænkt, hvad han har gjort.

Forholdet mellem Frijs og Kongen er vistnok det, at Kongen personligt sætter megen Pris paa ham, men som Conseilpræsident har Frijs mere end een Gang tryk- 5
ket ham og pint ham, tildels unægtelig under Indflydelse af Raasløff's Nødvendigheder.

DEN 19. MAI. Torsdag. Ministeriet faldt da, men Winther's Gifttand blev trukket ud med stort Fleertal. Det var jo i Virkeligheden Raasløff, der stillede Minister- 10
spørgsmaalet og derved forvoldte Frijs's Afgang; thi hvad Betydning har et Cabinetsspørgsmaal, naar man dog gaaer af om 14 Dage, selv om man faaer sin Villie.

Heldigviis kan Finantsloven nu udkomme, underskrevet af Fønnesbech. Selv Andræ erkjender nu Rigtighe- 15
den heraf; iøvrigt er hans Glæde over Ministeriets Fald formindsket ved Muligheden af, at Indkomstskatten overlever det.

For Kongen kommer Crisen midt i Confirmationsforberedelserne, hvis Glæder allerede forstyrres ved Udsig- 20
ten til Besøget af Kong Carl og Gemalinde.

Kl. syv var Frijs hos Kongen. Denne vilde skrive til Estrup, men Frijs fik ham da til at telegraphere til ham.

Bregendahl nødes til at melde sig fra Tjeneste fra Be- 25
gyndelsen af næste Valgfornyelse paa Grund af en Operation, han skal underkaste sig.

Estrup staaer meget høit hos Kongen; men den almindelige Mening mellem hans Venner og Standsfæller er dog, at han er mindre skikket til at være Conseil- 30
præsident.

Mærkværdigt nok tale Adskillige om Moltke Bregent-
ved, ja om Holstein-Holsteinborg.*

Det Spørgsmaal opstaaer nu, om Ministrene fremdeles

* Senere Anm. 1873. Kongen fortæller mig, at det var Kong Carl, der engang anbefalede ham at gjøre Hol- 35
stein til Conseilpræsident.

kunne møde og tage Deel i Lovgivningsarbeidet. Jeg mener, at de maae besøge Forretningerne, indtil Eftermændene ere udnævnte, altsaa ogsaa forhandle med Repræsentationen i alle Sager, som ikke enten Thingets Formand i (Henhold til den i vedkommende Udvalg, 5 eller i Thinget selv fremherskende Mening) vil unddrage fra Behandling, eller som Ministeren udtrykkeligt forlanger udskudt. Som Følge heraf vilde det Meste af hvad der ligger færdigt i Landstinget kunne fremmes; kun med Indkomstskatteloven staaer Sagen jo lidt vanske- 10 ligere; vi faae at see, om Thinget og Ministrene ville billige denne Opfattelse; men jeg skulde dog troe det.

Det kan næppe betvivles, at Bondepartiet paa den sidste svenske Rigsdag har vundet i Indflydelse under Ledelse af Carl Ifvarson og Sven Nielson Østerlöf; hvad 15 Posse's Stilling til den angaaer, er en Yttring, som Ifvarson skal have brugt, ret betegnende. Adspurgt, om han vilde følge Posse, naar denne blev Statsraad, svarede han: Ja till Dörren!

DEN 20. MAI. Fredag. Landstinget tog idag i Taushed 20 den kbhvske Borgervæbningslov. Liebe sætter Postl.s 2^{den} Behlg. og Toldlv.s tredie Behlg. paa Dagsordenen paa Mandag og Finantslovens eneste Behlg. paa Tirsdag. Fønnesbech—Frijs ere enige heri; Frijs taler rigtig- nok om, at Ministrene kun ere tilstede for at give Op- 25 lysninger, men det kommer ud paa det Samme, synes mig.

I Folkethinget er Fønnesbech endog gaaet ind paa at tage Deel i Livsforsikringslovens Behandling i Morgen; idag udsattes imidlertid Forpagtningsloven; Spørgsmaalet 30 er altsaa, hvorledes Thinget vil stille sig.

Jeg traf tilfældigviis idag Raasløff hos Fønnesbech. Jeg havde ikke troet, at han var i den Grad optændt i Vrede mod Folkethingsfleertallet. Han vilde have Rigsdagen sendt hjem jo før jo hellere, altsaa Indkomstskatteloven 35 lagt tilside alt af det afgaaede Ministerium. Faaer Folke- thingets Fleertal Lov at blive sammen, saa opstilles der

den ene Urimelighed større end den anden; nu har der for første Gang samlet sig et Fleertal, og nu skal der nok blive gjort alt for at befæste det, hvis Bønderne ikke hjemsendes og unddrages Ledernes Indflydelse. Øiensynligt vilde han arbeide hen til en Opløsning, der med et Slag skulde forandre Stillingen. Men hvis det nu mislykkes — Noget, der er saare sandsynligt. Nei, der trænges mere til en seig, koldblodig Modstand; endnu vilde en saadan systematisk Opløsningspolitik ikke forstaaes. Men hvorum Alting er, er det ikke uforsvarligt at opstille et Cabinets-spørgsmaal, hvis uudeblivelige Virkning er at skabe en samlet Opposition, som man ikke tidligere har havt, uden at man dog selv har isinde at optage Kampen. Med Føie bebreides det nu ved Hoffet Frijs, at han har bragt Kongen i denne fortvivlede Stilling. 5 15

Frijs er desværre legemligt i høi Grad ødelagt som Følge af, at han ikke har indrettet sig fornuftigt. Han rører sig aldeles ikke og bliver saaledes nerveus; men iøvrigt er det mærkeligt, hvorledes han er blevet forandret siden 1865. Det er ikke det samme Menneske. 20

I Bestyrelsesmødet i *historisk Forening* i Aften valgtes Schiern til Formand og Holm til Sekretær eenstemmigt. Saaledes er Alt i Orden. Holm har Udsigt til gennem Wegener at faae A. G. Moltkes biographiske Optegnelser el. Breve til Tidsskriftet. Det vil dog altid være over 10 25 Ark.

»*Et rigt Parti*« opførtes i Aftes i Christiania og gjorde Lykke. De flygtende Skuespillere ere tildels vendte tilbage; om H. Ibsen bliver Direktør, afhænger af, hvorledes han finder Stillingen ved sin Ankomst til Christiania; Partihøvding vil han ikke være. 30

DEN 21. MAI. Løverdags. Jeg seer, at det var Haffner, der hjalp til Udsættelsen af Lovf. om Forpagtningsretten, idet han erklærede, at hvis Sagen vedtoges *uforandret*, kunde Forslaget indstilles til Stadfæstelse; jeg seer ikke, hvad der kunde have været til Hinder for, at Sagen med mindre Ændringer gik tilbage til *Landstinget*. J. A. 35

Hansen vilde nu have Forpagtningsretten aldeles hævet for at fyldestgjøre de Anskuelser, ansete Godseiere i Landstthinget havde udtalt. I Landstthinget er Bruun meget tilbøielig til at standse Forhandling af Lovgivnings-sager; 5 men det synes mig, som om Landstthinget bør vedblive ganske jævnt, da det ingen Conflict har hverken med Regjering eller med Folkething. Det tvivlsomme Spørgsmaal er, hvorledes der skal forholdes med Indkomstskatteloven. Et nyt Ministerium vil vanskeligt kunne optage denne Forhandling uden at være beredt paa at gaae 10 til Opløsning. Jeg veed ikke, om man kan forsvare at lade Fønnesbech experimentere med Sagen, for at see om Folkethinget vil give Loven fra sig i en brugelig Skikkelse eller ikke. Maaskee faaer Andræ dog den Glæde, 15 at Loven falder.

Estrup har da været hos Kongen; den Boble er alt sprungen. Han talte længe med Frijs, men var alt saa angreben af hele Situationen, at han erklærede det for en Umulighed, at han kunde overtage Styret. Saaledes 20 blev da *Andræ* kaldt. Der var fremkommet adskillig Tendents til at tye til Berg, J. A. Hansen, Zytphen-Adler, Holstein-Holsteinborg, men foreløbigt slog Andræ dog dette ihjel; »de Stole, hvorpaa de Hrr. Berg—Hansen engang havde sat sig, kunde blive saa tilsølede, at Ingen 25 længer vilde sætte sig derpaa«; Andræ vilde naturligvis ikke selv gjøre Gavn, men udtalte sig dog saaledes, at hans Stjerne steg endnu høiere hos Kongen end nogen-sinde før.

Nu er *Liebe* kaldet, dog nok kun til en Samtale.

30 Det koger i Frijs. Han begynder at faae Lyst til at stadfæste Finantsloven og saa sende Rigsdagen hjem til Straf for den Tort, man har tilføiet ham. Hvad der holder ham tilbage, er Frygten for, at Kongen saa ikke skal slippe ham. Jeg seer i Virkeligheden ikke, hvorledes det 35 skal gaae, hvis Frijs ikke i Navnet vedbliver at være Conseilpræsident. Zytphen-Adler er saa honnet, hedder det, men om 14 Dage kunde han blive gal, Holstein-Holsteinborg gaaer og ryster paa Hovedet. Folkethings-

fleertallet har indgivet et Adresseforslag, hvori Thinget beder om, at Rigsdagen maa blive sammen for at de Sager, der ere modne til Afgjørelse, kunne blive tilendebragte.

DEN 22. MAI. Søndag. *Estrup* er endnu ikke reist. Ogsaa ⁵ han har faaet Synet paa, at det er Raasløff, der har trukket Uveiret sammen og skal være noget forbitret paa ham; men tillige har jo Frijs's Utaalmodighed i høi Grad medvirket til Krisens Eiendommelighed.

Liebe kom da igaar til Kongen. Denne havde i Brevet ¹⁰ til ham brugt et ubestemt Udtryk om, at han ønskede at raadføre sig med ham; hertil holdt *Liebe* sig med stor Behændighed og vendte bestandigt tilbage til, at Kongen havde tilladt ham at udtale sig om Situationen, saa Kongen mærkede, det kunde ikke nytte at opfordre ham ¹⁵ til at danne et nyt Ministerium. Det bekræftes fra forskellige Sider, at Andræ har indgydt Kongen en stor Rædsel for J. A. Hansen.

Baade Frijs og *Estrup* ere aabenbart legemligt meget angrebne. Om Raasløff siger Frijs, at han siden den vest- ²⁰ indiske Catastrophe er bleven gal, om Fønnesbech, at han er bleven blødhjernet — det Sidste er dog vist en stor Overdrivelse. Men derimod er jeg bange for, at Frijs's Tilstand er en saadan, at det ikke vil være muligt for Tiden at faae ham til endog blot af Navn at være ²⁵ Conseilpræsident, hvor megen Ret han end fik til at være ovre i Jylland. Han maatte naturligviis under alle Omstændigheder være den, der stadfæstede det nye Ministeriums Dannelselse, og altsaa forpligtede sig til at støtte det i og udenfor Rigsdagen, hvis ellers den hos Frijs og ³⁰ *Estrup* stærkt spirende Tanke om at danne en Alliance mellem det gamle Høire og det gamle Centrum til Svar paa Venstres Forening skulde være moden til Udførelse.

Om Godseierne i det Hele taget — ganske enkelte Undertagelser fraregnede — ere komne saavidt, at de ville søge ³⁵ vor Bistand, ja, det veed jeg ikke, men det vil jo snart vise sig. For Adskillige vil det jo blive lidt suurt, og

meget modstræbende vil det skee. Tvivlsomt er det dog, hvorlænge Alliancen vil holde sig.

DEN 23. MAI. Mandag. Estrup kom til mig i Morges. Han fremhævede, at Kongen havde Frihed til at vælge sit Ministerium. Frijs kunde ikke længere; han kunde ikke. Det Synspunkt, der var det ledende, var, at vi levede af en vis Grad af Agtelse og Velvillie i Europa; forspildtes den ved et Ministerium af Venstre, var det heelt usikkert, hvorlænge vi kunde bestaae. Derfor vilde han nu gjerne see en Overenskomst mellem Godseierne og de Doctrinære; naar den opnaaedes, kunde han finde sig i Meget, der ellers ikke behagede.

Alt det kunde jeg være enig i, men jeg fandt, at den, der skulde være Conseilspræsident, maatte have en god Stilling ligeoverfor Kongen og være Jyde (ialt Fald ikke en Kjøbenhavner.)

Men der var ingen Jyde at faae; han og Frijs vare umulige, Skeel kunde næppe bruges, og kunde i ethvert Fald ikke trækkes frem. Det kunde let gaae til Holstein eller Zytphen-Adler og Holstein med J. A. Hansen (eller Holstein-Zytphen) vilde være meget betænkelig. Holstein vilde snakke sig fast med de Fremmede; J. A. Hansen vilde faae Lov til at tumle sig i det Indre, som han vilde og saa lade Holstein raade udadtil. De 55 havde nu organiseret sig og vilde have Indflydelse paa Ministeriets Dannelselse. Fik de det ikke, vilde de angribe det nye Ministerium paa Finantslovens ømmeste Punkter; de vælge det bedste Angrebsterrain og fremtvinge en Oplosning. For Øieblikket vilde de lade sig nøie med Hansen's Optagelse; saa kom iøvrigt Scavenius, Koch, Zytphen o. s. v.; skulde Venstre selv danne Ministeriet, saa kom Heltzen o. s. v. frem. (Forresten er Zytphen saa svag, at han maaske af den Grund er umulig. Han vil nok reise til Vichy.)

Det vides ikke, hvorhen Holstein vil vende sig, hvis han kaldes, om til Hall eller J. A. Hansen. Det vides ei heller, hvad Moltke vil gjøre, naar han opfordres til at

danne et Ministerium. Herfor interesserer Thrap sig i den Tanke, at Moltke vil henvise til Hall eller dog holde sig til ham.

Estrup antog iøvrigt, at Grundlovsspørgsmaalet ikke vilde blive reist, før det viser sig, at der dannedes et Landstingsministerium. Det Eneste, der fremgik sikkert af vor Samtale var, at hverken han eller jeg vilde modtage det Hverv at danne et nyt Ministerium; havde han gjort det, var jeg villig til at indtræde, naar enten Fenger eller Hall kom med.

Postlønningsloven afgjordes hurtigt i Landstinget.

Efter Mødet samledes Endel af os, og *Madvig* maatte erklære, at han vilde tage sine Forslag til Finantslovens Ændring m. Hs. til Forstærkning og Reserven tilbage, da jeg med Understøttelse af Lehmann, Ussing og M. P. Bruun fraraadede enhver Forandring af Finantsforslaget.

Omtrent Kl. 2 vare Fønnesbech, Nutzhorn, Haffner og Rosenørn hos Kongen. Denne spurgte hver især, om de vilde danne et nyt Ministerium. Fønnesbech havde iforveien sagt til Frijs, at han nok vilde paatage sig det, naar Folkethinget blev ydmyget, naar det forandrede sin Afstemning paa Finantsloven og tog nogle af Lønningslovene. Hvorledes det skulde skee, derom udtaler han sig ikke. Kongen forstod det, som om alle 4 havde sagt Nei til Tilbudet om at danne et nyt Ministerium; Fønnesbech selv, der med de andre Ministre spiste hos Kronprindsen idag, syntes saa glad, at han vistnok troede, at han havde nogen Udsigt; men i det Høieste havde Kongen en Fornemmelse af, at der var en lille Nuance mellem Fønnesbechs Svar og de Andres. Maaskee var det gaaet anderledes, hvis Kongen havde henvendt sig til Haffner—Fønnesbech i Forening. Den, der staar bag ved hele Folkethingssammenrottelsen er vistnok *Tscherning*, der er meget oplivet i denne Tid. Om Carlsen har nogen Del deri, veed jeg ikke; Frijs har ham mistænkt, han skriver lange, uklare Breve til Kongen og Kronprindsen, holder sig imidlertid endog borte fra Kirkecommissionen. De 57 samle sig paa bedste Maade; det hedder, at de ville udsende en Forklaring til Vælgerne.

DEN 24. MAI. Tirsdag. Jeg gik i Morges ud til Hall. Han var da aldeles enig med mig i, at Landstinget jo før jo hellere burde tage Finantsloven. Iøvrigt mente han, at der var tre Muligheder, et *Venstre-Ministerium*,
 5 et *yderste Høire Ministerium*, der vilde *opløse* (for ikke at sige »*mitraille*») — (Manden har De jo i mig, skal Rslf. have sagt til S. A. Tutein), og et, der vilde tage Sagen jævnt. Hvis han skulde have med Forretningerne at gjøre, maatte han fra Begyndelsen af have været med
 10 ved Ministeriets Dannelse, saa at han ikke kaldtes til, naar Alt var færdigt, og Kongen maatte bede ham derom; Hall, Fenger og jeg maatte træde ind; han vilde tage Cultusministeriet, men Fenger maatte ikke gjærne tage Krigsministeriet, men hellere Finansministeriet; Conseil-
 15 præsidiet og Udenrigsministeriet vilde han ikke have Noget at gjøre med; men Betingelsen var jo, at der iblandt Godseierne viste sig en levende Erkjendelse af Alliancens Ønskelighed, saa at de Mænd, der stilledes fra den Side, repræsenterede det store Fleertal af Godseierne, ligesom
 20 vi repræsenterede det gamle Centrums forskjellige Nuancer.

Finansloven vedtoges i Frijs's Nærværelse, meget imod Fønnesbech's Ønske.

I Thinget idag kom Holstein til mig; vi aftalte, at han
 25 skulde komme ud til mig i Aften Kl. 7.

Jeg gik efter Aftale med Frijs ind til ham efter Mødet. Han havde øiensynligt nogen Tvivl om Hall vilde indlade sig paa Cultusministeriets Overtagelse med Holstein, og raadede mig til af Hensyn til Halls Susceptibilitet strax
 30 i Aften efter Holstein's Besøg at tage ind til ham. Hall havde været hos ham den foregaaende Dag, og havde antydet, at han ikke vilde tage nogen Portefeuille uden med Frijs eller Estrup; saaledes havde Frijs i det Mindste forstaaet ham; iøvrigt nævnte Frijs Estrup's Nevø, Scavenius som mulig Krigsminister, og Rosenørn-Lehn som Udenrigsminister;
 35 Haffner var saa »*mathemathisk*«, at han paa Grund af sine Anskuelser om Fæsteforholdet ikke troede at kunne gaae med os. Jeg foreholdt Frijs, at han maatte berede

sig paa snart at overtage Conseilpræsidiets, og at han i ethvert Tilfælde maatte komme, naar vigtige Beslutninger skulde tages om store Spørgsmaal, da hans Autoritet maatte støtte Regjeringen, navnlig hos Kongen.

Holstein-Holsteinborg, der i Formiddags havde været hos Kongen, kom, efter særlig Opfordring fra Kongen først til mig. *) Han var fuld af de forskjelligste Phantasier; han vilde have Hærlovshumbugen kastet overende; han vilde have Indkomstskattel. sat tilside for et Jernbanelaan; han stod paa Folkethingsstandpunktet; der behøvedes Reformlove; man kunde ikke staa stille; han vilde ikke være med til at opløse Folkethinget o. s. v. Han havde megen Tvivl om det kunde være ham muligt at danne et nyt Ministerium, men han havde ikke villet nægte Kongen at gjøre Forsøget. Hvad nu jeg sagde? 15

Jeg svarede ham, at jeg ikke holdt mig til noget Landstings Standpunkt i Forhold til noget Folkethings Standpunkt; jeg vilde ikke opløse Folkethinget for at opløse det, for at ydmyge det gennem Opløsning; men jeg vilde have en anstændig Regjering; dersom Godseierne vilde stille tre hæderlige Mænd, der ønskede at forbinde sig med Hall, Fenger og mig, da skulde han henvende sig til Hall, thi paa ham kom det an; men skulde han vindes, maatte han medtages fra først af. De forskjellige Spørgsmaal troede jeg ikke ved nærmere Granskning vilde vise sig at frembyde uovervindelige Vanskeligheder. Hærloven maatte følges, indtil Revisionen forelaae, med Hensyn til Indkomstskatten maatte man see, hvad der nu vedtoges af Rigsdagen; iøvrigt kunde man jo have aabne Spørgsmaal. Han nævnte Scavenius, Rosenørn-Lehn; men kom oftere tilbage til at man maatte træffe Overenskomst med Venstre. Jeg svarede hertil, at Ministeriet maatte dannes selvstændigt, bagefter kunde man i Rigs-

* 1874 $\frac{\text{Juni}}{17}$ fortæller Holstein mig, at det var Estrup, der tvang ham til at henvende sig til mig; han gjorde det ugjærne, fordi han indsaee, at jeg vilde have Fenger og Hall med. Kongen mente dog: »lad gaae.« 35

dagen underhandle; men det maatte ikke faae Skin af, at Ministeriet blev til under Indflydelse fra den Kant. Conseilpræsidiat burde hverken forenes med *Udenrigs-*el. *Krigsministeriet*.

- 5 Jeg havde det Indtryk, at han veg tilbage; han havde troet, at jeg havde ladet mig nøie med Fenger; Hall stod endnu for ham som Repræsentant for Tiden før 1863. Jeg seer iøvrigt, omend han træder tilbage, ingen Vanskeligheder, hvis Godseierne mene det oprigtigt. Kongen
10 kunde jo kalde Fenger eller Rosenørn-Lehn; om man kunde betroe Præsidiat ad interim til Haffner, veed jeg ikke; han skulde da have det i Gjemme for Frijs.

- DEN 25. MAI. Onsdag. Mit Indtryk af Holsteins Stemning, da han forlod mig, var rigtigt. Han havde isinde
15 at opgive det Hele. Men mærkeligt nok have Estrup-Raasløff* omstemt ham — foreløbigt. Hans Frygt for Hall er ikke ringe; hans Frygt for J. A. Hansen endnu større. Bregendahl truer med Nødvendigheden af Fæstereformen og paastaaer, at Folkethinget vil forlange »person-
20 lige Garantier.«

- Holstein var nok hos Kongen igjen i Formiddag. Kongen havde Intet at indvende mod Hall, om det end kryber i ham. Holstn. talte længe med Hall. Da jeg forlod *Landstinget* — hvor vi afgjorde anden Behlg.
25 af Indkomstskatteloven — mødte jeg ham. Det viste sig, sagde han, at der ikke var uovervindelige Vanskeligheder i Forholdet til Hall. Nu vilde han for en Høfligheds Skyld hilse paa Fenger. Men det gjaldt jo nu at finde tre stærke Godseiere. Han trak Scavenius tilbage
30 som for ung til at overtage *Krigsministeriet*; man gjorde ham selv derved en daarlig Tjeneste (iøvrigt vilde han dog beholde ham til *Indenrigsminister*.)

Nu vilde han forsøge, om han kunde faae *Haffner* til at overtage *Krigsministeriet*, og *Rosenørn-Lehn* til *Uden-*

- 35 * Raasløff kom imorges til ham, sendt af Estrup, der nu først rejste, med indstændig Anmodning om ikke at vige tilbage for nogle Vanskeligheder.

rigsministeriet. Men Indenrigsministeriet — hvis man ei vilde tage Scavenius — selv vilde han ikke tage det, det havde jo ingen Hast iøvrigt, man maatte gaae sindigt frem. Jeg svarede ham, at saa kunde jo imidlertid alle de »modne Sager« afgøres inden det nye Ministerium dannedes. 5

Frijs (der iøvrigt ligesom holder Tanken om Moltke-Bregentved tilbage), var nu* næsten lidt utilfreds med Estrup-Raasløffs Indflydelse paa Holsteins Ombeslutning; Holstein taler ikke med Frijs; Frijs har kun gjennem 10 Estrup øvet Indflydelse paa ham, Frijs holder iøvrigt endnu noget paa at bruge Scavenius, han lever og aander blot for Politiken. Grevinde Frijs paastaaer, at hendes Broder vilde være et farligt Medlem i Ministeriet, hun troer, at han i Grunden staaer Venstre nærmere 15 end Fenger og jeg, og han vil ikke ret befinde sig vel sammen med os; iøvrigt har hun skrevet til Grevinde Moltke og bedt hende underrette Manden om Sagernes Stilling; det er udentvivelig selv, der har fremskyn- 20 det Moltke-Bregentveds Reise for at holde ham fri for Indtræden i et Ministerium; han vil helst være ude paa Bregentved; alt den korte Tid, hun er herinde om Vinteren, generer hende. Hvad Søsteren siger om Haffner, er naturligviis rigtigt; det vil sige, at han var været En af dem, der har snakket mest om og imod de Doctri- 25 nære; naar han ikke reent er sunket ned i Octoberforeningens Mudderpøl, saa er det, fordi der blev declameret saa Meget mod Svellig; det kunde han tilfældigviis ikke taale, og derved reddedes han saavidt. Men i hans Compagni med Neergaard o. s. v. vil Erindringen om megen dum Tale genere ham, naar han indtræder med de »doctrinære«.

Folkethinget blev ikke igaar færdigt med Adressen, da Holstein ikke kunde holde sig tilbage, skjønt det i hans

*) Efter Andres Opfattelse havde Frijs fra først af ikke 35 anseet det som noget saa forfærdeligt, om Kongen havde taget J. A. Hansen. Anderledes Estrup.

Stilling havde været ret passende; idag vedtoges den. Forhandlingen krydredes ved nogle Bitterheder mellem Hall og Hansen, men betød ikke stort.

- I Aften holdes Skytteopmuntringsmødet her i Kbhvn.
 5 Afdøde *Raben*-Beldringe har efterladt et Fond af 400,000 Rdl. til almennyttige FormaaIs Fremme. Den foreløbige Bestyrelse er Svogeren Khr. Bornemann og Liebe; de store Eiendomme gaae til Jonas Raben.

DEN 26. MAI. Torsdag. Inden Kongen tog ud til Fredensborg var *Holstein* hos ham og glædede ham ved den Meddelelse, at der var nogen Udsigt til et Ministerium.

- Imorges talte jeg med *Hall*, hos hvem Bille alt var con signeret. Han vilde ikke finde sig i Scavenius, og vilde helst, at *Holstein* selv skulde tage Indenrigsministeriet. Det var aabenbart, at Adskillige foreholdt ham, at han selv burde være Conseilpræsident; men han har dog været fornuftig nok til at afvise denne Tanke. Enten maatte Kongen have henvendt sig først til ham; eller Alt maatte være udtømt, ogsaa Chancen *Berg-J. A.*
 20 *Hansen*, saa at han var Kongens sidste Redning; det Første var ikke skeet, og det Andet burde ikke voves, saa fristende det kunde have været for en Kong *Leopold* at lade *Berg* komme med Listen. Vi enedes om at samles hos *Holstein* Kl. 1½, hvor *Frijs* kort efter vilde
 25 komme. Derefter traf jeg *Raasløff*; han havde først paa-tænkt, at *Scavenius* skulde være hans Eftermand — »uagtet han ikke troer paa *Noget*« — men han havde opgivet ham, — »fordi han ikke kunde begribe, at det havde været umuligt at gjøre *Bech* til Oberst.« Derfor
 30 havde han anbefalet *Haffner**, der var ikke en eneste tjenstgjørende Officeer, som kunde benyttes; det maatte være en parlamentarisk Minister, men det var et stort Held, naar han havde været Officeer og altsaa havde

* *Haffner* havde stemt for Hærloven, (var nu for de 35 smaa Skibe) og *Thomsen* skulde nok vaage over Hærloven.

det militære Instinct, som man ikke maatte saare, og som en Civil saa vanskeligt kunde vurdere. Han var nu meget rolig, billigede aldeles Finantslovens Vedtagelse, der havde havt sin stærkt afkjølede Virkning og sagde endog udtrykkeligt, at han Intet havde at indvende mod mine Yttringer i Landstinget.

Derpaa talte jeg med Fenger, hvem Holstein havde søgt, men ikke truffet. Han tænker for Øieblikket mest paa sin Livrenteanstalt, hvis Formand han jo gjerne vilde være ogsaa som Finansminister. Oppermann har virkelig leveret sine Tavler som Vederlag for en Feil, han engang har overseet ved en Beregning for et Par Aar siden, som han ikke fik Lov at erstatte trods sit gjorte Tilbud.

Hos Holstein kom da jeg og Frijs før Hall. Haffner var endnu betænkelig paa Grund af Fæstelovsbetænkningen og havde søgt mig. Rosenørn-Lehn havde under Frijs's Paavirkning ikke afslaaet Udenrigsministeriet, men endnu ikke erklæret sig villig. Omsider kom Hall. Uagtet baade Frijs og Holstein holdt paa Scavenius, for at han kunde faae en god Opdragelse, og uagtet jeg i Begyndelsen mente, at man kunde glemme hans Rundreiser med Alberti, vilde Hall ikke antage ham; der vandtes for Lidet, og det Hele blev altfor broget, navnlig vare hans Udtalelser om Sverrige af den Art, at hans Optagelse vilde gjøre langt større Skade end hans Tilbagefald til Venstre. Det blev da besluttet, at Holstein skulde henvende sig til Fønnesbech; selv vilde han paa ingen Maade tage Indenrigsministeriet; hans Lyst til Udenrigsministeriet blev ikke stærkt fremtrædende, da den ikke ret bemærkedes. Frijs var i sin Begjærighed efter at faae et Ministerium dannet, der kunde contrasignere Finantsloven inden denne Maanedes Udgang, saa dristig, at han, hvis Haffner vedblev sin Vægning, anbefalede E. Rosenørn til Forsvarsminister; Fønnesbech blev foretrukken fremfor E. Rørn til Indenrigsministeriet, da der i Folkethinget aabenbart raader en Under vurdering af E. Rosenørn.

Endelig talte jeg med Haffner, som jeg efter Opgivende fandt consigneret hos Frijs med Raasløff. Han havde øiensynligt stor Ulyst til at indlade sig med de Doctrinære; dette skjultes under Frygten for at han ikke kunde enes med mig om Fæste- og Kirkespørgsmaal. Jeg sagde, at det kunde først vise sig ved en Forhandling; der var jo Noget, der hed aabne Spml. Hvad det nu gjaldt om, var, hvorvidt han ansaae Fusionen ønskelig eller ikke, ligeoverfor det forenede Venstre. Han sukkede og klagede over, at Frijs havde gjort Stillingen saa utaalelig ved bestandigt at indskjærpe, at han ikke maatte forpligte Ministeriet til at blive længere end første Juni; der havde ingen Diciplin været, ingen ordentlig Forhandling o. s. v.; derfor var hans Stilling under Fæstesagen saa vanskelig. Iøvrigt erklærede han, at han aldrig var traadt ind med Scavenius paa Grund af dennes Udtalelser om Sverige, men han* havde ikke strax villet sige det til Holstein for ikke at skræmme ham.

DEN 27. MAI. Fredag. Til Konfirmationsdagen i Fredensborg møder endnu Bregendahl, saa skal han opereres, og B. Christensen skal nu være Folkethingsformand. Bregendahl seer Alt meget sort; »Alt vil briste, hvis der ikke finder en Udvikling af Fæsteforholdet Sted og J. A. Hansen optages som personlig Garanti.«

25 *Fonnesbech* synes villig til at tage Indenrigsministeriet,** hvis Haffner tager Forsvarsministeriet. Frijs fik

* Hans Datter, Fru Langenau, gjør sig da i denne Tid latterlig ved at have glemt sit Danske ligeoverfor Kongen og Dronningen.

30 ** Dette var dog *tilsyneladende* ikke rigtigt, thi Fonnesbech betingede sig,

- 1) at han skulde være fri for de vestindiske Anliggender;
- 2) at han fra Finansministeriet maatte medtage Post- og Telegraphi,

35 3) at han! maatte faae et Vice-Conseilpræsidium, saa han i Ministeriet var forud for Hall. O Fonnesbech! Hvilke Omsvøb for en Begjæring om det hvide Baand!

Kongen til at sige nogle venlige Ord til Haffner, som om denne alt havde sagt Ja; men dette behagede ikke *Haffner*. Haffner søgte Andræ lige ved Middagstid. Haffner var vred over den Maade, hvorpaa Kongen havde henvendt sig til 4 paa een Gang; han var vred paa Frijs*, fordi denne uden videre havde forudsat, at han vilde tage Krigsministeriet. Andræ havde dog ikke stor Vanskelighed med at gjøre ham viis paa, at han ikke havde turdet byde ham Indenrigsministeriet, men til Forsvarsministeriet var han jo som fød og baaret! 10

Da han gik, var Sagen afgjort.

DEN 28. MAI. Løverdags. I Formiddags klarede Fønnesbech[s] Baandlyst**, og dermed var Historien ude. Haffner sagde Ja; ligeledes O. Rosenørn. Kl. 2 $\frac{1}{2}$ forestilledes vi for Kongen, efterat denne havde bedet Hall om at overtage Ministeriet; vi holdt strax Statsraad til Finanslovens Stadfæstelse og fik en Bemyndigelse til at tage alle de Lovforslag tilbage, der ikke vise sig modnede til Afgjørelse. 15

Tidligere paa Dagen havde det gamle Ministerium havt Statsraad, hvori adskillige Love stadfæstedes f. Ex. Kjøbenhavns Væbning. 20

I Statsraadet fandt jeg det dog rigtigt udtrykkeligt at udhæve Situationens Vanskelighed. Da Kronprindsen kom efter Statsraadets Slutning, yttrede han, »at vi ikke indadtil havde havt en saa vanskelig Stilling siden 1848.« Hvem har faaet ham til at see saa rigtigt? 25

* 1874, *Juni*. Frijs udtrykker det saaledes, at baade H. og Fønnesbech bebreidede ham, at han ikke for Alvor havde anbefalet Kongen at henvende sig til dem som CPR. 30

** Da Holstein Kl. 10 $\frac{1}{2}$ kom til mig i Procescommissionen, vilde han tage de vestindiske Anliggender og forebringe Hall-Fenger Fønnesbechs Betingelser. Jeg fraaraadede ham det første (Fenger kunde jo tage dem, hvis Fønnesbech virkelig vilde af med dem) og smilte ad de andre Vilkaar. 35

Indkomstskatten vedtoges ved tredie Behlg. i Lands-thinget.

Bregendahl med sine to Viceformænd mødte idag omtrent Kl. 2 (inden det nye Ministeriums Dannelselse) til

5 Adressens Overlevering.

Nu er *Helms* færdig med Ribe Domkirke.

Endelig har *Finsen* faaet Lov til at faae sin Oversættelse af Graagaas færdig trykt.

Aubert leverer i norsk Ugeblad for Lovkyndighed nogle

10 Oplysninger om det norske juridiske Facultets Medlemmer fra Universitetets Stiftelse af.

Nellemann forklarede idag meget godt sin Stilling til Civilprocesspørgsmaalene.

Bj. Bjørnsons Digte ere mest Optryk af gamle Ting;

15 endog fra hans dramatiske Arbejder ere Scener optagne; H. Lassen skal nu samle H. Ibsens mindre Digte; denne giver da det sidste Oversyn i Christiania. Til Efteraaret skal denne Samling udkomme, tilligemed andet Oplag af Kongsemnerne.

20 DEN 29. MAI. Søndag. Jeg hører, at Haffner virkeligt vilde have været Conseilpræsident. Hinc illæ lacrimæ! Det kom til en Forklaring mellem ham og Frijs. Frijs foreholdt ham, at det kunde han ikke forlange; han kunde ikke vente, at efterat Sagen var kommen saavidt,

25 Alle skulde træde tilbage for ham. Naar Holstein veg, hvorfor skulde saa Hall eller Fønnesbech staae tilbage for Haffner?

Hall har inden han indtraadte — efter Kleins og Bille's Opfordring — interesseret sig for, at Udenrigsministeriet skulde udvirke adskillige Ordenstegn til franske Redactører.

DEN 30. MAI. Mandag. Idag vort første Raadsmøde. Vi enedes om Conseilpræsidentens Tiltale til Rigsdagen; den er saa kort som mulig.

35 B. Christensen tilraadede stærkt, for at styre Gjæringen, at Formanden ikke bragte nogen betydeligere Sag frem strax, men paa Onsdag udsatte Rigsdagen til næste Ons-

dag; han troede, denne Udsættelse vilde gjøre en god Virkning. Hvad enten han har Ret eller ikke, kan man jo ikke nægte Bregendahl-Christensen at tage Hensyn til dette hans Ønske. I Landstinget falder det af sig selv, da vi have gjort reent Bord. 5

Liebe vilde have taget den nordvestsjællandske Bane paa Onsdag, men da Lehmann gjør Indsigelse, gaaer den ud.

I det afgaaede Ministerium har jo aabenbart Nutzhorn været Hofnarren, og den, han har forlystet sig med, har været »Vicepræsidenten« Fønnesbech. I det nye er for Tiden vistnok baade Haffner og Holstein misfornøiede; den første fordi han ikke er bleven Conseilpræsident, den Sidste fordi han ikke har faaet Udenrigsministeriet, eller i alt Fald Marineministeriet, Frijs selv vilde hellere 15 havt Emil Rosenørn til Krigsminister, end Haffner; hans Grevinde venter paa, at Frijs skal faae Rang i 1ste Kl. Nr. 4.

Raasløff var ikke med idag, og Rygtet om, at Haffner vil tage ham til Generalsecretær, er ikke grundet. Derimod pønser Fønnesbech vistnok paa at sende ham til Vestindien med udstrakt Fuldmagt, hvis de vestindiske Sager ikke afgives til Fenger. 20

Carlsen melder sig baade hos Hall og hos mig for at blive udnævnt til Medlem af Landstinget; det vil falde vanskeligt, da han almindeligt siges i Forening med Tscherning at have samlet de 57 — maaskee er han saa siden bleven bange for Resultatet. Dertil kommer, at det vel paa den ene Side er en Vinding, naar den, der udtraadte af Kjærlighed til $\frac{5}{6}$ Grundloven, nu ønsker at indtræde, 25 da den nye ligesom trues; men vil han indtræde for at holde sig til den, eller for at angribe den? Frijs vilde nok havt Kierkegaard, men kunde ikke sætte ham igjennem.

DEN 31. MAI. Tirsdag. Kong Carl blev da idag over; 35 de afgaaede og de tiltrædende Ministre vare tilsagte. Den uundgaaelige Tornérhjelm var da med.

Jon Sigurdson udsender idag sin Instrux til sine troe Islændere. Da der Intet er skeet fra Regjeringens Side henede, opfordres Alle til Fasthed og Udholdenhed; der opfordres til at indsende Adresser om Islands Ret (men 5 det er noget uklart om Forfatningssagen skal begjæres behandlet ved *Althinget* eller ved den særlige dertil nyvalgte constituerende Forsamling); man opfordrer og til Pengeindsamling.

Man har i Krigsministeriet fundet paa, at der ved An- 10 ciennitetsforfremmelser ikke blot skulde spørges om Paa-gjældende vare »egnede«, men at der mellem de Egnede kunde i Krigsministeriet opgjøres en ny Liste over de fortrinligt Egnede. Dette er ganske ulovligt, som Haffner da og selv har mærket.

15 Fonnesbech vil af med de vestindiske Sager, selv om han ikke strax faaer Post- og Telegraphvæsen. Birch har begjæret Reisetilladelse, som Fonnesbech gaar hen og bevilliger; dette maa dog vist standses.

DEN 1. JUNI. Onsdag. Rigsdagsformændene give Ferie til 20 den 13de Juni. J. A. Hansen skal nu ud at agitere. Den, der raser mest, skal være *Scavenius*, saa skuffet er han blevet, fordi han ei er kommen ind i Ministeriet. Han veed næppe, at det er Haffner, som hindrede det.

25 Forhandlingsmøde til at fremme Randers— Grenaa Jernbane i Randers. (Estrup.)

Senere Anm.

Naar de Geer nu udtræder, er det, fordi han havde tilladt Kongen at sige til Sundberg—Lagerbjelke, at hvis de ikke vilde indtræde — Ministeriet trængte til at styr- 30 kes, — saa vilde han ikke længere blive. Han havde advaret Kongen forud, at hans Ord ikke sagdes paa Skrømt

DEN 2. JUNI. Torsdag. Der viser sig liden Lyst til at optage Carlsen i Rigsraadet, da man ikke veed, hvem han tilsidst vil lee ad, de 57, som han paastaaes at have 35 hjulpet til at samle, eller os, der sætte Opponenten mod Grl. 1863 ind i Rigsraadet.

Den almindelige Lønningslov blev gennemgaaet.

De fremmede Gesandter vare meget høflige idag; ikkun Heydebrand udeblev.

Falbe har atter lapset sig med en Depeche om, hvorlunde Preussen ikke vilde give os Tønder—Aabenraa-⁵ linien, selv med Garantier — men hvis Kongen af Preussen blev Keiser, saa — kunde vi faae Als og Dybbøl til uden Garantier! Holstein og Kongen vare henrykte!

DEN 3. JUNI. Fredag. Det kbhvske *Fængselsvæsen* maa nu forbedres — helst saavidt jeg skjønner uden¹⁰ Ombygning af Qvindefængslet, men med Ombygning af Arresterne i Raad- og Domhuset.

Birchs Reise viser sig nu at være foranlediget ved et Møde af Plantere paa St. Croix, som han standsede ved at indbyde dem til en foregaaende Forhandling. Deres¹⁵ Ønsker skal han efter Opfordring overbringe. Fonnesbech synes at have nogen Lyst til at sende Raasløff derover; det turde dog have sine Misligheder.

Grammont siger til Moltke: Frankrig kan Intet gjøre uden Rusland som Allieret, eller med et stærkt Øster-²⁰ rig. Vent; tag ingen Afgjørelse.

I Procescommissionen stemte idag Alle, undtagen Brock, Ussing for Nellemanns System som Grundlag, Nyholm og Rimestad dog med Forbehold med Hensyn til Rets-²⁵ organisationen, og den Første tillige med Antydninger om Civiljury.

DEN 4. JUNI. Løvedag. Coloniernes Centralbestyrelse er henlagt under Finansministeriet.

Hall, som skal have gjort et godt Indtryk paa Kongen ved de Par Ord, han sagde til ham forrige Løvedag før Statsraadet* er nu af Kongen opfordret til at lade bede for Kronprindsessens Forløsning. Martensen synes ikke videre om dette, der ikke har været kjendt siden 1808 før Frederik VII's Fødsel; det kommer, jeg tror, fra Kong Carl.³⁰

* Saaledes lyder Martensens Beretning. Men efter en anden Beretning skal Kongen umiddelbart efter det før-

35

* Saaledes lyder Martensens Beretning. Men efter en anden Beretning skal Kongen umiddelbart efter det før-

DEN 5. JUNI. Søndag. Nu er anden Afd. af Ørsteds Breve kommen.**

Tengberg har anmeldt Fersen i Forsell's Tidsskrift.

Rydquist har i IV, 2 af Svenska språkets lagar draget stærkt tilfelts mod Sprogcongressen og dens svenske Medlemmer.

Ved Ravnstrup-Octoberfest viste S. Jensen af Rude sin Erkjendtlighed for de Velgjerninger, Grev Holstein har vist ham (og hans syge Kone), ved at udbringe en Skaal først for det af ham dannede Ministerium og siden, da det ei ret vilde smage, for ham selv.

DEN 6. JUNI. Mandag. Carlsen har erklæret, at hans Ønske om at indtræde i Landstinget er grundet paa hans Lyst til at kjæmpe mod Dyndet; han vil naturligviis opretholde det nuværende Landsting.

DEN 7. JUNI. Tirsdag. Monrad, hvis Hals er noget angreben, vil nu have Capellan. Hans Artikel om det nye Ministerium udeblev.

Haffner vil have Lov til at opføre paa forventet Til lægsbevilling Udredelse af en Oberstgage til Ernst, for at dennes Løn ikke, som af Raasløff foreløbigt bestemt, skal tages fra Infanteriet (den ved Lundbys Udnævnelse til Høiskolechef ledigblevne Gage); men den raasløffske Irregularitet vil dog bedre kunne forsvares; paa næste Finantsforslag kan en overtallig Oberstgage opføres, og hvis den nægtes, maa Fenger samtykke i Lindes Afskedigelse.

Der arbeides stærkt paa at holde Sverdrup ude fra næste Storting. Valgmand blev han ikke, men det beviser Intet med Hensyn til Udvalget.

ste Statsraad have sagt: Han er aldeles uforandret den Samme (∴: han var fremdeles humoristisk, hvilket Kongen ikke kan fordrage).

** Utilbørlige Skjødesløshedsfeil, som at Ørsteds Brev til Martensen om dennes Skrivelse til Nielsen henlægges til 1840!

DEN 8. JUNI. Onsdag. Der er i *Amerika* vedtaget nogen Toldnedsættelse bl. A. paa Sukker, hvilket vistnok vil hjælpe St. Croix noget. I det Hele er Frihandelstheorien i Fremgang og vil nu bryde den bestaaende Partideling.

DEN 9. JUNI. Torsdag. Vi enedes om, at Carlsen skulde indstilles til kongevalgt Medlem af Rigsraadet, og Obelitz indstilles til Assessor i Høiesteret.

B. Christensen, som haabede, at Regjeringen vilde lade Rigsdagens Samling vare til Maanedens Udgang, antydede for Holstein sin Misbilligelse af, at J. A. Hansen vilde indbringe en Forespørgsel om Regjeringens Stilling til Fæstespørgsmaalet. At Forpagtningslovforslaget vilde blive ændret til et Forbud mod Forpagtningen ansaae han for givet. Holstein har aabenbart ikke Noget imod en saadan Ophævelse.

Ahlmann er herovre i denne Tid for at forberede Krygers Reise. Han gjøres opmærksom paa, at Øieblikket dog vist under alle Omstændigheder er høist uheldigt valgt, da Kryger maaskee bliver knust, mens han ganske sikkert Intet udretter i Paris.

DEN 10. JUNI. Fredag. Endelig begyndte Afstemningen over de enkelte § i Procesforslaget, efterat Ussing havde brudt en Landse imod en Forandring i den nuværende Domstolsorganisation.

Ahlmann talte idag med O. Rosenørn, der erklærede, at han som Udenrigsminister ikke kunde tale med ham, om han end som dansk Mand gjerne vilde svare ham, men han kunde aldeles intet Raad give med Hensyn til Kryger's Reise, hverken i den ene eller anden Retning.

DEN 11. JUNI. Lørdag. Drewsen, Fiedler, Klein og Nellemann synes mig passende at kunne blive overordentlige Assessorer i Høiesteret.

Idag hævdede Haffner ligeoverfor Thomsen den Fortolkning, at Generalinspectionens Liste over de »Egnede« er afgjørende ved Aldersforfremmelse fra Premierlieutenant til Captain. A. W. Scheel havde i en meget tarve-

lig Erklæring udtalt sig for den Mening, at Krigsministeriet skulde have Ret til at opgjøre den endelige Liste efter eget Skjøn.

I Ministerraadet i Aften udtalte Haffner sig bestemt 5 imod, at man nu i denne Samling samtykkede i Ophævelsen af Fdg. 15. Juni 1792 § 11. Men baade Holstein og (især) Fønnesbech vare meget ivrige for at man ikke skulde forholde sig aldeles afvisende ligeoverfor J. A. Hansens bebudede Forespørgsel; jeg mente, at intet Svar 10 kunde forlanges før til Efteraaret. Fønnesbech kom paa Opfordring frem med den Erklæring, at han vilde helst gaae i den Retning, at man gjorde Godseierne kjede af Fæstjordsbesiddelsen; Holstein vil jo helst den anden 15 Vei, men gaaer med. Nu skal Holstein, Fønnesbech og Rosenørn forsøge et Udkast til en Besvarelse. Iøvrigt udredes og, at man kunde give Enkens Mand Ret til at træde ind i Fæstet.

DEN 12. JUNI. Søndag. Holstein hos Kongen om Carlsen's Udnævnelse til Landstingsmand. Den indrømmedes 20 skjøndt nødtigt.

Jessen er meget begjærlig efter at blive Formand i Kjøbstadcommissionen og Fønnesbech har Lyst til at glæde ham; men vil han endelig ikke tage Linnemann, der fremstilles for ham som Kjøbenhavnner, skjøndt han 25 er jydsk Forretningsmand, saa vilde dog Nutzhorn være heldigere — i Mangel af en bedre.

Den Fanatisme, hvormed Brun i det norske Studenter-samfund kar prædikedet Jaabækianismen, har vakt endel Opmærksomhed, omend hidtil nærmest kun Birkeland 30 er optraadt mod den.

Grev Holstein er stadigt meget urolig, fordi han ikke er bleven Udenrigsminister. Han vil have Depecherne for at kunne indrette sin Samtale med Diplomaterne derefter! Som om han havde nogen politisk Samtale at 35 føre. Iørigt er baade han og Grevinde Holstein fulde af Bekymring, fordi de troe, at Grev Moltke, saasnart han kommer hjem, skal være Conseilpræsident.

Iøvrigt opfattes det blandt Diplomaterne dog som om det var Hall, der styrer bag Holstein. Mohrenheim finder Betænkeligheden, naar Regjeringen til Efteraaret — efter Frijs' Beslutning — gjør et eller andet Skridt; »saalænge Frijs var Udenrigsminister, holdt Danmark sig stille, men saasnart han var gaaet af, begynder Uroen igjen.« Men Mohrenheim ved jo selv bedst, at Sagen forholder sig anderledes. Ja — saa bringer M-hm Halls Skandinavisme frem. Herregud et defensivt Forbund. Rusland maa jo ønske, at Sverrig og Danmark slutte sig sammen til noget Værn mod Preussens Overvælde i Østersøen. Ja, det er i sig selv rigtigt, svarer M-m, intet Punkt er saa vigtigt for Rusland mod Preussen som Kjøbenhavn, men Traditionerne forandre sig langsomt; endnu forstaaer man det ikke ret i Petersborg.

5

10

15

F. E. BORDING — KØBENHAVN

DIS-Danmark

SLÆGTSFORSKERNES BIBLIOTEK